ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଅଧ୍ୟୟନମାଳା

Tribal Language Study Series
Volume-VII

ଜୁଆଙ୍ଗ

JUANG

ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଏକାଡେମୀ
ହରିଜନ ଓ ଆଦିବାସୀ କଲ୍ୟାଣ ବିଭାଗ
ଓଡ଼ିଶା ସରକାର

ACADEMY OF TRIBAL DIALECTS & CULTURE
HARIJAN & TRIBAL WELFARE DEPARTMENT
Government of Orissa

ଜୁଆଙ୍ଗ

(ବ୍ୟାକରଣ, ରଚନାବଳୀ, ଶବ୍ଦକୋଷ)

ସଂକଳକ

ସସ୍ମିତା ମହାପାତ୍ର, ଏମ୍. ଏ.

ସୂଚକ

ଶ୍ରୀମତୀ କସ୍ତୁରୀ ଜୁଆଙ୍ଗ

ଶ୍ରୀ ନର ଜୁଆଙ୍ଗ

ଶ୍ରୀ କୁଳମଣି ଜୁଆଙ୍ଗ

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ

ଖଗେଶ୍ୱର ମହାପାତ୍ର

ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଏକାଡେମୀ

ହରିଜନ ଓ ଆଦିବାସୀ କଲ୍ୟାଣ ବିଭାଗ

ଭୁବନେଶ୍ୱର

୧୯୯୧

ACKNOWLEDGEMENT

The study was carried out with financial assistance from the Ministry of Welfare (T. D.) Govt. of India in 1989-90

JUANG

Compilation : Sasmita Mohapatra, M.A.

Informants : Smt. Kasturi Juang

Sri Nara Juang

Sri Kulamani Juang

Supervisor : Khageswar Mahapatra

ACADEMY OF TRIBAL DIALECTS & CULTURE

Harijan & Tribal Welfare Department, Govt. of Orissa

Adivasi Exhibition Ground, Bhubaneswar-751009

1991

Price : Rupees **Fifty two** only

Printed at Laxmi Art Printers, Bhubaneswar

ମୁଖବନ୍ଧ

ଓଡ଼ିଶାର ଅଧିବାସୀ ପ୍ରାଚୀନତମ ଜନଜାତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ 'ଜୁଆଙ୍ଗ' ଅନ୍ୟତମ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ । ଏପରିକି ଗତ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷଭାଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୁଆଙ୍ଗ ଲୋକମାନେ ବସ୍ତ୍ର ସ୍ୱରୂପ ପତ୍ର ପରିଧାନ କରୁଥିଲେ । ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କର ଅନ୍ୟ ଏକ ଡାକ ନାମ ଥିଲା 'ପାତ୍ରୁଆ' । ଫକୀରମୋହନ ସେନାପତି ସେମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ 'ପାତ୍ରୁଆ ପାତ୍ରୁଣି' ନାମରେ ଗୋଟିଏ କବିତା ମଧ୍ୟ ଲେଖିଥିଲେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱଭାବ ସୁନ୍ଦର ଜୀବନର ପ୍ରଶଂସା କରି କହିଥିଲେ—

କରଂଚ ପାତ୍ରୁଆ କେଣେ ଭ୍ରମିବା ବନରେ
ଉଚ୍ଚ, କଳୁଷ ପ୍ରାଣେ ସଭ୍ୟ ସମାଜରେ
ଅନୁଚିତ ନାଚ—ଯାହା ନିରନ୍ତ ଆଚାର ।
ପାତ୍ରୁଆ ଜୀବନ ବନ୍ଧୁଗୁଣେ ଶ୍ରେଷ୍ଠତର ।

ଏହି ଜୁଆଙ୍ଗମାନେ ସାରା ବିଶ୍ୱରେ କେବଳ ଓଡ଼ିଶାରେ ତଥା କେବଳ କେନ୍ଦୁଝର - ଢେଙ୍କାନାଳ ଅନ୍ତର୍ବର୍ତ୍ତୀ ଅଂଚଳରେ ହିଁ ବାସ କରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଭାଷା, ସଂସ୍କୃତି ଓ ଜୀବନ ଯାପନ ପ୍ରଣାଳୀ ଅନନ୍ୟ ସାଧାରଣ । ଅବଶ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେମାନେ ଉନ୍ନୟନ ପଥରେ ପାଦ ଦେଇଛନ୍ତି ଏବଂ କ୍ରମଶଃ ଜାତୀୟ ମୁଖ୍ୟ ସ୍ରୋତ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ହେବାର ସମୟ ଆସିଛି । ଏହି ସନ୍ଧିକ୍ଷଣରେ ସେମାନଙ୍କର ଐତିହ୍ୟ, ପରମ୍ପରା ଓ ସଂସ୍କୃତିକୁ ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ ନକରି ସେମାନଙ୍କୁ ଯେପରି ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ସମନ୍ୱିତ କରିବାକୁ ହେବ ତାହା ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଜୁଆଙ୍ଗ ସଂସ୍କୃତିର ଏକ ବିଶିଷ୍ଟ ଉପାଦାନ ତାଙ୍କର ଭାଷା ଆମର ପ୍ରଣିଧେୟ ଓ ସଂରକ୍ଷଣୀୟ । ବିଶେଷତଃ ସେମାନଙ୍କ ସେବାରେ ସଂପୃକ୍ତ ସମସ୍ତ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀମାନେ ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷା ଆୟତ୍ତ କରି ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଆନ୍ତରିକ ଓ ସ୍ୱାଭାବିକ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରିବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଏକାଡେମୀ ପକ୍ଷରୁ ଏଥିପାଇଁ ଏହି ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷା ସହାୟକ ପୁସ୍ତକ ଖଣ୍ଡିକ ସଂକଳନ କରାଯାଇଛି । ମୁଁ ଆଶାକରୁଛି ପୁସ୍ତକଟି ସମସ୍ତଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଉପଯୋଗୀ ହେବ ଏବଂ ଏକାଡେମୀର ଲକ୍ଷ୍ୟ ସାର୍ଥକ ହେବ ।

ଶ୍ରୀ ଛୋଟରାୟ ମାଝୀ
ସଭାପତି
ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଏକାଡେମୀ, ଭୁବନେଶ୍ୱର
ତଥା
ରାଜ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ
ହରିଜନ ଓ ଆଦିବାସୀ କଲ୍ୟାଣ ବିଭାଗ, ଓଡ଼ିଶା

ଭୂମିକା

ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ହରିଜନ ଓ ଆଦିବାସୀ କଲ୍ୟାଣ ବିଭାଗ ଆନୁକୂଲ୍ୟରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଏକାଡେମୀ ପକ୍ଷରୁ ଆଦିବାସୀ ଭାଷାଶିକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ସହାୟକ ପୁସ୍ତିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ଏକ ପ୍ରକଳ୍ପ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି । ତଦନୁସାରେ ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ କିସାନ, ଓରାଓଁ, ଡିଡାୟୀ, କୁଇ ଓ ସାନ୍ତାଳୀ ଭାଷା ଉପରେ ପୁସ୍ତିକା ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି ।

ପ୍ରକଳ୍ପର ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଗାଦବା, ଜୁଆଂଗ, ଖଡ଼ିଆ, ଲାଞ୍ଜିଆ ସଉରା ଓ କୋୟା ଭାଷା ବିଷୟରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଧରଣର ପୁସ୍ତିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ ପାଇଁ ଉପାଦାନ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଛି ।

୧ । ବ୍ୟାକରଣ

୨ । ରଚନା (ଗଳ୍ପ, ପ୍ରବନ୍ଧ, ଗୀତ, ଢଗଢମାଳି ଇତ୍ୟାଦି)

୩ । ଶବ୍ଦକୋଷ : (କ) ଆଦିବାସୀ ଭାଷା-ଓଡ଼ିଆ/ଇଂରାଜୀ

(ଖ) ଓଡ଼ିଆ-ଆଦିବାସୀ ଭାଷା

ଏହି ପୁସ୍ତିକାଗୁଡ଼ିକ ନିତ୍ୟବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ଭାଷାଶିକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ସରଳ ଭାବରେ ଲେଖାଯାଇଛି । ଏହା ଉଭୟ ଆଦିବାସୀ ଏବଂ ଅଣ-ଆଦିବାସୀ ଲୋକଙ୍କ ବ୍ୟବହାର ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ।

ପ୍ରସ୍ତୁତ 'ଜୁଆଙ୍ଗ' ଭାଷା ପୁସ୍ତିକାର ଉପାଦାନ ସଂଗ୍ରହ ଓ ଲେଖା ପ୍ରଣୟନ କରିଛନ୍ତି କୁମାରୀ ଅର୍ଚ୍ଚନା ମହାପାତ୍ର ଏବଂ ଏଥିରେ ତାଙ୍କର ଆଦିବାସୀ ଭାଷା-ସହାୟକ ହୋଇଛନ୍ତି ଶ୍ରୀମତୀ କସ୍ତୁରୀ ଜୁଆଙ୍ଗ, ଶ୍ରୀ ନର ଜୁଆଙ୍ଗ ଏବଂ ଶ୍ରୀ କୁଳମଣି ଜୁଆଙ୍ଗ । ଏଥିପାଇଁ ଏମାନେ ଆମର ଧନ୍ୟବାଦାର୍ହ ।

ଆଶାକରାଯାଏ ଯେ, ଏହା ଅଧିକ ଲୋକଙ୍କର ଉଦ୍‌ବ୍ୟବହାରରେ ଲାଗିବ ଏବଂ ପ୍ରକଳ୍ପର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧିତ ହେବ ।

ଏପରି ଏକ ଉପଯୋଗୀ ପ୍ରକଳ୍ପର ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା କରିଥିବାରୁ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ କଲ୍ୟାଣ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ ଏବଂ ଏକାଡେମୀ ପରିଚାଳନା ସମିତିର ସଭାପତି, ଉପ-ସଭାପତି ଓ ସଭ୍ୟବୃନ୍ଦଙ୍କ ନିକଟରେ ଆମେ କୃତଜ୍ଞ ।

ଭୁବନେଶ୍ୱର
ତା ୧ । ୭ । ୯୧

ଖଗେଶ୍ୱର ମହାପାତ୍ର
ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ

ସୂଚନା

ଏହି ପୁସ୍ତିକାରେ ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷାର କଥାଗୁଡ଼ିକ ରୋମାନ୍ ଲିପିଭିତ୍ତିକ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଧ୍ୱନିତାତ୍ତ୍ୱିକ ଲିପି (I. P. A.) ମାଧ୍ୟମରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି । ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷାର ଉଚ୍ଚାରଣ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଧରିପାରିବା ନିମନ୍ତେ " ବ୍ୟାକରଣ " ଅନ୍ତର୍ଗତ " ଧ୍ୱନିତତ୍ତ୍ୱ " ଅନୁଚ୍ଛେଦଟି ଅନୁସରଣୀୟ । ଅବଶ୍ୟ ଉଚ୍ଚାରଣଗତ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଫୁଟାଇ ଓଡ଼ିଆ ଲିପିରେ ମଧ୍ୟ ଏହି କଥାଗୁଡ଼ିକ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯିବାର ପ୍ରଯତ୍ନ କରାଯାଇପାରେ, ତେବେ ଭାଷା ଶିକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ଧ୍ୱନିତାତ୍ତ୍ୱିକ ଲିପି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନୁକୂଳ ବୋଲି ବିବେଚିତ ହେଉଥିବାରୁ ଏଭଳି ଏକ ଭାଷା ଶିକ୍ଷା ସହାୟକ ପୁସ୍ତିକାରେ ଓଡ଼ିଆ ଲିପି ପରିବର୍ତ୍ତେ ରୋମାନ୍ ଲିପି ଗ୍ରହଣ କରାଯିବାର ଉପାଦେୟତା ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ ।

ସଙ୍କେତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା :—

-	(ମଝିରେ ଥିଲେ) ଶବ୍ଦ ସୀମା
	(ପୂର୍ବରେ ଥିଲେ) ଉପସର୍ଗ
	(ପରେ ଥିଲେ) ପରପ୍ରତ୍ୟୟ
<	ବ୍ୟୁତ୍ପତ୍ତି ସୂତ୍ର
ŋ	ଙ
ḍ	ଡ଼
ṛ	ଢ଼
ṭ	ଟ
ḷ	ଳ
ɔ	ଅ
/	ବିକଳ୍ପ
~	ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ

ପ୍ରଥମ ଭାଗ

ବ୍ୟାକରଣ

ସୂଚୀ

୦ । ଉପକ୍ରମଣିକା

୧ । ଧ୍ୱନିତତ୍ତ୍ୱ

୧. ସ୍ୱନିମ ସୂଚୀ ୨. ସ୍ୱନିମ ସମୂହର ଧ୍ୱନିତାତ୍ତ୍ୱିକ ବର୍ଗୀକରଣ

୩. ବିତରଣ ୪. ସଂଯୁକ୍ତଧ୍ୱନି ୫. ଅକ୍ଷର

୨ । ବ୍ୟାକରଣିକ ସଂରଚନା

୨.୦ ଶବ୍ଦ

(କ) ମୌଳିକ ଶବ୍ଦ (ଖ) ବ୍ୟୁତ୍ପାଦିତ ଶବ୍ଦ

୨.୧ ବିଶେଷ୍ୟ ପଦର ରୂପ ରଚନା

୧. ଲିଙ୍ଗ ୨. ବଚନ ୩. କାରକ

୨.୨ । ସର୍ବନାମ

୧. ସର୍ବନାମ ପଦାବଳୀ ୨. ସର୍ବନାମପଦର ରୂପରଚନା

୨.୩ । ବିଶେଷଣ

୧. ସାଧାରଣ ବିଶେଷଣ ପଦ ୨. ବିଶେଷ୍ୟ ପଦରୁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ବିଶେଷଣପଦ

୩. ସର୍ବନାମପଦରୁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ବିଶେଷଣ ୪. ସଂଖ୍ୟାଶବ୍ଦ

୨.୪ । କ୍ରିୟା

୨.୪.୧. ସମାପିକା କ୍ରିୟାପଦ ଗଠନର ଉପାଦାନ

୧. ଧାତୁ/ପ୍ରାତିପଦିକ ୨. କାଳ ୩. ଆଭିମୁଖ୍ୟ ୪. ଭାବ ୫. ପୁରୁଷ-ବଚନ

୨.୪.୨ କ୍ରିୟାର ରୂପାନ୍ତରୀକରଣ

୨.୪.୩. ନାସ୍ତ୍ୟର୍ଥକକ୍ରିୟା

୨.୪.୪. ଅସମାପିକା କ୍ରିୟା

୨.୪.୫ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ମୂଳକ ରୂପାବଳୀ

୨.୫ । ନିପାତ

୩ । ବାକ୍ୟ ସଂରଚନା

୧. ସରଳ ବାକ୍ୟ ୨. ଯୌଗିକବାକ୍ୟ ୩. ଜଟିଳବାକ୍ୟ

୪. ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣବାକ୍ୟ ୫. ଅନୁବୃତ୍ତି

ଉପକ୍ରମଣିକା

ଆଦିବାସୀବହୁଳ ରାଜ୍ୟ ଭାବେ ଓଡ଼ିଶାର ସ୍ଥାନ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର । ଓଡ଼ିଶାରେ ୬୨ଟି ଉପଜାତି ବସବାସ କରନ୍ତି ଓ ଏମାନଙ୍କୁ ଆର୍ଯ୍ୟ, ଦ୍ରାବିଡ଼ ଓ ମୁଣ୍ଡା ଏହିପରି ତ୍ରିବିଧ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ବର୍ଗୀକୃତ କରାଯାଇଛି ।

ଜୁଆଙ୍ଗ ଓଡ଼ିଶାର ଏକ ପ୍ରାଚୀନତମ ଆଦିବାସୀ ଉପଜାତି । ଏହି ଉପଜାତି କେବଳ ଓଡ଼ିଶାରେ ଦେଖାଯାଆନ୍ତି । ଏମାନେ ମୁଖ୍ୟତଃ କେନ୍ଦୁଝର ଜିଲ୍ଲା ଏବଂ ଢେଙ୍କାନାଳ ଜିଲ୍ଲାର ପାଲଲହଡ଼ା ଅଞ୍ଚଳରେ ବାସକରନ୍ତି । କେନ୍ଦୁଝର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋନାସିକା ଜୁଆଙ୍ଗ ପୀଢ଼ର କୈନ୍ଦ୍ରିକ ପୀଠ । "ଜୁଆଙ୍ଗ" ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ମଣିଷ । ଜୁଆଙ୍ଗମାନେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ଯେ ସେମାନେ ହିଁ ସୃଷ୍ଟିରେ ଆବିର୍ଭୂତ ହୋଇଥିବା ପ୍ରଥମ ମାନବଜାତିର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ବଂଶଧର । ପୁଣ୍ୟତୋୟା ବୈତରଣୀ ନଦୀର ଉତ୍ପତ୍ତି ସ୍ଥଳ ଗୋନାସିକା ପର୍ବତକୁ ହିଁ ଜୁଆଙ୍ଗମାନେ ସେମାନଙ୍କର ସୃଷ୍ଟିର ମୂଳ ସ୍ଥାନ ରୂପେ ମାନ୍ୟ କରନ୍ତି । ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ପ୍ରଚଳିତ । କଥିତ ଅଛି - ଧର୍ମ ଦେବତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଜଣେ ଋଷିଙ୍କ ଔରସରେ ଜୁଆଙ୍ଗମାନଙ୍କର ପ୍ରଥମ ବଂଶଧର ଗୋନାସିକା ପର୍ବତରେ ହିଁ ଜନ୍ମ ନେଇଥିଲେ । ଜୁଆଙ୍ଗ ପୀଢ଼ଟି କେନ୍ଦୁଝରର ଦକ୍ଷିଣଭାଗରେ ଅବସ୍ଥିତ । କେନ୍ଦୁଝର ଜିଲ୍ଲା ସେମାନଙ୍କର ଆଦି ବାସସ୍ଥାନ ହୋଇଥିବାରୁ କାଳକ୍ରମେ କେନ୍ଦୁଝର ଜିଲ୍ଲାରୁହିଁ ସେମାନେ ଢେଙ୍କାନାଳ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଯାଇ ବାସକରିଥିବାର ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଏ ।

ଜନସଂଖ୍ୟା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଜୁଆଙ୍ଗ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ସମ୍ପ୍ରଦାୟ । ୧୯୮୧ ଜନଗଣନା ଅନୁସାରେ ଏମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ୩୦,୮୭୬ ଯାହାକି ଓଡ଼ିଶାର ଆଦିବାସୀ ଜନସଂଖ୍ୟାର ଶତକଡ଼ା ୦.୫୧ ଭାଗ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆଦିବାସୀ ଉପଜାତିପରି ଜୁଆଙ୍ଗମାନଙ୍କର ଯେଉଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଉପଜାତୀୟ ପରିଚୟ ରହିଛି ଏବଂ ତାହା କଳା ଓ ଶିଳ୍ପ, ନୃତ୍ୟ ଓ ଗୀତ, ପରମ୍ପରା ଓ ରୀତିନୀତି ଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟରେ ଯେପରି ପ୍ରତିଫଳିତ ଓ ଉଦ୍‌ବୋଧିତ ଭାବେ ସେମାନଙ୍କର ଭାଷାରେ ଉପଲବ୍ଧ । ସେମାନଙ୍କ ଉପଜାତୀୟତାର କେନ୍ଦ୍ରରେ ଭାଷା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ।

ଜୁଆଙ୍ଗଭାଷା ମୁଣ୍ଡା (ଅଷ୍ଟ୍ରିକ) ଭାଷା ପରିବାରର ଅନ୍ତର୍ଗତ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭାଷା ମଧ୍ୟରେ ଏହାର ସ୍ଥାନ ନିମ୍ନଲିଖିତ ନକ୍ସାରେ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ ।

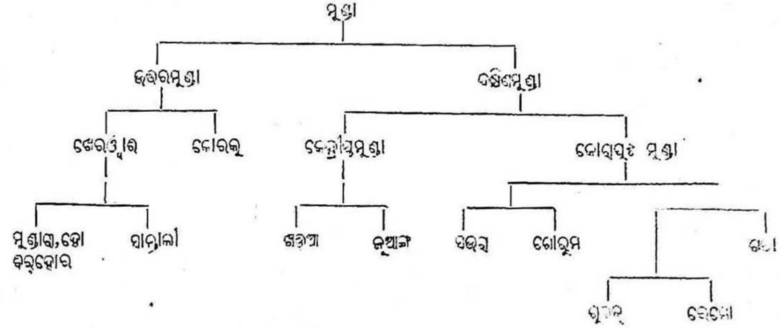

ଉପରୋକ୍ତ ନକ୍ସାନୁସାରେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟମୁଣ୍ଡାର ଦୁଇଟି ଶାଖା-ଖଡ଼ିଆ ଓ ଜୁଆଙ୍ଗ । ତେଣୁ ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷାର ଭେଦଭେଦ ଶବ୍ଦ ଓ ରୂପରଚନା ସହିତ ଖଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଅନେକ ସାମ୍ୟ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷାର ନିଜସ୍ୱଲିପି ବା ଲିଖିତ ସାହିତ୍ୟ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଏକ ଭାବ ପ୍ରକାଶକ୍ଷମ ଭାଷା । ଏ ଭାଷାରେ ପ୍ରଚୁର ମୌଖିକ ସାହିତ୍ୟ, ଗଳ୍ପ, କାହାଣୀ, କିମ୍ବଦନ୍ତୀ, ଢଗ, ପ୍ରବାଦ ଗୀତ ଇତ୍ୟାଦି ରୂପରେ ଉପଲବ୍ଧ ।

(୧) ଧ୍ୱନିତତ୍ତ୍ୱ

୧. ୧. ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷାର ମୂଳ ଧ୍ୱନି ସମୂହ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସ୍ୱନିମ ରୂପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣୀୟ ।

ସ୍ୱନିମ	ସମତୁଲ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ ଧ୍ୱନି	ଉଦାହରଣ
i	ଇ	iña (ଇଞା) ଘର
u	ଉ	uṇḍia (ଉଣ୍ଡିଆ) ଶସ୍ୟ
e	ଏ	ejelaŋ (ଏଜେଲଙ୍) ଶୋଷ
a	ଆ	ajɔr (ଆଜର୍) ଖଣ୍ଟା
ɔ	ଅ	ɔle (ଅଲେ) ଆମ୍ଭ
k	କ	kuŋkulaŋ (କୁଙ୍କୁଲଙ୍) ପ୍ରଜାପତି
g	ଗ	gima (ଗିମା) ମେଘ
t	ତ	tɔmɔr (ତମର୍) ଘାଣ୍ଟି
d	ଦ	duḷi (ଦୁଳି) ଧୂଳି
ṭ	ଟ	ṭimiŋ (ଟିମିଙ୍) ବରୁଣ୍ଡ
ḍ	ଡ	ḍiɔ (ଡିଅ) ଜଳ
c	ଚ	cuṭa (ଚୁଟା) ଗ୍ରେଷ୍ଟା
j	ଜ	jaliŋ (ଜାଲିଙ୍) ଉଜା
p	ପ	pada (ପାଦା) ପଡ଼ିଆ
b	ବ	bui (ବୁଇ) ମା
s	ସ୍	susuter (ସୁସୁତେର୍) ଅଣ୍ଡା
m	ମ୍	misiŋ (ମିସିଙ୍) ଆଜି
n	ନ୍	nukuti (ନୁକୁତି) ନଖ
ṇ	ଣ	muṇun (ମୁଣୁନ୍) ମଣ୍ଡଳ
ñ	ଞ	añ (ଆଞ୍) ମୁଁ
ŋ	ଙ	lɔŋ (ଲଙ୍) ସୁର୍ହିକା
l	ଲ୍	leraŋ (ଲେରଙ୍) ଚନ୍ଦ୍ର

ḷ	ଳ	aḷɔ (ଆଳ) ବାଉଁଶ
ṛ	ଡ଼	rigṛi (ରିଗ୍‌ଡ଼ି) ଘୋଡ଼ା
r	ର	rag (ରାଗ୍) ଡାକିବା

୧.୨. ସ୍ୱନିମ ସମୂହର ଧ୍ୱନିତାତ୍ତ୍ୱିକ ବର୍ଗୀକରଣ

ସ୍ୱରଧ୍ୱନି

	ଅଗ୍ର	କୈନ୍ଦ୍ରିକ	ପଶ୍ଚ
ଉଚ୍ଚ	i		u
ମଧ୍ୟ	e		o
ନିମ୍ନ		a	ɔ

ବ୍ୟଞ୍ଜନଧ୍ୱନି

	ଓଷ୍ଠ୍ୟ	ଦନ୍ତ୍ୟ	ମୂର୍ଦ୍ଧନ୍ୟ	ତାଲବ୍ୟ	କଣ୍ଠ୍ୟ
ଅଘୋଷ	p	t	ṭ	c	k
ସ୍ପର୍ଶ					
ସଘୋଷ	b	d	ḍ	j	g
ସଂଘର୍ଷୀ		s			
ନାସିକ୍ୟ	m	n	ṇ	ñ	ŋ
ପାର୍ଶ୍ୱିକ		l	ḷ		
ତାଡ଼ିତ			ṛ		
କମ୍ପିତ		r			

୧.୩. ସ୍ୱନିମମାନଙ୍କର ବିତରଣ

ସ୍ୱନିମ	ଆଦ୍ୟ	ମଧ୍ୟ	ପ୍ରାନ୍ତ
i	ica (ଇଚ) ପିଠ	iṇibɔ (ଇଣିବ) ଶଳା	iṇi (ଇଣି) ଶଙ୍କର
u	utan (ଉଟାନ୍) ଭୂଲ	usuṇij (ଉସୁଣିଜ୍) ନାଚ	uku (ଉକୁ) ଚୂଲ
e	ejaŋ (ଏଜାଙ୍) ମନ୍ତ୍ରୀ	ekeca (ଏକେଚ) ଘାସ	guṭukire (ଗୁଟୁକିରେ) ପଡ଼ପଡ଼

a	ariga (ଅରିଗା) ଚରକାସ୍ତ	gian (ଗିଆନ୍) ଲାଜ	kua (କୁଆ) ଅଙ୍ଗୁଳି
ɔ	ɔmbaṭɔ (ଅମ୍ବାଟ) ଦୁଇ	jaɔṇa (ଜାଅଣା) ଜାଅଁଲା	ḍiɔ (ଡ଼ିଅ) ଭଲ
k	kiḷɔg (କିଲଗ୍) ବାଘ	kakag (କାକାଗ୍) ଧନୁ	ɔḷak (ଅଲାକ୍) ପିଠା
g	gɔṭaŋ (ଗଟାଙ୍) ଗୁଣ୍ଡା	agila (ଆଗିଲା) ଆଗରେ	kamulɔg (କାମୁଲଗ୍) ମଶିଷ
t	tarɔm (ତାରମ୍) କାନ୍ଧ	titir (ତିତିର୍) ଟୁଣ୍ଡିବା	—
d	diɔḷɔ (ଦିଅଲ) ମନ୍ଦର	dadi (ଦାଦି) କକା	—
ṭ	ṭalaŋ (ଟାଲଙ୍) ଲମ୍ବା	ṭaṭia (ଟାଟିଆ) ଗିନା	—
ḍ	ḍak (ଡାକ୍) ପାଣି	anḍara (ଆଣ୍ଡାରା) ଧଳା	—
c	cata (ଚାଟା) ଛତା	gɔcɔmɔrak (ଗଚମରାକ୍) ଜୁଳୁଜୁଳିଅପୋକ	
j	juaṇi (ଜୁଆଣି) ମଜା	jejeg (ଜେଜେଗ୍) ଛାଦ	ramaj (ରାମାଜ୍) ଦ୍ୱେ
p	purti (ପୁର୍ତି) ପୃଥ୍ୱୀ	sapar (ସାପାର୍) ସୁଟେନ୍ଧ	—
b	buluŋ (ବୁଲୁଙ୍) ଲୁଣ	ebɔṛɔm (ଏବଡ଼ମ୍) ଖେଳ	kulab (କୁଲାବ୍) ବେଲ
s	selan (ସେଲାନ୍) ଝିଅ	susuter (ସୁସୁଟେର୍) ଅଣ୍ଡା	kɔṭas (କଟାସ୍) ନଣ୍ଡବଲେଇ
m	marag (ମାରାଗ) ମୟୂର	sumusiŋ (ସୁମୁସିଙ୍) ଛେଳି	ɔṇɔsɔm (ଅଣସମ୍) ପଦ୍ମ
n	nagɔm (ନାଗମ୍) ମୁଣ୍ଡିଆ	kanan (କାନାନ୍) ଅମୃତପଡ଼ା	seŋgɔn (ସେଙ୍ଗନ୍) କାଠ
ṇ	—	kaṇamɔr (କାଣାମର୍) ଅନ୍ଧ	—
ñ	—	iñam (ଇଞାମ୍) ରକ୍ତ	niñ (ନିଞ୍) ଆମେମାନେ
ŋ	—	ɔŋgi (ଅଙ୍ଗି) ଜାମା	ailaŋ (ଆଇଲଙ୍) କୁଭ
l	lɔbeŋ (ଲବେଙ୍) ନରମ	lalaj (ଲଲାଜ୍) ନଅଁ	—
ḷ	—	aḷabɔg (ଆଳାବଗ୍) ଅନାଥ	—
ṛ	—	seṛak (ସେଡ଼ାକ୍) କବାଟ	kaḷiamɔṛ (କାଳିଆମଡ଼୍) ଆଶ୍ରିପୂଥ
r	ruŋkub (ରୁଙ୍କୁବ୍) ଜଙ୍ଗଲ	kiḷɔgrae (କିଲଗ୍ରାଏ) ବାଘୁଣୀ	tentar (ଟେଣ୍ଟାର୍) କାଟେଇବା

ଉପରୋକ୍ତ ବିବରଣ ଅନୁସାରେ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ :

(କ) 'ɔ' ସ୍ୱରଧ୍ୱନିଟି କେବଳ ଓଡ଼ିଆରୁ ଉଧାର ଶବ୍ଦରେ ପରିଦୃଷ୍ଟ ହୁଏ ।

(ଖ) ସମସ୍ତ ସ୍ୱରଧ୍ୱନିଗୁଡ଼ିକ ଆଦ୍ୟ, ମଧ୍ୟ, ଅନ୍ତ୍ୟରେ ପ୍ରଯୁକ୍ତ ହୋଇପାରନ୍ତି, ସମସ୍ତ ସ୍ୱରଧ୍ୱନି ଅନୁନାସିକ୍ୟ ଭାବରେ ଉଚ୍ଚାରିତ ହୋଇ ପାରନ୍ତି, ଅନୁନାସିକତା ବର୍ଣ୍ଣଉପରେ ଓଡ଼ିଆ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ତୁଲ୍ୟ ~ ଚିହ୍ନଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶ୍ୟ ।

ଯଥା - ଟେଁ ସେଁର୍ — ସୁଁ ହେବା

(ଗ) ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣ ଗୁଡ଼ିକର ମହାପ୍ରାଣିତ (ଧ୍, ଘ, ଢ ଇତ୍ୟାଦି) ରୂପ ନାହିଁ ।

(ଘ) ṇ, ñ, ŋ, ḷ, ṛ ଶବ୍ଦର ଆଦ୍ୟରେ ପ୍ରଯୁକ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ ।

(ଙ) t, d, ṭ, ḍ, c, p, ṇ, ḷ, l ଶବ୍ଦର ଅନ୍ତ୍ୟରେ ପ୍ରଯୁକ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ ।

୧.୪. ସଂଯୁକ୍ତ ଧ୍ୱନି

(କ) ସ୍ୱରଧ୍ୱନି ସମୂହ ଆନୁକ୍ରମିକ ଭାବରେ ଉଚ୍ଚାରିତ ହୋଇପାରନ୍ତି । କେଉଁ କେଉଁ ଧ୍ୱନି ଅନୁକ୍ରମରେ ରହିପାରନ୍ତି ତାହାର ସୂଚନା ନିମ୍ନଲିଖିତ ନକ୍ସାରେ ଅନୁଧେୟ ।

	ɔ	a	e	i	u
ɔ	√	√	√	√	√
a	√	√	√	√	√
e			√	√	
i	√	√		√	√
u	√	√		√	√

(ସମ୍ଭାବ୍ୟ - √ ଚିହ୍ନିତ)

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ

ɔɔ - tɔ̃ɔrɔ (ତଅଁର) ଝାଡ଼ାଗ୍ରୁ

ɔa - kɔa (କଅା) କୁହୁଡ଼

ɔe - bal̤ɔe (ବାଲଏ) କଖାରୁ

ɔi - kɔiɔm (କଇଅମ୍) କାଶ

ɔu - dɔul̤a (ଦଉଲା) ଦଉଡ଼ି

aɔ - aɔji (ଆଅଜି) ଆଉଜିବା

aa - gaaṇɔ (ଗାଆଣ) ଗାୟକ

ae - ael̤a (ଆଏଳା) ମାଂସ

ai - ḍaiŋ (ଡାଇଙ୍) ଗୁଳିବା

au - sau (ସାଉ) ସ୍ୱାମୀ

ee - jeele (ଜେଏଲେ) କାରାଗାର

ei - Sugei (ସୁଗେଇ) ବହୁତ

iɔ - tiɔ (ତିଅ) ପୋକ

ia - guṭia (ଗୁଟିଆ) କୁରାଢ଼ି

ii - biite (ବିଇତେ) କାର୍ତ୍ତିକ

iu - tiurae (ତିଉରାଏ) ସମ୍ବନ୍ଧୁଣୀ

uɔ - ruɔ (ରୁଅ) କାଠଝୁମ୍ପ

ua - bua (ବୁଆ) ଧାନ

ui - bui (ବୁଇ) ବନ୍ଧୁ

uu - buutu (ବୁଉତୁ) ଚେଙ୍ଗ

(ଖ) ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଅନୁକ୍ରମ

bl - bɔblɔr (ବବ୍ଲର୍) ଲୁଗ୍‌ଇବା

bl̤ - bubl̤ur (ବୁବ୍ଲୁର୍) ଝଦରୁ ଉଠେଇବା

bṭ - babṭuŋ (ବାବ୍ଟୁଙ୍) ଭଙ୍ଗେଇବା

bs - kɔbsɔr (କବ୍ସର୍) ଶୁଖେଇବା

bg - labga (ଲାବ୍ଗା) ଜଳେଇବା

bṛ - tubṛir (ତୁବ୍ଡ଼ିର୍) ହଳ

br - sɔbrɔĩ (ସବରଇଁ) ସମସ୍ତେ

bt - abtɔŋ (ଆବ୍ତଙ୍) ଡରେଇବା

bn - sabnu (ସାବ୍ନୁ) ସାବୁନ୍

ŋk - kuiŋkar (କୁଇଙ୍କାର) ଶଶୁର

ŋg - ekɔḷɔŋg (ଏକଲଙ୍ଗ୍) ବର୍ତ୍ତମାନ

ŋḷ - jiŋḷae (ଜିଙ୍ଲାଏ) ଝିଙ୍କି

ŋt - kaḷuŋtɔr (କାଲୁଙ୍ତର୍) ପଶୁତ୍ରା

ŋr - laŋrui (ଲଙ୍ରୁଇ) ଗଣ୍ଡା

ŋs - saḷaŋsaŋ (ସାଲାଙ୍ସାଙ୍) ହଲଦିଆ

mm - ammaje (ଆମ୍ମାଜେ) ମଜେଇବା

mṇ - kamṇa (କାମ୍ଣା) କଣାକରିବା

mṛ - kɔmṛɔr (କମ୍ଡ଼ର) ମଦ୍ଦ

mb - lɔmba (ଲମ୍ବା) ଲମ୍ବେଇବା

mp - kɔmpɔ (କମ୍ପ) [illegible]

md - amdani (ଆମ୍ଦାନି) ଅମଳକରିବା

mḷ - kɔmḷa (କମ୍ଲା) କମଲା

ñc - kɔñcelan (କଞ୍ଚେଲାନ୍) ଝିଅ

ñj - gañjia (ଗାଞ୍ଜିଆ) ଝଙ୍କାଥିଲା

ṇṭ - eṇṭej (ଏଣ୍ଟେଜ୍) ଶ୍ରେଷ୍ଠ

ṇḍ - kuṇḍug (କୁଣ୍ଡୁଗ୍) କୁଣ୍ଡେଇବା

nt - tenterak (ତେନ୍ତେରାକ୍) ବୁଢ଼ିଆଣୀ

nd - gɔndɔṇɔ (ଗନ୍ଦଣ) ଅପରିଷ୍କାର

nk - unkuḷɔ (ଉନ୍କୁଳ) ଅନୁକୂଳ

kc - ekca (ଏକ୍ଚ) ପାଖ

kr - cakrɔ (ଚକ୍‌ର) ଚକ୍ର

ks - baksɔ (ବାକ୍‌ସ) ପେଡ଼ି

gṛ - rigṛi (ରିଗ୍‌ଡ଼ି) ଗୋଡ଼ି

rc - pɔrca (ପର୍‌ଚା) ଓସାର

rb - pɔrbɔtɔ (ପର୍‌ବତ) ପର୍ବତ

rd - pardi (ପାର୍‌ଦି) ଶିକାର

rs - bɔrsɔ (ବର୍‌ସ) ବର୍ଷ

rt - purti (ପୁର୍‌ତି) ପୃଥ୍ୱୀ

rg - sɔrgɔ (ସର୍‌ଗ) ସ୍ୱର୍ଗ

dr - ɔdrɔm (ଅଦ୍‌ରମ୍) ଅଧର୍ମ

st - ɔstɔ (ଅସ୍‌ତ) ଅସ୍ତ

sṭ - kɔsṭɔ (କସ୍‌ଟ) କଷ୍ଟ

sk - iskulu (ଇସ୍‌କୁଲୁ) ସ୍କୁଲ

jt - gɔmjɔta (ଗମ୍‌ଜତା) ମୃତ

tr - sutru (ସୁତ୍‌ରୁ) ଶତ୍ରୁ

tl - putla (ପୁତ୍‌ଲା) ମୂର୍ତ୍ତି

ḷs - uḷsua (ଉଳ୍‌ସୁଆ) ଅଲସୁଆ

ḷg - gɔḷgɔḷi (ଗୋଳ୍‌ଗଳି) ଘଡ଼ଘଡ଼ି

pp - appeṭe (ଅପ୍‌ପେଟେ) ପିଟିବା

pr - prubɔ (ପ୍ରୁବ) ପୂର୍ବଦିଗ

୧.୫ ଅକ୍ଷର

ସାଧାରଣତଃ ସ୍ୱରଧ୍ୱନି ଗୁଡ଼ିକ ଅକ୍ଷରାତ୍ମକ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅକ୍ଷର କେନ୍ଦ୍ରରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱରଧ୍ୱନି ଥାଏ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ୱନିମ ଅକ୍ଷରାତ୍ମକ ନୁହନ୍ତି ଏବଂ ଏକ ଅକ୍ଷରରେ ଏକାଧିକ ସ୍ୱନିମ ରହିପାରନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦ ବା ରୂପିମ ଏକ ବା ଏକାଧିକ ଅକ୍ଷର ସଂଯୋଗରେ ଗଠିତ । ଦେଶିଆ ଭାଷାରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସ୍ୱନିମ ସମନ୍ୱୟ ଲକ୍ଷଣୀୟ । ସଙ୍କେତରେ ସ୍ୱରଧ୍ୱନି ନିମନ୍ତେ /ଅ/ ଏବଂ ବ୍ୟଞ୍ଜନଧ୍ୱନି ନିମନ୍ତେ /କ/ ବ୍ୟବହୃତ ।

ଅ - a (ର)

ଅକ - ɔg (ପିଲାକାଟିଖାଇବା)

କଅ - jɔ (ଦେଖିବା)

କଅକ - lɔŋ (ଗୁନ୍ଧିବା)

ଅକଅକ - ɔḷej (ଗାଈ)

ଆକକଅ - iŋsa (ହଂସା)

ସ୍ୱନିମ ସଂଯୋଗରେ ଯେପରି ଅକ୍ଷର ଗଠିତ ହୁଏ, ସେହିପରି ଅକ୍ଷରର ସଂଯୋଗରେ ଶବ୍ଦ ଗଠିତ ହୁଏ । ସାଧାରଣତଃ ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷାରେ ଶବ୍ଦର ଆକୃତି ଦୁଇ, ତିନି ଚାରି ଅକ୍ଷର ବିଶିଷ୍ଟ । ବହୁ ଅକ୍ଷରକ ଶବ୍ଦର ସଂଖ୍ୟା ଆନୁପାତିକ ଭାବେ ସ୍ୱଳ୍ପ । ନିମ୍ନରେ ବିଭିନ୍ନ ଅକ୍ଷରର କେତୋଟି ଶବ୍ଦର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା ।

ତିନିଅକ୍ଷର ବିଶିଷ୍ଟ :

କଅକଅକଅକ - kɔṭɔlur (କାନମଳି)

କଅକଅଅ - sakɔe (ପାଦମାଙ୍କଡ଼)

ଅକକଅକଅ - aṇḍeka (ଗଡକାଲ୍)

ଚାରିଅକ୍ଷର ବିଶିଷ୍ଟ :

କଅକଅକଅଅ - bɔkɔrae (ସାନଭଉଣୀ)

ଅକଅକକଅକକଅ - ɔmɔrpuṭḷa (ଆଣ୍ଠିଢୋଲା)

କଅକଅକଅକକଅ - beḷɔḍenḍe (ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ)

ପାଞ୍ଚଅକ୍ଷର ବିଶିଷ୍ଟ :

ଅକଅକଅଅକଅକ - alaraitɔm (ଜାଲ)

କଅକକଅକଅଅକଅକ - bergeṇeitib (ପାଦଗୁଳି)

ଛଅଅକ୍ଷର ବିଶିଷ୍ଟ :

ଅଅକଅକଅକଅକଅକ - uaḷikɔ̃celan (ଝିଅପିଲା)

ଅକଅକଅକକଅଅକଅ - ɔsɔmɔtbaina (ଅଚମ୍ଭିତ ହେବା)

ସାତଅକ୍ଷର ବିଶିଷ୍ଟ :

କଅକଅକଅକଅକଅଅକଅ - sẽsãpẽpãbaina (ଧଇଁସଇଁହେବା)

ବ୍ୟାକରଣିକ ସଂଗଠନ

୨.୦ ଶବ୍ଦ

ବିଭିନ୍ନ ଧ୍ୱନି ସଂଯୋଗରେ ଗଠିତ ଶବ୍ଦ ହିଁ ଭାଷାର ମୂଳାଧାର । ମାତ୍ର ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ କିପରି ପରସ୍ପର ସହିତ ନିୟମାନୁଗତ ଭାବରେ ବିନ୍ୟସ୍ତ ହେଲେ ଭାବର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ତାହା ଭାଷାର ବ୍ୟାକରଣ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ । ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ଆକୃତି-ପ୍ରକୃତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ମୂଳ ବା ବ୍ୟୁତ୍ପାଦିତ, ମୁକ୍ତ ବା ଆବଦ୍ଧ ଶବ୍ଦଭାବରେ ଏବଂ ବ୍ୟାକରଣିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଶେଷ୍ୟ, ବିଶେଷଣ, ସର୍ବନାମ, କ୍ରିୟା ଇତ୍ୟାଦି ଭେଦ ଭାବରେ ବର୍ଗୀକରଣ କରାଯାଇଥାଏ । ନିମ୍ନରେ ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷାର ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ଉଭୟ ଆକୃତି ଓ ପ୍ରକୃତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବର୍ଗୀକରଣ କରାଯାଇଛି ।

(କ) ମୌଳିକ ଶବ୍ଦ

ଏହି ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ସ୍ୱୟଂସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଏଥିରେ କୌଣସି ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୁକ୍ତ ହୋଇନଥାଏ ।

aka - ଶଗା

tiɔ - ପୋକ

ɔḷɔŋ - ଠେକୁଆ

ijiŋ - ଜୋଡ଼

aram - ଜ୍ୱାଇଁ

aḷɔ - ବାଇଁଶ

katir - ମଶା

(ଖ) ବ୍ୟୁତ୍ପାଦିତ ଶବ୍ଦ

ମୂଳଶବ୍ଦ ସହିତ ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ, ପ୍ରତ୍ୟୟ ଇତ୍ୟାଦି ସଂଯୋଗରେ ଗଠିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟୁତ୍ପାଦିତ ଶବ୍ଦ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ବ୍ୟୁତ୍ପାଦିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରକାରର ହୋଇପାରେ ।

(ଅ) ଯୌଗିକ ଶବ୍ଦ

ଯେଉଁ ସ୍ଥଳରେ ଦୁଇଟି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦର ସଂଯୋଗରେ ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦ ଗଠିତ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଶବ୍ଦ ଦୁଇଟିକୁ ସହଜରେ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରାଯାଇପାରେ ତାହାକୁ ଯୌଗିକ ଶବ୍ଦ ବୋଲି କହିବାକୁ ହେବ ।

ɔmɔr (ଆଖି) + ḍak (ପାଣି) = ɔmṛak - ଲୁହ

ɔlɔg (ଅଲଗା) + iti (ଜାତ) = ɔlɔgti - ପାଢ଼ୁଆ

sɔṭej (ଶ୍ରେଷ୍ଠ) + kɔḷeŋ (ମୂଷା) = sɔṭej kɔḷeŋ ଗୁଣ୍ଡିଆମୂଷା

(ଆ) ଯୁଗ୍ମଶବ୍ଦ

ଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରକାରର ହୋଇପାରନ୍ତି ।

୧ ସମାର୍ଥକ :

puni - pɔriba ପଢ଼ାପଢ଼ିବା
sai - puḷisa ସାଇପଡ଼ିଶା
jɔjɔ - lɔlɔŋ ଦେଖାଗୁନ୍ଧିଁ
pɔḷa - leka ପଢାଲେଖା
gata - barɔta କଥାବାର୍ତ୍ତା

୨ ବିପରୀତାର୍ଥକ :

baṇa - ḍiɔ ଭୁଲଠିକ୍
ḍɔkɔ - tɔŋgɔn ବସାଉଠା
aluŋa - baea ଭିତରବାହାର
jaliŋ - ḍɔḷej ଉଚ୍ଚନୀଚ

୩ ଧ୍ୱନ୍ୟାନୁକୃତ :

ସାର୍ଥକ + ସାର୍ଥକ

tilaj - ejelaŋ ଝୋଳକଶୋଷ
lalaj - ḍak ନିଆଁପାଣି
bua - ruŋkub ଧାନଗୁଣ୍ଡିଲ
lɔtɔb-rigṛi ମାଟିଗୋଡ଼ି

ସାର୍ଥକ + ନିରର୍ଥକ

gɔṭaŋ - siṭaŋ ବାଟଘାଟ
gaɔ̄-gɔṇḍag ଗାଁ ଗଣ୍ଡା
sumusiŋ-ɔlak ଘରଘର
bandaṇɔ-candaṇɔ ବନ୍ଧାଣ ଚନ୍ଧାଣ

(ଛ) ଜଟିଳଶବ୍ଦ

ଶବ୍ଦ ସହିତ ପ୍ରତ୍ୟୟ ସଂଯୋଗରେ ନିଷ୍ପନ୍ନ ଶବ୍ଦ ଏହି ବର୍ଗୀୟ ।

(i) ପୂର୍ବପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୁକ୍ତ

/ma-/ (ନାସ୍ତ୍ୟର୍ଥକ)

marasian - ନଥିଲି

mamaneɔ - ନ ମାନିଲି

/a-/ (ନାସ୍ତ୍ୟର୍ଥକ)

aurke - ଅଙ୍ଗିଆ

aian - ନଦେବା

/u-/ (ପ୍ରେରଣାର୍ଥକ)

uḍuir - ପଶେଇବା

ugur - ତଳେପକେଇବା

ମଧ୍ୟପ୍ରତ୍ୟୟଯୁକ୍ତ :

/-b-/ (ପ୍ରେରଣାର୍ଥକ)

buḷur - ଉଠିବା

bubḷur - ଉଠେଇବା

kɔsɔr - ଶୁଖିବା

kɔbsɔr - ଶୁଖେଇବା

lage - ଜଳବା

labga - ଜଳେଇବା

lɔr - ଲୁଚିବା

bɔblɔr - ଲୁଚେଇବା

ପରପ୍ରତ୍ୟୟଯୁକ୍ତ :

-re agila→agilare - ଆଗେଇବା

ekca→ekecare - ଘାଟେଇବା

-ua ḍakɔ→ḍakua - ଡେଠିବାଲି

naṭɔ→naṭua - ଅଭିନେତା

-sarɔ dak→ḍaksarɔ - ପାଣିଆ

bulug→bulugsarɔ - ଲୁଣିଆ

-rɔ sunduru→sundururɔ-ନାଲିଆ

-ṛɔ lɔṭɔb→lɔṭɔbṛɔ - ମାଟିଆ

-bala buja→bujabala - ମୁଢ଼ିବାଲା

dukan→dukanbala-ଦୋକାନୀ

-a misiŋ→misiŋa - ତଳେ, ଅଟେ

jaliŋ→jaliŋa - ଉପରେ

୨.୧. ବିଶେଷ୍ୟ ପଦର ରୂପ ରଚନା

ବିଶେଷ୍ୟ ପଦର ରୂପ କଲାବେଳେ ତିନୋଟି ବର୍ଗ ଲାଗିପାରେ-ଲିଙ୍ଗ, ବଚନ, କାରକ-ବିଭକ୍ତି ।

୨.୧.୧. ଲିଙ୍ଗ

କୁଇଁ ଭାଷାରେ ଲିଙ୍ଗ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ, କାରଣ ତଦନୁସାରେ ରୂପରଚନାରେ କୌଣସି ତାରତମ୍ୟ ଘଟେନାହିଁ । ସାଧାରଣ ଶବ୍ଦରୁ ଅର୍ଥଗତ ବା ମାତ୍ର ନିମ୍ନଲିଖିତ ଉପାୟରେ ଚିହ୍ନାଇ ଦିଆଯାଏ ।

(କ) ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗରେ

ba, ɔba - ବାପା	bui - ମା
kɔnɔn - ପୁଅ	kɔñcelan - ଝିଅ
kɔŋger - ଯୁବକ	selan - ଯୁବତୀ
ka - ନଟବର	aji - ବଡଭଉଣୀ

(ଖ) ଲିଙ୍ଗ ପରିବର୍ତ୍ତକ ସ୍ତ୍ରୀବାଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ସଂଯୋଗ

rae -	bɔkɔ - ଷାନଷାଣ୍ଢ	bɔkɔ-rae - ଷାନଭଇଁସୀ
	gɔḷa - ଘୋଡା	gɔḷa-rae - ଘୋଡ଼ୀ
	marag - ମୟୂର	marag-rae - ମୟୂରୀ
	atir - ମଇଁଷା	ati-rae - ମାଈଁଷୀ
-i	lanḍa - ପୁଅ	lanḍ-i - ଝିଅ
	babun - ଭେଡ଼ା	babun-i - ଭେଡ଼ି

-ṇi rusi - ଋଷି rusi-ṇi - ଋଷିଣୀ

buita - ମୁଖିଆ buita-ṇi - ମୁଖିଆଣୀ

ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷାରେ ଲିଙ୍ଗ ପ୍ରୟୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସର୍ବନାମର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ନାହିଁ, ଉଭୟ ଲିଙ୍ଗ ପାଇଁ ସମାନ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

୨.୨.୨. ବଚନ

ଯାହାଦ୍ୱାରା ବସ୍ତୁର ବା ବ୍ୟକ୍ତିର ସଂଖ୍ୟା ଜଣାପଡେ ତାହାକୁ ବଚନ କହନ୍ତି । ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷାରେ ବିଭିନ୍ନ ବଚନ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାର ପଦ୍ଧତି ନିମ୍ନରେ ।

(i) ଏକବଚନ : / ø / (ଅର୍ଥାତ୍ କୌଣସି ପ୍ରତ୍ୟୟ ବା ଚିହ୍ନ ଲଗେ ନାହିଁ)

(ii) ଦ୍ୱିବଚନ / kia /

(ଉଭୟ ମନୁଷ୍ୟବାଚକ ଓ ଇତରବାଚକ ଶବ୍ଦରେ ଦ୍ୱିବଚନ ହୋଇବାକୁ kia ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ) ।

arɔ-kia - ସେ ଦୁଇଜଣ

kilɔg-kia - ଦୁଇଟା ବାଘ

teɔ-kia - ଦୁଇଟା ଘୋଡ଼

(iii) ବହୁବଚନ /ki/

uaḷi-ki - ପିଲାମାନେ

kuḷi-ki - କୋଳଗୁଡ଼ିକ

kamulɔg-ki କୋଲମାନେ

(କ) ଏକବୋଧକ ଶବ୍ଦ :

ଉଭୟ ମନୁଷ୍ୟବାଚକ ଓ ଇତରବାଚକ ନିମନ୍ତେ muiṭɔ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ ।

muiṭɔ-kɔnɔn - ଗୋଟିଏ ପୁଅ

muiṭɔ-gɔrej - ଗୋଟିଏ ଏଣ୍ଡୁଅ

ଏକା ବା ଏକୁଟିଆ ଅର୍ଥରେ କହିବାକୁ ବୁଝାଉଥିଲେ - minɔg ଲଗେ

minɔg cilia kɔnɔn - ଗୋଟିଏ ଛେଲିଆ ପିଲା

(ଖ) ସ୍ୱଳ୍ପବୋଧକ :

ɔḷɔmi - ଅଳ୍ପ

ɔmbaṭɔ - ଦୁଇଟା

banɔk - ଦୁହେଁ, ଉଭୟ

(ଗ) ବହୁତ୍ୱବୋଧକ ଶବ୍ଦ :

ṭaŋkuṇiŋ - ସମସ୍ତେ

sugei - ବହୁତ, ବେଶୀ

subu - ସବୁ

(ଘ) ଅଳ୍ପବାଚକ ଶବ୍ଦ :

kuṭij - ଅଳ୍ପ, ଟିକିଏ

୨.୧.୩. କାରକ

ବିଭିନ୍ନ କାରକ ଅର୍ଥରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଭକ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟୟ ଓ ଅନୁସର୍ଗମାନ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ଉଭୟ ଏକବଚନ, ଦ୍ୱିବଚନ ଓ ବହୁବଚନ ପାଇଁ ସମାନ ।

କର୍ତ୍ତା - Ø

କର୍ମ - te (ପ୍ରାଣୀବାଚକ ଶବ୍ଦ ପାଇଁ)

bɔ (ଅପ୍ରାଣୀବାଚକ)

କରଣ - bɔ (ଅପ୍ରାଣୀବାଚକ)

gini (ପ୍ରାଣୀବାଚକ)

ଅପାଦାନ - ta

ସମ୍ବନ୍ଧ - a

ଅଧିକରଣ - a/te

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ

କର୍ତ୍ତାକାରକ - selan gitɔ-ke (ଝିଅଟିଏ ଗାଉଛି)

କର୍ମ - buṛi buṛate gam (ବୁଢ଼ି ବୁଢ଼ାକୁ କହିଲା)

arɔ-bɔjarɔ bɔ ɔnḍe (ସେ ବଜାରକୁ ଯାଉଛି)

କରଣ - arɔ - guṭia - bɔ sumusiŋ dej-ɔ (ସେ କୁରାଢ଼ିରେ ଗଛ ହାଣିଲା)

añа-gini-eni-kamɔ-ian (ମୋ ଦ୍ୱାରା ଏ କାମ ହେଲା)

ସଂପ୍ରଦାନ-bɔgɔban rusi-te diñtɔ (ଭଗବାନ ଋଷିଙ୍କୁ ଦେଲେ)

ଅପାଦାନ-arɔ amata gɔg-an (ସେ ଡୋଠାରୁ ନେଲା)

kijiri sumusiŋ-ta rɔsɔ ɔlɔgan (ଖଜୁରୀ ଗଛରୁ ରସ ପଡୁଥିଲା)

ସମ୍ବନ୍ଧ - bɔkɔ-a bui (ପାନଷ୍ଟଇର ବନ୍ଧୁ)

nudi-a ḍak (ନଦୀର ପାଣି)

ଅଧିକରଣ-iña ruŋkub asike (ଘରେ ଶୃଗାଳ ଅଛି)

kaḷasate ḍak rɔere (ମାଠିଆରେ ପାଣି ରହେ)

lɔkate guran (ଚଟେଲ ପଡ଼ିଲା)

୨.୨ ସର୍ବନାମ

୨.୨.୧ ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷାର ସର୍ବନାମ ପଦ ସମୂହ :

(କ) ପୁରୁଷବାଚକ :

	ଏକବଚନ	ଦ୍ୱିବଚନ	ବହୁବଚନ
ପ୍ରଥମପୁରୁଷ	añ (ମୁଁ)	niñba (ଆମେ ଦୁହେଁ)	niñ (ଆମ୍ଭେମାନେ)
ଦ୍ୱିତୀୟପୁରୁଷ	am (ତୁ)	apa (ତୁମେଦୁହେଁ)	ape (ତୁମ୍ଭେମାନେ)
ତୃତୀୟପୁରୁଷ	arɔ (ସେ)	arɔkia (ସେ ଦୁହେଁ)	arɔki (ସେମାନେ)

(ଖ) ଅପୁରୁଷବାଚକ (ବସ୍ତୁ, ବ୍ୟକ୍ତି, ସ୍ଥାନ)

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ : ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ : ଏହା, ଏହି - ni

ଏହାର - nan

ଏମାନଙ୍କର - ininan

ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ : ସେଇଟା - ere

ସେଇଟାର - era

ସେଗୁଡ଼ିକ - ereki

ତାହା - auri

ତାହାର - aura

ସେଇଟା - airi

ପ୍ରଶ୍ନ ଅନିଶ୍ଚିତତା ସୂଚକ ତଥା ସମ୍ବନ୍ଧସୂଚକ

କିଏ - aṛi

କାହାର,-କେଉଁମାନଙ୍କର - aṛiaka

କାହାକୁ - aṛite

କେଉଁ - manḍi

କେଉଁଆଡର - manḍia

କଣ - biri

କାହିଁକି - biite

କେତେ - kiti

କେତେକ - kitigɔṭakɔ

କିପରି, କେମିତି - suṇig

୨.୨.୨ ସର୍ବନାମ ପଦର ରୂପ ରଚନା

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ ରୂପାବଳୀ

(କ) ପ୍ରଥମପୁରୁଷ ' ମୁଁ '

ଏକବଚନ-ଓଡ଼ିଆରୂପ	ଦ୍ୱିବଚନ-ଓଡ଼ିଆରୂପ	ବହୁବଚନ-ଓଡ଼ିଆରୂପ
କର୍ତ୍ତା - añ (ମୁଁ)	niñba (ଆମେଦୁହେଁ)	niñ (ଆମେମାନେ)
କର୍ମ - añte (ମତେ)	niñbabanɔkte (ଆମଦୁହିଁଙ୍କୁ)	niñte (ଆମମାନଙ୍କୁ)
କରଣ-añgini (ମୋଦ୍ୱାରା)	niñbagini (ଆମଦୁଇଜଣଙ୍କଦ୍ୱାରା)	niñgini (ଆମମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା)
ସମ୍ପ୍ରଦାନ-añte (ମତେ)	niñbabanɔkte (ଆମଦୁହିଁଙ୍କୁ)	niñte (ଆମମାନଙ୍କୁ)
ଅପାଦାନ-añta (ମୋଠାରୁ)	niñbata (ଆମଦୁଇଜଣଙ୍କଠାରୁ)	niñta (ଆମମାନଙ୍କଠାରୁ)
ସମ୍ବନ୍ଧ-aña (ମୋର)	niñba (ଆମଦୁଇଜଣଙ୍କର)	niña (ଆମମାନଙ୍କର)
ଅଧିକରଣ-aña (ମୋଠାରେ)	niñba (ଆମଦୁଇଜଣଙ୍କଠାରେ)	niña (ଆମମାନଙ୍କଠାରେ)

(ଖ) ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ ' ତୁ '

ଏକବଚନ	ଦ୍ୱିବଚନ	ବହୁବଚନ
କର୍ତ୍ତା-am (ତୁ)	apa (ତୁମେଦୁହେଁ)	ape (ତୁମେ / ତୁମେମାନେ)
କର୍ମ-amte (ତତେ)	apate (ତୁମଦୁହିଁଙ୍କୁ)	apete (ତୁମମାନଙ୍କୁ)
କରଣ-amagini (ତୋଦ୍ୱାରା)	apagini (ତୁମଦୁହିଁଙ୍କଦ୍ୱାରା)	apegini (ତୁମମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା)
ସମ୍ପ୍ରଦାନ-amte (ତତେ)	apate (ତୁମଦୁହିଁଙ୍କୁ)	apete (ତୁମମାନଙ୍କୁ)
ଅପାଦାନ-amta (ତୋଠାରୁ)	apata (ତମଦଳଙ୍କଠାରୁ)	apeta (ତମମାନଙ୍କଠାରୁ)
ସମ୍ବନ୍ଧ-ama (ତୋର)	apaa (ତମଦଳଙ୍କର)	apea (ତମମାନଙ୍କର)
ଅଧିକରଣ-ama (ତୋଠାରେ)	apaa (ତମଦଳଙ୍କଠାରେ)	apea (ତମମାନଙ୍କଠାରେ)

(ଗ) ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ 'ସେ'

ଏକବଚନ	ଦ୍ୱିବଚନ	ବହୁବଚନ
କର୍ତ୍ତା - arɔ (ସେ)	arɔkia (ସେ ଦୁହେଁ)	arɔki (ସେମାନେ)
କର୍ମ - arɔte (ତାକୁ)	arɔkiate (ସେ ଦଳଙ୍କୁ)	arɔkite (ସେମାନଙ୍କୁ)
କରଣ - aragini (ତା ଦ୍ୱାରା)	arɔkiagini (ସେ ଦଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା)	arɔkigini (ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା)
ସମ୍ପ୍ରଦାନ - arɔte (ତାକୁ)	arɔkiate (ସେ ଦଳଙ୍କୁ)	arɔkite (ସେମାନଙ୍କୁ)
ଅପାଦାନ - arata (ତାଠାରୁ)	arɔkiata (ସେ ଦଳଙ୍କଠାରୁ)	arɔkita (ସେମାନଙ୍କଠାରୁ)
ସମ୍ବନ୍ଧ-ara (ତାର)	arɔkiaa (ସେ ଦଳଙ୍କର)	arɔkia (ସେମାନଙ୍କର)
ଅଧିକରଣ - ara (ତାଠାରେ)	arɔkiaa (ସେ ଦଳଙ୍କଠାରେ)	arɔkia (ସେମାନଙ୍କଠାରେ)

୨.୩. ବିଶେଷଣ

ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷାରେ କେବଳ ବିଶେଷଣ ଶବ୍ଦ ସ୍ୱଳ୍ପ, ଅଧିକାଂଶ ବିଶେଷଣପଦ ବିଶେଷ୍ୟ ଓ ସର୍ବନାମରୁ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ।

୨.୩.୧. ସାଧାରଣ ବିଶେଷଣ ପଦ

ଗୁଣବାଚକ —

diɔ - ଭଲ, ସୁନ୍ଦର

bagi - ଖରାପ, ଅସୁନ୍ଦର

kuba - ବଡ଼

sugei - ବହୁତ

jaliŋ - ଲମ୍ବା, ଡେଙ୍ଗା

ଗତିବାଚକ —

juru - ଜୋର୍‌ରେ

kuikui - ଧୀରେ ଧୀରେ

ରଙ୍ଗବାଚକ —

aṇḍara - ଧଳା

sunduru - ନାଲି

saḷaŋsaŋ - ହଳଦିଆ

ବୟସବାଚକ —

kaṇḍae - ବୁଢ଼ୀ

nɔa - ନୂଆ

uṛuṇa - ପୁରୁଣା

kɔŋger - ଯୁବକ

ସ୍ଥିତିବାଚକ —

agileta - ଆଗରେ

kinmiŋta - ପଛରେ

mujia - ମଝିରେ

aluŋa - ତଳରେ

ଚରିତ୍ରବାଚକ —

uḷsua - ଅଳସୁଆ

kuḷua - କଳିହା

baŋgiḷijan - ଲଜ୍ଜାଳ

ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରକୃତି ବାଚକ —

suadɔ - ମିଠା

ajɔr - ଖଟା

asɔŋ - ପିତା

lɔlɔb - ଗରମ

୨.୩.୨. ବିଶେଷ୍ୟ ସ୍ଥାନୀୟ ପଦରୁ ପ୍ରତ୍ୟୟଯୋଗେ ନିଷ୍ପନ୍ନ ବିଶେଷଣ ପଦ

/ɪa/ kɔɔṇia - କଥଁକିଆ

daria - ଦାଢ଼ୁଆ

/a/ duḷia - ଧୂଳିଆ

ruga - ରୋଗା

rupa-degan - ରୂପେଲି

ବିଶେଷ୍ୟ + ବିଶେଷ୍ୟ

aṭaaṭa - ଅଠାଳିଆ

ajɔr-ɔle - ଖଣ୍ଟାଆମ୍ବ

sɔṭej-kɔḷeŋ - ଚୂଟିଆମୂଷା

bɔrɔn-lak - ବରୁଳ

ramaī-kɔte - ଟେଲୁଗା

୨.୩.୩. ସର୍ବନାମ ପଦରୁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ବିଶେଷଣ ପଦ

ସମ୍ବନ୍ଧପଦୀୟ - aña/ara - ମୋର, ତୋର

ପ୍ରଶ୍ନବାଚକ - aṛia/maṇḍibɔ - କାହାର, କେଉଁଟିକି

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ - ini/ni - ଏହା, ଏହିଟି

ଗୁଣ - erete/eretasun - ଯେଉଁପାଇଁ, ତାପରେ ଏମିତି
nuṇiŋ - ଏପରି, eredeganiŋ - ସେପରି

୨.୩.୪. ସଂଖ୍ୟାଶବ୍ଦ

କୁଇ ଭାଷାରେ ଗଣନାସୂଚକ ଶବ୍ଦଅଛି, କ୍ରମସୂଚକ ନାହିଁ ।

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏକ ବୁଝାଇବାକୁ ଗୋଟିଏ ଏକକ ଶବ୍ଦ ଅଛି । ଅନ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ସହ/muī/ ଏବଂ /ṭa/ ଯୋଗ କରାଯାଏ ।

muīṭɔ - ଗୋଟିଏ

ɔmbaṭɔ - ଦୁଇଟା

egɔṭa - ତିନିଟା

gaṇḍamī - ଚାରିଟା

pañcgɔṭa - ପାଞ୍ଚଟା

dɔsɔgɔṭa - ଦଶଟା

kuṛimuī - କୋଡ଼ିଏ

kuṛiegaṇḍamī - ଚବିଶି

sɔmuī - ଶହେ

ɔjarɔmuī - ଏକହଜାର

ବିଶେଷ୍ୟ ପଦ ସହିତ ସଂଖ୍ୟାବାଚକ

muīkua - ଆଙ୍ଗୁଳାଏ

muṭami - ମୁଠାଏ

୨.୪ କ୍ରିୟା

କୁଆଁଙ୍କ ଭାଷାର କ୍ରିୟାପଦ ରଚନାର ଭିତ୍ତି ପ୍ରାତିପଦିକ ଏବଂ ଏହା ସହିତ ଏକ ବା ଏକାଧିକ କ୍ରିୟା ନିଷ୍ପନ୍ନାତ୍ମକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ସଂଯୋଗରେ ଏହି ପଦ ନିଷ୍ପାଦିତ ହୋଇଥାଏ । ସମାପିକା ଓ ଅସମାପିକା ଭେଦରେ ଏହା ଦ୍ୱିବିଧ ।

୨.୪.୧ ସମାପିକା କ୍ରିୟାପଦ ଗଠନର ଉପାଦାନ

(୧) ଧାତୁ / ପ୍ରାତିପଦିକ

(୨) କାଳ

(୩) ଅଭିମୁଖ୍ୟ

(୪) ଭାବ

(୫) ପୁରୁଷ - ବଚନ

ଏହି ଉପାଦାନ ଗୁଡ଼ିକର କ୍ରିୟାପଦରେ ସନ୍ନିବେଶ କ୍ରମ :-

ପ୍ରାତିପଦିକ + {ଅଭିମୁଖ୍ୟ + କାଳ + ଭାବ } + ପୁରୁଷ - ବଚନ

ଉପାଦାନର ଉପସ୍ଥିତି ଅନୁସାରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ତ୍ରିବିଧ ସଂରଚନା ଲକ୍ଷିତ ହୋଇପାରେ

(i) ପ୍ରାତିପଦିକ + କାଳ + ପୁରୁଷ-ବଚନ

(ii) ପ୍ରାତିପଦିକ + ଅଭିମୁଖ୍ୟ + କାଳ + ପୁରୁଷ-ବଚନ

(iii) ପ୍ରାତିପଦିକ + କାଳ + ଭାବ + ପୁରୁଷ-ବଚନ

(୧) ଧାତୁ

ଧାତୁ ହିଁ କ୍ରିୟାର ମୂଳାଧାର । ଏହି ଧାତୁ ବିଭିନ୍ନ ଆକୃତି ଓ ପ୍ରକୃତି ନେଇ ରୂପରଚନା ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ହୋଇପାରେ ।

ପ୍ରକୃତ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷାର ଧାତୁ ସମୂହ ମୁଖ୍ୟତଃ ଦୁଇଟି ବର୍ଗରେ ବିଭକ୍ତ । ଯଥା :- ଅକର୍ମକ, ସକର୍ମକ । ଉଭୟ ଧାତୁରେ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ କାଳସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ । ଆକୃତ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଜୁଆଙ୍ଗ ଧାତୁସମୂହ ଦୁଇପ୍ରକାରର ହୋଇପାରନ୍ତି—ମୌଳିକ ଓ ବ୍ୟୁତ୍ପାଦିତ । ସାଧାରଣତଃ ଏକାକ୍ଷର (ଏକ ସ୍ୱରଧ୍ୱନି) ବିଶିଷ୍ଟ ଧାତୁଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟୁତ୍ପାଦିତ ରୂପ ହୋଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ଦୁଇ ବା ତତୋଧିକ ଅକ୍ଷରାତ୍ମକ ଧାତୁର ବ୍ୟୁତ୍ପାଦିତ ରୂପ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଧାତୁ (ଏକସ୍ୱରାତ୍ମକ)

ମୌଳିକ	ବ୍ୟୁତ୍ପାଦିତ
ur - (ଉର୍-)	urur - (ଉରୁର୍) - ପିଇବା
jim - (ଜିମ୍-)	jiñjim - (ଜିଞ୍ଜିମ୍-) ଖାଇବା
kɔŋ - (କଙ୍)	kɔŋkɔŋ - (କଙ୍କଙ୍-) ଜାଣିବା
jɔ - (ଜ-)	jɔjɔ - (ଜଜ) ଦେଖିବା
gɔg - (ଗଗ୍-)	gɔgɔg - (ଗଗଗ୍-) ନେବା
ɔn - (ଅନ୍-)	ɔŋgɔr - (ଅଙ୍ଗର୍) ଯିବା

ଧାତୁ (ଦ୍ୱିସ୍ୱରାତ୍ମକ)

leber - (ଲେବେର୍-) ଶୋଇବା

jɔjɔg - (ଜଜଗ୍-) - ଓଁଲେଇବା

ସାଧାରଣତଃ ରୂପ ରଚନାବେଳେ ମୌଳିକ ଧାତୁ ସମୂହ ପ୍ରଯୁକ୍ତ ହୋଇଥାଆନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବ୍ୟୁତ୍ପାଦିତ ଧାତୁଗୁଡ଼ିକ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥଳରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇପାରନ୍ତି ଯଥା .—

(କ) କ୍ରିୟାର ଅସଂପୂର୍ଣ୍ଣତା ସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ 'nɔm' ର ପୂର୍ବରୁ

arɔ - ɔŋgɔr - nɔm - an - ସେ ଯାଉଥିଲା

(ଖ) ନାସ୍ତିବାଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ /jena/ର ପୂର୍ବରୁ

(କ୍ରିୟାର ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳରେ ନାସ୍ତ୍ୟାର୍ଥକ ଭାବ ବୁଝାଉଥିଲେ ଧାତୁର ବ୍ୟୁତ୍ପାଦିତ ରୂପ ପରେ ନାସ୍ତିବାଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ)

añ - kɔŋkɔŋ - jena - ମୁଁ ଜାଣିନି

arɔ - urur - jena - ସେ ପିଇନି

(ଗ) କ୍ରିୟାର ଅସମାପିକା ଭାବକୁ ବୁଝାଇବାପାଇଁ କର୍ମାର୍ଥକ ପ୍ରତ୍ୟୟ /te/ ର ପୂର୍ବରୁ

/iñjim-te/ - ଖାଇବାକୁ

jɔjɔ-te - ଦେଖିବାକୁ

୨ କାଳ

ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷାରେ କ୍ରିୟାକାଳ ତ୍ରିବିଧ ଭାବରେ ରୂପାୟିତ ହୁଏ, ସେଥିପାଇଁ ସକର୍ମକ ଓ ଅକର୍ମକ କ୍ରିୟା ଭେଦରେ ଦୁଇଟି ସେଟ୍‌ର କାଳସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ ।

କାଳ	ସକର୍ମକ	ଅକର୍ମକ
ବର୍ତ୍ତମାନ	/-ke/	/-ṛe/
ଅତୀତ	/-ɔ/	/-an/
	/-rɔ/ (ସଂପନ୍ନ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ସହ)	
ଭବିଷ୍ୟତ	/-e/	/-na/
	/-re/ (ସଂପନ୍ନ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ସହ)	

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ

ବର୍ତ୍ତମାନ – añ-jim-ke (ମୁଁ ଖାଏ)	añ ebɔṛɔm-ṛe (ମୁଁ ଖେଳେ)
ଅତୀତ - añ-jim-ɔ (ମୁଁ ଖାଇଲି)	añ ebɔṛɔm-an (ମୁଁ ଖେଳିଲି)
ଭବିଷ୍ୟତ - añ jim-e (ମୁଁ ଖାଇବି)	an ebṛɔm-na (ମୁଁ ଖେଳିବି)

୩ ଆଭିମୁଖ୍ୟ

ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷାରେ ମୁଖ୍ୟତଃ କ୍ରିୟାର ତିନୋଟି ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଲକ୍ଷଣୀୟ ।

(i) ନିତ୍ୟପ୍ରବୃତ୍ତ - Ø

(ii) ସଂପନ୍ନ - /-se-/~/-ce-/

(iii) ଅସଂପନ୍ନ - /nɔm/

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ

(i) କ୍ରିୟାର ନିତ୍ୟପ୍ରବୃତ୍ତ ଆଭିମୁଖ୍ୟକୁ ବୁଝାଇବା ପାଇଁ କେବଳ କାଳବାଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ ।

ପ୍ରାତିପଦିକ + କାଳ

kip - ke - କରେ, ɔn - ṛe - ଯାଏ

gata - ke - କଢ଼େ

(ii) କ୍ରିୟାର ସମ୍ପନ୍ନଭାବ ବା ସମାପ୍ତି ବୁଝାଇବାକୁ ହେଲେ ଧାତୁରେ କାଳସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟପୂର୍ବରୁ ଆତ୍ମମୁଖ୍ୟସୂଚକ /-se-/-/-ce-/ ଲାଗେ ।

kip - se - ke - କାଟିଛି

jim - se - rɔ ଖାଇଥିଲି

କେତେକ ସ୍ଥଳରେ /-se/ ତାଳବ୍ୟୀକୃତ ହୋଇ /-ce/ ରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଥାଏ ।

ɔn - ce - ke - ଖାଇଛି

lɔr - ce - ke - ଲୁଚିଛି

(iii) ଅସମ୍ପନ୍ନ ଭାବ ବା ଅସମାପ୍ତି (କାର୍ଯ୍ୟଚାଲୁଥିବା) ଭାବ ବୁଝାଇବା ପାଇଁ /-nɔm/ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ ।

ɔggɔr - nɔm - ṛe - ଯାଉଅଛି

urur - nɔm-an - ପିଉଥିଲି

୪. ଭାବ

ଦୁଇଟି ଭାବ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତ୍ୟୟ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ ।

(i) ସର୍ତ୍ତମୂଳକ (ii) ଅନୁଜ୍ଞାତ୍ମକ ବା ଆଦେଶାତ୍ମକ

(i) ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଭାବର ପ୍ରକାଶ ପାଇଁ କ୍ରିୟାରେ /-tan ଲାଗେ

añ ɔn - ce - tan

(ମୁଁ ଖାଇ ଥାନ୍ତି)

arɔ ur - ce - tan

(ସେ ପିଇଥାନ୍ତା)

(ii) ଅନୁଜ୍ଞା ବା ଆଦେଶାତ୍ମକ ଭାବ ପାଇଁ ଦୁଇଟି ପ୍ରତ୍ୟୟ ରହିଛି

ଯଥା :- / ṛae / ଏବଂ / ṛeme /- /reme/

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷରେ କୌଣସି ପ୍ରତ୍ୟୟ ଲାଗେ ନାହିଁ

ମୁଁ ପିଏଁ - añ ur - e

ଆମେ ଦୁହେଁ ପିଉ - niñba ba - ur - e

ଆମେମାନେ ପିଉ - niñ n - ur - e

ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଉଦ୍‌ବୋଧନାତ୍ମକ କ୍ରିୟାପଦ / ku / (ଆମେ ପିବା ଚାଲ) ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷରେ /ṛae/ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ ଏବଂ ତତ୍ପୂର୍ବରୁ ଦ୍ୱିବଚନରେ /pa/ ଓ ବହୁବଚନରେ /pe/ ପ୍ରଯୁକ୍ତ ହୁଏ ।

ତୁ ପି - am m-ur-e-ṛae

ତୁମେ ଦୁହେଁ ପିଅ - apa ur-e-pa-ṛae

ତୁମେମାନେ ପିଅ - ape - ur-e-pe-ṛae

ତୃତୀୟ ପୁରୁଷରେ /ṛeme/ - {ṛeme} ଲାଗେ ଏବଂ ତାପରେ ଦ୍ୱିବଚନରେ /kia/ ଓ ବହୁବଚନରେ /ki/ ପ୍ରଯୁକ୍ତ ହୁଏ ।

ସେ ପିଇ - arɔ ur-ṛeme

ସେ ଦୁଇଜଣ ପିଅନ୍ତି - arɔ kia-ur-ṛeme-kia

ସେମାନେ ପିଅନ୍ତି - arɔ ki-ur-ṛeme - ki

୫ ପୁରୁଷ-ବଚନ

କ୍ରିୟାର କର୍ତ୍ତା କେଉଁ ପୁରୁଷ ଓ କି ବଚନକୁ ନେଇ ବ୍ୟବହୃତ ତାହାର ସଙ୍କେତ କ୍ରିୟାପଦ ପୂର୍ବରୁ ଯୋଗ କରାଯାଏ ।

(ପୂର୍ବରେ ସର୍ବନାମ ଆଲୋଚନା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କେଉଁ ପୁରୁଷ ଓ ବଚନପାଇଁ କି ଚିହ୍ନଲାଗେ ତାହା ଆଲୋଚିତ ହୋଇଛି)

ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷାର କ୍ରିୟାରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସାର୍ବନାମିକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୋଗ କରାଯାଏ ।

	ଏକବଚନ	ଦ୍ୱିବଚନ	ବହୁବଚନ
ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	Ø	ba	n
ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ	m	a	Ø
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ	Ø	kia	ki

ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଯେ ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ ବହୁବଚନସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ 'n' ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟପୁରୁଷ ଏକବଚନାତ୍ମକ ପ୍ରତ୍ୟୟ 'm' ଧାତୁରେ ଥିବା ସ୍ୱରଧ୍ୱନିସନ୍ଧି ସଙ୍ଗତି ରକ୍ଷାକରି କ୍ରିୟାର ପୂର୍ବରେ ଅବଧାରିତ ହୁଏ :

ଯଥା : ଆମେମାନେ ପିଉ - niñ n-ur-ke

ତୁ ପିଇଲୁ - am m-ur-ɔ

ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ ବହୁବଚନ ପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରତ୍ୟୟ ନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ମୂଳଧାତୁ ସହ ସଙ୍ଗତି ରକ୍ଷାକରି କ୍ରିୟାର ପୂର୍ବରୁ ସ୍ୱରଧ୍ୱନିଟିଏ ପ୍ରଯୁକ୍ତ ହୁଏ ।

ଯଥା : ତୁମେ ମାନେ ଆସିଲ - ape e-ḍen-ɔ

ତୃତୀୟପୁରୁଷ ଦ୍ୱିବଚନରେ /kia/ ଓ ବହୁବଚନରେ /ki/ କ୍ରିୟାର ପୂର୍ବରେ ତଥା ପରେ ଲାଗେ :

ସେ ଦୁହେଁ ଖାଆନ୍ତି - arɔ-kia-ur–ke-kia

ସେମାନେ ଖାଆନ୍ତି - arɔ-ki-ur-ke-ki

କେତେକ ସକର୍ମକ କ୍ରିୟାରେ ଯଦି ସର୍ବନାମ (ପ୍ରଥମ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ) କ୍ରିୟାର କର୍ମ ରୂପରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାନ୍ତି ତେବେ କ୍ରିୟାରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସାର୍ବନାମିକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ପରପ୍ରତ୍ୟୟ ଭାବେ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ । କ୍ରିୟାର କର୍ମସୂଚକ ଏ ଭଳି ଅନ୍ୱୟ କେବଳ ପ୍ରଥମ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷର ଏକବଚନ, ଦ୍ୱିବଚନ ଓ ବହୁବଚନରେ ଲକ୍ଷଣୀୟ ।

	ଏକବଚନ	ଦ୍ୱିବଚନ	ବହୁବଚନ
ପ୍ରଥମ	-ñ	-ñba	-ñin
ଦ୍ୱିତୀୟ	-m	-pa	-pe

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ

am añ-te mɔ-jɔ-ke-ñ - ତମେ ମତେ ଦେଖ

kamulɔg niñba-te gata-ɔ-ñba - ଲୋକଟିଏ ଆମ ଦୁହିଁଙ୍କୁ କହିଲା

selɔg niñ-te keɽab-ɔ-niñ - କୁକୁର ଆମକୁ କାମୁଡ଼ିଲା

୨.୪.୨. କ୍ରିୟାର ରୂପାନ୍ତରଣ

ପ୍ରେରଣାର୍ଥକ କ୍ରିୟା

ପ୍ରେରଣାର୍ଥକ ପ୍ରତ୍ୟୟର ସଂଯୋଗରେ ଅକର୍ମକ କ୍ରିୟା ସକର୍ମକ କ୍ରିୟାରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୁଏ । ନିମ୍ନବିଧି ଅନୁସାରେ ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷାର କ୍ରିୟା ପ୍ରେରଣାର୍ଥକ ସ୍ୱରୂପରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୁଏ ।

(i) /ab/- ଘୋଷ ସ୍ୱନିମ ଥିବା କ୍ରିୟାର ପୂର୍ବରେ /ab/ ପ୍ରଯୁକ୍ତ ହେବାଦ୍ୱାରା -

lara - (ହସିବା)	ab-lara (ହସେଇବା)
ur - (ପିଇବା)	ab-ur (ପିଆଇବା)
jek - (କାନ୍ଦିବା)	ab-jek (କନ୍ଦେଇବା)

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ

ସେ ହସିଲା - arɔ lara-na	ସେ ହସେଇଲା - arɔ ab-lara-ɔ
ମୁଁ ପିଏ - añ ur-ke	ମୁଁ ପିଆଏ - añ ab-ur-ke
ସେ କାନ୍ଦେ - arɔ jek-ke	ସେ କନ୍ଦାଏ - arɔ ab-jek-ke

/ab/>/ap/ ଅଘୋଷ ସ୍ୱନିମଥିବା କ୍ରିୟାର ପୂର୍ବରୁ /ap/ ଲାଗିବା ଦ୍ୱାରା

peṭe - (ପିଟିବା)	ap-peṭe - ପିଟେଇବା
kik - (ନାଚିବା)	ap-kik - ନଚେଇବା

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ

ମୁଁ ପିଟିଲି - añ peṭe - an	ମୁଁ ପିଟେଇଲି - añ ap-peṭe-ɔ
ମୁଁ ନାଚେ - añ kik - ke	ମୁଁ ନଚାଏ - añ ap-kik-ke

/ab/>/-b-/ କେତେକ ଦ୍ୱିବ୍ୟଞ୍ଜନ କ୍ରିୟାରେ /-b-/ ମଧ୍ୟ-ପ୍ରତ୍ୟୟ ଭାବେ ରହି ପ୍ରେରଣାର୍ଥକ ଭାବ ସୃଷ୍ଟି କରେ ।

buḷur - (ନିଦରୁ ଉଠିବା)	bubḷur - ଉଠେଇବା
ସେ ଉଠିଲା-arɔ-buḷur-an	ସେ ଉଠେଇଲା - arɔ bubḷurɔ

(ii) ମୂଳ ଧାତୁରେ ଥିବା ସ୍ୱରଧ୍ୱନି ସହ ସଙ୍ଗତି ରକ୍ଷାକରି ଧାତୁର ପୂର୍ବରୁ ସ୍ୱରଧ୍ୱନିଟିଏ ପ୍ରଯୁକ୍ତ ହେବା ଦ୍ୱାରା

/u/	gur - (ପଡ଼ିବା)	u-gur - ପକେଇବା
	ḍuir - (ଘରେ ପଶିବା)	u-ḍuir-ପଶେଇବା
/ a /	jan - (ଗୁଡ଼ିବା)	ajan - ଚଟେଇବା

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ

ମୁଁ ପଡ଼ିଲି - añ gur-an	ମୁଁ ପକେଇଲି - añ u-gur-ɔ
ସେ ପଶିଲା - arɔ ḍuir-an	ସେ ପଶେଇଲା - arɔ u-ḍuir-ɔ
ସେ ଗୁଡ଼େ - arɔ jan-ke	ସେ ଚଟାଏ - arɔ a-jan-ke

୨.୪.୩. ନାସ୍ତ୍ୟର୍ଥକ କ୍ରିୟା

ଅସ୍ତ୍ୟର୍ଥକ କ୍ରିୟାର ପୂର୍ବରୁ a/ama/ (ବର୍ତ୍ତମାନକାଳ ବ୍ୟତୀତ) ଏବଂ ପରେ ନାସ୍ତିବାଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ jena ଯୁକ୍ତ ହେଲେ ନିଷେଧ ଭାବ ବୁଝାଏ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳରେ କ୍ରିୟା ଶେଷରେ /jena/ ଲାଗେ

ମୁଁ କହେନି - añ gata-ke-jena

ସେ ଜାଣିନି - arɔ kɔŋkɔŋ jena

ଆମେମାନେ ପିଇନୁ - niñ n-urur-jena

ଅତୀତ ଓ ଭବିଷ୍ୟତ କାଳରେ (ପ୍ରଥମ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷରେ) କ୍ରିୟାର ପୂର୍ବରୁ /ama/ ଏବଂ ପରେ /jena/ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ ।

ମୁଁ ପିଇ ନ ଥିଲି - añ ama-ur-ce-rɔ-jena

ତୁ କହି ନଥିଲୁ - am mama-gata-se-rɔ-jena

ଆମେମାନେ ପିଇନଥିଲୁ - niñ n-ur-ce-re-jena

ତୃତୀୟ ପୁରୁଷର ଅତୀତ ଓ ଭବିଷ୍ୟତ କାଳରେ କ୍ରିୟା ପୂର୍ବରୁ / a / ଲାଗେ ।

ସେ କହିନଥିଲା - arɔ a-gata-se-rɔ-jena

ସେ ଦୁହେଁ ଜାଣିନଥିଲେ - arɔ-kia-a-kɔŋ-se-re-jena-kia

ସେମାନେ ପିଇନଥିଲେ - arɔ-ki-a-ur-ce-re-jena-ki

ନାସ୍ତ୍ୟର୍ଥକ କ୍ରିୟା :

ନାହିଁ ବା ନଥିବା ଅର୍ଥ ବୁଝାଇବାପାଇଁ /jɔte/ ପ୍ରଯୁକ୍ତ ହୁଏ ।

ଅସ୍ତିବାଚକ - añ-a gãɔ-a iskulu-asi-ke

(ମୋ ଗାଁରେ ସ୍କୁଲ ଅଛି)

ନାସ୍ତିବାଚକ - aña gãɔa iskulu jɔte

(ମୋ ଗାଁରେ ସ୍କୁଲ ନାହିଁ)

ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ଯେ /jɔte/ ଲଗିଲେ ତା ପୂର୍ବରୁ /a/ କିମ୍ବା /ama/ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ara - kɔte - jɔte - ତାର ଲୁଗା ନାହିଁ

ama - kuṭij budi jɔte - ତୋର ଟିକିଏ ବୁଦ୍ଧି ନାହିଁ ।

୨.୪.୪ ଅସମାପିକା କ୍ରିୟା

ବଡ଼ ବଡ଼ ବାକ୍ୟରେ ଏକାସାଙ୍ଗରେ ଏକାଧିକ କାର୍ଯ୍ୟର କଥା କୁହାଯାଏ । ଏଥିରେ ପ୍ରଧାନ ବା ଶେଷ କାର୍ଯ୍ୟଟି ସମାପିକା କ୍ରିୟା ରୂପରେ ରହେ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଅସମାପିକା ରୂପରେ ରହେ । ଏହାର ଗଠନ ସୂତ୍ର :- ଧାତୁ + ପ୍ରତ୍ୟୟ । ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷାରେ କପରି ବିଭିନ୍ନ ଧରଣର ଅସମାପିକା କ୍ରିୟା ଗଠିତ ହୁଏ ତାହାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା ।

(କ) କ୍ରିୟାର୍ଥ କ୍ରିୟା—/te/

(i) kikijɔ upasɔ rɔete ɔḷɔgan

(ନାଲେ ଉପାସ ରହିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା)

(ii) erebeḷa jiñjimte kici marasian

(ସେତେବେଳେ ଖାଇବାକୁ କିଛି ନ ଥିଲା ।)

(iii) añ sɔsɔbte gɔṭɔkean

(ମୁଁ ଧରିବାକୁ ଦୌଡ଼ିଲି ।)

(ଖ) ଅସମ୍ପନ୍ନତା ସୂଚକ (ଧାତୁର ପୁନରାବୃତ୍ତି)

arɔ ɔggɔr ɔggɔr guran

(ସେ ଯାଇ ଯାଇ ପଡ଼ିଲା ।)

añ gatae gatae arɔ leberɔ

(ମୁଁ କହୁ କହୁ ସେ ଶୋଇପଡ଼ିଲା)

(ଗ) ଚଳନ୍ତା ସୂଚକ – /ta/

arɔ jekta jekta gataɔ

(ସେ ଖାଉ ଖାଉ କହିଲା ।)

(ଗ) ସର୍ତ୍ତମୂଳକ /jɔ/

(i) añ garjɔ arɔ maṛiñjan
(ମୁଁ ମାଗିଲରୁ ସେ ଦେଲାନ)

(ii) arɔ ḍakeɔjɔ añ ɔna
(ସେ ଡାକଲେ ମୁଁ ଯିବ)

୨.୪.୪. ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ମୂଳକ ରୂପାବଳୀ

ଧାତୁ (ସକର୍ମକ) ur-ପି/ଖା (ପିଇବା/ଖାଇବା)

ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳ

ବର୍ତ୍ତମାନ ସାମାନ୍ୟ

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ

ଏକ - ମୁଁ ପିଏ – añ ur-ke

ଦ୍ୱି - ଆମେ ପିଉ - niñba ba-ur-ke

ବହୁ - ଆମେମାନେ ପିଉ - niñ n-ur-ke

ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ତୁ ପିଉ - am m-ur ke

ଦ୍ୱି - ତୁମେ ପିଅ - apa a-ur-ke

ବହୁ - ତୁମେମାନେ ପିଅ - ape i-ur-ke

ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ସେ ପିଏ - arɔ-ur-ke

ଦ୍ୱି - ସେ ଦୁହେଁ ପିଅନ୍ତି - arɔ-kia ur-ke-kia

ବହୁ - ସେମାନେ ପିଅନ୍ତି - arɔ-ki ur-ke-ki

ବର୍ତ୍ତମାନ ଅସମ୍ପନ୍ନ

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ

ଏକ - ମୁଁ ପିଉଅଛି - añ ur-nɔm-ṛe

ଦ୍ୱି - ଆମେ ପିଉଅଛୁ - niñ ba ba-ur-nɔm-ṛe

ବହୁ - ଆମେମାନେ ପିଉଅଛୁ - niñ n-ur-nɔm-ṛe

ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ତୁ ପିଉଅଛୁ - am m-ur-nɔm-ṛe

ଦ୍ୱି - ତୁମେ ପିଉଅଛ - apa a-ur-nɔmṛe

ବହୁ - ତୁମେମାନେ ପିଉଅଛ - ape i-ur-nɔm-ṛe

ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ସେ ପିଉଅଛି - arɔ ur-nɔm-ṛe

ଦ୍ୱି - ସେ ଦୁହେଁ ପିଉଅଛନ୍ତି - arɔ-kia-ur-nɔm-ṛe-kia

ବହୁ - ସେମାନେ ପିଉଅଛନ୍ତି - arɔ-ki ur-nɔm-ṛe-ki

ବର୍ତ୍ତମାନ ସମ୍ପନ୍ନ

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ

ଏକ - ମୁଁ ପିଇଛି - añ uṛ-ce-ke

ଦ୍ୱି - ଆମେ ପିଇଛୁ - niñba ba-ur-ce-ke

ବହୁ - ଆମେମାନେ ପିଇଛୁ - niñ n-ur-ce-ke

ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ତୁ ପିଇଛୁ - am m-ur-ce-ke

ଦ୍ୱି - ତୁମେ ପିଇଛ - apa a-ur-ce-ke

ବହୁ - ତୁମେମାନେ ପିଇଛ - ape i-ur-ce-ke

ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ସେ ପିଇଛି - arɔ ur-ce-ke

ଦ୍ୱି - ସେ ଦୁହେଁ ପିଇଛନ୍ତି - arɔ-kia ur-ce-ke-kia

ବହୁ - ସେମାନେ ପିଉଛନ୍ତି - arɔ-ki ur-ce-ke-ki

ଅତୀତ ସାମାନ୍ୟ

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ

ଏକ - ମୁଁ ପିଇଲି - añ ɔr-ɔ

ଦ୍ୱି - ଆମେ ପିଇଲୁ - niñba ba-ur-ɔ

ବହୁ - ଆମେମାନେ ପିଇଲୁ - niñ n-ur-ɔ

ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ତୁ ପିଇଲୁ - am m-ur-ɔ

ଦ୍ୱି - ତୁମେ ପିଇଲ - apa a-ur-ɔ

ବହୁ - ତୁମେମାନେ ପିଇଲ - ape i-ur-ɔ

ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ସେ ପିଇଲା - arɔ-ur-ɔ

ଦ୍ୱି - ସେ ଦୁଇଜଣ ପିଇଲେ - arɔ-kia-ur-ɔ-kia

ବହୁ - ସେମାନେ ପିଇଲେ - arɔ-ki-ur-ɔ-ki

ଅତୀତ ଅସଂପନ୍ନ

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ

ଏକ - ମୁଁ ପିଉଥିଲି - añ-ur-nɔm-an

ଦ୍ୱି - ଆମେ ପିଉଥିଲୁ - niñba-ba-ur-nɔm-an

ବହୁ - ଆମେମାନେ ପିଉଥିଲୁ - niñ-n-ur-nɔm-an

ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ତୁ ପିଉଥିଲୁ - am-m-ur-nɔm-an

ଦ୍ୱି - ତୁମେ ଦୁଇଜଣ ପିଉଥିଲ - apa-a-ur-nɔm-an

ବହୁ - ତୁମେମାନେ ପିଉଥିଲ - ape-i-ur-nɔm-an

ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ସେ ପିଉଥିଲା - arɔ-ur-nɔm-an

ଦ୍ୱି - ସେ ଦୁହେଁ ପିଉଥିଲେ - arɔ-kia-ur-nɔm-an-kia

ବହୁ - ସେମାନେ ପିଉଥିଲେ - arɔ-ki-ur-nɔm-an-ki

ଅତୀତ ସମ୍ପନ୍ନ

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ

ଏକ - ମୁଁ ପିଇଥିଲି - añ-ur-ce-rɔ

ଦ୍ୱି - ଆମେ ପିଇଥିଲୁ - niñba ba-ur-ce-rɔ

ବହୁ - ଆମେମାନେ ପିଇଥିଲୁ - niñ n-ur-ce-rɔ

ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ତୁ ପିଇଥିଲୁ - am-m-ur-ce-rɔ

ଦ୍ୱି - ତୁମେ ପିଇଥିଲ - apa-a-ur-ce-rɔ

ବହୁ - ତୁମେମାନେ ପିଇଥିଲ - ape-i-ur-ce-rɔ

ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ସେ ପିଇଥିଲା - arɔ ur-ce-rɔ

ଦ୍ୱି - ସେ ଦୁଇଜଣ ପିଇଥିଲେ - arɔ-kia-ur-ce-rɔ-kia

ବହୁ - ସେମାନେ ପିଇଥିଲେ - arɔ-ki-ur-ce-rɔ-ki

ଭବିଷ୍ୟତ ସାମାନ୍ୟ

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ

ଏକ - ମୁଁ ପିଇବି - añ ur-e

ଦ୍ୱି - ଆମେ ପିଇବୁ - niñba ba-ur-e

ବହୁ - ଆମେମାନେ ପିଇବୁ - niñ n-ur-e

ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ତୁ ପିଇବୁ - am m-ur-e

ଦ୍ୱି - ତୁମେ ପିଇବ - apa a-ur-e

ବହୁ - ତୁମେମାନେ ପିଇବ - ape i-ur-e

ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ସେ ପିଇବ - arɔ ur-e

ଦ୍ୱି - ସେ ଦୁହେଁ ପିଇବେ - arɔ-kia-ur-e-kia

ବହୁ - ସେମାନେ ପିଇବେ - arɔ-ki-ur-e ki

ଭବିଷ୍ୟତ ଅସମ୍ପନ୍ନ

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ

ଏକ - ମୁଁ ପିଉଥିବି - añ ur-nɔm-a

ଦ୍ୱି - ଆମେ ପିଉଥିବୁ - niñba ba-ur-nɔm-a

ବହୁ - ଆମେମାନେ ପିଉଥିବୁ - niñ n-ur-nɔm-a

ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ତୁ ପିଉଥିବୁ - am m-ur-nɔm-a

ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ତୁ ବସୁ - am me-ḍen-ṛe

ଦ୍ୱି - ତୁମେ ବସ - apa a-ḍen-ṛe

ବହୁ - ତୁମେମାନେ ବସ - ape e-ḍen-ṛe

ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ସେ ବସୁ - arɔ ḍen-ṛe

ଦ୍ୱ - ସେମାନେ ବସନ୍ତୁ - arɔ-kia-ḍen-ṛe-kia

ବହୁ - ସେମାନେ ବସନ୍ତୁ - arɔ-ki ḍen-ṛe-ki

ବର୍ତ୍ତମାନ ଅସମ୍ପନ୍ନ

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ

ଏକ - ମୁଁ ବସୁଅଛି - añ ḍeɟgɔr-nɔm-ṛe

ଦ୍ୱି - ଆମେ ବସୁଅଛୁ - niñba ba-ḍeɟgɔr-nɔm-ṛe

ବହୁ - ଆମେମାନେ ବସୁଅଛୁ - niñ ne-ḍeɟgɔr-nɔm-ṛe

ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ତୁ ବସୁଅଛୁ - am me-ḍeɟgɔr-nɔm-ṛe

ଦ୍ୱ - ତୁମେ ବସୁଅଛ - apa a-ḍeɟgɔr-nɔm-ṛe

ବହୁ - ତୁମେମାନେ ବସୁଅଛ - ape e-ḍeɟgɔr-nɔm-ṛe

ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ସେ ବସୁଅଛି - arɔ ḍeɟgɔr-nɔm-ṛe

ଦ୍ୱ - ସେମାନେ ବସୁଅଛନ୍ତି - arɔ-kia-ḍeɟgɔr-nɔm-ṛe-kia

ବହୁ - ସେମାନେ ବସୁଅଛନ୍ତି - arɔ-ki ḍeɟgɔr-nɔm-ṛe-ki

ବର୍ତ୍ତମାନ ସମ୍ପନ୍ନ

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ

ଏକ – ମୁଁ ବସିଛି - añ ḍen-ce-re

ଦ୍ୱ - ଆମେ ବସିଛୁ - niñba ba-ḍen-ce-re

ବହୁ – ଆମେମାନେ ବସିଛୁ – niñ ne-ḍen-ce-re

ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ତୁ ଆସିଛୁ - am me-ḍen-ce-re

ଦ୍ୱି - ତୁମେ ଆସିଛ - apa a-ḍen-ce-re

ବହୁ - ତୁମେମାନେ ଆସିଛ ape e-ḍen-ce-re

ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ସେ ଆସିଛି - arɔ ḍen-ce-re

ଦ୍ୱି - ସେମାନେ ଆସିଛନ୍ତି - arɔ-kia-ḍen-ce-re-kia

ବହୁ - ସେମାନେ ଆସିଛନ୍ତି - arɔ-ki-ḍen-ce-re-ki

ଅତୀତ ସାମାନ୍ୟ

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ

ଏକ - ମୁଁ ଆସିଲି - añ ḍen-ɔ

ଦ୍ୱି - ଆମେ ଆସିଲୁ - niñba ba-ḍen-ɔ

ବହୁ - ଆମେମାନେ ଆସିଲୁ - niñ ne-ḍen-ɔ

ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ତୁ ଆସିଲୁ - ȧm me-ḍen-ɔ

ଦ୍ୱି - ତୁମେ ଆସିଲ - apa a-ḍen–ɔ

ବହୁ - ତୁମେମାନେ ଆସିଲ - ape e–ḍen-ɔ

ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ସେ ଆସିଲା - arɔ ḍen-ɔ

ଦ୍ୱି - ସେମାନେ ଆସିଲେ - arɔ-kia ḍen-ɔ-kia

ବହୁ – ସେମାନେ ଆସିଲେ - arɔ-ki ḍen-ɔ-ki

ଅତୀତ ଅସମ୍ପନ୍ନ

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ

ଏକ - ମୁଁ ଆସୁଥିଲି - añ ḍeggɔr-nɔm-an

ଦ୍ୱି - ଆମେ ଆସୁଥିଲୁ - niñba ba-ḍeggɔr-nɔm-an

ବହୁ - ଆମେମାନେ ଆସୁଥିଲୁ - niñ ne-ḍeggɔr-nɔm-an

ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ତୁ ଆସୁଥିଲୁ - am me-ḍeɟɟɔr-nɔm-an

ଦ୍ୱି - ତୁମେ ଆସୁଥିଲ - apa a-ḍeɟɟɔr-nɔm-an

ବହୁ - ତୁମେମାନେ ଆସୁଥିଲ - ape e-ḍeɟɟɔr-nɔm-an

ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ସେ ଆସୁଥିଲ - arɔ ḍeɟɟɔr-nɔm-an

ଦ୍ୱି - ସେମାନେ ଆସୁଥିଲେ-arɔ-kia-ḍeɟɟɔr-nɔm-an-kia

ବହୁ - ସେମାନେ ଆସୁଥିଲେ - arɔ-ki-ḍeɟɟɔr-nɔm-an-ki

ଅତୀତ ସମ୍ପନ୍ନ

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ

ଏକ - ମୁଁ ଆସିଥିଲି - añ ḍen-ce-rɔ

ଦ୍ୱି - ଅମେ ଆସିଥିଲୁ - niñba ba-ḍen-ce-rɔ

ବହୁ - ଆମେମାନେ ଆସିଥିଲୁ - niñ ne-ḍen-ce-rɔ

ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ତୁ ଆସିଥିଲୁ - am me-ḍen-ce-rɔ

ଦ୍ୱି - ତୁମେ ଆସିଥିଲ - apa a-ḍen-ce-rɔ

ବହୁ - ତୁମେମାନେ ଆସିଥିଲ - ape e-ḍen-ce-rɔ

ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ସେ ଆସିଥିଲା - arɔ ḍen-ce-rɔ

ଦ୍ୱି - ସେମାନେ ଆସିଥିଲେ – arɔ-kia ḍen-ce-rɔ-kia

ବହୁ - ସେମାନେ ଆସିଥିଲେ - arɔ-ki- ḍen-ce-rɔ-ki

ଭବିଷ୍ୟତ ସାମାନ୍ୟ

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ

ଏକ - ମୁଁ ଆସିବି - añ ḍen-a

ଦ୍ୱି - ଅମେ ଆସିବୁ - niñba ba-ḍen-a

ବହୁ - ଆମେମାନେ ଆସିବୁ - niñ ne-ḍen-a

ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ତୁ ଆସିବୁ - am me-ḍen-a

ଦ୍ୱି - ତୁମେ ଆସିବ - apa a-ḍen-a

ବହୁ - ତୁମେମାନେ ଆସିବ - ape e-ḍen-a

ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ସେ ଆସିବ - arɔ- ḍen-a

ଦ୍ୱି - ସେମାନେ ଆସିବେ - arɔ-kia ḍen-a-kia

ବହୁ - ସେମାନେ ଆସିବେ - arɔ-ki ḍen-a-ki

ଭବିଷ୍ୟତ ଅସଂମ୍ପନ୍ନ

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ

ଏକ - ମୁଁ ଆସୁଥିବି - añ ḍeggɔr-nɔm-na

ଦ୍ୱି - ଆମେ ଆସୁଥିବୁ - niñba ba-ḍeggɔr-nɔm-na

ବହୁ - ଆମେମାନେ ଆସୁଥିବୁ - niñ ne-ḍeggɔr-nɔm-na

ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ତୁ ଆସୁଥିବୁ - am me-ḍeggɔr-nɔm-na

ଦ୍ୱି - ତୁମେ ଆସୁଥିବ - apa a-ḍeggɔr-nɔm-na

ବହୁ - ତୁମେମାନେ ଆସୁଥିବ - ape- e-ḍeggɔr-nɔm-na

ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ସେ ଆସୁଥିବ - arɔ ḍeggɔr-nɔm-na

ଦ୍ୱି - ସେମାନେ ଆସୁଥିବେ - arɔ-kia ḍeggɔr-nɔm-na-kia

ବହୁ – ସେମାନେ ଆସୁଥିବେ - arɔ-ki ḍeggɔr-nɔm-na-ki

ଭବିଷ୍ୟତ ସଂମ୍ପନ୍ନ

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ

ଏକ - ମୁଁ ଆସିଥିବି - añ ḍen-ce-na

ଦ୍ୱି - ଆମେ ଆସିଥିବୁ - niñba ba-ḍen-ce-na

ବହୁ - ଆମେମାନେ ଆସିଥିବୁ - niñ ne-ḍen-ce-na

ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ତୁ ଆସିଥିବୁ - am me-ḍen-ce-na

ଦ୍ୱି - ତୁମେ ଆସିଥିବ - apa a·ḍen-ce-na

ବହୁ - ତୁମେମାନେ ଆସିଥିବ - ape e·ḍen·ce-na

ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ - ସେ ଆସିଥିବ - arɔ ḍen–ce-na

ଦ୍ୱି - ସେମାନେ ଆସିଥିବେ - arɔ-kia ḍen-ce-na-kia

ବହୁ - ସେମାନେ ଆସିଥିବେ - arɔ-ki·ḍen-ce-na-ki

୨.୫ ନିପାତ (ପ୍ରକାର୍ଯ୍ୟ-ଶବ୍ଦ)

ନିପାତ ରୂପରଚନା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅବିକାରୀ ବା ଅବ୍ୟୟ । ଏଗୁଡ଼ିକ ମୁକ୍ତ ରୂପିମ, ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କ ବ୍ୟାକରଣ ବାକ୍ୟରଚନାତ୍ମକ କୋଟିରେ ଆବଦ୍ଧ । ବାକ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତି ଅନୁସାରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରକାର୍ଯ୍ୟ ସାଧନ କରୁଥିବାରୁ ଏଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକାର୍ଯ୍ୟ ଶବ୍ଦ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣୀୟ । ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷାରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ବାକ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଅନ୍ତି । ଏ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ଅବ୍ୟୟ ଅର୍ଥାତ୍ ଏଗୁଡ଼ିକର କୌଣସି ରୂପ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟେ ନାହିଁ ।

(୧) ନିର୍ଦ୍ଧାରଣାର୍ଥକ

/gɔṭa/ - ଟା (ସଂଖ୍ୟାବାଚକ ଶବ୍ଦରେ ବ୍ୟବହୃତ)

pañcɔgɔṭa-ପାଞ୍ଚଟା

/ muĩ / - ଏକ (ସଂଖ୍ୟାବାଚକ ଶବ୍ଦରେ ବ୍ୟବହୃତ)

kuṛimuĩ - କୋଡ଼ିଏ

muĩkua - ଅଞ୍ଜୁଳାଏ

ɔjarɔmuĩ - ଏକହଜାର

(୨) ପ୍ରଶ୍ନବାଚକ

/bɪri/ - କଣ (apea naɔ̃ biri ? ତୁମ ନାଁ କଣ ?)

/bite/ - କାହିଁକି (añ bite gataerɔ - ମୁଁ କାହିଁକି କହିବ ?)

/maṇḍi/ - କେଉଁ (maṇḍisumusiŋ? - କେଉଁ ଘର ?)

/aṛi/ - କିଏ (aṛi ḍencere - କିଏ ଆସିଛି ?)

/ri/ - କି (am mɔnari ? - ତୁ ଶିଖୁ କି ?)

(୩) ହେତୁ ସୂଚକ

/ete/ - ତେଣୁ

/erete/ - ଯୋଗୁଁ, ସେଥିପାଇଁ

/etakuri/ - ଏହୁପର

/judi/ - ଯଦି

/naele/ - ନହେଲେ

(୪) ସଙ୍ଗବାଚକ

/saŋe/ - ସହିତ

/ekuṛia/ - ଏକାସାଙ୍ଗରେ

(୫) ସମଷ୍ଟିବାଚକ

/ subu / - ସବୁ

/ ṭaŋkuṇiŋ / - ସମସ୍ତ

(୬) ଏକତ୍ୱବାଚକ

/ minɔg / - ଜଣେ

/ minɔgte / - ଜଣଙ୍କ

(୭) ତୁଲ୍ୟବାଚକ

/ ḍegan / - ସଦୃଶ, ପରି

/ nuuṇiŋ / - ଏପରି

/ ereṛegan / - ସେପରି

(୮) ସଯୋଜକ

/ kila / - ମଧ୍ୟ, ବି

/ au / - ଏବଂ, ଓ

/ naele / - କିମ୍ବା

/ mekɔrta / - ପୁଣି, ପୁନଶ୍ଚ

(୯) ସ୍ଥାନସୂଚକ

/ samunaŋ / - ସାମନାରେ

/ agleta / – ଆଗରେ

/ kinmigta / - ପଛରେ

/ aligte / - ଉପରେ

/ lɔkate / - ତଳେ

/ alugte / - ଭିତରେ

/ baite / - ବାହାରେ

/ beɽamig / - ସବୁଆଡ଼େ

/ mujia / - ମଝିରେ

/ jakɔe / - ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ

/ ekca / - ପାଖରେ

/ laŋka / - ଦୂରରେ

/ jaliŋa / - ଉଚ୍ଚରେ

(୧୦) କ୍ରିୟାବିଶେଷଣାତ୍ମକ

ସମୟସୂଚକ

/ misiŋ / - ଆଜି

/ anḍeka / - ଗତକାଲି

/ aciŋka / - ଗତକାଲିର ପୂର୍ବଦିନ

/ tera / - ଆସନ୍ତାକାଲି

/ mɔiaŋ / - ପଅରଦିନ

/ mɔreŋ / - ଅତରଦିନ

/ ɔnɔga / - ପୂର୍ବ

/ itɔrɔ / - ଏଥର

/ ɔcɔta / - ପରେ

/ erebeḷa / - ସେତେବେଳେ

/ kitibeḷa / - କେତେବେଳେ

/ kaase / - ଚୈତନ

(୧୧) ଧ୍ୱନି

/ kuikui / - ଧୀରେ ଧୀରେ

/ juru / - ଜୋରରେ

/ coñcoḷo / - ଶୀଘ୍ର

(୧୨). ପରିମାଣ

/ sugei / - ବହୁତ

/ ɔdiga / - ଅଧିକ

/ kuṭij / - ଅଳ୍ପ

(୧୩) ଆସ୍ତିବାଚକ

ɔij - ହଁ (ɔij añ gitɔe-ହଁ ମୁଁ ଗାଇବି)

(୧୪) ନାସ୍ତିବାଚକ

/ jena / - ନାହିଁ (añ urur jena-ମୁଁ ଯିବ ନାହିଁ)

/ jɔte / - ନାହିଁ (ara kuṭij budi jɔte-ତାର ଟିକିଏ ବୁଦ୍ଧି ନାହିଁ)

(୧୫) ନିର୍ଦ୍ଧାରକ

/ ini / - ଏହି (ini selanrae-ଏହି ଝିଅଟି)

/ ere / - ସେ (ere kɔnɔn-ସେ ପୁଅ)

/ airi / - ଉପରେ ଥିବା ବସ୍ତୁ କିମ୍ବା ପ୍ରାଣୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ (airi kɔnter-ସେ ଚଢ଼େଇ)

(୧୬) ସମ୍ବୋଧନାତ୍ମକ

/ e / - ଏ (e babu - ଏ ବାବୁ)

/ elɔ / - ସ୍ତ୍ରୀ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧେ

/ erilɔ / - ଝିଅ ସମ୍ବନ୍ଧେ

(୩) ବାକ୍ୟରଚନା

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାଷାର ନିଜସ୍ୱ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଭାବର ପ୍ରକାଶ ପାଇଁ ଭାଷାରେ ବାକ୍ୟ ଗଠିତ । ଧ୍ୱନିଦ୍ୱାରା ଶବ୍ଦ ହୋଇଥାଏ । ଶବ୍ଦକୁ ବ୍ୟାକରଣ ଅନୁସାରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରାଯାଏ ଏବଂ ଶେଷରେ ପଦ ସମୂହଦ୍ୱାରା ବାକ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାଷାର ବାକ୍ୟ ବିଚାରି ଉକ୍ତ ନିଜସ୍ୱ ବାକ୍ୟକୁ ବ୍ୟାପକ ଭାବେ ଦୁଇଟି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ ।

(୧) ପୂର୍ଣ୍ଣଚ୍ଛେଦ ବାକ୍ୟ

(୨) ଅପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ବାକ୍ୟ

ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷାରେ ସ୍ୱୀକୃତିତ ବାକ୍ୟର ତିନିବିଧରୂପ ଦେଖାଯାଏ ।

ଯଥା :-

(୧) ସରଳ ବାକ୍ୟ - aň ḍiɔ asike

ମୁଁ ଭଲ ଅଛି

(୨) ଯୌଗିକ ବାକ୍ୟ :-

jubeḷa gauḷɔ iňate gataɔ erebeḷa gauḷɔte kiḷɔg gɔgan-ଯେତେବେଳେ ଭେଡ଼ ଘରେ ଜନ୍ମିଲା ସେତେବେଳେ ଗଉଡ଼କୁ ବାଘ କାମୁଡ଼ିଲା ।

(୩) ଜଟିଳ ବାକ୍ୟ :-

erebeḷa dɔrɔmkɔilɔŋ ṭaŋkuṇiŋ ḍakte kɔbsɔrjɔ muṇusɔkite unnɔnte jagean : ଏତେବେଳେ ଧର୍ମଦେବତା ସମସ୍ତ ପାଣିକୁ ଶୁଖେଇ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ରଖିବାକୁ ଚାହିଁଲେ ।

୩ (୧) ସରଳ ବାକ୍ୟ

ସରଳ ବାକ୍ୟ ଏକମାତ୍ର ଉପବାକ୍ୟ । ଏଥିରେ ଗୋଟିଏ କର୍ତ୍ତା ଓ ସମାପିକା ସମନ୍ୱିତ ହୋଇଥାଏ ।

(କ) ଅସ୍ତିବାଚକ - aňa nanaň muiṭɔ asike

ମୋର ଆଈ ଗୋଟିଏ ଅଛି ।

(ଖ) ନାସ୍ତିବାଚକ - aň kɔŋkɔŋ jena

ମୁଁ ଜାଣି ନାହିଁ

(ଗ) ପ୍ରଶ୍ନବାଚକ - niňba baɔnari ?

ଆମେ ବଜାର ଯିବା କି ?

biri kamɔte meḍencere ?

କେଉଁ କାମରେ ଆସିଛ ?

(ଘ) ଆଦେଶାତ୍ମକ : arɔki urṛeme ki

ତମମାନେ ଖାଆନ୍ତୁ ।

୩.୨. ଯୌଗିକ ବାକ୍ୟ

ଏ ପ୍ରକାର ବାକ୍ୟ ଏକାଧିକ ମୁଖ୍ୟ ଉପବାକ୍ୟ ସମନ୍ୱିତ ଏବଂ ଯେହେତୁ ଏକାଧିକ ସମାପିକା କ୍ରିୟାଯୁକ୍ତ ହୋଇପାରେ । ସାଧାରଣତଃ ସଂଯୋଜକପଦ ଦ୍ୱାରା ଉପବାକ୍ୟ ସମୂହ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇଥାଆନ୍ତି । କେତେକ ସ୍ଥଳରେ ଏହାର ବ୍ୟତିକ୍ରମ ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ ।

ସଂଯୋଜକ ଶବ୍ଦ ବହୀନ ଯୌଗିକ ବାକ୍ୟ

(କ) kiḷɔg ḍakeɔ, gauḷɔ ḍenɔj gucaeɔ

ବାଘ ଡାକିଲା ଗଉଡ଼ ଆସି ଛଡ଼େଇଲା ।

(ଖ) seggonte gogoi kaṇḍae iñara uno

କାଠକୁ ନେଇ ବୁଢ଼ୀର ଘରେ ରଖିଲା ।

ସଂଯୋଜକ ଯୁକ୍ତ ଯୌଗିକ ବାକ୍ୟ

(କ) buṛi babeo buṛa suṇig tilaja roere

ବୁଢ଼ି ଖାଇଲା ବୁଢ଼ା କେମିତି ଶୋକରେ ରହେ ।

(ଖ) muiṭo konter gitogitota au naṭo kijo

ଗୋଟିଏ ଚଢ଼େଇ ଗୀତ ଗାଉଥିଲା ଏବଂ ନାଚ କରୁଥିଲା ।

୩.୩ ଜଟିଳ ବାକ୍ୟ

ଜଟିଳ ବାକ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଉପବାକ୍ୟ ଏବଂ ଏକ ବା ଏକାଧିକ ଉପବାକ୍ୟ ଥାଏ । ଏଥିରେ ଏକମାତ୍ର କର୍ତ୍ତା ଓ ସମାପିକା ରହେ । ଆଶ୍ରିତ ଉପବାକ୍ୟ ସମୂହ ବାକ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ପରସ୍ପର ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇପାରେ । କୁଆଙ୍ଗ ଭାଷାରେ ଜଟିଳବାକ୍ୟ ସମୂହ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ପ୍ରକାରର ହୋଇପାରନ୍ତି ।

ସର୍ତ୍ତମୂଳକ - dorkaro ianjo rusi saajo ḍimiñje gam

ଦରକାର ହେଲେ ଋଷି ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ ବୋଲି କହିଲେ ।

କ୍ରିୟାବିଶେଷଣାତ୍ମକ -

oḷej iñabo ongonmabeḷa goṭagte muiṭo kiḷogte rubaggo -
ଗାଈ ଘରକୁ ଯାଉଥିବାବେଳେ ବାଟରେ ଗୋଟିଏ ବାଘକୁ ଭେଟିଲା ।

ଉଦ୍ଧାରଣାତ୍ମକ - usurorae koñcelan gam " an baggḷiṭo asike ete lalaj ama rimḍe jena ḍiñḍiñ " - ଅସୁରୁଣୀ ଝିଅ କହିଲା " ମୁଁ ଉଲଗ୍ନ ଅଛି ତେଣୁ ନଈଁ ଦେବାକୁ ସକ୍ଷମ ନୁହେଁ ।

ବିଶେଷଣାତ୍ମକ - .

doromkoilog rusite gam apa kubakononmote añte merea ḍiñjo -

ଧର୍ମଦେବତା ଋଷିଙ୍କୁ କହିଲେ ତୁମର ବଡ଼ ପୁଅକୁ ମତେ ବଳିଦିଅ ।

୩.୪ ଅପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ବାକ୍ୟ

ଏକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପବାକ୍ୟର ସମସ୍ତ ଉପାଦାନ ନଥିଲେ, ସେହି ପ୍ରକାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଧର୍ମୀ ରଚନାକୁ ଅପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ବାକ୍ୟ କୁହାଯାଏ ।
ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବର୍ଜନ ଉପବାକ୍ୟ

baṛugge - ପରିଚାଳିକା

gonij - ଜାଳ

ସମ୍ବୋଧନାତ୍ମକ - e, lɔ

ହଁ ପ୍ରଶ୍ନର ଅଂଶ ବିଶେଷ

amɽe ḍiɔ masikete ? - ତୁମେ ଭଲ ଅଛ ନା ?

ɔij – ହଁ

୩.୪ ଅନ୍ୱୟ

ଜୁଆଙ୍ଗ ବାକ୍ୟରେ ସମାପିକା କ୍ରିୟା ସହିତ କର୍ତ୍ତାର ପୁରୁଷ, ବଚନ, ସମ୍ବନ୍ଧ ଅନୁସାରେ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଅନ୍ୱୟ ଲକ୍ଷ୍ୟକରାଯାଏ। ପୁରୁଷ - କ୍ରିୟାର କର୍ତ୍ତା ସର୍ବନାମ ହୋଇଥିଲେ ସମାପିକା କ୍ରିୟାର ପରରେ ଥିଲେ ସେଇ ସର୍ବନାମିକ ପ୍ରତ୍ୟୟଟିଏ ଯୁକ୍ତହୁଏ। କ୍ରିୟାର କର୍ତ୍ତାସହିତ ଏଭଳି ଅନ୍ୱୟ କେବଳ ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ ଦ୍ୱିବଚନ, ବହୁବଚନ ଓ ୨ୟ ପୁରୁଷ ଏକବଚନ ଦ୍ୱିବଚନରେ ପରିଲକ୍ଷିତ।

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ

niñba banɔk baebɔɽɔman - ଆମେ ଧନଣ ଖେଳିଲୁ

niñ nebɽɔmman - ସେମାନେ ଖେଳିଲେ

am mɔncerɔ - ତୁମେ ଯାଇଥିଲ

apa aɔncerɔ - ତୁମେ ଦୁଇଜଣ ଯାଇଥିଲ

ବଚନ ଅନ୍ୱୟ

ବାକ୍ୟରେ କର୍ତ୍ତା କିମ୍ବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଯଦି ଦ୍ୱିବଚନ କିମ୍ବା ବହୁବଚନ ବୁଝାଉଥାଏ ତେବେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦ୍ୱିବଚନାତ୍ମକ, ବହୁବଚନାତ୍ମକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୁକ୍ତ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବିଧେୟରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଯୁକ୍ତ ହୁଏ।

ଦ୍ୱିବଚନ - /kia/ - kuḷi-kia setɔg-kia

ଝୋଲା ଦୁଇଟା ପଡ଼ିଲେ

buɽa buɽi-kia bɔṇɔ-bɔ ɔnɔ-kia

ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ି ଦୁଇଜଣ ବଣରୁ ଗଲେ

ବହୁବଚନ - /ki/ kiḷi-ki setɔg-ki

ଝୋଲାଗୁଡ଼ିକ ପଡ଼ିଲେ

lukɔ-ki gɔtɔke-an-ki

ଲୋକମାନେ ଦୌଡ଼ିଲେ।

ସମ୍ବନ୍ଧ ଅନ୍ୱୟ

ବାକ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଯଦି ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ୍ୟପଦ ସହ ସର୍ବନାମ ପଦର ସମ୍ବନ୍ଧ ଥାଏ ତେବେ ବିଶେଷ୍ୟପଦ ପରେ ସେହି ସର୍ବନାମର ସମ୍ବନ୍ଧସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟଟିଏ ପରପ୍ରତ୍ୟୟରୂପେ ଲାଗେ।

kuṭumɔ,	kɔnɔn	añã	kuṭumɔñ,	kɔnɔñ
ସ୍ତ୍ରୀ,	ପୁଅ	ମୋର,	ସ୍ତ୍ରୀ	ପୁଅ
bɔkɔḷɔb,	ɔba	ama	bɔkɔḷɔbmɔ,	ɔbam
ବାପ,	ବାପା	ତୋର	ବାପ,	ବାପା

ଜୁଆଙ୍ଗ ବାକ୍ୟ ମୁଖ୍ୟତଃ ଦୁଇ ସ୍ତରରେ ବିଭକ୍ତ, ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟଟି ବିଧେୟ। ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି କର୍ତ୍ତା, ବିଧେୟ ହେଉଛି କର୍ମ। ସାଧାରଣତଃ ବିଶେଷ୍ୟ ପଦକୁ ବା ସର୍ବନାମ ପଦକୁ ବିଧେୟ ରୂପରେ ରହେ। ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷାର ବାକ୍ୟଶୈଳୀ ଏହାର ରୀତି ନୀତି ଅନୁସାରେ ଉପଲବ୍ଧ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗ

ଗୀତ, ଗପ, କମ୍ବଦନ୍ତୀ ପ୍ରବାଦ ଓ ଢ଼ଗ

୧ ଅଲେ ନଆକଆ ଅକ ଗିତ

ଲସ୍କେ ଗାତାଏକେ ଇନ ହେଲନ୍‌ଡ଼ାଏରେ,
କତ ସୁନ୍ଦର ମନ ମାନେକେ,
ଲସ୍କେ ଗାତାଏକେ ଇନ ମେଲନ୍‌ତ୍ରାଏରେ ।
ନେକେଲ୍ବଙ୍‌, ମୁହାମିଙ୍କ୍ କାଣ୍ଡଆଲଗ୍ ବଡ଼ାମିଙ୍କ୍
ଡାଲୁଙ୍‌, ଗଟ୍ଟାଙ୍‌ତେ ମେଘଗାସିନଙ୍‌,
ଲିଂଗାତେ ମୁନେ ଇଧସ୍ତାବ ମିନ୍ତ୍ରସ୍ତାର
କାଢ ମନତେର ବ୍ରୁମୁଡ଼ାନା,
ମନତେର ଆଟବ ବର ମନ୍ଦ ମିଙ୍କାବାନା,
ଚୂକାମ୍‌ତେ ଅସିନେ, ମୁଦମତେ ଅସିକେ
ମାଣ୍ଡି କଙ୍ଗେଲକଟେ ମନମନ୍‌ତେ ମାନେକେ ।
ଗିତେଭେ ମିମୁନ, ଲ୍କଙ୍ଗ୍ରେ ମିମୁନ
ଆମା ଚୂକମ୍‌ତେ ମନମନ୍‌ତେ ମାନେଥ ।

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ

ଆମ୍ଭ ନୂଆଖିଆ ପର୍ବ ଗୀତ

ହସୁଛୁ କହୁଛୁ ଏଇ ଝିଅଟିରେ
କେତେ ସୁନ୍ଦର ମନ ମାନୁଛୁ,
ହସୁଛୁ କହୁଛୁ ଏଇ ଝିଅଟିରେ ।
ଦୋଲ୍ଲା ମୁଠେ କି ପିକା ବଡ଼ାଏ
ଗାଧୁଆ ନାଟକୁ ନେଇଥିବୁ,
ଭୂଇଁରେ ଥୋଇବୁ, ହାତକୁ ଦେବୁନି
ମୋର ଲାଜ ବୁଡ଼ିବ,
ଯାଉଥିଲୁ ହାଟକୁ ଜାଣିକି ମଠ କଲୁ,
ମୁଁ ଅଛୁ ମୋର ମାଲ ଅଛୁ,
ତୋତି ଦୁଅକୁ ମୋର ମନ ମାନୁଛୁ ।
ଗୀତକୁ ନାପସନ୍ଦକଲୁ, ହୃଙ୍ଗୁରୁ ନାପସନ୍ଦକଲୁ,
ମୋର ମାଳରେ ମୋର ମନ ମାନିଲା ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ

ଡାଲୁଙ୍ଗ୍ - ଗାଧୁଆଘାଟ

ସେଲାନ୍ - ଝିଅ

ନୁଜା - ନେକରମାଳ

କଙ୍ଗୋନ୍‌କ୍ - ମୁନାଙ୍କ

—೦—

୨ ଗୁଙ୍ଗୁ ନାଟ ଗିତ

ଜାବକାଲେ ! ବକ ଜାବକାଲେ !

ସେଲାନ୍‌ତାକା ବକନ୍‌ତାକା ଜାବକାଲେ !

ଜାବକାଲେ ! ବକ ଜାବକାଲେ ।

ଅଙ୍ଗାରଲେ ! ବକ ଅଙ୍ଗାରଲେ !

ସେଲାନ୍‌ନତେ ବାଙ୍କିମେଡାନ୍ କମେସାର ।

ବିଣ୍ଡୁଲଲେ ! ବକ ବିଣ୍ଡୁଲଲେ !

ସେଲାନ୍‌ତାକା ଲୁଚୁର୍‌ତାକା ବିଣ୍ଡୁଲ,

ବାଡ଼ୁଙ୍ଗେଣ ବକ, ବାଡ଼ୁଙ୍ଗେଣ,

ନେଇଆପାଦା କାଙ୍ଗୁଙ୍ଗ୍ ତେଡ଼ତେ ନା ଅନାର

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ

ଗୁଙ୍ଗୁ ନାଚ ଗୀତ

କଣ୍ଟାଫଲରେ ! ଭାଇ କଣ୍ଟାଫଲ !

ଝିଅମାନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ କଣ୍ଟାଫଲରେ !

କଣ୍ଟାଫଲରେ ! ଭାଇ କଣ୍ଟାଫଲ ।

ଅଙ୍ଗାରରେ ! ଭାଇ ଅଙ୍ଗାରରେ

ଝିଅମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଆଥିଲୁ ଭୂତପାହାଡ଼ରେ ।

ଝିଲକ ରେ ! ଭାଇ ଝିଲକ ରେ !

ଝିଅମାନଙ୍କ କାନରେ ଝିଲକ,

ପକେଇବା ଭାଇ, ପକେଇବା କି,

ନେଇଆପଦାକୁ କଣ୍ଟାଆଡ଼ୁ ପାଇଁ ଯିବା କି ?

ଶବ୍ଦାର୍ଥ

ଜାବକା - ଏକପ୍ରକାର କଣ୍ଟାଫଳ

ବଣ୍ଡୁଲ - କାନଫୁଲ (କାନରେ ଝୁଲି ରହୁଥିବା)

୩ ଗୃଙ୍ଗୁ ନାଟ ଗିତ

ଅଲାଙ୍ଗ୍ ଅଲାଙ୍ଗ୍ ଡଙ୍ଗ୍ ଲେ !
ମାଗୁଢ ଡଲ ମାଇବ,
କାଣ୍ଡାଏ ବଲବ ମିଙ୍କମ୍ମେ ସିମୁଲ ଝେଙ୍ଗାବ ।
ଝୁଲି ସାଇବ ମନଜ୍ ବର ମିଙ୍କାବାନ
ଚୁଅପିଲାକାରେ ମେକେଙ୍କଜ୍ ବଦ୍ଡ଼ ଅଏଗଣ,
ଉଅଲକାନେ ଗଟେ ଲେ ଚୁଙ୍ଗ !
ଡଙ୍ଗ୍‌କେ ବନବାସ
ଚୁଅପିଲାଗ୍ ଲଗି କାନ୍ଦ ଅଏଗଣ ଲୁଏ ।

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ

ଗୃଙ୍ଗୁ ନାଚ ଗୀତ

ଠେକୁଆ ଠେକୁଆ ପଳା ଲୋ !
ମାଗୁଡ଼ ଡଲ ଯାଆଁକୁ,
କୁଡ଼ି ନେଲକୁ ଖାଇବୁ ସିମିଳି ଠେଙ୍ଗାକୁ ।
ଡଲ ଯାଆଁକୁ ଯାଇ କଣ ହେଲୁ,
ପିଲାମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ବଡ଼ ହଇରାଣ,
ପିଲାମାନଙ୍କୁ ରଖ ଲୋ ' କୁଢ଼ି
ଯାଉଛୁ ବନବାସ
ପିଲାଙ୍କ ଲାଗି ହେବ କେତେ ହଇରାଣ

ଶବ୍ଦାର୍ଥ

ଅଲାଙ୍ଗ୍ - ଠେକୁଆ

କାଣ୍ଡାଏ - କୁଢ଼ି

୪ କାନଅାଁ ଗିତ

ରାଙ୍ଗାରାମ୍ ଶର୍ଙ୍ଗିମ୍ କାଲାର୍ ଲେ ରାଇମୁନ୍ତି !
ବାଙ୍ଗୁଟେଙ୍ଗ ବାଙ୍ଗୁଟେଙ୍ଗ ମେଗାମ୍ କେଜୁ ବଡ କଣ୍ଡାଏ
ଗଟ୍ଟାଙ୍ଗ୍ ସୁଗେଇ ଲଙ୍କା ଲେ ରାଇମୁନ୍ତି !
ନ ହେଲାନ୍ତାଏରେ ଇଞ୍ଜୁସେଗନ୍ ମୁଆଁ ଦ କଣ୍ଡି,
ଗଟ୍ଟାଙ୍ଗ୍ ଗର କାଇ ଲୋ ରାଇମୁନ୍ତି !
ବାସାଞ୍ଜା ବାଯାଞ୍ଜା ମେଗାମ୍ - କେଜୁ ରାଇମୁନ୍ତି !
ଆମ୍ନଞ୍ଜ ମଟେଜ୍ଞରକ ଲୋ ରାଇମୁନ୍ତି !
ଗଟ୍ଟାଙ୍ଗ୍ ସୁଗେଇ ଲଙ୍କା ଲୋ ରାଇମୁନ୍ତି !

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ

ବିବାହ ଗୀତ

ଶୀତ ଲାଗୁଚି ଶୀତ ଲାଗୁଚି କଙ୍କଡ଼ା ଲେ ସୁନ୍ଦରୀ !
ପଳେଇବା ପଳେଇବା କହୁଛ ଯେ
ରାସ୍ତା ବହୁତ ଦୂର ଲୋ ସୁନ୍ଦରୀ !
ଏ ହିଁଅଛି ବିବାହ କରିଛୁ ଜମା ଦ ଖଣ୍ଡି ମୂଲ୍ୟରେ
ବାଟରେ କାଇ ଲୋ ସୁନ୍ଦରୀ !
ଟାଙ୍ଗିବା କହୁଛୁ ଯେ ସୁନ୍ଦରୀ !
ମୋ ନାକରେ ଲାଗିଯିବେ ଲୋ ସୁନ୍ଦରୀ !
ରାସ୍ତା ବହୁତ ଦୂର ଲୋ ସୁନ୍ଦରୀ !

ଶବ୍ଦାର୍ଥ

ରାଙ୍ଗା - ଶୀତ
ମଟେଜ୍ - ନାକ
ଲଙ୍କା - ଦୂର

୫ କାନଅାଁ ଗିତ

ସବ୍‌ସେକେ, ବକ ସବ୍‌ସେକେ,
କେଡ଼ାବ୍‌କେଲେ ! ବକ କେଡ଼ାବ୍‌କେଲେ !
କାଲାର୍‌ଡେ ସବ୍‌କୁ କେଡ଼ାବନ୍ତେ ।

ଆଲୁଙ୍ଗ୍ମା ନାଏବ ଲଙ୍ଗ୍ ସେକେ,
ଘଲାକ୍‌କେଲେ ! ବକ ଘଲାକ୍‌କେଲେ !
ତଅଣରେ କୁଟିକ୍ ଡିମ୍ବଡିଙ୍ଗ ଉଆ,
କମିଣ୍ଡାକ୍‌ଡ଼େ ବକ ମାଣ୍ଡିଆ ।
ତାକେତାଏ ବକ ତାକେତାଏ,
ତଡା କୁଟିକ୍ ଡିମ୍ବଡିମ୍ବମିକ୍ କ ।
କିଶ ସାଙ୍କାଣା ବକ, ତେଙ୍କେକ କ
ସାଙ୍କାଣାରେ କୁଟିକ୍ ଡିମ୍ବଡିମ୍ବମିକ୍ କ ।

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ

ବିବାହ ଗୀତ

ଧରୁଛୁ ଖଇ ଧରୁଛୁ,
କାମୁଡ଼ୁଛୁରେ ! ଖଇ କାମୁଡ଼ୁଛୁ
କଙ୍କଡ଼ା ଧରୁଛୁ ସେ କାମୁଡ଼ୁଛୁ ।
ଭିତରୁ ବାହାରକୁ ଘୁଞ୍ଚୁଛୁ,
ଖେଳକରୁଛୁ ରେ ! ଖଇ ଖେଳ କରୁଛୁ
ଖାଡ ଗଣ୍ଡିଏ ଦଅରେ,
ଯାନବୋହୁ ଖଇ କାନ୍ଧିରେ,
ତାଆକେ ରେ ଖଇ ତାଆକେ
ଖାଡ ଗଣ୍ଡିଏ ଦେଉ ।
କି ତରକାରି ଖଇ ରାନ୍ଧୁଛୁ,
ତରକାରି ଟିକିଏ ଦେଉ ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ

ବକ - ଯାନଖଇ
କମିଣ୍ଡାକ୍ - ଯାନବୋହୁ
ତେଙ୍କେକ - ଖେଳ
ତଅଣ - ଖାଡ

ଚ କାନଆଁ ଗିତ

ସିସିର୍ ଡାକ୍‌ଡା ଲଲଜ୍ ଲେ ବାଙ୍‌ର
ସିସିର୍ ଡାକ୍‌ଡା ଲଲଜ୍,
ଲଲଜ ଲଲେ ଲଟଲ ଇଣ୍ଡି ଲେ
ଲଲେରେ ଆତ୍‌ମା କାଟେନେ ।
ମନ୍‌ଟେର ତାଲୁଙ୍‌ ଗଟାଙ୍‌ ଲେ ବାଙ୍‌ର,
ବନ ମିଲବାନ୍ ଏନ୍ଟେତ
ଆଉବ ମେଲଙ୍‌ ଇନେବ ମେଲଙ୍‌
ଆନ୍ତନେ ମିଜୂଣ୍ଡ ଲେ ବାଙ୍‌ର ।
ଆନ୍ତନେ ମିଜୁଣ୍ଡ ।
କାଡ୍‌ଅଲର୍ ବଡ଼ାମେଲିକ୍ ବେଲେବ୍ରାଙ୍‌ ମୁନ୍ତାମିଲିକ
ମେଲଗସେର ଅଦ ଗଟାଙ୍ଗ ଟେ ।
ଅଉବ ମେଲଙ୍‌ ଇନେବ ମେଲଙ୍‌ ପିରଢମ୍‌ଟେ
ମିଜୁଣ୍ଡ ଲେ ବାଙ୍‌ର
ପିରଢମ୍‌ଟେ ମିଜୁଣ୍ଡ ।
ମନ୍‌ଟେର ଆଟ ଗଟାଙ୍‌ ଲେ ! ବାଙ୍‌ର, ବଣ୍ଟେ ମନ ମିଲବ
ପିଡାଟେ ମନ ମିଲବ ଲେ ! କଲକଟେ ମନମିଲବ ।

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ

ବିବାହ ଗୀତ

ଶିଶିର ଜଳରେ ନଅାଁ ଲୋ ବାଙ୍ଗା
ଶିଶିର ଜଳରେ ନଅାଁ ।
ନଅାଁ ଜନ୍ମ ଜନ୍ମ ଦେହ ଜନ୍ମୁଛି ଲୋ !
ଜନ୍ମୁଛି ଅମ୍ଭାକୁ କାଟୁଛି ।
ଚାଷୀଅାଘାଟ କଲୁ ଲୋ ବାଙ୍ଗା !
ଘୋଟରେ କଣ କଲୁ ।
ଏ ପାଟକୁ ଖୁଣ୍ଡି ସେପାଟକୁ ଖୁଣ୍ଡି
କାହାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲୁ ଲୋ ବାଙ୍ଗ୍ !

କାହ୍ନାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲୁ ।

ପିକା ବଢ଼ାଏ, ଢୋଲ୍କା ମୁଠାଏ

ଅଧାବାଟକୁ ନେଲୁ

ଏ ପାଖକୁ ଖୁନ୍ଦି ସେପାଟକୁ ଖୁନ୍ଦି

ପ୍ରେମରେ ମନଦେଲୁ ଲୋ ବାଙ୍ଗଣି ।

ପ୍ରେମରେ ମନ ଦେଲୁ,

ହାଟକୁ ଗଲୁଟଲ ବାଙ୍ଗଣ, କୋଉଥିକି ମନ କଲୁ,

ଫିଟାକୁ ମନକଲୁ ଲୋ ! କାନଫୁଲକୁ ମନକଲୁ ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ

ଡାକ୍ - କଲ

ଲଲକ - କଅଁ

ଲଙ୍ଗ୍ - ଖୁନ୍ଦିଲା

ଜୁର - ମନକରିବା, ଇଚ୍ଛାକରିବା

୨

ବାନ୍‌ଦାଉଆନ୍ ମେକାଲକିଆ

ମେକାଲକିଆ ବାନ୍‌ଏବାରେ ମାସ୍ବିନରେଥ ।

ବାନ ବାଉନା କେମନ୍ତ ଜଣ ଭୁଲିଆ

ଜଣ ଭୁଲିଆ ବାନ୍‌ଏବାରେ ମାସ୍ବିନରେଥ ।

ବାନ ବାଉନା କେମନ୍ତ ଆଡ଼ାଲେଙ୍ଗ୍ ବାନ୍

ଆଡ଼ାଲେଙ୍ଗ୍ ବାନ୍ ଏବାରେ ମାସ୍ବିନରେଥ

ବାଉନା କେମନେ ମେଣାଏଁ ଭୁଲିଆ ।

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ

ଆମେ (୨ ଜଣ) ନାଁ ରଖିବା ମକାଲକିଆ,

ମକାଲକିଆ ନାଁ ଟି ସାଜିଲା ନାହିଁ ।

ନାଁ ରଖିବା ଯଦି ଜଣ ଭୁଲିଆ

ଜଣଭୁଲିଆ ନାଁ ଟି ସାଜିଲା ନାହିଁ ।

ନାଁ ରଖିବା ଯଦି ଝୁଲ ଉଙ୍ଗି

ଝିଟଡଙ୍କି ମଧ ସାଙ୍ଗଲ୍ ନାହିଁ

ନାଆଁ ଟି ରଖିବା ହରଡ଼ ଚଳଆ ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ

ଆଡ଼ାଲେଙ୍ଗ - ଚନ୍ଦ୍ର

ସେଣାଏଁ - ହରଡ଼

୮

ରୁନ୍ଦ୍ରିରବେ, ରୁଦ୍ନ୍ରିର ସେକେ,

ନାଟବ ଲେନାକ ଗିତବ ଲେନା,

ଅଲୁଙ୍ଗା ଉଣ୍ଡିରଚେକେ ।

ସିମରେ ଲେଡ଼୍ବ୍ସେକେ,

ନାଟବ ଲେନାକ ଗିତବ ଲେନା,

ଅଲୁଙ୍ଗା ଲବ୍ସେକେ ।

ସିମରେ ଲୁକଆଇସେକେ,

ଜାଲକଣ୍ଡିଗ ସାକସିଏଞ୍ଜ୍ବାରେ ଡେନ୍ଟେରେଜ

ବଇଟେ ଲୁଜାଆଇଟେକେ ।

ଗିମାରେର୍ବ୍ଦ୍ଏ ଗାମ,

ଜାନ୍ଆଁ ସମ୍ବଦ୍ଟେ ଅଙ୍ଗଜ୍,

ଜବନରେଲ୍ବ୍ଏ ଗାମ୍ ।

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ

ଝଡ଼ରେ, ଭଡ଼ ଲାଗିଛୁ,

ନାଚକୁ ନାହିଁନ ଗୀତକୁ ନାହିଁ ।

ଝଡ଼ରେ କାନେଇଛୁ ।

ହିମ୍ଭ ଟି ଗତେଇଛୁ,

ନାଚକୁ ନାହିଁ ନ ଗୀତକୁ ନାହିଁ

ଝଡ଼ରେ ହସୁଛୁ ।

ଖିମୁଟି ଲଟେଇଛୁ,

ଝାଡ଼ଝଣ୍ଡିରୁ ଶାଲୀ ଆସିଛୁ ଯେ,

କାହିଁକି ଅଳି କରୁଛୁ ।

ବର୍ଷା ଝିପି ଝିପି ହେଉଛୁ ।

କନ୍ୟାକୁ ଧରିବା ଶୁଣି,

ଡରିଯାଉଛୁ ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ

ସପଦ୍ - ଧରିବା

ଭୁବ୍ଡ଼ିର - ଉଇ

ଲଗ୍ - ଲୁଚିବା

ଉଣ୍ଡିର୍ - କାନେଇବା

୯ କାନଆଁ ଗିତ

କାକେଁଲଗ୍ ଟେଲେକ୍ ଟେକାନ୍, କାକେଁଲଗ୍ ଟେଲେକ୍ ଟେକାନ୍

ଆକରଡେ ଡିଣ୍ଡୁ ଡିଣ୍ଡୁ କେନା

ମିଟରେ କଲେକ୍ ଲେକାନ୍ ।

ଘୁକୁଡାକ୍ ପାଉ ଗାମ୍ଲେ ! ସୁକୁଡାକ୍ ଧାଉରାମ୍ ।

ଆକରଡେ ଡିଣ୍ଡୁ ଡିଣ୍ଡୁ କେନା

ମିଟରେ ବାଉକାମ ।

ଗିମାରେ କଜେବ୍କେ, ଗିମାରେ କଜେବ୍କେ

ଅଉ କନାଟିଡା ଅନଜ

ଯେଲନଡାଏରେ କେକେ ।

ଅଜାଙ୍ଗ୍ ଲେଗ୍ବ୍ଯେକେ, ଅଜାଙ୍ଗ୍ ଲେଗ୍ବ୍ଯେକେ,

କାନଆଁ ଡଡା ଜିରଜ,

ଅଲୁଙ୍ଗା ଲେଗ୍ବ୍ ଯେକେ ।

—o—

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ

ବିବାହ ଗୀତ

କେତେ ମିଠର ଚଢ଼େଇ ଗାଉଛ,
କେତେ ମିଠେର ଚଢ଼େଇ ଗାଉଛ
ବଡ଼ ଭଉଣୀକୁ ଦେଇନାହିଁ,
ମିଛରେ କଳି କରୁଛ ।
ଲାଉଛି ଢୋ କଲରେ ! ଲାଉଛି ଢୋ କଲ ।
ବଡ଼ ଭଉଣୀକୁ ଦେଇନୁ ବୋଲି
ମିଛରେ ଭଣୋଇ କହିଲ ।
ମେଘ ବରଷେ ଟୁପୁରୁ ଟୁପୁରୁ,
ମେଘ ବରଷେ ଟୁପୁରୁ ଟୁପୁରୁ
ଘରଘରକୁ ଯାଇ
ଛିଅଛି କାନ୍ଦୁଛ ।
ଆଳୁ ଗଜେଇଛ, ଆଳୁ ଗଜେଇଛ
ବାହାଘର ଖଜା ଖାଇ ଭିତରୁ,
ଉପରକୁ ଅନେଇଛ ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ

ଦାକେଁଲାଗ ଟେଲେକ୍ ଟେଦାନ୍ - ଚଢ଼େଇର ଚିଁ ଚିଁ ଶବ୍ଦ

ଅଜି - ବଡ଼ ଭଉଣୀ

ସୁକୁଡ଼ାକ - ଲାଉ

ପାହ୍ଗାମଲେ - (ଢୋ କଲରେ)-ଢୋ ଶବ୍ଦକରି ଫାଟିବା

ବାଉ - ଭଣୋଇ

ଲେଗୋବ୍ - ଗଜେଇବା, ଉପରକୁ ଅନେଇବା

—o—

ଢ ସେକାମ୍

୧ । ମୁଣ୍ଟି ଗରେଜ୍‌ବ ଗାଉଲ ସେକାମ୍ ସନ୍‌ସେବ୍ରାନ୍ ଜଆ ।

୨ । ଆରଜଆ ସୁବୁଦନ ଏଲୁଡ଼ଆ ବୁଲ୍ ଜ ଜ ।

୩ । ମିସିଙ୍ଗ୍‌ଆ ବଣତେ ମୁଣ୍ଟି କୁଅ ଲ୍ଥ ଜଆ ।

୪ । ଗାଉଲ ଅଲେଜ୍ ସାବ୍ରଏକେ ।

୫ । ଗରେଜ୍ କୁଅ ଜନେକେ ।

୬ । ଏରେ କୁଅବ୍ ଡାକନେ ନେଇ ଡ ଅବୁରୁ ନେନା ।

୭ । ବଣଆଁ ସବେଏ ଗରେଜ୍‌ତେ ମାନେଅଜଜ୍‌କୁଅ ଡାକ ଦବୁର୍ ନେନା ।

୮ । ମିସିଙ୍ଗ୍‌ଆ କଲଗ ତେଜନଜ୍ ଉର୍‌ଅ ।

୯ । ଗରେଜ୍‌ତେ ମାମାନେଅ ।

୧୦ । ଗରେଜ୍ ଜଲଗ୍‌ଆ ଲୁଉର୍‌ଡ଼ାତେ ଭୁଇବ୍‌ଜ୍ ବେଡ଼ାନ୍‌ଅ ।

୧୧ । ଜଲଗ୍ ଡାକେଅ ଗାଉଲ ତେନଜ୍ ଗୁମ୍ବଏଅ ।

୧୨ । ଏରେଗାସୁନ୍ ଜଲଗ ସୁବୁଦନ ଗାନ୍ଦଲତେ ଆଏଲା ଲ୍ତ୍ର ।

୧୩ । ଜ୍‌ବେଲା ଗାଉଲ ଇତ୍ତାତେ ଗାଗୋଅ ଏରେନେଲା ଗାଉଲତେ ଜଲଗ୍ ଗାଗୋନ୍ ।

୧୪ । ଗାଉଲ ଲଲ୍‌ଆଅଜ୍ ଗରେଜ୍ ତେନଜ୍ ଜଲଗ୍‌ଆ ଲୁଉର୍‌ଡ଼ାତେ ଭୁଇବ୍‌ଜ୍ ବେଡ଼ାବ୍‌ଅ ।

୧୫ । ଜଲଗ୍ ନନ୍‌ଅ ।

୧୬ । ଗାଉଲବ ଗରେଜ୍‌ବ ଡୁଙ୍ଗ୍‌ଜଆ । ସୁଜରେ ରଏଆନ୍ ଜଆ ।

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ

୧ ଦୁଇ ସଙ୍ଗାତ

୧ । ଗୋଟିଏ ଏଣ୍ଡୁଅ ଓ ଗଧିଆ ସଙ୍ଗାତ ବସିଲେ ।

୨ । ସେ ଦୁଇଜଣ ସବୁଦିନ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ବୁଲନ୍ତି ।

୩ । ଦିନେ ବଣରେ ଗୋଟିଏ କୂଅ ଖୋଳିଲେ ।

୪ । ଗଧିଆ ଗାଧୁ ଦେଉଏ ।

୫ । ଏଣ୍ଡୁଅ କୂଅ ଜଗେ ।

୬ । ସେହି କୂଅର ପାଣି କାହାକୁ ପିଇବାକୁ ଦେଉନାହିଁ ।

୭ । ବଣର ସମସ୍ତେ ଏଣ୍ଡୁଅକୁ ମାନି କୂଅର ପାଣି ପିଉନ୍ଥିଲେ ।

୮ । ଧନେ ବାଘ ଆସି ପିଇଲା ।

୯ । ଏଣ୍ଡୁଅକୁ ମାକଲ ନାହିଁ ।

୧୦ । ଏଣ୍ଡୁଅ ବାଘ କାନ ଭିତରେ ପଶି କାମୁଡ଼ିଲା ।

୧୧ । ବାଘ ଡାକିଲା ଗଡ଼ୁଡ଼ ଆସି ନଷ୍ଟେଇଲା ।

୧୨ । ସେଇ ଦିନଠାରୁ ସବୁଦିନ ଗଡ଼ୁଡ଼କୁ ମାଂସ ଦିଏ ।

୧୩ । ଯେଉଁଦିନ ଗଉଡ଼ ଘରେ ନଥିଲା ସେଦିନ ଗଉଡ଼କୁ ବାଘ ନେଇଗଲା ।

୧୪ । ଗଉଡ଼ ଚିତ୍କାର କରିବାରୁ ଏଣ୍ଡୁଅ ଆସି ବାଘ କାନ ଭିତରେ ପଶି କାମୁଡ଼ିଲା ।

୧୫ । ବାଘ ମରିଗଲା ।

୧୬ । ଗଉଡ଼ ଓ ଏଣ୍ଡୁଅ ଆସି ସୁଖରେ ରହିଲେ ।

—o—

ଶବ୍ଦାର୍ଥ

ସେକାମ୍ - ସଙ୍ଗାତ

ଗଟେଲ୍ - ଏଣ୍ଡୁଅ

ଗାଭିଲ - ଗଉଡ଼

କେତାବ୍ - କାମୁଡ଼ିବା

ଲୁତୁର୍ - କାନ

୬ ଡନ ସେକାମ୍

୧ । ଅଡ଼ଲକ, ସଟେଜ୍ କଲେଙ୍, ଗୁଲ୍ଟାକ୍ ସେକାମ୍ ସକ୍ଯେଏନ୍ କ ।

୨ । ଅରକ ମିସିଙ୍ଆ ବୁକ ଜବାନ୍ କ ।

୩ । ମୁଣ୍ଡି ଟୋବାଡ଼ିବ ଅନ କ ।

୪ । କଲେଙ୍ ଅଡ଼ଲକଟେ ଲଲଇଟେ କନ ।

୫ । ଅର ଭଡ଼ସୁନ୍ ଅନଜ ଲଲଜ୍ଅ ଗ୍ରବଡ଼ମାନ ।

୬ । ଗୁଲ୍ଟାକଟେ ଡାଲୁଙ୍ କନ ।

୭ । ଅର ସ୍କଲୁଣ୍ଡି ସୁନ୍ ଅନ୍ଅଜ୍ ଡାକଅ ଘାଡାଅଙ୍ ।

୮ । କଲେଙ୍ ଅନେଇଟେ ଅନେଇଟେ ମା ଟେନଜଅ ।

୯ । ଅର ଅନ୍ଅଜ ଡାକଟେ ଜଙ୍ଗ " ଏ ଡାକ ! ଅଙ୍ ସେକାମେ ଡାଲୁଙ୍ ଟେଡନ୍ଟେର ।
ମାଣ୍ଡିଅ ନ ?

୧୦ । ଡାକ୍‌ଗାଗ୍ ଅନ୍ତ୍ର୍ କଅଜ ଜେନା । କାରଙ୍ଗ୍ ମୁଁଭିଁଟ ଗନା ।

୧୧ । କଲେଙ୍ଗ୍ କାରଙ୍ଗ୍‌ତେ ଗଜେ୍ କୁଣ୍ଢ ଆ ଉନ ।

୧୨ । ବର କ କମ ।

୧୩ । କଲେଙ୍ଗ୍ ତେନକ ଜଙ୍ଗ, ଏ କୁଣ୍ଢନାତେ କାରଙ୍ଗ୍‌ମିଣ୍ଡେ ମାଣ୍ଡି ଆ ଅନ ?

୧୪ । କୁଣ୍ଢ ଗାମ୍ ଆନ୍ତ୍ର୍ ଜଜ ଜେନା । ସେଙ୍ଗନ୍ ମୁଇଁଟ ଗନା ।

୧୫ । ସେଙ୍ଗନ୍‌ତେ ଗଜଜ କାଣ୍ଡାଏଆ ଇନ୍ତ୍ରାବ୍ର ଉନ ।

୧୬ । ପୁଣି ତେନକ୍ କାଣ୍ଡାଏତେ କଙ୍ଗ, ନାତେ ଉନ୍‌ଟେଗ୍ରନ୍ ସେଙ୍ଗନ୍ ମାଣ୍ଡି ଆ ନ ?

୧୭ । କାଣ୍ଡାଏ ଗାମ, ଅନ୍ତ୍ର୍ କଦ ଜେନା । ଗୂକୁଡ଼ି ଅଲାକ୍ ଅମ୍ବାଟ ଗନା ।

୧୮ । ଅଲାକ୍‌ତେ ଗଜେ ସେଲନ୍‌କା ଇମ୍ବାଗ୍ରକା ଉନ ।

୧୯ । ପୁଣି ବୁଲସୁଲୁ ତେନକ୍ କଙ୍ଗ, ସେଲନ୍‌କ, ଅଲାକ୍‌ଡ଼ି ମାଣ୍ଡି ଆ ଅନ ।

୨୦ । ସେଲନ୍ କ ଗାମ୍‌କ କଡ୍ଙ୍ଗ୍ ନଜ ଜେନା, କାଟ ମୁଇଁଟ ଗନା ।

୨୧ । କଲେଙ୍ଗ୍ କାଟତେ ଗଜଜ କଙ୍ଗେର୍‌କା ଇମ୍ବାଗ୍ରକା ଉନ ।

୨୨ । ପୁଣି ବୁଲସୁଲୁ ତେନକ୍ କଙ୍ଗ, କଙ୍ଗେର୍‌କ କାଟନିଁତେ ମାଣ୍ଡି ଆ ନ ?

୨୩ । କଡ୍ଙ୍ଗ୍ ଜଜ ଜେନା । କନିଁସ୍ରି ମୁନିଁଟ ଗନା ।

୨୪ । କନିଁସ୍ରିତେ ଗଜେ ଗାଉଲା ପାଲ୍ବା ଉନ ।

୨୫ । ପୁଣି ବୁଲସୁଲୁ ତେନକ୍ କଙ୍ଗ । ଗାଉଲା ଗାମ୍ କଡ୍ଙ୍ଗ୍ କଜ ଦେବା ।

୨୬ । ମୁନିଁସ୍ରି ମୁନିଁଟ ଗନା ।

୨୭ । କଲେଙ୍ଗ୍ ମୁନିଁସ୍ରିତେ ଗଜେ୍ ଓମ୍ବକା ଇମ୍ବାଗ୍ରକା ଉର ।

୨୮ । ଓମ୍ବକ ସୁତେଗାଦନ ମୁନିଁସ୍ରିତେ ଜଏ କାକକାକ କ । ତେଆନ୍ କ କମକ ।

୨୯ । କଲେଙ୍ଗ୍ ବୁଲସୁଲୁ ତେନକ ଓମ୍ବକାତେ କଙ୍ଗ ।

୩୦ । ଓମ୍ବକ ଗାମ୍ କ କଡ୍ଙ୍ଗ୍ ନଜ ଜେନା । ତଲ ମୁନିଁଟ ଗନା ।

୩୧ । ତଲତେ ଗଗାନ୍‌କ ସଟେକ୍ କଲେଙ୍ଗ୍ ଅଦଗ୍ରିତେ ଡାଙ୍ଗି ଡାଠି ନଅଁ ନଅଁ ବୁଗ ।

୩୨ । ଏ କଲମେ କଲ କଲେଙ୍ଗ୍‌ତେ ଲତେଅନ । କଲେଙ୍ଗ୍ ଗନ ।

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ

୨ ତିନି ସଙ୍ଗାତ

୧ । ଶୃଗାଳପଣ, ବୃଦ୍ଧମୂଷା ମାଙ୍କଡ଼ୋଟା ସଙ୍ଗାତ କରିଥିଲେ ।

୨ । ସେମାନେ ବନେ ବେଙ୍କକଲେ ।

୩। ଯୋଗିଏ ତୋଟାକୁ ଗଲେ ।

୪। ମୂଷା ଶୁଖିଲାପତ୍ରକୁ ନିଆଁ ପାଇଁ ପଠେଇଲା ।

୫। ସେ ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଆସିଲା ନିଆଁରେ ପୋଡ଼ିଗଲା ।

୬। ମାଟି ଢେଳାକୁ ପାଣି ପାଇଁ ପଠେଇଲା ।

୭। ସେ ଗଡ଼ି ଗଡ଼ି ଯାଇ ପାଣିରେ ବରୁଗଲା ।

୮। ମୂଷା ଖୁଜିଁ ଖୁଜିଁ ସେ ଦୁହେଁ ଆସିଲେ ନାହିଁ ।

୯। ସେ ଯାଇ ପାଣିକୁ ପଚାରିଲା, ଏ ପାଣି ! ମୋ ସଙ୍ଗାତ ପାଣିପାଠକୁ ଆସିଥିଲା, କୁଆଡ଼େ ଗଲା ?

୧୦। ପାଣି କହିଲା ମୁଁ ଦେଖିନି । ମାଛ ଗୋଟିଏ ନେଇଯା ।

୧୧। ମୂଷା ମାଛକୁ ନେଇ ଖୁଣ୍ଟରେ ରଖିଲା ।

୧୨। ତାକୁ କିଏ ଖାଇଦେଲା ।

୧୩। ମୂଷା ଆସି ପଚାରିଲା, ହେ ଖୁଣ୍ଟ ମୋ ମାଛଟା କୁଆଡ଼େ ଗଲା ?

୧୪। ଖୁଣ୍ଟ କହିଲା, ମୁଁ ଦେଖିନି । କାଠ ଗୋଟେ ନେଇଯା ।

୧୫। କାଠକୁ ନେଇ ବୁଢ଼ୀର ଘରେ ରଖିଲା ।

୧୬। ପୁଣି ଆସି ବୁଢ଼ୀକୁ ପଚାରିଲା, ମୁଁ ରଖିଥିବା କାଠ କୁଆଡ଼େ ଗଲା ?

୧୭। ବୁଢ଼ି କହିଲା, ମୁଁ ଦେଖିନି । ଚକୁଳି ପିଠା ଦଶଟା ନେଇଯା ।

୧୮। ପିଠାକୁ ନେଇ ଝିଅମାନଙ୍କ ଘରେ ରଖିଲା ।

୧୯। ପୁଣି କୁଲପାର ଆସି ପଚାରିଲା, ଝିଅମାନେ, ପିଠା କୁଆଡ଼େ ଗଲା ?

୨୦। ଝିଅମାନେ କହିଲେ, ଆମେ ଦେଖିନୁ । ଧାନଅଁ ଗୋଟେ ନେ ।

୨୧। ମୂଷା ଧାନଅଁକୁ ନେଇ ପୁଅମାନଙ୍କ ଘରେ ରଖିଲା ।

୨୨। ପୁଣି କୁଲପାର ଆସି ପଚାରିଲା, ପୁଅମାନେ ଧାନଅଁ କାହିଁ ?

୨୩। ଆମେ ଦେଖିନୁ । ବଇଁଶି ଗୋଟେ ନେ ।

୨୪। ବଇଁଶିକୁ ନେଇ ଗଉଡ଼ କୁଡ଼ିଆରେ ରଖିଲା ।

୨୫। ପୁଣି କୁଲପାର ଆସି ପଚାରିଲା, ଗଉଡ଼ କହିଲା ମୁଁ ଦେଖିନି ।

୨୬। ମଇଁଷି ଗୋଟିଏ ନେ ।

୨୭। ମୂଷା ମଇଁଷିକୁ ନେଇ ଜମ୍ବୁମାନଙ୍କ ଘରେ ବାନ୍ଧିଲା ।

୨୮। ଜମ୍ବୁମାନେ ବହୁତ ଧନ ମଇଁଷିକୁ ଦେଖି ଖୁସି ହେଲେ । ତାପରେ ମାରି ଖାଇଦେଲେ ।

୨୯। ମୂଷା କୁଲପାର ଆସି ଜମ୍ବୁମାନଙ୍କୁ ପଚାରିଲା ।

୩୦। ଜମ୍ବୁମାନେ କହିଲେ ଆମେ ଦେଖିନୁ । ଢୋଲ ଗୋଟେ ନେ ।

୩୧ । ଢୋଲକୁ ନେଇ ଚୁଟିଆମୂଷା ଢାଉଁ ଢାଉଁ ଘାଉଁ ଘାଉଁ କରି ବଜେଇଲା ।

୩୨ । ଏତକି ବେଳେ ଢୋଲ ମୂଷାକୁ ମାଡ଼ିବସିଲା । ମୂଷା ମଲା ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ

କାଉଙ୍ଗ - ମାଛ

ଘାଟ - ପାଣିଆଁ

ଇଞ୍ଜ୍ରା - ଘର

ଘାଲ - କୁଢ଼ିଆ

ଅଲାକ୍ - ପିଠା

—o—

୩ ବୁଢ଼ି ବୁଢ଼ା ଗାଥା (୧)

୧ । ଏକୁଟି ଗାଁରେ ମିଶ୍ରା । ବୁଢ଼ି ବୁଢ଼ାକଆ ଅସିଆନ୍‌କଆ ।

୨ । ବୁଢା ସବୁଦିନ ବଣବ ସିକାରକ ତେତେଲ୍ ଅନ୍‌ତେ ।

୩ । ଇଞ୍ଜ୍ରାବ ତେନକ କାଣ୍ଡ୍ରାଏ କର୍ଣ୍ଣିମନେ ତିକ୍ତ ଦାତ ଆନ୍ତମତେ ।

୪ । ଘାମ୍‌କେ ଆଲ୍ଲ୍‌ତେ ତଲ୍‌ଲିକ୍ କେନା ।

୫ । ମିମିଙ୍ଗ୍‌ଆ ବୁଢ଼ି ବାବେଅ । ବୁଢ଼ା ସୁଣିଙ୍ଗ୍ ତଲ୍‌କ୍ ରଏରେ ।

୬ । ଆରଦିନ ବୁଢ଼ା ବଣବ ଅନଜ୍, ବୁଢ଼ି କଲେର୍ ଲଗାନଜ ଅନ ।

୭ । ବୁଢ଼ା ବାରକାଢ ଫଲମୂଳ ଗିଗ୍ନକ କର୍ଣ୍ଣିମ୍‌ମାନ୍ ।

୮ । ଆରଦିନ ବୁଢ଼ି ବାଲ୍‌ଜ ଗଲଜ୍ ବଣ ଅକାଙ୍ଗ୍‌ତେ ରଗ ।

୯ । ସାଗୁ ପୁନ୍ନୁସିଙ୍ଗ୍‌ତେ ଆଲ ନଦଜ ମଲକ କବ ।

୧୦ । ଆରଦିନ ବୁଢ଼ା ଅନଜ୍ ନମ୍‌କୁ ଆସଙ୍ଗ୍ ଲଗେଅନ୍ ।

୧୧ । ଏରେବେଲା ବୁଢ଼ି ବୁଢ଼ାଟେ ଲେଲେକାନ୍ ।

୧୨ । ବୁଢ଼ା ଢଣିକ ଆଲ୍ଲମନେ କେନା ଘାମ୍ ।

୧୩ । ଏରେଘାମୁନ୍ ବୁଢ଼ି ବୁଢ଼ା ମୁନରେ ଗଏଆନ୍‌କଆ ।

ବୁଢ଼ି ବୁଢ଼ା କଥା

୧ । ଗୋଟିଏ ଗାଁରେ ଥିଲେ । ବୁଢ଼ି ବୁଢ଼ା ଏକାଠି ଥିଲେ ।

୨ । ବୁଢ଼ା ସବୁଦିନ ବଣକୁ ଶିକାରକରିବାକୁ ଯାଏ ।

୩ । ପରକୁ ଆସି ବୁଢ଼ି ଖାଇବାକୁ ଦେଲେ କାହୁ ଖାଏନା ।

୪ । କହେ ମତେ ଭୋକ ନାହିଁ ।

୫ । ଥରେ ବୁଢ଼ି ଭାବିଲା, ବୁଢ଼ା କେମିତି ଓପାସରେ ରହୁଛି ।

୬ । ତା ପରଦିନ ବୁଢ଼ା ବଣକୁ ଗଲା । ବୁଢ଼ି ଚୁପଚାପ୍ ଲୁଚି ଲୁଚି ଗଲା ।

୭ । ବୁଢା ଜଙ୍ଗଲ ଫଳମୂଳ ପୋଡ଼ି ଖାଉଥିଲା ।

୮ । ତା ପରଦିନ ବୁଢ଼ି ପିତାରସ ନେଇ ବଣ ଆଳୁରେ ପକେଇଲା ।

୯ । ଯାଗା ଗଛରେ ବାଉଁଶ ଦେଇ ଘଲାଖ କଲା ।

୧୦ । ପରଦିନ ବୁଢା ଯାଇ ଖାଇଲା ବେଳକୁ ପିତା ଲାଗିଲା ।

୧୧ । ଏତିକି ବେଳେ ବୁଢ଼ି ବୁଢ଼ାକୁ କହିଲା ।

୧୨ । ବୁଢ଼ା ଆଉ ଏମିତି ଖାଇବନି ବୋଲି କହିଲା ।

୧୩ । ତା ପରଠାରୁ ବୁଢ଼ି ବୁଢ଼ା ସୁଖରେ ରହିଲେ ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ

କାଗ୍ରାଏ - ବୁଢ଼ି

ଓଜ - ଜଙ୍ଗଲ

ଝଜାଡ଼୍ - ଆଳୁ

ଆୟଙ୍ଗ୍ - ପିତା

—o—

୪ ବୁଢ଼ି ବୁଢ଼ା ଗାଥା (୨)

୧ । ଏକୁଟି ଗାଆଁଅ ବୁଢ଼ି ବୁଢ଼ା ଜଅ ଆଞ୍ଚିଅନ୍ ଜଅ ।

୨ । ଆଗ୍ରାଜଅ ମୁଣ୍ଡ ଜନନ୍ଚ ଅଞିଅନ୍ ।

୩ । ମିଞ୍ଚଙ୍ଗ ଅ ବୁଢ଼ି ଗାମ୍ ବୁଢାତେ, "ଏ ବୁଢ଼ା ! ଜଙ୍କ୍ ଗା ମୁଣ୍ଡ ଦିଅଲ ଅଞିନେ ।

୪ । ଆଷ୍ଟ୍ ମନଜ ଯାଦର ବୁଢ଼ା ମାକାଲଦିବ ଏନଣ୍ଟା ମନେରନ୍ ଚେତାନ୍ ।"

୫ । ବୁଢ଼ା ଆରଦିନ ଅନଜ । ଟଉକ୍ ଦ୍ଵିକୁଟୁକଅ ଉଜ ।

୬ । ବୁଢ଼ି ତାଲୁଙ୍ଗ୍ ତା ତେନଜ୍ ଜଅଜୁ, ଜାଅ ଗାମ୍ ତା ଅତେରେଜ ।

୭ । " ଏ ! ଦିଲୁ ବୁଢ଼ା ! ସାକାଲଜ ଦିଉ ? ସୁଟେଲ ଟଣ୍ଡାଗଡ଼ ମରେନ୍-ଚେତାନ ।

୮। ଆରଦିନ ବୂଢ଼ା ସ୍ତଲେ ଗେଣ୍ଡାର୍ ଅରେନ।

୯। ବୂଢ଼ି ଜଅକ୍ ଜା ଗାମ୍ ତା ଅରେନ। ରଟଲଆନଜ୍ ଗାମ୍ ଯାମ୍ମା କୁଟିଜ ବୁଦ୍ଧମ୍ଡେ଼ ଜଡେ।

୧୦। ନଞ୍ଜ୍ନା ମୁର୍ଣ୍ଟ କନନ୍ ଅଘିଁକେ। ସାଦବଆ ନଞ୍ଜ୍ଚେଲନ୍ଙ୍ଗଡେ କାନଆଁ ମରେନ୍ଚେଡାନ୍।

୧୧। ଏତାକୁର ବୂଢ଼ା ଗାମ୍ ମିଁଘଙ୍ଗ୍ ଅରେନ୍ଏ।

୧୨। ବୂଢ଼ି ଡାଆଲୁଙ୍ଗ୍ ଅନ୍। ବୂଢ଼ା ଅନ୍ କାନଆଁଡେ।

୧୩। ଅରେନ୍କ ବାନ୍ଦାଣ ଗ୍ନାଣ ଜନାନ୍ ଜଆ। ଏଟରେତାସୁଁ ଜବାନଜଜ ସୁଜରେ ରଏଆନ୍ଜା।

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ

ବୁଢ଼ି ବୂଢ଼ା କଥା (୨)

୧। ଗୋଟିଏ ଗାଁରେ ବୂଢ଼ା ବୁଢ଼ି ଦୁଇଜଣ ରହୁଥିଲେ।

୨। ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପୁଅଥିଲା।

୩। ଦିନେ ବୁଢ଼ି କହିଲା ବୂଢ଼ାକୁ "ଏ ବୂଢ଼ା ! ଆମର ପୁଅଟିଏ ଅଛି।

୪। ତୁମେ ଯାଦବ ବୂଢ଼ା ପାଖରୁ ଚୁଲ ଜନ୍ତା ଆଣନ୍ତ ନାହିଁ ?"

୫। ତା ପରଦିନ ବୂଢ଼ା ଆଣିଲା। ନେଇ ଚୁଲି ପାଖରେ ରଖିଲା।

୬। ବୁଢ଼ି ଗାଧୁଆଡୁଠରୁ ଆସି ଦେଖି କହିଲା ଯାହା କହିଲି ତା ଆଣିଲ।

୭। "ଏ ଓଲ ବୂଢ଼ା ଚୁଲ କାହିଁକି ଆଣିଲୁ ? ଖପରା ଆଣିଥାନ୍ତୁ।"

୮। ତା ପରଦିନ ବୂଢ଼ା ଖପରା ଆଣିଲା।

୯। ବୁଢ଼ି ଦେଖି କହିଲା ଯାହା କହିଲି ତା ଆଣିଲା। ଚିଡ଼ିଯାଇ କହିଲା "ତୋର ଟିକେ ବୁଦ୍ଧି ନାହିଁ।

୧୦। ଆମର ଗୋଟିଏ ପୁଅ ଅଛି। ଯାଦବର ଝିଅକୁ ବୋହୂ କରି ଆଣିଥାନ୍ତ ନା।"

୧୧। ତା ପରେ ବୂଢ଼ା କହିଲା ଆଜି ଆଣିବି।

୧୨। ବୁଢ଼ି ଗାଧୋଇଗଲା। ବୂଢ଼ା ଗଲା ବୋହୂପାଇଁ।

୧୩। ବୋହୂ ଆଣି ବନ୍ଦାଣ କରିଲେ। ଏମିତି ବାହାଘର କରି ସୁଖରେ ରହିଲେ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ

ଯାନ୍ତାଳ - ଚୁଲ୍ଲି

ଝିକୁ - ଚୁଲି

—o—

୫ ଶଲଆଟକା

୧ । ମିଜଗ କୋଆ କଜନ୍‌ତେ ଦନ ବଣବ ମେରମ୍ ସଗ୍ୱେ ଗଗତେ ।

୨ । ମିସିଙ୍‌ଆ ସଗ୍ୱେଜମଢ଼େ ଅର୍ ନୃଇଉଲଆ ଡଳସେରେ ।

୩ । ଏରେବେଲା ମୁର୍ନ୍ଦି ଏଣ୍ଡେକ୍‌କନ୍ତେର୍ କଜନ୍‌ତେ ଗିଠ ଗିଡଡା ନାଟ ଜଇଦେ ।

୪ । କାଟା ସୁମୁସିଙ୍‌ଡା ଅଢ଼ ଡାଲ ଏଜ ଡାଲ ଦଗ୍ରକେ ।

୫ । ଇକଡ଼, ଜୁରୁନ୍ ଇଠ ଜୁରୁନ୍

ବଢମିଁଣ୍ଡିଜମାଟା ତମନଜ କତମ ।

ଏଠ ମିଁଣ୍ଡିକ୍ ଝୟରେଁଜ ମୁଠଅ ନାଗସେଗ୍‌ଡ଼େ

ଟିଣ୍ଡା ଲ୍ଡଜ୍, ଟିଣ୍ଡା ଲ୍ଡଜ୍ ।

୬ । ଅଚଡା ନାଟ ଜେଲାଙ୍କ୍ କନ୍ତେର୍ ଦଜନ୍‌ତେ଼ ଜୋଅଟେ କଥ ।

୭ । ଏଡାଲୁର ଗିଅଜନ୍‌ ଅଗତେ ଗାମ୍, ମେଘୋଅର କୋଅ ଇଗଡ଼ମଠ ।

୮ । କୋଥା ଗାମ୍, ଅଷ୍ଟେ଼ ବଚେ ଗାଡାରେ ?

୯ । ବେଲଅଜ । କୋଅ ଇଷାଠ ମେରୃମ ଗଗ ।

୧୦ । ଜେଟେ କୋଅଗଜ ଦୃଅଗତେ ଲ୍ଲଜ୍ ଗୁଜାନ୍ କ ।

୧୧ । ଭଟେର୍ କଜନ୍‌ତେ଼ କୋଆ ଜଜପଢ଼ ଇଣ୍ଡାବ ଅଜ ।

୧୨ । ଠଲ୍ଲଜଗା ଜଲେର୍ ଉଣ୍ଡିରଡେକେ ।

୧୩ । ଅଜଲଙ୍‌ଡ଼ ଗାଡାକେ, ଅଜଲଙ୍‌ଡ଼ । ଏଡାସୁନ୍ କୋଅ ଗାଡାକେ, ଏ ଉଅଜକ ଆକ୍ତୁ ମିସିଙ୍‌ ବଠେ ଓଅ, ଧୁର୍ନ୍ଦି କନ୍ତେର୍ କଜନ୍‌ତେ଼ ଗିଡଗିଡଡା ନାଟ ଜଜ, ଅଢ଼ ଡାଲ ଏଜ ଡାଲ ଦଗ୍ରଜ ।

୧୪ । ଜେଠେ ଉଅଜକ ଉଗଡେଆନ୍‌କ, ନଗ୍ରଅକ ।

୧୫ । ଜନ୍ତେର୍‌ଡ଼େଡେ ଡମଗ୍‌ଡାଡେ କଜଣଅଲ ଗଗଦେଗ୍ନନ୍‌ ।

୧୬ । ଉଅଜକ ଅଲ୍ଲଙ୍‌ବ ଓଙ୍ଗ କ ।

୧୭ । କନେର୍ କଜନ୍‌ତେ଼ ସୁଡ଼ୁଲୁଗ ଇଗଡ଼ମା ।

୧୮ । ଅଚଡା ଡୁକଟେ ମେଠାଗ । କୋଅ ଜଜଜ୍ ଭୁକ୍ରୁସ୍ଥ ।

୧୯ । ଏରେବେଲା କଅଜ୍ ସୁରୁକୁଗଙ୍‌, ଉଜ୍‌ଟେଡେ, ଜନ୍ଅ ଅଗତେ ଗିଗ୍ନଜଜ୍ କମ ।

ଛେଲଆ ଟୋଙ୍କା

୧ । ଟଗାଟିଏ ଟେଲଅ ପିଲ ଦବୁଦନ ବଡେଲୁ ତେଲ ଉଗ୍ନା ଜଏ ।

୨ । ଅଟେ ଚେଡେଇ ଓଁଏ ଗ୍ରିଞ୍ଜେଲ ଜର୍ସିଟୁ ।

୩ । ଏତକ ବେଳେ ଗୋଟିଏ ଭ୍ରେନ ଚଢ଼େଇ ପିଲ ଗୀତ ଗାଇ ନାଚ କରୁଥାଏ ।

୪ । ଗଛର ଏ ଡାଳରୁ ସେ ଡାଳ ଡେଉଁଥାଏ ।

୫ । ଗୋଡ଼ ମରୁ ହାତ ସରୁ
ମୁଣ୍ଡ ବଡ଼ ପାଟି ଗୋଜିଆ
ପେଟ ପୋଟେଇ, ବଡ଼ ଖଣ୍ଟି ଧରେ,
ଜିନେଶ ମିଁଶେ ଜଣର ମିଁଟଶ ।

୬ । ପରେ ନାଚ ସରିଲା, ଚଢ଼େଇ ଛେଳିଆକୁ ଦେଖିଲା ।

୭ । ଏହିପରି ଲଜରେ ତାକୁ କହିଲା । ମୋ କଥା କହିଲେ ଦଉଡ଼ି ଦେଇ ମରିବ ।

୮ । ଛେଳିଆ କହିଲା ମୁଁ କାହିଁକି କହିବି ?

୯ । ବେଳ ଗଲା । ଛେଳିଆ ଘରକୁ ଛେଳି ନେଲା ।

୧୦ । ସବୁ ଛେଳିଆମାନେ ଦୁଆରେ ନିଆଁ ଜଳେଇଲେ ।

୧୧ । ଚଢ଼େଇ ଛୁଆ ଛେଳିଆ ପଛରେ ଘରକୁ ଗଲା ।

୧୨ । ଛପରୁ ଚୁପ ଚୁପ୍ କାନେଇଥାଏ ।

୧୩ । ଏବେ କହୁଛି ଏବେ । କହି ଛେଳିଆ କହିଲା, ଏ ପିଲାମାନେ ମୁଁ ଆଜି ବଣରେ ଦେଖିଲି, ଗୋଟିଏ ଭ୍ରେଟ ଚଢ଼େଇ ଛୁଆ ଗୀତଗାଇ ନାଚ କରୁଥିଲା । ଏ ଡାଳ ସେଡାଳ ଡେଉଁଥିଲା ।

୧୪ । ସବୁ ପିଲାମାନେ ତାଳିମାରି ହସିଲେ ।

୧୫ । ଚଢ଼େଇଟି ଅଣ୍ଡରେ ଖଜୁରୀପାଳ ନେଇଥିଲା ।

୧୬ । ପିଲାମାନେ ଭିତରକୁ ପଳେଇଲେ ।

୧୭ । ଚଢ଼େଇ ଛୁଆ ମନରେ ଦଉଡ଼ି ଦେଇ ମଲା ।

୧୮ । ପରେ ସକାଳ ହେଲା । ଛେଳିଆ ପିଲ ଉଠିଲା ।

୧୯ । ସେତେବେଳେ ଦେଖିଲା ସତରେ ମରିଯାଇଛି । ଛେଳିଆ ତାକୁ ପୋଡ଼ି ଖାଇଲା ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ

ମେଗମ୍ - ଛେଳି

କଜପ୍ - ପଛ

ବଟେ - [illegible]

ଭର୍ - ଡେଇଁବା

—o—

ଅଠଲେଆ ସୁଣିଙ୍ଗ୍ ଭକୁଲମ୍ ଇଆନ୍

୧। ଅନଗା ମିଁନଗ୍ ରୁଷି ଜନମ୍ ଇଆନ୍ ।

୨। ଏରେବେଲା ଉରୁର୍, କିଞ୍ଜିମ୍ଡେ କଡ ମାଗ୍ଇଆନ୍ ।

୩। ରୁଷି ବଗବାନତେ ପାର୍ତାନା କବାନ୍ । ଭଣ କମେ ଗାମ୍ ।

୪। ବଗବାନ ଆରତେ ଅଲେ, କକଣ, ତାଡ଼, ରୁମ୍ଭଇ ସୁମୁସିଙ୍ଗ୍ ଡିଞ୍ଜ ।

୫। ଦରକାର ଈଆନ୍ଜ ରୁଷିତେ ଦାଆଜ ଜିମିନ୍ତେ ଗାମ୍ ।

୬। ମିସିଙ୍ଗ୍ଆ ରୁଷିତୋ ଡଲକ୍ ଗୃଡଆନ୍ଜ ରୁମ୍ଭଇ ସୁମୁସିଙ୍ଗ୍ନ ଅନ ।

୭। ଏଗ୍ ଜଡ ମାକୁଆନ୍ ।

୮। ଅଲେ ସୁମୁସିଙ୍ଗ୍ନ ଅନ୍ଜ ଅଲେ ଜିମ୍ଜ୍ ଆଜର ଲଗେଆନ୍ ।

୯। ଲୁଟିକ୍ ଜାନ୍ଜ ଟଅଗ । ଆର୍ ଇଢନ୍ ମାର୍ସୁଆନ୍ ।

୧୦। ଅଗିଲ ଅଲେଆ ଭକୁଲମ୍ ମାର୍ସିଆନ୍ । ରୁଷି ଅଲେରେ ଟଅଗ୍ଜ ଭକୁଲମ୍ ଇଆନ ।

୧୧। ଏରେତାସୁନ୍ ଅଲେଆ ଭକୁଲମ୍ ଇଆନ୍ ।

ଆମ୍ବରେ କେମିତି ଟାକୁଆ ହେଲା

୧। ଆଗରେ ଜଣେ ଋଷି ଜନ୍ମ ହେଲେ ।

୨। ସେତେବେଳେ ପିଇବାକୁ, ଖାଇବାକୁ କିଛି ନଥିଲା ।

୩। ଋଷି ଭଗବାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ । କଣ ଖାଇବେ କହିଲେ ।

୪। ଭଗବାନ ତାଙ୍କୁ ଆମ୍ବ, ଝଜ୍ଞ, ତାଳ, କୁମ୍ଭି ଗଛ ଦେଲେ ।

୫। ଦରକାର ହେଲେ ସାହାଯ୍ୟ ଦେବେ କହିଲେ ।

୬। ପରେ ଋଷିଙ୍କୁ ଭୋକ ଲାଗିବାରୁ କୁମ୍ଭି ଗଛକୁ ଗଲେ ।

୭। ସେଠାରେ କିଛି ପାଇଲେନି ।

୮। ଆମ୍ବ ଗଛକୁ ଯାଇ ଆମ୍ବ ଖାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା ଲାଗିଲା ।

୯। ଟିକେ ଖାଇ ଛାଡ଼ିଦେଲେ । ତାଙ୍କ ପେଟ ପୂରିଲାନି ।

୧୦। ଆଗରୁ ଆମ୍ବରେ ଟାକୁଆ ନଥିଲା । ଋଷି ଛାଡ଼ିବା ପରେ ଟାକୁଆ ହେଲା ।

୧୧। ତାପରଠାରୁ ଆମ୍ବରେ ଟାକୁଆ ହେଲା ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ

ଡଲକ୍ - ଭୋକ

ଆଜଗ୍ - ଇଚ୍ଛା

ଲାଲାଜା ଜନମ୍ ଗାତା

୧। ଅନଗା ଲଲକ ଆବ୍ରାସିଆନ୍ । ଏରେବେଲା ଲୁକକ ବଗନଡ଼ କମକ ।

୨। ମିସିଙ୍ଗ୍ଆ ରୁଷି ରୁଷିଆଣିକଅ ବୃକୁର୍ ସବାନ୍ କଆଜ ଚେରମୂଳ ଲ୍ଲାଏ ବଣବ ଅନକଅ ।

୩। ଏବେରବେଲା ରୁଷିଆଣିଆଁ ବୃକୁରୁଡ଼ ଏନେଗ୍ର ବାକେଅ ।

୪। ଏରେତା ଲାଲଜ୍ ଆଗଆଜ୍ ବଣଆଁ ସୁମୁସିଙ୍ଗ ଅଲଗ୍ ଲବମିତ୍ତ୍ ।

୫। ରୁଷି ରୁଷିଆଣି କଆ ବେତଙ୍ଗ୍ଗାନ କଆଜ ଗଟକେସୁନ୍ ଡୁଙ୍ଗକଅ ।

୬। ଲାଲଜ୍ ଆରକଆତେ ଡାକେଆନ୍ ଗାମ୍, ଆଞ୍ଜ୍ କଣକର କଇଲଙ୍ଗ୍ । ଆପା ଡୁଙ୍ଗଜ୍ ଆଞ୍ଜ୍ ସମଦାଅ ବଣ ଲବମିତ୍ତେ ।

୭। ଅମା ଲୁବା କନନ୍ମତେ ଆଞ୍ଜ୍ନେ ବାନ୍ଡଙ୍ଗେ । ରଏତେ ବାସାଟିକ କବେ ।

୮। ଏରେ ଗାତା ଅଙ୍ଗଜ୍ ରୁଷି ମନ ଦୁକ କବଜ୍ ନିଜୁରୁ କନନ୍ଡତେ ଲାଲଜ୍ତେ ମେରେଅ ଡ଼ିତ୍ତେ ।

୯। ଏତାକୁଗ ଗାମ୍ ମିସିଙ୍ଗ୍ତାସୁନ୍ ଅମ୍ ସେଙ୍ଗନ୍ତେ ଅଉ ଏନେର୍ତେ ରଏତେ ଗାମ୍ ।

୧୦। ଏରେତାସୁନ୍ ଲାଲକ୍ ସେଙ୍ଗନ୍ ଆଉ ଏନେର୍ତେ ରଏଆନ୍ ।

ନିଆଁର ଜନ୍ମ କଥା

୧। ଆଗ କାଳରେ ନିଆଁ ନଥିଲା, ସେତେବେଳେ ଲୋକମାନେ କଞ୍ଚା ଖାଉଥିଲେ ।

୨। ଥରେ ଋଷି ଋଷିଣୀ ଖଣ୍ଡା ଧରି ଚେରମୂଳ ଖୋଳିବାକୁ ବଣକୁ ଗଲେ ।

୩। ସେତିକିବେଳେ ଋଷିଣୀଙ୍କର ଖଣ୍ଡା ପଥରରେ ବାଜିଲା ।

୪। ସେଥିରୁ ନିଆଁ ବାହାରି ବଣର ଗଛପତ୍ର ପୋଡ଼ିଦେଲା ।

୫। ଋଷି ଋଷିଣୀ ଡରରେ ଦୌଡ଼ି ପଳେଇଲେ ।

୬। ନିଆଁ ସେ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଡାକିଲା, କହିଲା, ମୁଁ କାହାକର ଦେବତା । ତୁମେ ଦୁହେଁ ପଳେଇଲେ ମୁଁ ସମୁଦାୟ ବଣ ପୋଡ଼ିବି ।

୭। ତୁମର ବଡ଼ ପୁଅକୁ ମତେ ବଳିଦିଅ । ରହିବାକୁ ଜାଗା ଠିକ୍‌କର ।

୮। ସେ କଥା ଶୁଣି ଋଷି ମନଦୁଃଖ କଲେ, ନିଜର ପୁଅକୁ ନିଆଁକୁ ବଳିଦେଲେ ।

୯। ତାପରେ କହିଲେ ଆଜିଠାରୁ ତୁମେ କାଠ ଏବଂ ପଥରରେ ରୁହ ।

୧୦। ସେହିପରଠାରୁ ନିଆଁ କାଠ ଓ ପଥରରେ ରହିଲା ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ

ବୃକୁର୍ - ଖଣ୍ଡା

ଲୁବା - ବଡ଼

ଡୁଙ୍ଗେ - ଦୌଡ଼ିବା

—o—

ସାତ ବୁଣି ଗାତା

୧। ଅନପା ନ୍‌ଏଙ୍ଗ୍‌ କ ନାଟ କନ୍ଦଜ୍‌ କେନା ।

୨। କିଜ୍‌ କଜ୍‌ ଉପାସ ରଏଟେ ଅଲଗାନ୍‌ । ସାତବୁଣି ଉପାସ ରଏଅନ୍‌ କଜ୍‌ କଜ୍‌ କ ।

୩। ବୁଡ଼ା ବୁଡ଼ିଲାଆ କନନଡ଼ ଅସିଅନ୍‌ । ଆର କଜଇତେ ମନ ଇଅନ୍‌ ।

୪। ଆର ଉପାସ ରଏଅନ୍‌ ସାତବୁଣିକା କନପ୍‌ କଜ୍‌ଆ ।

୫। ସାତଦିନ ଉପାସ ରଏଅନ୍‌କ ଅଚଗା ତଲକ୍‌ କ ।

୬। ଆର ଲୁଚ୍‌ନ୍‌କ ଦେଏଣ ଉର ।

୭। ମିସିଙ୍ଗ୍‌ଆ ସାତବୁଣିକ ଏରେ ଟୋକନନଡେଟେ ଲୁଦନ ଡାଲୁଙ୍ଗ୍‌ ଅନକ ।

୮। ଆମର୍‌ ନ ଏରେବେଲା ଟୋକନନ୍‌ଡ଼ା ଡମରୁଡ଼ତା ଦଅଣ ଅଗ୍ୟଅନ୍‌ ।

୯। ସାତବୁଣି ଅଲଗା ଇଅନ୍‌କ୍‌ ଗାମ୍‌କ. କଷ୍‌ତେ ମିନିବର ।

୧୦। ଏନସ୍ତ୍‌ ଅଉ ନାଟ କଜ୍‌ କେନା ।

୧୧। ଟକା କନନ୍‌କେ ଆଉକତେ ସସବ୍‌ତେ ଗଟକେଅନ୍‌ । ଯାଉକ କୁରୁ ଗଟକେଅନ୍‌କ ।

୧୨। ଗଟାଙ୍ଗ୍‌ତେ ଅସୁକା ସାକତାରକ ଅଲଗ୍‌ସୁନ୍‌ଅନ ।

୧୩। ଅସୁ କାନପୁଲରତା କକଳ ସୁମୁସିଙ୍ଗ୍‌, କାଡ଼ୁରତା ତାଲ ସୁମୁସିଙ୍ଗ୍‌, ତେନକର୍‌ଡ଼ତା କୁଣ୍ଡି ଅଲଗାନ୍‌କ ମୁଣ୍ଡନ୍‌, କଣ୍ଠାତା ଘାଡ଼ ସୁମୁସିଙ୍ଗ୍‌କ କନମ ଇଅନ୍‌କ ।

୧୪। ଏରେତାସୁନ୍‌ ତାଡ଼ ସୁମୁସିଙ୍ଗ୍‌ନା, ତାଲରତା ରସ ଗଗଜ୍‌ ଉନ୍‌କୁଳ ସାତବୁଣି କଟେ ଅଚଗା କୁନ୍ମୁରତେ ଭିସ୍ତ୍‌, ଏରେତାସୁନ୍‌ ସୁଗେଇ ରସ ତେନ୍‌ତେ ନାମକଜ୍‌ ଘାଗା ରଏସେରେ ।

ସାତ ଭଉଣୀ କଥା

୧। ପୂର୍ବକାଳେ ଲୋକମାନେ ନାଚୁନଥିଲେ ।

୨। ନାଚିଲେ ଉପାସ ରହିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । ସାତଭଉଣୀ ଉପାସ ରହି ନାଚୁଥିଲେ ।

୩। ବୁଢ଼ାବୁଢ଼ୀଙ୍କର ପୁଅଟିଏ ଥିଲା । ତାର ନାଚିବାକୁ ମନ ହେଲା ।

୪। ସେ ଉପାସ ରହି ସାତଭଉଣୀଙ୍କ ସହ ନାଚିଲା ।

୫। ସାତଦିନ ଉପାସ ରହିଲା ପରେ ଦୁର୍ବଳ ହେଲା ।

୬। ସେ ଲୁଚି ଲୁଚି ଭାତ ଖାଇଲା ।

୭। ଦିନେ ସାତଭଉଣୀ ସେ ପୁଅକୁ ନେଇ ନଦୀକୁ ଗାଧୋଇ ଗଲେ ।

୮। ମୁହଁ ଧୋଇଲବେଳେ ଝୋକାର ପାଟିରୁ ଭାତ ବାହାରିଲା ।

୯। ସାତଭଉଣୀ ଅଲଗା ହୋଇଗଲେ, କହିଲେ ଆମକୁ ଛୁଅଁନା ।

୧୦। ଆମେ ଆଉ ନାଚ କରିବୁନି ।

୧୧। ଝୋକା ସେମାନଙ୍କୁ ଧରିବାକୁ ଦୌଡ଼ିଲା । ସେମାନେ ଜୋର୍‌ରେ ଦୌଡ଼ିଲେ ।

୧୨। ବାଟରେ ସେମାନଙ୍କର ଗହଣା ଖସି ଖସି ଗଲା ।

୧୩। ତାଙ୍କ କାନଫୁଲରୁ କେନ୍ଦୁଗଛ, ଝଉଁରୁ ତାଳଗଛ, ବେଣୀରୁ ମାଳି ପତ୍ର ମହୁଲ, ବାଳରୁ ଟାଡ଼ିଗଛ ଜନ୍ମହେଲା ।

୧୪। ସେଇଦିନରୁ ଟାଡ଼ି ଗଛ ଡାଳରୁ ରସନେଇ ସାତଭଉଣୀଙ୍କୁ ଅନୁକୂଳ କରି ପରେ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଦେଲେ, ତାପରେ ଅଧିକ ରସ ଆସେ ବୋଲି କଥା ରହିଛି ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ

ଡମର୍ - ପାଟି

ମୁଣ୍ଡାଲ୍ - ମହୁଲ

ସାକଣ୍ଡାର - ଗହଣା

ତେନ୍‌ବଗ - ଗଛ

—o—

ଅନଗା ଆଗ

୧। ଅନଗା ଗାଦା । ମିଁସିଙ୍ଗ୍ ଆ ସାତବୃଜ୍ଞିକ ଲୁସିଆ କନପଛ୍ ମରଡଅଳ ନାଟ ଜନଜ୍ ଙ୍କେନରେବକେ ।

୨। କାଣ୍ଡାଏ କମ୍ମୁରକଆ ମୁଁନ୍ଦ ବକଲାକ୍ ଆସିଆନ ।

୩। ଆର ଆବୁକଆ ମେରମ୍ ସଞ୍ଚଏନମାନ୍ ।

୪। ବୃଙ୍କା ବକଲାନ୍‌ଟେ ସାତବୃଜ୍ଞିକା କନପ ନାଟ କକେ ଗାମ ।

୫। କେଆନନକ ମାଡଲ ନବାନଳ ନାଟ କାକଲ୍‌ଟେ ଅନ ।

୬। ଧାତବୃଜ୍ଞିକ ଜାମ୍‌ଜ ଆମ୍ ଭୁଗାଝିଆ ମିକଡେଜ ।

୭। କେଆନକନ୍ ଭୁଗାଝିଆ ରଏଅନ୍ କକ ।

୮। କୁସି ସାଲ୍‌ଟେ ଝୋକନକ୍‌ଟେ ଦୁଦକ ।

୯ । ମିସିଙ୍ଗ୍ ଆ ସମରେଁନ୍ ତାଲୁଙ୍ଗ୍ ଅନ ଜ ।

୧୦ । ଭୁଙ୍ଗ ଜ ଏଟେରବେଲା ଟେଆକନନ୍ କାଣ୍ଡାଏ, କମ୍ଣ୍ଡରଢ଼ଆ ଇଣ୍ଡାରବ ଅନ ।

୧୧ । ବୁଡ଼ା ବୁନୁଲଆଏ କଲେର ଡଅଣ କୁଟିଜ୍ ଆବୁର୍ ।

୧୨ । ଡଅଣ ଢ଼ଗଜ୍ ରୁସିଆ ଇଣ୍ଡାରବ ଅନ । ସାଡବୁଣିଜ ରୁସିଆ ଇଜଙ୍ଗ୍ଡ଼ କଲେନମାନ୍ଢ଼ ।

୧୩ । ସାନ ବକମ୍ବାଏର ଟଲଆକନନ୍ତେ ଉଜୁଙ୍ଗ୍ତେ ମନ କବ ।

୧୪ । ଏଟେରବେଲା ଆର ଡଅଣ ଢ଼ରନେଟେକ ଗାମ୍ନ ରୁସି କଙ୍ଗ । ଏଟେଡ ଆରଡେ ଗେଗେତେ
ମନେ ମନେ ବେଲ୍ମୁରଏ ।

୧୫ । ସାନ ବକମ୍ବାଏ କଙ୍ଗଜ ଇମ୍ବାସାଢ଼େଅ ଲଆଜ ଡୁଙ୍ଗନଆ ।

୧୬ । ରୁସି କଣ୍ଡା ସବାନ୍ନ ଗଟକେଆନ୍ । ଟକାକନନ୍ କଙ୍ଗନ୍ ଅଗିଲ୍ଲ ଡୁଙ୍ଗ ।

୧୭ । ସାଡବୁଣିଆ ଗାଣ୍ଡାମିଣ୍ଡିକ୍ ଇଜଙ୍ଗ୍ଡ଼୍ ଆସିଅନ୍ଢ଼ । ରୁସି ସାନବକମ୍ବାଏର ମୁଣ୍ଡିଟ ଇଜଙ୍ଗ୍ଡ଼
ଡେକ ।

୧୮ । ସାନବକମ୍ବାଏ ଗୁଟିଇଆନ୍ନ ମାଣମାନ୍ ଗଟାଙ୍ଗ୍ ତାଜଙ୍ଗ୍ ମୁଣ୍ଡିଟ ଉଲବ ଡୁଙ୍ଗ ।

୧୯ । ଆଲ୍ମ କଲେନ୍ଡକା ଇସାମ୍ ବେମ୍ବକାନ୍ନ ଟକାକନନ୍ଡ଼ା ଇଣିମ୍ବ ଅଲଗାନ୍ । ଆର
ଏଟେଗର ଆଲଟେଆନ୍ ।

୨୦ । ରୁସି ସାଲ୍ବ ଡୁଙ୍ଗଜ ମାଦଲ ବନାଏଅ ।

୨୧ । ବକଲାନ୍ଡ଼ ଏଟେଗର୍ ଆଲଟେଆନ୍ ଏଟେ ବୁଢ଼ି ବୁଡ଼ା କଙ୍ଗଜଆ ।

୨୨ । ଏଟେ ଟଲେଆନ୍ ରୁସିଆଦ ଆମ୍ବଜଆ ବାଟଗଟା କନନ୍, କଟଷଲ୍ଲନ୍ଡ଼ଜାଟେତ କନ କଆ ।

୨୩ । ରୁସି ଆରଙ୍କଟେ ସୁଙ୍ଗ୍ ଢ଼ିଙ୍ଗ ନାଟ ଆନ୍ମଜ ।

୨୪ । ଆରଙ୍କ ମାବୁକେଙ୍କ ଗାମ୍ନ ରୁସି ଗଅକାଇକଟେ ସବାର୍ ଡୁଙ୍ଗ ।

୨୫ । ଅଦକତା ଟୁକା କଣ୍ଡାଏକା କାନପ୍ ନାଟ ଇଣ୍ଡାଆ ରଏଅନ୍ଢ଼ ।

୨୬ । ଏଟେ ଇମ୍ବାଟେରଟେ 'ମକାଙ୍ଗ୍' ଗାମ୍ନ ।

୨୭ । ଏଟେରଡାପୁନ୍ ଜୁଆଙ୍ଗ୍ କାଡକା ଜାଟଗିଡ କଢ଼ ଆସିଟେକ ।

୨୮ । ବଲ୍ମଦ ଧୁନୁଁ ଅବଟେ ଟକାକନନ୍ ଆଭ ଟୁକ କଣ୍ଡାଏକ କାଜା ବୁଗଙ୍କ୍ ମକାଙ୍ଗ୍ଟେ
ନାଟ କଜ୍ଜ ।

ପୂର୍ବକାଳର ଗପ

୧ । ଆଗକାଲଭ କଥା । ଏନେ ସାଡଭଜଣ ରୁସିଙ୍କଧନ୍ଦ ମଣ୍ଡିଙ୍କୁ ଜାଗଦେଙ୍ଗିବାକୁ
ଆସିଥିଲେ ।

୨। ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ିଙ୍କର ଗୋଟିଏ ନାତି ଥିଲା।

୩। ସେ ଦୁହିଁଙ୍କର ଛେଳି ଚରାଉଥିଲା।

୪। ବୁଢ଼ା ନାତିକୁ ସାତଭଉଣୀଙ୍କ ସହ ନାଚିବାକୁ କହିଲା।

୫। ଛେଳିଆପିଲା ମାଦଳଧରି ନାଚିବାକୁ ଗଲା।

୬। ସାତଭଉଣୀ କହିଲେ ତୁ ଓପାସରେ ନାଚିବୁ।

୭। ଛେଳିଆ ଓପାସରେ ରହି ନାଚିଲା।

୮। ଋଷି ପଦକୁଣ୍ଡିଆରେ ଛୋକାକୁ ରଖିଲେ।

୯। ଦିନେ ସମସ୍ତେ ମିଶି ଗାଧୋଇ ଗଲେ।

୧୦। ଫେରିଲାବେଳକୁ ଛେଳିଆପିଲା ବୁଢ଼ି ବୁଢ଼ା ଘରକୁ ଗଲା।

୧୧। ବୁଢ଼ା ବାଧକରି ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ ଭାତ ଗୁଣ୍ଡିଏ ଖୁଆଇଲା।

୧୨। ଭାତ ଖାଇସାରି ଋଷିଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲା। ସାତଭଉଣୀ ଋଷିଙ୍କର ଗୋଡ଼ ଘସୁଥିଲେ।

୧୩। ସାନଭଉଣୀ ଛେଳିଆ ପିଲା ସହ ପଳେଇବାକୁ ମନକଲା।

୧୪। ସେତିକବେଳେ ସେ ଭାତ ଖାଇଛି ବୋଲି ଋଷି ଜାଣିଲେ। ତେଣୁ ତାକୁ ମାରିବାକୁ ମନେ ମନେ ବିଚାରିଲେ।

୧୫। ସାନଭଉଣୀ ଜାଣିଲାରୁ ଦୁହେଁ ଘର ଛାଡ଼ି ପଳେଇଲେ।

୧୬। ଋଷି ଖଣ୍ଡାଧରି ଗୋଡେଇଲେ। ଛୋକା ଜାଣିପାରି ଆଗରେ ପଳେଇଲା।

୧୭। ସାନଭଉଣୀଙ୍କର ଦୁଇଟି ଗୋଡ଼ଥିଲା। ଋଷି ସାନଭଉଣୀର ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ ହାଣିଦେଲେ।

୧୮। ସାନଭଉଣୀ ଖୋଟେଇ ଚାଲି ନପାରି ଗୋଟିଏ ପାହାଡ଼କୁ ପଳେଇଲା।

୧୯। ତାର କଟାରୁ ରକ୍ତଛିଟିକି ଛୋକା ଦେହରେ ପଡ଼ିଲା। ସେ ପଥର ପାଲଟିଲା।

୨୦। ଋଷି କୁଣ୍ଡିଆକୁ ଫେରି ମାଦଳ ତିଆରି କଲେ।

୨୧। ନାତି ପଥର ହୋଇଛି ବୋଲି ସେ ବୁଢ଼ି ବୁଢ଼ା ଜାଣିଲେ।

୨୨। ସେଥିପାଇଁ ରାଗରେ ଋଷିଙ୍କପାଖକୁ ତାଙ୍କର ବାର ପୁଅ ବାର ଝିଅଙ୍କୁ ପଠେଇଲେ।

୨୩। ଋଷି ସେମାନଙ୍କୁ ଲୁଙ୍ଗି ଦେଇ ନାଚ ଶିଖେଇଲେ।

୨୪। ସେମାନେ ମାରିଦେବେ ଭାବି ଋଷି ଛଅ ଝିଅଙ୍କୁ ଧରି ପଳେଇଲେ।

୨୫। ଅନ୍ୟମାନେ ଝିଅମାନଙ୍କ ସହ ନାଚଘରେ ରହିଲେ।

୨୬। ସେଇ ଘରକୁ 'ମଣ୍ଡାଘର' କହିଲେ।

୨୭। ସେଇଦିନଠାରୁ ଜୁଆଙ୍ଗ ଜାତିରେ ନାଚ ଗୀତ ପ୍ରଥା ରହିଛି।

୨୮। ଭଲମନ୍ଦ ପୂଜାପର୍ବରେ ଯୁଅଝିଅମାନେ ବାଜାବଜେଇ ମଣ୍ଡାଘରେ ନାଚକରନ୍ତି।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ

ଆଗ – ଗପ

ଋଥଣ – ଝାଡ

ଢେଲେଙ୍ଗ୍ – ଷଣ୍ଢ

କାଣ୍ଡାଏ – କମ୍ଣ୍ଡର – ବୁଢ଼ି, ବୁଢ଼ା

ଇଙ୍ଗଙ୍ଗ୍ – ଘୋଡ଼

ବେଲ ଆଉ ଲେରେଙ୍ଗ୍ ଗାଡ଼ା

୧। ଅନଗା ବେଲ ଲେରାଙ୍ଗ୍ କଥା ଅକାଥଅ ମାଙ୍ଗ୍ପିଆନ୍ କଥା।

୨। ଧନ ବାରନ ମାଙ୍ଗ୍ପିଅନ।

୩। ବଗବାନ୍ ସୁବୁଧନ ରୁପି ରୁପିଅଣିବ ତେଙ୍ଗରମାନ୍ କଥା।

୪। ବଗବାନ ଆରନଅତେ ଜଙ୍ଗ୍ ନେ, ଆସ୍ତ୍ କନ୍ଦବଲତେ ତେଙ୍ଗର ବନ୍ଦନବେ ?

୫। ରୁପି ରୁପିଆଣି ମିସିଙ୍ଗ ଟଙ୍ଗ୍ରା ଗାମ୍ନଅନ୍ ଗଡ଼ାଏନ।

୬। ଘିସିଙ୍ଗ୍ ଆ ବଗବାନ୍ ବାବେଅ, ଭେଗ୍ରା, ଆଣ୍ଡେକା ସୁବିଙ୍ଗ୍ ମିନା।

୭। ବଗବାନଆ ମୁଣ୍ଡିଙ୍ଗ କନନ୍, ମୁଣ୍ଡିଙ୍ଗ କଦ୍ଧେଲନ୍ ଆସିଅନ୍।

୮। କନନ୍ ତା ନାଅଁର ବେଲ, କଦ୍ଧେଲନ୍ ତ ନାଅଁର ଲେଗ୍ରାଙ୍ଗ୍।

୯। ବଗବାନ୍ ଆଗ୍ରା କନନ୍ତନେ ରୁପି କଦ୍ଧେଲନ୍ତେ କାନଅଁ ତେ ମନ କବ।

୧୦। ଏବେର ମୁଣ୍ଡିଙ୍ଗ କନନ୍ ବେ ରୁପିଆ ଇଙ୍ଗ୍ରା ଆଉଟଅନ୍। ଆଗ୍ରଙ୍ଗିଣ୍ଟ୍ରା କଲକ୍ଗାମାନ ହଲଲନଅନା।

୧୧। ରୁପିଆଣି ଅରତେ କଅନ ବେଦାଙ୍ଗ୍ ନାନ୍। କଦ୍ଧେଲନ୍‌କେ ବେତଙ୍ଗ୍ ଗନାକ୍ ଲାଗ୍ନା।

୧୨। ବଗବାନ ଲେଗ୍ରାଙ୍ଗ୍ କଦ୍ଧେଲନ୍ତରତ ଅନ୍ଦରତେ କନ।

୧୩। ଅନ୍ଦରତେ ଲେଗ୍ରାଙ୍ଗ୍ ନିଲତେ ବାଅଙ୍ଗ୍ଆନ୍।

୧୪। ମିସିଙ୍ଗ୍ ଆ ବେଲ ରୁପି କଦ୍ଧେଲନ୍ ତେ କଅକ କୁସି ଇଅନ୍। ଅରତେ ଉନନ୍ ତେ ମନ କାବ।

୧୫। ଲେଗ୍ରାଙ୍ଗ ଏବେରତେ ଚଲେଅନ କ ବେଲଆ କଜବ୍ କଲେଜାନ୍।

୧୬। ବେଲ ଚଲେଅନ୍ କ ଲେଗ୍ରାଙ୍ଗ୍ ଗା ବିଜଣ୍ଡ ଦେନ।

୧୭। ଲେଗ୍ରାଙ୍ଗ୍ ଜେକବା ଜେନ ଆ ରୁପିତେ ସୁବୁ ଧାଧା ଧାବାଏଅ।

୧୮। ବଗବାନ୍ ରୁପିତେ ଏକ ଘଣ୍ଟା କଥବେଲା କଅନ୍ ଗାମ୍ କ ନଙ୍ଗ।

୧୯। ସୁବୁଧନ ତେଗାନ୍ ରୁପି ମିସିଙ୍ଗ୍ କେଜା ଗାମ୍କ ଅଣ୍ଡେକା ଗାନ୍।

୨୦। ବଗବାନ କୁସି ଇଆନ । ଏଡାକୁର ଲେମ୍ବାଡଙ୍ଗା ଦକନ୍ଦରେଡ଼ ଜୁଲାଅ ।

୨୧। ବେଲବ ଲେମ୍ବାଙ୍ଗ୍‌ନ ଜନେଜାନ୍‌ନାଆ ୯ଡେ ଆରଜାଆତନ ଅଲଗା ଅଲଗା ଜନ ।

୨୨। ଏରେଞାସୁନ୍ ବେଲ ମେଦାର୍‌ତେ, ଦେଡ଼ନ୍‌ଡ଼େ ।

୨୩। ଲେରାଙ୍ଗ୍ ଆନ୍ଦରତେ, ଡ଼େନ୍‌ଡ଼େ ।

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ର କଥା

୧। ଆଗରେ ସୂର୍ଯ୍ୟଚନ୍ଦ୍ର ଆକାଶରେ ରହୁ ନ ଥିଲେ ।

୨। ଦିନ ଓ ବାର ମଧ୍ୟ ନ ଥିଲା ।

୩। ଭଗବାନ ସବୁଦିନ ଋଷି ଋଷିଆଣୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସୁଥିଲେ ।

୪। ଭଗବାନ ସେମାନଙ୍କୁ ପଚାରନ୍ତି "ମୁଁ କେତେବେଳେ ଆସିବା ବନ୍ଦ କରିବ ?" ଋଷି ଋଷିଆଣୀ ଆଜିକାଲି କହୁ ଗଡ଼େଇ ଦିଅନ୍ତି ।

୫। ଭଗବାନ ଭାବିଲେ ଆସନ୍ତାକାଲି ଓ ଗତକାଲି କେମିତି ହେବ ?

୬। ଭଗବାନଙ୍କର ଗୋଟେ ପୁଅ ଗୋଟେ ଝିଅ ଥିଲା ।

୭। ପୁଅର ନାମ ସୂର୍ଯ୍ୟ । ଝିଅର ନାମ ଚନ୍ଦ୍ର ।

୮। ଭଗବାନ ତାଙ୍କ ପୁଅ ସହ ଋଷିଝିଅକୁ ବାହାଦେବାକୁ ମନ କଲେ ।

୯। ସେ ପୁଅ ଋଷି ଘରକୁ ଆସିଲା । ତା ଦେହ ନିଆଁ ପରି ଜଳୁଥିଲା ।

୧୦। ଋଷି ଆଣୀ ତାକୁ ଦେଖି ଡରିଲେ । ଝିଅ ଡାରରେ ଲୁଚିଗଲା ।

୧୧। ଭଗବାନ ଝିଅ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଅନ୍ଧାରରେ ପଠେଇଲେ ।

୧୨। ଅନ୍ଧାରରେ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟକୁ ବାହାହେଲା ।

୧୩। ଦିନେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଋଷିଝିଅକୁ ଦେଖି ଖୁସି ହେଲା । ତାକୁ ଦେଖିବାକୁ ମନକଲା ।

୧୪। ଚନ୍ଦ୍ର ସେଥିପାଇଁ ରାଗିଯାଇ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପାଖରେ କଳିକଲା ।

୧୫। ସୂର୍ଯ୍ୟ ରାଗିଗଲା ଓ ଚନ୍ଦ୍ରର ମୁଣ୍ଡ କାଟି ଦେଲା ।

୧୬। ଚନ୍ଦ୍ର କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଋଷିଙ୍କୁ ସବୁ ଘଟଣା କହିଦେଲା ।

୧୭। ଭଗବାନ ଏ ଘଟଣା କେବେ ହେଲା ବୋଲି ପଚାରିଲେ ।

୧୮। ସବୁଦିନ ପରି ଋଷି "ଆଜି" ନ କହି 'ଗତକାଲି' ବୋଲି କହିଲେ ।

୧୯। ଭଗବାନ ଖୁସି ହେଲେ । ଏହାପରେ ଚନ୍ଦ୍ରର ମୁଣ୍ଡକୁ ଯୋଡ଼ି ଦେଲେ ।

୨୦ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର କଳଲାଗୁଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଅଲଗା ଅଲଗା ରହିଲେ ।

୨୧ । ତା ପରଦିନଠାରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦିନବେଳେ ଆସେ ।

୨୨ । ଚନ୍ଦ୍ର ରାତିରେ ଆସେ ।

—o—

ଶବ୍ଦାର୍ଥ

ବେଲ - ସୂର୍ଯ୍ୟ

ଲେରାଙ୍ଗ୍ - ଚନ୍ଦ୍ର

ମିଁସିଁଙ୍ଗ - ଆଜି

ତେରା - କାଲି

ଦକେର୍ - ମୁଣ୍ଡ

ଅତେଣ୍ଡକା - ଗତକାଲି

ଜୁଆଙ୍ଗ୍ କା ଜନମ ଗାତା

୧ । ଅନଗା ଉଭୁଣା ଗାତା ।

୨ । ଦରମ୍ କଇଲଙ୍ଗ୍ ପୁର୍ତଵତେ ଅମ୍ବାଟ ମୂଣ୍ଡଯ ସୁବୁହ୍ଟି ଦାକ୍ପେରେ ।

୩ । ଆରଜାଅ ଇଆନ୍‌ଜାଆ ରୁଷି ଅଉ ରୁଷିଆଣି ।

୪ । ଆରକଆ ଗୁନାସିନା ଜକୁଟିଆ ମୁଁଝଁଟ ଉଲାଆ ରଏଆନ୍ କାଆ ।

୫ । ମୂନ୍ନୁଜଆ ସୁବୁଅଡେ ତାଇ୍ ଆସିଅନ୍ ।

୬ । ଏରେତେ ମୂଣ୍ଡଯଜ ରଏତେ ସୁବଦା ଯରାସିଅନ୍ ।

୭ । ମିଁସିଁଙ୍ଗ୍ ଆ ଆରାକଆ ମୁଁଝଁଟ ବଜନ୍ ଜନମଇଆନ୍ ।

୮ । ଏରେବେଲା ଦରମ କଇଲଙ୍ଗ୍ ଶାଙ୍କ୍‌ଶିଙ୍ଗ୍ ତାକ୍‌ତେ କବ୍‌ଯରକ ମୁଣ୍ଡୁଦକତେ ଉଜନ୍‌ତେ ଜାଗେଆନ୍ ।

୯ । ଏରେତେ ରୁଷିଜନନ୍‌ତେ ଲେଅଜଜ୍ ଇନ୍ତାନ୍‌ତ ଦୁ ଝୁଅଡେ କଣ୍ଡିତେ ମଲଙ୍ଗ୍ ଗା ।

୧୦ । ଏବେତେ ଦରମକଇଲଙ୍ଗ୍ ରୁଷିତେ ଜଙ୍କ୍‌ଜ ।

୧୧ । ରୁଷି ଗନା ମଦେଜଅ । ରୁଷିଆଣି ନେନା ଗାମ୍ ।

୧୨ । ରୁଷିଦନନ୍‌ତଜ ଗେରେତେ ଦରମ୍‌କଇଲଙ୍ଗ୍ ମୁଁଝଁ କଲର୍ କଜଅ ।

୧୩ । ରୁଷିଦଜନ୍ ଜାନାନ୍ କକମ୍‌ବ କଲସ୍‌ତେ ଅକ୍‌ରଜ୍ । ଆର କାକାଗ୍ କମ୍ ପାରଗମ ଆସିଅନ୍ ।

୧୪ । ଦରମ୍ କଇଲଙ୍ଗ୍ ରୁଷିତେ ଗାମ୍ ତାଲୁଙ୍ଗ୍ ଅଜଜ୍ କନନ୍‌ମତେ କାକାଗ୍ ଗରତେ ମାନା ମିଜବେ ।

୧୫। ଅଡ଼ାର ଗାତା ମାନେଅଜ୍ କନନ୍‌ଡ଼ କାକାଗ୍ ମାଗଗାନ୍ ।

୧୬। କାଲଗ୍ ରୁପି କନନ୍‌ତେ ଅବ୍‌ଗନ୍ ।

୧୭। ଆର୍ ଇଣ୍ଡାକଡ଼ ପୁରୁଅଡ଼େ କଣ୍ଡିଅନ ।

୧୮। ଏରେତାସୁନ୍ ପୁର୍‌ତବତା ତାକ ଜପର୍‌ଅ ।

୧୯। ଆର୍ ଇଙ୍କଙ୍ ଇଡରଦା ପାଆଡ଼ ଉଲି ଇଆନ୍ ।

୨୦। ନକବ୍‌ଡ଼ା ଜୁଣ୍ଡାର୍‌ଦା ଅଲାର୍ ପୁମୁଁଦିଙ୍ ଇଆନ୍ ।

୨୧। ଏଲମିତା ରୁପିଆଜଆ ବାରଗଣ୍ଡାଲେକା କନନ୍ କଟସ୍ପଲାନ୍ ଇଆନ୍ ।

୨୨। ଆରକ ଜୁଆଙ୍ଗ୍‌ଜଟେ ଜନମ କବ୍‌ଲା ।

୨୩। ଏବେରତାସୁନ୍ ଜୁଆଙ୍ଗ୍‌ନାଡ଼ ସୁରୁମ୍ପି ଇଆନ୍ ।

ଜୁଆଙ୍ଗମାନଙ୍କର ଜନ୍ମକଥା

୧। ଆଗ କାଳର ପୁରୁଣା କଥା ।

୨। ଧର୍ମଦେବତା ପୃଥିବୀରେ ଦୁଇଟି ମଣିଷ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲେ ।

୩। ସେ ଦୁଇଜଣ ହେଲେ ଋଷି ଓ ଋଷିଆଣୀ ।

୪। ସେ ଦୁଇଜଣ ଗୋନାସିକା ଅଞ୍ଚଳର ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପାହାଡ଼ରେ ରହୁଥିଲେ ।

୫। ପୃଥିବୀର ସବୁଆଡ଼େ ପାଣିଥିଲା ।

୬। ସେଥିପାଇଁ ମଣିଷମାନେ ବାସକରିବାର ସୁବିଧା ନଥିଲା ।

୭। ଦିନେ ସେ ଦୁଇଜଣଙ୍କର ଗୋଟେ ପୁଅ ଜନ୍ମହେଲା ।

୮। ଏଥକବେଳେ ଧର୍ମଦେବତା ସବୁ ପାଣିକୁ ଶୁଖେଇ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛାକଲେ ।

୯। ସେଥିପାଇଁ ଋଷିପୁଅକୁ ମାରି ତା ରକ୍ତ ସବୁଆଡ଼େ ଛିଞ୍ଚିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

୧୦। ତାପରେ ଧର୍ମଦେବତା ଋଷିଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ।

୧୧। ଋଷି ରାଜିହେଲେ । ଋଷିଆଣୀ ନାହିଁ କଲେ ।

୧୨। ଋଷିପୁଅକୁ ମାରିବାପାଇଁ ଧର୍ମଦେବତା ଗୋଟିଏ ବାଘ ପଠେଇଲେ ।

୧୩। ଋଷିପୁଅ ଧନୁଶରରେ ବାଘକୁ ମାରିଦେଲା । ସେ ଧନୁରେ ପାଞ୍ଚେମ ଥିଲା ।

୧୪। ଧର୍ମଦେବତା ଋଷିଙ୍କୁ କହିଲେ ଗାଧୋଇଲେବେଳେ ପୁଅକୁ ଧନୁ ନେବାକୁ ମନାକର ।

୧୫। ବାପାର କଥାମାନି ପୁଅ ଧନୁ ନେଲାନି ।

୧୬। ବାଘ ଋଷିପୁଅକୁ ମାରିଦେଲା ।

୧୭। ତାର ରକ୍ତ ସବୁଆଡ଼େ ଛିଞ୍ଚିଲେ ।

୧୮। ତାପରେ ମୂତ୍ରାରୁ ପାଣି ସୃଷ୍ଟିଲ।

୧୯। ତାର ଗୋଡ଼ ହାଡ଼ରୁ ପାହାଡ଼ ହେଲା।

୨୦। ମୁଣ୍ଡର ବାଳରୁ ଘାସ ଗଛ ହେଲା।

୨୧। ତାପରେ ଋଷି ଋଷିଆଣୀଙ୍କର ବାରଟି ଲେଖାଏଁ ପୁଅ ଝିଅ ହେଲେ।

୨୨। ସେମାନେ ଜୁଆଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ ଜନ୍ମ ଦେଲେ।

୨୩। ଏହିପରି ଜୁଆଙ୍ଗ ଜାତି ସୃଷ୍ଟି ହେଲା।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ

କଟେଲନ୍ - ଝିଅ

କଲଗ୍ - ବାଘ

ଟାଙ୍ଗୁଣିଙ୍ଗ୍ - ସମସ୍ତ, ସବୁ

—o—

ଭସୁରବାଏ ଗାଥା

୧। ଏକୁଷି ଗାଲଜ ମିସ୍ତା। ରୁଷି ରୁଷିଆଣିର ଆସିଆନ୍ କାଆ।

୨। ଆଗ୍ନଆ ବାରଙ୍ଗା କନକ୍ ଟେରଙ୍ଗା କଟେଲନ୍ ଆଏଆନ୍ କା।

୩। ମିସିଙ୍ଗ୍ ଆ ରୁଷିଆଣି ସାନ କଟେଲାନ୍ ଡଟେ ସବଲ ବଣର ଅନ୍ ଟେର।

୪। ଲେକର ଏଟେରଟେବଲା ସୁମୁସିଙ୍ଗ୍ ସ୍କଡଟେ ଆଏର।

୫। ଏରେଟେଲା କଟେଲର୍ ଭସୁରବାଏ ଭେନକ୍ କଟେଲନ୍ ଟେ ଘଟାନକ୍।

୬। ଆଗ୍ନ ଏଗାରଙ୍ଗା କଟେଲନ୍ ଟେ ମେଯାଏଆନ୍।

୭। ବାରଙ୍ଗା କଟେଲନ୍ ଭସୁରବାଏର ଇଷ୍ଟାର ରଏଟେର କା।

୮। ଭସୁରବାଏ ସୁସ୍ତୁଡନ ମେରମ୍କା ଡେଙ୍ଗାନ୍ ବଟେ ସଟେରଙ୍ଗମ ଅନ୍ ଟେ।

୯। ମସିଙ୍ଗ୍ ଆ ରୁଷିଆ ବାରବାଇ କନନ୍ ଡକ ପାଗଦ କନପ ଇକପ୍ ଭସୁରବାଏର୍ ଇଷ୍ଟାରେ ଆଉଟଆନ୍ କା।

୧୦। ଅନର ଅକ। ବକରଟେ ଭସୁରବାଏର୍ ଇଷ୍ଟାରବ ଲଲକ୍ ଟେ କନ୍ କା।

୧୧। ଭସୁରବାଏ କଟେଲନ୍ ଟାମ୍ ଅଣ୍ଡ୍ ବାଙ୍ଗିଲଡ଼ ଆସିଟେ, ଲଲକ୍ ଅମା ଗମ୍ ଟେ ଜେନା ଭଣ୍ଡ୍ ଭଣ୍ଡ୍।

୧୨। ରୁସିକନନ୍ ଭସୁରକଟେଲନ୍ ଟେ ଜଅଜ ଲୁବଆନ୍।

୧୩। ଅଡନଡାକ ଲଙ୍ଗ୍ ଟେନକନ୍। ଅଟଡା ଲଲକ୍ ଅରେନା କକ୍ ବାକାରଙ୍କ ଡଅଣ ଲୋଆନ୍ କା। ଲଲକ୍ ଗୋଡା ବୁଟଅକ।

୧୪। ଉସୁରବାଏ ମୁଣ୍ଡାଯ ଗନ୍ଦ କଙ୍ଗକ୍ ବାଟେରଅ । " ଆଡ଼୍ ଡେଜ୍‌ଚେଟେରେ ଗମକ୍ କିଙ୍ଗ ?

୧୫। ସାଟେଙ ସାଟେଙ ଉସୁରକଟେଞ୍ଚଲନ୍ ଟାକ୍ରୀଙ୍‌ଟେ ଗୁଣ୍ଡିର୍ କାବକ୍ ବକ୍‌ଲର ।

୧୬। ଆର ଲେବେର । ଅଟଙ୍ଗା ଆରଜଟେ ମୁଣ୍ଡାଯ କବକ୍ ଗଟକେଆନ୍ ଜଜ୍‌ଡ଼ୁଙ୍ଗ୍‌କ ।

୧୭। ସାନବକର ରଏଆନ୍ । ଆର ଉସୁର କଟେଞ୍ଚଲନ୍‌ଟେ ଉନ୍‌ଅ ।

୧୮। ଆରଜଆ ଗରବୁଆର ଜାବାନ୍‌କଆ ।

୧୯। ଏଡାସୁନ୍ ଆର୍‌ଜଆ ମୁଣ୍ଡଟ କନନ୍ ଜନମ୍‌ଇଆନ୍ ।

୨୦। ଏରେ ମୁଣ୍ଡାଯ କନନ୍‌ଟେ ଆରଜଆନେ ବଣମ୍ବସ, ଡାକ୍, ସୁବୃଷ୍ଟି ଆବ୍‌ସନ ।

୨୧। ଏରେଟାସୁନ୍ ନିଲଜ୍‌ଟେ ଉଜା କାପ୍‌ଜନ । ଆନ୍ ଆଲିଙ୍‌ଟା ଅର୍ପିଣା ଜେନା ।

ଅସୁରୁଣୀ କଥା

୧। ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ ଥିଲା । ଋଷି ଋଷିଆଣୀ ଦୁଇଜଣ ରହୁଥିଲେ ।

୨। ସେ ଦୁଇଜଣଙ୍କର ବାରଟି ପୁଅ ତେରଟି ଝିଅ ଥିଲେ ।

୩। ଦିନେ ଋଷିଆଣୀ ସାନଝିଅକୁ ଧରି ବଣକୁ ଯାଇଥିଲେ ।

୪। ଶୁଆଇ ଦେଇ ଗଛ ଗ୍ରାଇରେ ଆସିଲେ ।

୫। ଏଡିକବେଳେ ରୂପକ୍ଲୁପ ଅସୁରୁଣୀଟିଏ ଆସି ଝିଅକୁ ନେଇଗଲେ ।

୬। ତାର ଏଗାରଟି ଝିଅସାଙ୍ଗରେ ମିଶେଇ ଦେଲା ।

୭। ବାରଟି ଝିଅ ଅସୁରୁଣୀ ଘରେ ରହନ୍ତି ।

୮। ଅସୁରୁଣୀ ସବୁଦିନ ଛେଳିମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗ ବଣକୁ ଚରିବାକୁ ଯାଏ ।

୯। ଦିନେ ଋଷିଙ୍କର ବାରଜଣ ପୁଅମାନେ ପାରିଧି କରି ଅସୁରୁଣୀର ଘରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ ।

୧୦। ଅନ୍ଧାର ହେଲା । ସାନଝିଅକୁ ଅସୁରୁଣୀର ଘରୁ ନିଆଁ ପାଇଁ ପଠେଇଲେ ।

୧୧। ଅସୁରୁଣୀ ଝିଅ କହିଲା " ମୁଁ ଉଲଗ୍ନ ଅଛି, ନିଆଁ ଦେଇପାରିବିନି ।"

୧୨। ଋଷିପୁଅ ଅସୁର ଝିଅକୁ ଦେଖି ଲୋଭେଇଲା ।

୧୩। ଅନ୍ୟମାନେ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଲେ । ପରେ ନିଆଁ ଆଣି ଝିଅମାନେ ଖିଚ ରାନ୍ଧିଲେ । ନିଆଁ କଥା ଭୁଲିଗଲେ ।

୧୪। ଅସୁରୁଣୀ ମଣିଷ ଗନ୍ଧ ବାରି ଜାଣିଲା । "କିଏ ଆସିଛି ? ବୋଲି ପଚାରିଲା"

୧୫। ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଅସୁରଝିଅ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମାଛି କରି ଲୁଚେଇଦେଲା ।

୧୬। ସେ ଶୋଇଗଲା ପରେ ସେମାନଙ୍କୁ ମଣିଷ କରିବାରୁ ଦୌଡ଼ି ପଳେଇଗଲେ ।

୧୭। ସାନଝିଅ ରହିଗଲା । ସେ ଅସୁରଝିଅକୁ ରଖିଲା ।

୮ । ସେ ଦୁଇଜଣ ଘରଦ୍ୱାର କଲେ ।

୯ । ଏହାପରେ ସେ ଦୁଇଜଣଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପୁଅ ଜନ୍ମହେଲା ।

୧୦ । ସେଇ ମଣିଷମାନଙ୍କ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବଣସ୍ପ, ପାଣି ସବୁ ଶିଖେଇଲା ।

୧୧ । ତାପରଠାରୁ ତାଙ୍କୁ ପୂଜା କଲେ । ତା ଉପରେ ସରତା କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ

ସୁମୁସିଙ୍ଗ - ଗଛ

ଓଡ଼ା - ଘର

ଡୁଙ୍ଗ୍ - ଧଳେଡାବା

ଗୁଣିର୍ - ମାଛ

କା - ବଡ଼ଭାଇ

—o—

୧ । ଜୁଦ ମିନସ୍‌ଟେ ଭଲଗ୍ ବନଦ୍‌ଡ଼ାଟେ କେଡ଼ାନ୍ ଉ ମିନଗ୍‌ତା ଇଜଙ୍ଗ୍‌ଡ଼ାଟେ କେଡ଼ାବ୍, ଆସ୍‌କାଆ ଜବରକଆ ବକୁଁ ସୁଭନଟେ ମେମେରେ ।

୨ । ସୁରୁନ ଦଗଗା ଆଦଜରମେନାନ୍‌ଜ ତ୍ରଅ ଗିମା ଗୁର୍‌ଡେ ।

୩ । ପଟମେଟା ଅଭଆନଜ ଅଲପ ଗିମା ଗୁର୍‌କେ ।

—o—

୧ । ଯଦି ଜଣଙ୍କୁ ବାଘ ମୁଣ୍ଡରୁ ଖାଏ ଓ ଜଣଙ୍କୁ ଗୋଡ଼ରୁ ଖାଏ । ସେ ଦୁଇ ଆତ୍ମା ଏକାସାଙ୍ଗରେ ଆକାଶରେ ମିଶନ୍ତି ।

୨ । ପୂର୍ବ ଦଗରେ ମିଳିଲେ ଭଲ ବର୍ଷା ହୁଏ ।

୩ । ପଶ୍ଚିମରେ ମିଳିଲେ ଅଳ୍ପ ବର୍ଷା ହୁଏ ।

—o—

୧ । ମଦ୍‌ଲେର୍‌ତା କଲଜ୍ ଆଭଆନ୍ ।

୨ । ମଦ୍‌ଲେର୍ କାନଆଲ୍‌ଏ ସାହେରା କନଦ୍‌ତ ଏବଡ଼ମଟେ ।

୩ । ସାହେର ଲୁଟମର କନଦ୍ ଅଜନ ଜାଏଁ ମାରେଆନଜ୍ ଲଜାଟେ ଗୁର୍‌ଡେ ।

୪ । ଏରେ ହଜନ ମେଯାରଡା କଲଜ କନମହେରେ ।

—o—

୧। ବିଜୁଳିରୁ ନିଆଁ ବାହାରୁଛି ।

୨। ବିଜୁଳିକନ୍ୟା ସ୍ୱାମୀ ସହ ଖେଳେ ।

୩। ସ୍ୱାମୀ ବିଜୁଳିକନ୍ୟାର ପିଛାକଲେ ଅଥୟ ହୋଇ ସେ ଭୂପୃଷ୍ଠରେ ପଡ଼େ ।

୪। ସେହି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଆଲୋକରୁ ନିଆଁ ଜନ୍ମ ହୋଇଛି ।

—o—

୧। ମିସିଙ୍ଗ୍‌ଆ ପାଣ୍ଡବାଇ କସର୍ ଅଲେଜ୍ ଗୁଲବ ଏଂବଡ଼ମମାନଙ୍କ ।

୨। ଗୁଲରେ ସୁଇନଆ ବାଜେଅଜ୍ ପଲ୍‌ପାଲ୍ ଗାମ୍ ।

୩। ଇନ୍ଦରରାଜା ବେଲଆ କଣ୍ଢେଲାନ୍‌ତେ କାନ୍ଦଆଁ ଉନ ।

୪। ଆରାବକବଡ଼୍ ଇନ୍ଧବଡ଼୍ କୁବାର ଆସିଆନ୍ ।

୫। ଏରେ କଣ୍ଢେଲନ୍‌ତେ ଆରା ଇନ୍ଧବ୍‌ଡ଼ାତେ ଆଉନ ଏନ୍ନବ ଗଟକେନମାନ୍ ।

୬। ଏଣ୍ଟାସୁନ୍ ଆରତେ ଜଅଜ କୁବାର ଲାଗ୍‌ନମାନ୍ ।

୭। ଲାଗ୍‌ଅ ଏରେବେଲା ଦାନ୍ତର ମାଜେରମାନ୍ ।

୮। ଏରେ ମାଜରମାନ୍ ଇଆନ୍ ମବ୍‌ଲେର୍ ।

୯। ଇନ୍ଦର ରାଜା ଚଲେଆନ୍‌ଜ ଆରତେ ଗେଅ ।

୧୦। ଏରେ ମାଡ଼ରା ସବଦର ଇଆନ୍ ଗୁଟ୍ଟିକ ।

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ

୧। ଥରେ ପାଣ୍ଡଭାଇ ଶୁଖିଲା ଗାଈ ଚମଡ଼ାରେ ଖେଳୁଥିଲେ ।

୨। ଚମଡ଼ାଖଣ୍ଡ ଆକାଶରେ ବାଜି କଡ଼ କଡ଼ ଶବ୍ଦ ହେଉଥିଲା ।

୩। ଇନ୍ଦ୍ରରାଜା ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଝିଅକୁ ବିବାହ କରିଥିଲେ ।

୪। ତାଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ପେଟ ବଡ଼ଥିଲା ।

୫। ସେ ଝିଅ ତାଙ୍କ ପେଟର ଏ ପାଖରୁ ସେପାଖ ଦୌଡୁଥିଲା ।

୬। ତାପରେ ତାକୁ ବଡ଼ ଦେଖି ହସୁଥିଲା ।

୭। ହସିଲାବେଳେ ଦାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ଚକ୍ ଚକ୍ କରୁଥିଲା ।

୮। ସେ ଚକ୍ ଚକ୍ ହେଉଛି ବିଜୁଳି ।

୯। ଇନ୍ଦ୍ରରାଜା ରାଗିଯାଇ ତାକୁ ମାରିଲେ ।

୧୦। ତାଙ୍କ ମାଡ଼ର ଶବ୍ଦ ହେଉଛି ଘଡ଼ଘଡ଼ି ।

—o—

ପୁଲି

୧ । ଘାତପୁର୍ କଡେ ଆଣ୍ଡି ଚେରେ - (ଜ୍ଆଣି)

୨ । ଏରେଟାର୍ ଘାମୁର୍ ଏରେତାର କନପଡ଼ - (କଡେ)

୩ । ଅଦେକା ଗ୍ଇଜ ମାଣ୍ଡି ? (କନପ୍)

୪ । ଗ୍ଜା ପିଙ୍କ୍ଲର୍ ଆତେଇତେ ତେଡ଼େ - (କେସମରଇ)

୫ । ଲଭା ଗୁଣ୍ଡ ଗୁଣ୍ଡ ବ ଗୁଣ୍ଡ ଗୁଣ୍ଡ - (କେଲାଙ୍)

୬ । ମାଣ୍ଡି ସୁମୁସିଙ୍ ମାମିଆଲ୍ ଗଇକେ - (ଲୁଦ୍‌କ ସୁମୁସିଙ୍)

୭ । ଅଲୁଙ୍‌ଦ ଅନା ଉନଜ୍ ବାଇବ ଅନା ନେଜ୍ - (ଦେଡ଼ାକ୍)

୮ । ଗ୍ଜା ସେଡ଼ାକର ଆକଡେକଡ଼େ - (ଲଣ୍ଡାମ୍)

୯ । କାଲଅଗ୍ଏ ଠକସେରେ - ବଲମ୍‌ତାଏ ନାଷ କଇକେ - (ଅଟିକା, ଲଲକ୍)

୧୦ । ବାକାଲଆ ଆଜନ୍ ଖଡର୍‌ଚେରେ - (ବାଲଏ)

୧୧ । ଅଇ ପାଉଡା ବାବାରେ (ଗୁଟିଆ)

୧୨ । ଗୁଡ଼ା-ଅଜ୍ ଅମର୍‌ଡ଼ ଲଙ୍‌କେ - (କାଷ୍ଟୁ)

୧୩ । ଡାକ୍‌ତେ କଅନ ବେଡଙ୍‌ଡ଼େ - (କଠା)

୧୪ । ଝାଙ୍ଗଗଆ ଡାକ ସେଲେଟସେଜ୍‌ରେ - (ଗିଣିଡାକ୍‌ଯଙ୍)

୧୫ । ଗୁଇର ଡକଦେରେ କନନ୍‌ଡ଼ ଗୁଡା ପୁନ୍ନାଏ ସେରେ - (ଘାରୁ)

୧୬ । ଗଝାଙ୍‌ଗା ଲୁଡ଼ିଡ଼ାଙ୍ ଅଲଗାନ୍ - (ବରୁଣ୍ଡାକ୍)

୧୭ । ଗ୍ଜା ଅନରଢ଼ ହନ୍‌ତେ ହନ୍‌ତେ - (ସେଲଗ୍ଆଟାର୍)

୧୮ । ଲକା ଗଲେର୍ ଅଡ଼ି ନମ୍‌କେ - (ଢଜଙ୍)

୧୯ । ଲକା ଢସୁଦ୍‌ରିଢ଼ ମାଣ୍ଡି - (ଏସର୍)

୨୦ । ମେଯାର୍‌ତେ ଲେବେର୍‌କେ ଆଦାରତେ ଲଙ୍‌ସେକେ - (ଲେଗ୍ଡଙ୍)

୨୧ । ମୁନ୍ଦିଙ୍କ କଷେଲ୍‌ନ୍‌ଡା ଏଗଷା ବଜବ୍‌ଡ଼ ଅଣ୍ଡିକେ - (ଢକୁ)

୧୨। ଅନ୍ଦରତେ ଗିତକେ, ମୂଣ୍ଡସ ଇଡ୍ତାମ୍ କମ୍ଦେ (କାତର୍)

୧୩। ହଅଁକାରତେ କତେ ଆସ୍ତି ଇଡେ, କୁବାଥଜ ବାଙ୍ଗିଲାଡ (ଆଲ)

—o—

ଢ଼ଗ

୧। ସାତପରସ୍ତ ଲୁଗା ପିନ୍ଧଚ୍ଚୁ - (ମକା)

୨। ସେଇପାଖେ ମୁହଁ ସେଇପାଖେ ପିଠି - (ଲୁଗା)

୩। ନ ଦେଖିବା ରାଜ୍ୟ କେଉଁଠା - (ପିଠି)

୪। ରଜାଘର ଫିକୁଲ ଛଡେନାହିଁ - (ବାଲଜନ୍ଦାଧାର)

୫। ଗୁମ୍ଫାଭିତରେ ଗୁଣ୍ଡୁ ଗୁଣ୍ଡୁ ଶବ୍ଦ - (ଅଟାଳି-ଚୂଲି ଉପର ଧାନ ସୁଖାଖଡ଼ି)

୬। କେଉଁଗଛ ଥରେ ଫଳ ଦେଇ ମରେ - (କଦଳୀଗଛ)

୭। ଭିତରକୁ ଯାଅ ମତେ ନିଅ ବାହାରକୁ ଆସ ମତେ ନିଅ - (କବାଟ)

୮। ରଜାଘର କବାଟ ଫିଟିବା କଷ୍ଟ - (ପିଆଳଫଳ)

୯। କାଳୀ ବସିଛି ଗୋରି ନାଚ କରୁଛି - (ଆଟିକା, ନିଆଁ)

୧୦। ବାଡ଼ିରେ ପାଉଁଶ ଗଦାହୋଇଛି - (ପାଣିକଖାରୁ)

୧୧। ଆର ପାଖରେ ବାପା, ବାପା କହୁଛି - (ଲୁଗାଡ଼ୀ)

୧୨। ବୁଢ଼ା ହେଲେ ଆଖି ଖୁହେଁ (ନଡ଼ରୁମ୍ବା)

୧୩। ପାଣିକୁ ଦେଖିଲେ ଭୟକରେ (କୋଦା)

୧୪। ପଥରରେ ପାଣି ଝରୁଛି - (ମୁଣ୍ଡର ଝାଳ)

୧୫। ମା' ବସିଛି ପୁଅ ଛତା ଫୁଟେଇଛି - (ସାରୁ)

୧୬। ବାଟରେ ଜଡ଼ି ପଡ଼ିଛି - (ଛେପ)

୧୭ । ଢଙ୍କାପର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଲଉପଞ୍ଜୁ - (କୁକୁଡ଼ାଲଞ୍ଜୁ)

୧୮ । ଲୁହାର ବାଲୁଙ୍କା କାଠ ଖାଉଛି - (କମାର)

୧୯ । ମାଟିର ନାଭିମଣ୍ଡଳ କେଉଁଠା - (ଢେଙ୍କି ଗାଡ଼)

୨୦ । ଦିନରେ ଶୁଏ ରାତିରେ ଘୂରେଁ - (ଜହ୍ନ)

୨୧ । ଗୋଟେ ହିଁଅଣ୍ଟା ତିନଟା ମୁଣ୍ଡ - (ଚୂଲି)

୨୨ । ଅନ୍ଧାରରେ ଗୀତଗାଏ, ମଣିଷ ରକ୍ତଖାଏ - (ମଶା)

୨୩ । ପିଲାବେଳେ ଲୁଗାପିନ୍ଧେ ବଡ଼ହେଲେ ଲଙ୍ଗଳା - (ବାଉଁଶ)

—o—

ଜୁଆଙ୍ଗ ଶବ୍ଦକୋଷ

ଜୁଆଙ୍ଗ-ଓଡ଼ିଆ/ଇଂରାଜୀ

ଅ-୨

ଅଇଆକ୍ (ɔiak) ପକ୍ଷୀବସା nest

ଅଇଜ୍ (ɔij) ହଁ yes

ଅଗ୍- (ɔg-) କାଖେଇବା (ପିଲା) to carry a baby

ଅଙ୍ - (ɔŋ) ଶୁଣିବା to hear, to listen

ଅଙ୍ସ (ɔŋsɔ) ହଂସ duck

ଅଙ୍ଗି (ɔŋgi) ଜାମା shirt

ଅଚତା (ɔcɔta) ପରେ after

ଅଚତବୁଜିଅ (ɔcɔtɔbujiɔ) ଅନୁତାପ repent

ଅଚିନା (ɔcina) ଅଜଣା unknown

ଅଚରେ (ɔcɔre) ପଛରେ back

ଅଜନ୍ (ɔjɔn) ତେଲ oil

ଅଜନ୍‌ଗାଡ଼୍‌କେ (ɔjɔngaṛke) ତେଲି oilman

ଅଜମ୍‌କିବ୍‌କେ- (ɔjɔmkibke-) ହଜମକରିବା to digest

ଅଜାଙ୍ (ɔjaŋ) ଆଳୁ potato

ଅଜାର (ɔjarɔ) ହଜାର thousand

ଅଜାରମୁଇଁ (ɔjarɔmuĩ) ଏକ ହଜାର one thousand

ଅଜି- (ɔji-) ହଜିବା to get lost

ଅଜାଏ- (ɔjae-) ହଜେଇବା lose

ଆଟାର୍ (aṭar) ଲାଞ୍ଜ tail

ଅଣଗ୍- (ɔṇɔg-) ନଇଁଇବା to bend

ଅଣସମ୍ (ɔṇɔsɔm) ପଣସ jack fruit

ଅଦରମ୍ (ɔdɔrɔm) ଅଧର୍ମ anti religion

ଅଦର୍ମିଆଁ (ɔdɔrmiã) ବିଧର୍ମୀ apostate

ଅଦା (ɔda) ଓଦା, ଅଦା wet, ginger

ଅନ୍- (ɔn-) ଯିବା to go

ଅନ୍‌ମାନ୍ (ɔnman) ଅନୁମାନ guess

ଅନସରେ- (ɔnɔsɔre–) ଲକ୍ଷକରିବା aim at

ଅବ (ɔbɔ) ପର୍ବ ceremoney

ଅବ୍‌ଗଜ୍ (ɔbgɔj) ମାରିବା to kill

ଅବଳେ (ɔbɔḷe) ଓହ୍ଲାଇବା climb down

ଅବା (ɔba) ବାପା father

ଅମଡ଼ାକ (ɔmɔṛak) ଲୁହ tear

ଅମର୍ (ɔmɔr) ଆଖି eye

ଅମର୍‌ପୁତ୍ଲା- ɔmɔrputla-ଆଖିଡୋଳା eye-ball

ଅମର୍‌ଜବ୍ରା (ɔmɔrjɔbra) ଲେଞ୍ଚେର mucous of the eye

ଅମ୍ବାଟ (ɔmbaṭɔ) ଦୁଇ two

ଅମିସା (ɔmisa) ଅମାବାସ୍ୟା new moon

ଅରାଜ୍- (ɔraj-) ଲଗେଇବା (ଗଛ) to plant, tansplant

ଅରେ- (ɔre-) ପୂରିବା to fill as water

ଅରେନ୍- (ɔren-) ଆଣିବା to bring

ଅଳଗ୍- (ɔḷɔg-) ତଳକୁ ଆସିବା alight as bird

ଅଳଙ୍ (ɔḷɔŋ) ଠେକୁଆ rabbit

ଅଳନ୍ଦୁ (ɔḷɔndu) ଅଳନ୍ଦୁ soots

ଅଳମିଇଁ (ɔḷɔmiĩ) ଯୋଡ଼ା pair

ଅଳାକ୍ (ɔḷak) ପିଠା cake

ଅଳେଜ୍ (ɔḷej) ଗାଈ cow

ଅଳେନ୍ (ɔḷen) କୁଆପଥର hail

ଅଲଗ୍‌ତି (ɔlɔgti) ପାପୁଲି palm

ଅଲଙ୍ (ɔlɔŋ) ଛାତ (thatch) straw

ଅଲାକ୍ (ɔlak) ପତ୍ର leaf

ଅଲଗ୍ଗନ୍ (ɔlaggɔn) ଖଲିପତ୍ର leaf plate

ଅଲେ (ɔle) ଆମ୍ବ mango

ଅସ (ɔsɔ) ଔଷଧ medicine

ଅସ୍ତ (ɔstɔ) ଅଶ୍ୱତ୍ଥ (ଗଛ) peepal

ଅସମତ୍ (ɔsɔmɔt) ଅମଙ୍ଗ ହେବା refuse

ଅସାର (ɔsarɔ) ଓସାର breadth

ଅସାଢ (ɔsaḍɔ) ଆଷାଢ଼ month of June-July

ଆ-a

ଆ (a) ର, ଠାରେ (ସମ୍ବନ୍ଧ ଏବଂ ଅଧିକରଣ କାରକ ପ୍ରତ୍ୟୟ) of, at

ଆଅଙ୍ଗ୍ (aɔŋ) ଏଡ଼ିବା avoid

ଆଅଜି- (aɔji-) ଆଉଜିବା to lean

ଆଇତଗ୍- (aitɔg) ଆଞ୍ଚୁଡ଼ିବା to scratch

ଆଇଲଙ୍ଗ୍ (ailaŋ) ଜିଭ tongue

ଆଉ (au) ଏବଂ ମଧ୍ୟ and, also

ଆଉଚି- (auci) ପହଞ୍ଚିବା to reach

ଆଉଟା (auta) ଦୂରରେ beyound

ଆଉରି (auri) ସେପଟର younder

ଆଏଳା (aeḷa) ମାଂସ flesh, meat

ଆକବ୍ (akɔb) ପାଉଁଶ ash

ଆକା (aka) ଦଉ rope, chain

ଆକାନାନଡେରୁଗ୍‌କୁବ୍ (akananḍerugkub) ଅଛାଣିଆ ଚାଉଳ unpolished rice

ଆକୁ (aku) ଆଖୁ sugarcane

ଆଗ୍‌ଲେଟା (agleta) ଆଗରେ in front of

ଆଗାତ- (agatɔ-) ଆଘାତ hit

ଆଗିଲା (agila) ପୂର୍ବ before

ଆଗିଲାପୁଚିଲା (agilapucila) ଆଗପଛ front & back

ଆଙ୍ଗ୍‌ଆତମ୍- (aŋatɔm-) ହାଇମାରିବା to yawn

ଆଜର୍ (ajɔr) ଖଟା sour

ଆଜଗୁଳିଆଙ୍ଗ- (ajguḷiaŋ-) ଲଟକିବା cling to

ଆଜତ (ajɔtɔ) ହାଜତ jail

ଆଜା (aja) ଅଜା grand father

ଆଜା- (aja-) ଚୋବେଇବା to chew

ଆଜି (aji) ବଡଭଉଣୀ elder sister

ଆଜିକାର୍ (ajikar) ସ୍ତ୍ରୀର ବଡଭଉଣୀ wife's elder sister

ଆଜିରା (ajira) ହାଜିରା attendance

ଆଞ୍ (añ) ମୁଁ I

ଆଞ୍ଆ (aña) ମୋର mine

ଆଟ (aṭɔ) ହାଟ market

ଆଟାଆଟା (aṭaaṭa) ଅଠାଳିଆ sticky

ଆଟିଆ (aṭia) ମସିଣା mat

ଆଟିକା (aṭika) ମାଟିହାଣ୍ଡି earthenpot

ଆଟାସର (aṭasɔr) ଶିଳ grinder

ଆଡ଼ଚିଆ (aṛcia) କଟୁରୀ chpper

ଆଡ଼ଲକ (aṛɔlak) ଶୁଖିଲାପତ୍ର dry leaf

ଆଡ଼ସର୍ (aṛɔsɔr) ହାଡ bone

ଆଡ଼ି (aṛi) କିଏ who

ଆଡ଼ିଆ (aṛia) କାହାର whose

ଆଡ଼ିକି (aṛiki) କେଉଁମାନେ who (pl)

ଆଡ଼ିତେ (aṛite) କାହାକୁ whome (sg)

ଆଣ୍ଟକଲବ୍ (aṇṭkɔḷɔb) ଗୋଡର ଗଣ୍ଡି calf of leg

ଆଣ୍ଟୁ (aṇṭu) ଆଣ୍ଠୁ knee

ଆଣ୍ଟୁଏ- (aṇṭue-) ଆଣ୍ଠେଇବା kneel

ଆଣୁ (aṇu) ମାଙ୍କଡ monky

ଆଣ୍ଡ୍ରାମଡ୍ (anḍramɔḍ) ଆଖିର ଧଳା ଅଂଶ white of eye

ଅଣ୍ଡାର (anḍara) ଧଳା white

ଆଣ୍ଡିଜ୍- (anḍij-) ପିନ୍ଧିବା put on, wear

ଆଣ୍ଡେକା (anḍeka) ଗତକାଲି yesterday

ଆତ (atɔ) ଚାବି key

ଆତକଡ଼ି (atɔkɔṛi) ହାତକଡ଼ି hand cuff

ଆତ୍ମା (atma) ଆତ୍ମା soul

ଆତି (ati) ହାତୀ elephant

ଆତିର୍ (atir) ବଡବାପା father's elder brother

ଆତିରାଏ (atirae) ମାଉସୀ, ବଡମା aunty

ଆତୁଲି (atuḷi) ହାତୁଡ଼ି hammer

ଆଦର- (adɔrɔ-) ଆଦରକରିବା fondle

ଆଦରଜେନା (adɔrɔjena) ଅନାଦର disregard

ଅନ୍ଦର (andɔrɔ) ଅନ୍ଧାର dark

ଅପ୍ପେଟେ- (appeṭe-) ପିଟେଇବା cause to strike

ଆପା (apa) ତୁମେ (୨ଜଣ) you two

ଆପେ (ape) ତୁମେମାନେ you all

ଆବ୍‌ଗଗ୍- (abgɔg-) ପଠାଇବା cause to sent

ଆବ୍‌ଟୁଙ୍ଗ୍- (abṭuŋ-) ଭଙ୍ଗେଇବା (କାଠି) cause to break (as stick)

ଆବ୍‌ରିମ୍- (abṛim-) ଚିମୁଟେଇବା cause to pinch

ଆବ୍‌ତଙ୍ଗ୍- (abtɔŋ-) ଡରେଇବା threaten

ଆବ୍‌ରି- (abri-) ବାହାରିବା cause to go out (of a house)

ଆବ୍‌ସଙ୍ଗ୍- (absɔŋ-) ବିକିବା to sell

ଆବୁଗ୍-(abug) ବଜେଇବା (ବାଜା) to play(as drum

ଆମ୍ (am) ତୁମେ you (sg)

ଆମ୍ତେ (amte) ତୁମକୁ to you

ଆମ୍ମାଜେ- (ammaje-) ମଜେଇବା cause to rinse

ଆମ୍‌ଦାନି (amdani) ଅମଳ harvest

ଆର (arɔ) ସେ he, she

ଆରକି (arɔki) ସେମାନେ they all

ଆରକିଆ (arɔkia) ସେ ଦୁହେଁ they two

ଆରା (ara) ତାର his, her

ଆରାମ୍ (aram) ଜ୍ୱାଇଁ son in law

ଆରି (ari-) ବାହାରିବା (ଘରୁ) to go out (of a house)

ଆରିକିନି (arikini) ବତି candle

ଆରିଗା (ariga) ତରକାରୀ curry

ଆରୁଚିରେ (arucire) ରୁଚିବା be tasteful

ଆରେ- (are-) ହାରିବା be defeated

ଆଳ (aḷɔ) ବାଉଁଶ bamboo

ଆଳାବଗ୍ (aḷabɔg) ଅନାଥ orphan

ଆଲାରାଏତମ୍ (alaraetɔm ଲାଳ saliva

ଅଲିଙ୍ଗା (aliŋga) ଉପରେ above

ଅଲୁଙ୍ଗ୍ (aluŋ) ଭିତରେ inside

ଆସଙ୍ଗ୍ (asɔŋ) ପିତା bitter

ଆସାବାକିମା (asabakima) ଆଶାକରିବା to hope

ଅସି- (asi-) ଥିବା to be

ଆସିମଡ଼୍ (asimɔṛ) ଆଖି ପତା eye lid

ଇ - i

ଇ- (i-) ହେବା be

ଇଗ୍- (ig-) ଖୋଲିବା to open

ଇଗଡ଼- (igɔṛɔ-) ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବା commit suicide

ଇଚ୍ (ica) ଅଣ୍ଟା hip

ଇଜିଙ୍ (ijiŋ) ଗୋଡ଼ leg

ଇଞାମ୍ (iñam) ରକ୍ତ blood

ଇଞା (iña) ଘର house

ଇଡ଼ିପ୍ (iṛip-) ପାସୋରିବା to forget

ଇଣି (iṇi) ଶରୀର body

ଇଣିବ (iṇibɔ) ଶଳା wife's brother

ଇତର (itɔrɔ) ଏବର୍ଷ this year

ଇତାଙ୍ଗ୍ (itaŋg) ଗୋବର cowdung

ଇତି (iti) ହାତ hand, arm

ଇତିବ୍ (itib) ପେଟ belley

ଇନ୍ଦର୍ (indɔr) ଇନ୍ଦ୍ର rain god

ଇନି (ini) ଏହା it

ଇବାଲଙ୍ (ibalɔŋ) ଅନାବୃତ bare

ଇରିରା (irira) କାନଫୁଲ ear ring

ଇସ୍କୁଲୁ (iskulu) ସ୍କୁଲ school

ଈସା (ĩsa) ହିଂସା violence

ଇସାବ (isabɔ) ହିସାବ calculation

ଉ-u

ଉଆଗ୍- (uag-) ଗାଧୋଇବା bathe

ଉଆଳି (uaḷi) ଶିଶୁ child

ଉଆଳିକନନ୍ (uaḷikɔnɔn) ପୁଅପିଲା male child

ଉଆଳିକଞ୍ଚେଲନ୍ (uaḷikɔñcelan) ଝିଅପିଲା female child

ଉଇଅଙ୍ (uiaŋ) ଭାସିବା float

ଉକୁ (uku) ଚୁଲି hearth

ଉକୁଳମ (ukuḷɔm) ଅମ୍ବଟାକୁଆ mangonut

ଉକୁସଙ୍ (ukusɔŋ) ରୋଷେଇଘର kitchen

ଉଗୁର୍- (ugur-) ପକେଇବା cause to fall down

ଉଗୁଳା (uguḷa) ହୁଗୁଳା loose

ଉଳି (uḷi) ଛୋଟପାହାଡ଼ small hill

ଉଁଚାଏ - (ũcae) ଉଠେଇବା to raise

ଉଚି- (uci-) ପୋଛିବା to wipe

ଉଜଳପକ (ujɔḷɔpɔkɔ) ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ light half of the month

ଉଜା (uja) ପୂଜା worship

ଉଟି (uṭi) ଫୁଟିକାକୁଡ଼ି musk-melon

ଉଟୁଳି (uṭuḷi) ପୁଟୁଳା bondle

ଉଡ଼ି- (uṛi-) ଉଡ଼ିବା to fly

ଉଡ଼ୁଇର୍ (uṛuir) ପଶେଇବା cause to go in

ଉଡ଼ୁବକ୍ (uṛubɔk) ସଂବାଳୁଆ Itairy caterpillar

ଉଣ୍ଟିକିଲର୍ (uṇṭikilar) ଝିଣ୍ଟିକା grass hopper

ଉଣ୍ଡି- (uṇḍi-) କାନେଇବା to eares drop

ଉଣ୍ଡିଆ (uṇḍia) ଷଣ୍ଢ bull

ଉତାନ୍ (utan) କୁଲା winnowing fan(bamboo)

ଉତାରେ- (utare-) ନକଲକରିବା to copy

ଉତିଜ୍ (utij-) ମୁଣ୍ଡେଇବା to carry on head

ଉଦ (udɔ) ଓଧ otter

ଉଦାର- (udarɔ-) ଉଧାର କରିବା to borrow

ଉନ୍- (un-) ରଖିବା to keep, to put

ଉନ୍କୁଳ (unkuḷɔ) ଅନୁକୂଳ start

ଉନିଦା (unida) ଅନିଦ୍ରା awake

ଉପ୍ଡ଼ିର୍- (upṛir-) ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ିମାରିବା snore

ଉପାସ (upasɔ) ଉପାସ fast

ଉପ୍ତିର୍- (uptir-) ଡେଇଁବା to jump

ଉର୍- (ur-) ପିଇବା, ଖାଇବା (ଭାତ) to drink to eat (rice)

ଉରୁଣା (uruṇa) ପୁରୁଣା old

ଉରୁଣାକଟେ (uruṇakɔte) ପୁରୁଣାଲୁଗା old cloth

ଉଲୁସ (ulusɔ) ଢିଙ୍କଣ bed bug

ଉଲସୁଆ (ulsua) ଅଳସୁଆ lazy

ଉଲ (ulɔ) ଓଲୁଅ arum

ଉଲିର୍ (ulir) ଶିକା rope hanger

ଉଲୁ (ulu) ଓଲୁ, ବୋକା fool

ଉଲୁଣ୍ଡି- (uluṇḍi-) ଗଡିବା to roll on the ground

ଉସୁଣିଜ୍ (usuṇij) ନାଭି naval

ଉସୁବିଦା (usubida) ଅସୁବିଧା difficulty

ଉସୁମାଏ- (usumae-) ଉଷୁମକରିବା to warm

ଉସୁର (usurɔ) ଅସୁର giant

ଉସୁରରାଏ (usurɔrae) ଅସୁରୁଣୀ giantess

ଉସାସ (usasɔ) ହାଲୁକା light

ଉସାଜାନା (usajana) ଭୁଶୁଡିବା collapse

ଏ-e

ଏକ୍ଚ (ekca) ପାଖରେ near

ଏକଲଙ୍ (ekɔlɔŋ) ବର୍ତ୍ତମାନ now

ଏକାନ୍ (ekan) ଧାନକ୍ଷେତ paddyfield

ଏକୁଡ଼ିଆ (ekuṛia) ଏକାସାଙ୍ଗରେ together

ଏକେଚରେ (ekecare) ପାଖେଇବା to be aside

ଏଗଟା (egɔṭa) ତିନି three

ଏଗେର୍ (eger) ପଥର୍ gravel/stone

ଏଜାଙ୍ଗ୍ (ejaŋg) ମଞ୍ଜି seed

ଏଜେଲାଙ୍ (ejelaŋ) ଶୋଷ thirst

ଏଟେ- (eṭe-) ଫେଣ୍ଟିବା to stir

ଏଣ୍ଟେଜ୍ (eṇṭej) ଟିକେ ltttle

ଏତାକୁରି (etakuri) ଏହାପରେ, ତାପରେ henceforth

ଏତାସୁନ୍ (etasun) ସେଠାରୁ after that

ଏତେ (ete) ସେତେ so

ଏନେ- (ene-) ମଳିବା rub, press

ଏନ୍ଦାର (endarɔ) ରାତି night

ଏବଡ଼ମ୍- (ebɔṛɔm-) ଖେଳିବା to play

ଏମଙ୍ଗ୍ (emɔŋg) କପାଳ forehead

ଏମାଣ (emaṇɔ) ଥଣ୍ଡା cold

ଏରେ (ere) ତାହା that

ଏରାଗ୍- (erag-) ଫୁଟିବା (ଫୁଲ) to bloom

ଏରେତେ (erete) ସେଥିପାଇଁ for that

ଏରେବେଲା (erebeḷa) ଏହି ସମୟରେ in this time

ଏସର୍ (esɔr) ହେମଦସ୍ତା mortar

ଏସେ (ese) ଉକୁଣି louse

କ୍-k

କ- (kɔ-) କ୍ଷୁର ଦେବା to shave

କଆ (kɔa) କୁହୁଡ଼ି mist

କଇଅମ୍- (kɔiɔm-) କାଶିବା to cough

କଇଲଙ୍ (kɔiḷɔŋ) ଠାକୁର God

କଇଲଙ୍ରାଏ (kɔilɔŋṛae) ଠାକୁରାଣୀ goddess

କଉଣି (kouṇi) କହୁଣୀ elbow

କକମ୍ (kɔkom) ତୀରଫଳକ arrow point

କଙ୍- (kɔŋ-) ଜାଣିବା to know

କଙ୍କ (kɔŋkɔ) ବେକ neck

କଙ୍କଲାଙ୍କିଆ (kɔŋkɔḷaŋkia) ଟେରା squint-eye

କଙ୍ଗେର୍ (kɔŋger) ବାଳକ boy

କଜଡ଼ (kɔjɔŋ) କମାର blacksmith

କଞ୍ଜା (kɔñja) କଚଟି wrist

କଞ୍ଚି (kɔñci) ଚାବି key

କଞ୍ଚିଓ (kɔñciɔ) କଇଁଚ tortoise

କଞ୍ଜେ- (kɔñje-) ସଜାଇବା to arrange

କଞ୍ଚେଲନ୍ (kɔñcelan) ଝିଅ girl

କଞ୍ଚେଲନ୍ଡାଏ (kɔñcelanṛae) ବଡ଼ଭାଇର ଝିଅ elder brother's daughter

କଟଲୁର୍ (kɔṭlur) କାନମଳ earwax

କଟ୍ରି (kɔṭri) କଟୁରି bill hook

କଟାସ (kɔṭasɔ) ବଣବିରାଡ଼ି wild cat

କଟେ (kɔte) ଲୁଗା cloth

କଦିଲ (kɔdiḷɔ) କଦଳୀ plantain

କନ୍ (kɔn) ବାଉଁଶ seaffold

କନଏ (kɔnɔe) ଖୁର rajor

କନନ୍ (kɔnɔn) ପୁଅ son

କନେଚଗ୍ (kɔnecagg) ଶିଲପୁଆ currystone

କନ୍ତେର୍ (kɔnter) ପକ୍ଷୀ bird

କବ୍- (kɔb-) ଥୁମ୍ପିବା to peck

କବର (kɔbɔrɔ ଖବର message

କବ୍ସର୍- (kɔbsɔr-) ଶୁଖାଇବା to dry

କମଡ୍ରା (kɔmɔṭra) ବିବାହିତ ପୁରୁଷ married man

କମ୍ଡର୍ (kɔmṛɔr) ମହୁ honey

କମ୍ଡର୍ବୁଇ (kɔmṛɔrbui) ମହୁମାଛି bee

କମ୍ଡରାଟା (kɔmṛɔraṭa) ମହୁଫେଣା bee-hive

କମଲ (kɔmḷɔ) କମ୍ବଳ blanket

କମ୍ଲା (kɔmḷa) କମଳା orange

କମସା (kɔmɔsa) ଝାଡ଼ା (ରୋଗ) Influenza

କମେ- kɔme-) କମିବା decrease

କରା (kɔra) ଖରା sunlight

କଲଟ (kɔḷɔtɔ) କୋଳଥ horsegram

କସ୍ଟ (kɔsṭɔ) କଷ୍ଟ difficult

କସର- (kɔsɔr) ଶୁଖିବା to dry up

କସର (kɔsɔr) ଶୁଖିଲାଫଳ dry fruit

କସି- (kɔsi) ଖସିବା slide

କା (ka) ବଡ଼ଭାଇ elder brother

କାଆସେ kaase) ସବୁବେଳେ always

କାଇ (kai) (ଗଛରେ ଗଢ଼ୁଥିବା) କଳା tree art

କାକ (kakɔ) କାଖ armpit

କାକାଗ୍ (kakag) ଧନୁ bow

କାଗ୍ଗାଡ଼୍ (kaggaṛ) ନର୍କ hell

କାଗ୍ଗାଲ (kaggaḷɔ) ଭିକାରି beggar

କାଜଡ଼ଙ୍ (kajṛɔŋ) କାଦୁଅ mud

କାଜିରିମାମଡ଼ (kajirimamɔṛ) ଚେଳୁକିଆ ପୋକ centipede

କାଟ (kaṭɔ) ପାନିଆ comb

କାଟି (kaṭi) କାଠେଣି lo firewood

କାଡ଼ିଆ (kaṛia) ପିକା cigar

କାଡ଼ୁ (kaṛu) ଖଡ଼ୁ bracelet

କାଣା (kaṇa) ଗାତ hole

କାଣାମର୍ (kaṇamɔr) ଅନ୍ଧ blind person

କାଣ୍ଡାଏ (kaṇḍae) ବୁଢ଼ି old woman

କାଣ୍ଡିଇଟିବ୍ (kaṇḍi-itib) ଗର୍ଭାଶୟ uterus

କାଣ୍ଡିଚେକେ (kaṇḍiceke) ଗର୍ଭାବସ୍ଥା pregnancy

କାଣ୍ଡିନଜ୍ (kaṇḍinɔj) ଗର୍ଭ conception

କାତିର୍ (katir) ମଶା mosquito

କାନ୍ତ (kantɔ) କାନ୍ଥ wall

କାନାନ୍ (kanan) ଅମ୍ବସଢ଼ା ripe mango presemed

କାନିଆଁ (kaniã) ବିବାହ marriage

କାନିଆଁରାଏ (kaniãrae) କନ୍ୟା bride

କାପୁନି (kapuni) କୌପିନ loin cloth

କାପୁରି (kapuri) ଖପୁରି skull

କାବୁର (kabur) ବଣୁଆଘୁଘୁ wild dove

କାମ୍- (kam-) ତୋଳିବା (ଫଳ) to pluck (fruit)

କାମଣା- (kamṇa) ଗାତଖୋଳିବା to dig a hole

କାମପାଇଟି (kamɔpaiṭi) କାମଦାମ work etc

କାମାଇଜ (kamaij) ପିମ୍ପୁଡ଼ି ant

କାମୁଲଗ୍ (kamulɔg) ଲୋକ man

କାରଙ୍ଗ୍ (karɔg) ମାଛ fish

କାରା (kara) ଗ୍ରୀଷ୍ମ summer

କାରାବେଲ (karabeḷɔ) ଦ୍ୱିପହରେ noon

କାଳାଟୁଟୁକାର୍ (kaḷatutukar) କଙ୍କଡ଼ାବିଛା scorpion

କାଳାର୍ (kaḷar) କଙ୍କଡ଼ା crab

କାଳାସାମଙ୍ଗ (kaḷasamɔggɔ) ଝିଟିପିଟି lizard

କାଳିଆମଡ଼୍ (kaḷiamɔḍ) ଆଖିପୁଅ pupil of the eye

କାଳୁଙ୍ଗ୍- (kaḷug-) ପ୍ରସ୍ରାବ କରିବା urinate

କାଳୁଙ୍ଗତର୍ (kaḷugtɔr) ପରିସ୍ରା urine

କାଲବ୍ (kalɔb) ଛାଲି (ଗଛ) bark (of tree)

କାସୁ- (kasu) ପୀଡ଼ା ହେବା, ବିନ୍ଧିବା ache (as headache)

ଅଭିନୟ କରିବା to act (drama)

କିଙ୍ଗଟେର୍ (kiŋter) ଚଟିଆ (sparrows)

କିକିଜ୍ (kikij) ନାଚିବା to dance

କିଚି (kici) କେତେକ some

କିଜିଙ୍ଗ୍- (kijig-) ପାଦଦେବା step on

କିଜିରି (kijiri) ଖଜୁରୀ datepalm

କିଞ୍ଚଙ୍ଗ୍ (kiñcɔg) ପଞ୍ଜୁରୀ cage

କିତି (kiti) କେତେ howmuch

କିତିବେଲା (kitibeḷa) କେତେବେଳେ when

କିନ୍- (kin-) ପଠେଇବା to sent

କିନବ୍ (kinɔb) ପିଠି back

କିନ୍ମିଙ୍ଗତା (kinmigta) ପଛରେ behind

କିନାଟି (kinaṭi) ଅଗଣା courtyard

କିନ୍ଦୁ (kindu) କେନ୍ଦୁ kendu fruit

କିବ୍- (kib-) କରିବା to do

କିମିଣ୍ଡାଏ (kimiṇḍae) ନାତିବୋହୂ grandson's wife

କିର୍- (kir-) ଗୋଇଠାମାରିବା kick

କିରେ- (kire-) ଚିତ୍କାର କରିବା scream

କିଲଙ୍ଗ (kiḷɔg) ବାଘ tiger

କିଲଙ୍ଗରାଏ (kiḷɔgrae) ବାଘୁଣୀ tigress

କୁଆ (kua) ଆଞ୍ଜୁଳି palmfull

କୁଆଲେସଙ୍ଗ୍ (kuaḷesɔg) ଧୂଆଁ smoke

କୁଇ- (kui-) ପାଇବା to get

କୁଇଲି (kuili) କୋଇଲି cuckoo

କୁକୁରାଏ (kukuṛae) କପୋତ dove

କୁଙ୍ଗକାର (kugkar) ଶ୍ୱଶୁର father in law

କୁଙ୍ଗକୁଲଙ୍ଗ୍ (kugkulag) ପ୍ରଜାପତି butterfly

କୁଞ୍ (kuñ) ଚିପୁଡ଼ିବା (ଲୁଗା) to flod (cloth)

କୁଞ୍ଜିମ୍ରାକ (kuñjimṛak ତାରା star

କୁଟିଜ୍ (kuṭij) ଛୋଟ, ଅଳ୍ପ little

କୁଟୁମ (kuṭumɔ) ସ୍ତ୍ରୀ wife

କୁଟୁମାଳି (kuṭumali) ପରିବାର family

କୁଡ଼ିମୁଇ (kuṛimui) କୋଡ଼ିଏ twenty

କୁଡ଼ୁ (kuṛu) ବଡ଼ବାପା father's elder brother
କୁଣ (kuṇɔ) କୋଣ corner
କୁଣିଆ (kuṇia) ଅତିଥି guest
କୁଣ୍ଟ (kuṇṭɔ) ଖୁଣ୍ଟା/ସ୍ତମ୍ଭ stump/pillar
କୁଣ୍ଟି kuṇṭi) ହାର necklace
କୁଟମ୍ kulɔm) ଚିବୁକ chin
କୁଦାଳି (kudaḷi) କୋଡ଼ି native spade
କୁନି (kuni) ହତ୍ୟା, ହତ୍ୟାକାରୀ murder, murderer
କୁନ୍ତା- (kunta- କୁନ୍ଥେଇବା to groan
କୁପୁରି (kupuri) ପୋଖରୀ pond
କୁବା (kuba) ମୋଟା, ବଡ଼ fatty big, thick
କୁବାସେଗନ୍ (kuba-seggɔn) ମୋଟାକାଠ thick wood
କୁମ୍ଭିର (kumbirɔ) କୁମ୍ଭୀର crocodile
କୁମୁରୁଗି (kumuruggi କରମଙ୍ଗା carambola
କୁର (kurɔ) ପଶୁରଖୁର hoof
କୁରି- (kuri-) ଚୋଛିବା to scrape
କୁଳୁଆ (kuḷua) ଇର୍ଷାଳୁ jealous
କୁଳି (kuḷi) ଭାଉଜ elder brother's wife
କୁଲି- (kuli-) ଖୋଲିବା open
କୁଲବ (kulab) ବେଲ bael fruit
କୁଲରି kulari) ଏକପ୍ରକାର ଶାଗ edible green
କେ (ke) କେହିନୁହେଁ none
କେଗ୍ଗ୍ର (keggra) କାକୁଡ଼ି cucumber
କେଞ୍- (keñ-) ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରିବା (କାଠ) to chop (as fire wood)
କେଞ୍ଚି- (keñci-) କେଞ୍ଚିବା to spear
କେଡ଼ାବ୍- (keṛab-) କାମୁଡ଼ିବା to bite

କେଣ୍ଡାମଣ (keṇḍamɔṇɔ) କନ୍ଦମୂଳ sweet potato
କେରାବ୍- (kerab-) ବୋବେଇବା to cry (of animal) to chirp
କେଳ (keḷɔ) ଖେଳ game
କେଳନା (keḷɔna) ଖେଳନା toy
କେଳାଗ୍ (keḷag) ଆଣ୍ଠୁହାଡ଼ knee-bone
କେଲେଞ୍ (keḷeñ) ଘା wound
କେଲେଞ୍-ମଡ଼ (keḷeñ-mɔḍ ଆଖିରୋଗ eye disease
କେସର୍ (kesɔr) ଅଣ୍ଡାକେଶର egg-yolk

ଗ୍-g

ଗଚମରାକ୍ (gɔcɔmɔrak) ଜୁଳୁଜୁଳିଆପୋକ glow worm
ଗଜ୍- (gɔj-) ମରିବା to die
ଗଜି- (gɔji-) ଗରଜିବା to roar
ଗଟକେ (gɔṭɔke) ଦୌଡ଼ିବା to run
ଗଟାଙ୍ (gɔṭaŋ) ରାସ୍ତା path
ଗଟେ- (gɔṭe-) ଘଟିବା happen
ଗଡ଼ାଇ (gɔṛai) କବ୍ଜା hinge
ଗଣେ- (gɔṇe-) ଗଣିବା count
ଗଣ୍ଟାମିଈ (gɔṇtamii) ଶୀଘ୍ର early
ଗଣ୍ଟ୍ର (gɔṇṭra) ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି snoring
ଗଣ୍ଠି (gɔṇṭi) ଗଣ୍ଠି knot
ଗଣ୍ଠି- (gɔṇṭi-) ଗଣ୍ଠେଇବା to tie a knot
ଗଣ୍ଡେଜ୍ (gɔṇḍej) ଗୁଣ୍ଡୁଚି ମୂଷା squirrel
ଗଦ (gɔdɔ) ଗଧ donkey
ଗଦା (gɔda) ବେଣ୍ଟ stalk

ଗୋଦାମ (gɔdamɔ) ପିଜୁଳି guava

ଗନ୍- (gɔn-) ବୁଣିବା (ଲୁଗା) to weave

ଗନ୍ଧ (gɔndɔ) ଗନ୍ଧ, ବାସ୍ନା odour/smell/flavour

ଗନ୍ଧଣ-ଡାକ୍ (gɔndɔṇɔ-dak) ମଇଳାପାଣି dirty water

ଗନ୍ଧା- (gɔnda-) ଗନ୍ଧେଇବା smelling

ଗପେ- (gɔpe-) ଗପିବା to gossip

ଗମଜ୍ତା (gɔmɔjta ମୃତ dead

ଗମ୍ବାରି (gɔmbari) ଗମ୍ବାରିଗଛ gambari tree

ଗରବ୍‌କିବ୍‌ଡେ (gɔrɔbkibṛe) ଗର୍ବକରିବା to boast

ଗରଳ (gɔrɔḷɔ) ବିଷରସ venom

ଗରେଜ୍ (gɔrej) ଏଣ୍ଡୁଅ chameleon

ଗଲ୍‌ଗଳି (gɔḷgɔḷi) ଘଡ଼ଘଡ଼ି thunder

ଗଳା- (gɔḷa-) ରାନ୍ଧିବା to cook

ଗଳା (gɔḷa) ଘୋଡ଼ା horse

ଗଳାରାଏ (gɔḷarae) ଘୋଡ଼ୀ mare

ଗଲେର୍ (gɔḷer) କଲିଜା liver

ଗସରେ- (gɔsɔre-) ଗୁରୁଣ୍ଡିବା to crawl (as a baby)

ଗସେ- (gɔse) ଘଷିବା to rub

ଗାଆଣ (gaaṇɔ) ଗାୟକ singer

ଗାଉଁଠିଆ (gaũtia) ଗ୍ରାମଦେବ village god

ଗାଜ୍- (gaj-) ଭାଜିବା to fry

ଗାଞ୍ଜିଆ (gañjia) ଥଳିଥଳି purse

ଗାଡ଼ା (gaṛra) ମେଣ୍ଢା ram

ଗାଣ୍ଡାମି (gaṇḍami) ଚାରି four

ଗାଣ୍ଡୁଆ (gaṇḍua) ଟୋକେଇ basket

ଗାଣ୍ଟେ- (gaṇṭe) ଘାଣ୍ଟିବା to stir

ଗାତର (gatɔr) ଗାତ hole

ଗାତା (gata) ଭାଷା, ଗପ language, story

ଗାତାଏ- (gatae-) କହିବା to speak

ଗାଦିସେରେ (gadisere) ଗଦେଇବା to heap

ଗାର୍- (gar-) ମାଗିବା to beg

କାଟିବା ଫସଲ to reap

ଗାସ (gasɔ) ଘାସ grass

ଗାସଗାର୍କେ (gasɔgarke) ଘାସକାଟିବା to mow the grass

ଗିଆନ୍ (gian) ଲଜ୍ଜ shame

ଗିଆନ୍‌ଡେ (gianḍe) ଲଜ୍ଜକୁଳା shameful

ଗିଡ଼ିଙ୍ଗ୍ (giṛiŋ) ଝାଳ sweat

ଗିତ (gitɔ) ଗୀତ song

ଗିତ- (gitɔ) ଗାଇବା ଗୀତ to sing

ଗିମା (gima) ବର୍ଷା, ମେଘ rain, cloud

ଗିମାଦିନ (gimadinɔ) ବର୍ଷାଋତୁ rainy season

ଗିମାସଙ୍ଗ୍‌ସେକେ (gimasɔŋseke) ମେଘୁଆ cloudy

ଗିର୍- (gir-) ପୋଡ଼ିବା to roast

ଗିରି (giri) ମୁଣ୍ଡ brain

ଗିରିଦ (giridɔ) ଶାଗୁଣା vulture

ଗିରୁବ୍- (girub-) ବାନ୍ତିକରିବା to vomit

ଗୁଆଁଗ୍ (guãg) କାଉ crow

ଗୁଆଗୁଣ୍ଡା (guaguṇḍa) ନିମନ୍ତ୍ରଣ invitation

ଗୁଆର (guarɔ) ଗୁହାଳ cowshed

ଗୁଇତି-(guiti-) ଧୋଇବା (ହାତ) to wash (hands)

ଗୁଗୁଜ୍- (guguj-) ମାଜିବା (ବାସନ) to clean (utencils)

ଗୁଚ (guca) ବୋଛ, ବୁଦା bush

ଗୁଚ- (guca-) ଘୁଞ୍ଚେଇବା to remove

ଗୁଚି- (guci) ଘୁଞ୍ଚିବା to move

ଗୁଟିଆ (guṭia) ଟାଙ୍ଗିଆ axe

ଗୁଟି (guṭi) ପର୍ବତଶିଖର cliff

ଗୁଟୁକିରେ (guṭukire) ଘଡ଼ଘଡ଼ି thunder

ଗୁଟୁଗାଟ୍ (guṭugat କମ୍ପିବା treamble

ଗୁଣା (guṇa) ନାକଫୁଲ nose ring

ଗୁଣିର୍ (guṇir) ମାଛି fly

ଗୁଣୁଗୁଣାଏ- (guṇuguṇae- ଗୁଣୁଗୁଣେଇବା to hum

ଗୁଣ୍ଟା-(guṇṭa-) ଆବୃତ କରିବା wrap up

ଗୁଣ୍ଟିଇତି (guṇṭi-iti) କହୁଣୀ elbow

ଗୁଣ୍ଡ୍ରା (guṇḍra(ବୋହିବା (ପିଠିରେ to carry on back

ଗୁମ୍ପା gumpa) ଗୁମ୍ଫା cave

ଗୁର୍- (gur-) ପଡ଼ିବା (ଉପରୁ) fall down

ଗୁରିତା (gurita) ବିବାହିତା married woman

ଗେରେଗେଣ୍ଡା (geregeṇḍa) କୁତୁକୁତୁ କରିବା to tickle

ଗେଲ- (gelɔ) ଥଟ୍ଟା କରିବା to joke

ଖେଳିବା to play

ଗେଲୋବଗୁଲି (gelobɔguli) ଥଟ୍ଟାତାମସା joke

ଚ୍-c

ଚଅଲି (cɔɔli) ଛଲକିବା splashout

ଚଡ଼ା (cɔṛa) ଛଡ଼ା (ବ୍ୟତୀତ) without

ଚନ୍ଦି- (cɔndi-) ଛନ୍ଦିବା tangle

ଚମକେରେ (cɔmɔkere) ଚମକିବା startle

ଚା (ca) ଚାହା tea

ଚାଇ (cai) ଛାଇ shadow

ଚାକ୍ରୋ (cakrɔ) ଚାକର servant

ଚାକେ (cake) ଚାଖିବା to taste (eat a sample)

ଚାଗ୍ଗୁ (caggu) ବାଜା (ଜୁଆଙ୍ଗମାନଙ୍କର ଏକ ପ୍ରଧାନ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର) Drum (a kind of percussion instrument played by the Juangs)

ଚାଡ଼୍ରି (caṛri) ସ୍ୱାମୀ ପରିତ୍ୟକ୍ତା divorcee

ଚାଣି- (caṇi) ଛାଣିବା to strain

ଚାତା (cata) ଛତା umbrella

ଚାପୋ (capɔ) ବୋତାମ୍ button

ଚାମଣ୍ଡା (camɔṇḍa) ସ୍ତମ୍ଭ pillar

ଚାରୋ (carɔ) ଏକପ୍ରକାର କୋଳି kind of berry

ଚାରିପାକୋ (caripakɔ) ଚାରିପାଖ around

ଚାଲୋ (calɔ) ଚମଡ଼ା leather

ଚମ skin

ଚାଲିଆ- (calia-) ଚମଡ଼ାଛଡ଼େଇବା to skin

ଚିଅଗ୍- (ciɔg-) ଟୋପାଟୋପା ହୋଇପଡ଼ିବା drop by drop

ଚିତୋର୍ (citɔr) ଚିତ୍ର image

ଚିନୋ (cinɔ) ଚିହ୍ନ sign

ଚିନି- (cini-) ଚିହ୍ନିବା recognise

ଚିନି (cini) ଚିନି sugar

ଚିପି- (cipi-) ଚିପିବା to press

ଚିପିଳି- (cipiḷi) ଚିପୁଡ଼ିବା squeeze out

ଚୁକି (cuki) ମାଳ bead

ଚୁକିଆ (cukia) ଚୌକିଦାର watchman

ଚୁଚୁର୍- (cucur-) ଚୁମ୍ବିବା to kiss

ଚୁଞ୍ଚି 'cuñci) ଛୁଞ୍ଚି needle

ଚୁଟିଆ- (cuṭia-) ଛୋଟେଇବା limp

ଚୁଟା (cuṭa) ଛୋଟା lame person

ଚୁରୋ (curɔ' ଚୋର thief

ଚୁରି (curi) ଛୁରି knife

ଚେନ୍ଦ୍ରା (cendra) ଛିଣ୍ଡାକନା rag

ଜ୍-j

ଜ- (jɔ-) ଦେଖିବା to see

ଜଗଲା (jɔgɔḷa) ଯୁକ୍ତି argument

ଜଗେ- (jɔge-) ଜଗିବା to watch; guard

ଜଜଗ୍- (jɔjɔg-) ଓଳେଇବା to sweep

ଜଣ୍ଡାଗ୍ (jɔṇḍag) ଜିଆପୋକ earthworm

ଜତେ (jɔte) ନାହିଁ don't have/No

ଜବ୍ରା (jɔbra) ଶିଉଳି moss

ଜରକା (jɔrɔka) ଝରକା window

ଜରଣା (jɔrɔṇa) ଝରଣା spring

ଜରେ- (jɔre-) ଝରିବା leak

ଜଳେ- (jɔḷe-) ଝଡ଼ିବା (ପତ୍ର) fall off (leaf)

ଜାଅଣା (jaɔṇa) ଯାଆଁଳା twin

ଜାଚି- (jaci-) ଯାଚିବା offer

ଜାନ୍- (jan-) ଚାଟିବା lick

ଜାବକା (jabɔka) ଏକପ୍ରକାର ଜଙ୍ଗଲଫଳ one type of fruit

ଜାଲିଙ୍ଗ୍ (jaliŋ) ଉଚ୍ଚା high
ଲମ୍ବା tall

ଜାଲିଙ୍ଗଆ jaliŋa) ଉପରେ above

ଜଲିଙ୍ଗ-ସୁମୁସିଙ୍ଗ୍ (jaliŋ-sumusiŋ) ଲମ୍ବାଗଛ tall tree

ଜାଲୁଆ (jalua) ମିଛୁଆ lier

ଜିଆସୁଣି (jiasuṇi) ବାହାହୋଇଥିବା ସ୍ତ୍ରୀ married woman

ଜିଙ୍ଗ୍- (jiŋ) ପଚାରିବା (ପ୍ରଶ୍ନ) to ask (question)

ଜିଙ୍ଗଲାଏ (jiŋḷae) ଝିଙ୍କ porcupine

ଜିଣ୍ଟି- (jiṇṭi-) ଛିଞ୍ଚିବା sprinkle

ଜିନ୍ତୁ (jintu) ଜନ୍ତୁ animal

ଜିବ୍- (jib-) ଛୁଇଁବା to touch

ଜିମ୍- (jim-) ଖାଇବା (ଫଳ) to eat (fruits)

ଜିଲର୍ (jilar) ଲମ୍ବା long

ଜିଲର୍-ଜୁଣ୍ଟା jilɔr-juṇṭa) ଲମ୍ବାବାଳ long hair

ଜିଲୁଙ୍ଗ୍ (jiluŋ) ଗଭୀର deep

ଜୁଆଙ୍ଗ୍ରାଏ (juaŋṛae) ଜୁଆଙ୍ଗନାରୀ juang woman

ଜୁଆଣି (juaṇi) ମକା maize

ଜୁକ୍ମୁକି (jukmuki) ଝକ୍‌ମକପଥର sparkle stone

ଜୁଡ଼ାକ୍ (juṛak) କଣ୍ଟା thron

ଜୁଣ୍ଟା (juṇṭa) ବାଳ hair

ଜୁଦ (judɔ) ଯୁଦ୍ଧ fight

ଜୁନି (juni) ଜହ୍ନି sponge-gourd

ଜୁପ୍ର (juprɔ) ଝିପିଝିପି ହୋଇପଡ଼ିବା (ବର୍ଷା) drizzle (rain)

ଜୁରୁନ୍ (jurun) ସରୁ, ପତଳା thin

ଜୁରି- (juri-) ଇଚ୍ଛାକରିବା long for

ଜୁଲି- (juli-) ଝୁଲିବା hang up; swing

ଜେଏଲେ (jeele) କାରାଗାର jail

ଜେଗ୍- (jeg-) କାନ୍ଦିବା to cry

ଜେଜେଗ୍ (jejeg) ବିଳାପ weeping

ଜେଡ଼ା (jeṛa) ଅମୃତଭଣ୍ଡା papeya

ଜେଟେ- (jete-) ଜିତିବା to win

ଜେନକ୍ (jenɔk) ଝାଡ଼ୁ broom

ଜେନା (jena) ନାହିଁ no

ଜେଳା- (jeḷa-) ସରିବା (କାମ) finish (work)

ଟ୍-ṭ

ଟକବ୍ (ṭɔkɔb) କଠିନ hard

ଟକଲଙ୍ଗ୍ (ṭɔkɔlɔŋ) ଗୋଲାକାର round

ଟକେ- (ṭɔke-) ଠକିବା cheat

ଟଗ୍ଗ (ṭɔŋgɔ) ପାହାଡ଼ hill

ଟଗ୍ଗବୁଆ (ṭɔŋgɔbua) ପାହାଡ଼ କ୍ଷେତ hill field

ଟଙ୍କାଏ (ṭɔŋkae) ବୋଝ, ଭାର load

ଟାଙ୍କୁଣିଙ୍ଗ୍ (ṭaŋkuṇiŋ) ସବୁ entire

ଟାଣେ- (ṭaṇe-) ଟାଣିବା (ଘାଟ) drag

ଟାରେ- (ṭare-) (ଅଙ୍ଗୁଠିଦେଖାଇ) ଡାକିବା beckon

ଟାଲଙ୍ଗ୍ (ṭalaŋ) ଟକ୍ଲା (ମୁଣ୍ଡ) bald person

ଟିକି (ṭiki) ଠିକ୍ right; correct

ଟିପା- (ṭipa-) ବୁନ୍ଦାବୁନ୍ଦାହୋଇ ପଡ଼ିବା drip (as water)

ଟୁକି (ṭuki) ଝିଅ girl

ଟୁଙ୍ଗ୍- (ṭuŋ) ଭାଙ୍ଗିବା (କାଠି) break (as a stick)

ଟୁଣ୍ଟା (ṭuṇṭa) କୁଷ୍ଠ leporsy

ଟୁପା (ṭupa) ଟୋପା (ପାଣି) drop

ଟୁରୁଙ୍ଗ୍‌ବଟର୍ (ṭuruŋkbɔṭɔṛ) ଟାଙ୍କୁଣା bristle

ଟୁଲିଆ (ṭuḷia) ଗୋଟାଇବା collect

ଟେକେ- (ṭeke) ଟେକିବା lift up

ଟେଗ୍ଗା (ṭeŋga) ଠେଙ୍ଗା staff

ଡ୍-ḍ

ଡକ- (ḍɔkɔ-) ବସିବା (ତଳେ) to sit on the ground

ଡଗର- ḍɔgɔra-) ଖୋଜିବା find

ଡରୁଆ (ḍɔrua) ଭୀରୁ coward

ଡଳେଜ୍ (ḍɔḷej) ଛୋଟ; କମ୍ short; low

ଡାଆଣି (ḍaaṇi) ଡାହାଣୀ witch

ଡାଇଙ୍ଗ୍- (ḍaiŋ-) ଚାଲିବା to walk

ଡାକ (ḍak) ପାଣି water

ଡାକକଇଲଙ୍ଗ୍ (ḍakkoilɔŋ) ଜଳଦେବତା water god

ଡାକ୍‌କିବ୍‌କେ ḍak-kibke) ପାଣେଇବା to make water

ଡାକତଅଣ (dak-tɔɔṇɔ) ତୋରାଣି rice water

ଡାକୁଆ (ḍakua) ଡାକବାଲା postman

ଡାକେ- (ḍake-) ଡାକିବା call

ଡାଙ୍ଗ୍‌କରା (ḍaŋkɔra) ସ୍ୱାର୍ଥପର selfish

ଡାଜ୍- (ḍaj-) ଚଢ଼ିବା (ଗଛ) climb

ଡାନ୍- (ḍan) ଘୋଡ଼େଇବା cover

ଡାଲ-ଅଲକ୍ (ḍalɔ-ɔlak) ଡାଳପତ୍ର branch & leaf

ଡିଅ (ḍiɔ) ଠିକ; ଭଲ right; good
ଡାହାଣ right side

ଡିଅତି (diɔti) ଡାହାଣହାତ right arm

ଡିଅର (ḍiɔrɔ) ପୁଣ୍ୟ virtue

ଡିଅଲୁକ (ḍiɔ-lukɔ) ଭଲଲୋକ good person

ଡିଗାର୍- (ḍigar-) ଓଟାରିବା (ପାଣିରୁ) to pull from water

ଡିଙ୍ଗ୍‌କି (ḍiŋki) ଢିଙ୍କି rice husker

ଡିଞ୍- (diñ-) ଦେବା to give

ଡିନ୍- (ḍin-) ଘଉଡ଼ିବା to drive out

ଡିବିରି dibiri) ବାମପାଖ left side

ଡିମି- (ḍimi-) ଚିମୁଟିବା to pinch

ଡୁଇର୍- (ḍuir-) ପଶିବା to enter

ଡୁକୁର୍ (ḍukur) ବେଙ୍ଗ ground frog

ଡୁଙ୍ଗ୍- (ḍuŋ-) ପଳେଇବା go away

ଡୁଙ୍ଗ୍‌କାରି (ḍuŋkari) ଲଙ୍କା chilli

ଡୁଣ୍ଡି (ḍuṇḍi) ନୋଥ nose ring

ଡୁଣ୍ଡୁଳିଇଜିଙ୍ଗ୍ (ḍuṇḍuḷi-ijiŋ) ଗୋଇଠି heel

ଡୁମ୍ବୁରି (ḍumburi) ଡିମିରିଗଛ fig tree

ଡୁଲୁଡୁବ୍ (ḍuluḍub) ଜୀର୍ଣ୍ଣଶୀର୍ଣ୍ଣ lean & thin

ଡୁସେନ୍ (ḍusen) ଛୁଞ୍ଚୁଣ୍ଡା mole

ଡେଗା (ḍega) ଡିଆଁ jump

ଡେଗାନ୍ (ḍegan) ସଦୃଶ like

ଡେଜ- (ḍej-) ହାଣିବା (ଗଛ) cut down

ଡେନ୍- (ḍen-) ଆସିବା to come

ଡେବଙ୍ (ḍabɔŋ) ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ rainbow

ଡେର୍ (ḍera) ଠେସ prop

ଡେଲେଙ୍ (ḍeḷeŋ) ଘଣ୍ଟି bell

ତ୍-t

ତ- (tɔ-) ସିଟିମାରିବା whistle

ତଅଁର (tɔɔ̄rɔ) ହାତୀଶୁଣ୍ଢ elephant's trunk

ତକେ- (tɔke-) ଥକିବା tired

ତଟା (tɔṭa) ଥଟ୍ଟା, ତୋଟା joke, orchard

ତଣ (tɔṇɔ) ଭାତ cooked rice

ତତଲା (tɔtɔḷa) ଖଣା stammerer

ତମ- (tɔm-) ଫିଙ୍ଗିବା to throw

ତମର୍ (tɔmɔr) ପାଟି mouth

ତର୍- (tɔr-) ବାନ୍ଧିବା fasten, bind

ତରକା (tɔrɔka) ସତର୍କ cautious

ତରି- (tɔri-) ଥରିବା shake

ତା (ta) ଠାରୁ (ଅପାଦାନ କାରକ ପ୍ରତ୍ୟୟ) from

ତାଗାଲା (tagaḷa) ସୁସ୍ଥସ୍ୱସ୍ଥ healthy

ତାଙ୍- (taŋ-) ମାପିବା measure

ତାଲୁ (taṛu) ତାଳୁ palate

ତାମୁଇ (tamui) ଛିଙ୍କ sneeze

ତାତା- (tata-) ତତେଇବା heat

ତାରମ୍ (tarɔm) କାନ୍ଧ shoulder

ତାଲା (taḷa) ତଳାପକାଇବା seed bed

ତାସା (tasa) ଚାଷି farmer

ତାସି (tasi) ଧନୀ rich

ତିଉରାଏ (tiurae) ଶାଶୁ mother in law

ତିଜ୍- (tij-) ମୁଣ୍ଡେଇବା to carry (on head)

ତିର୍- (tir-) ଝୁଣ୍ଟିବା stumble

ତିନ୍- (tin-) ପୋତିବା (ବସ୍ତୁ) burry (athing)

ତିନ୍ତାର୍- (tintar-) କାନ୍ଧେଇବା to carry (on shoulder)

ତିନ୍ତିଣି tintiṇi) ତେନ୍ତୁଳି tamarind

ତିଲଜ୍ (tilaj) ଭୋକ hunger

ତୁଇ (tui) ଭାସିବା float

ତୁଙ୍ଗା (tuŋa) ଏକପ୍ରକାର ଖାଇବାମୂଳ kind of edible root

ତୁପଗ୍ (tupɔg) ପେଚା owl

ତୁବ୍ଡିର (tubḍir) ଉଈ white ant

ତୁରାଳି (turaḷi) ଖଣ୍ଡା sword

ତୁସ (tusɔ) ତୁଷ chaff

ତେ (te) କୁ to

ତେଅ (teɔ) ପୋକ worm

ତେଜ୍- (tej-) ଛିଣ୍ଡିବା (ଦଉଡ଼ି) break (as a rope)

ତେନ୍ତେରାକ୍ (tenterak) ବୁଢ଼ିଆଣୀ spider

ତେମଙ୍ (temɔŋ) କୋଞ୍ଚକୋଞ୍ଚ wrinkle

ତେରା (tera) ଆସନ୍ତାକାଲି tomorrow

ତେରେନ୍ (teren) କେନ୍ଦୁ kendu fruit

ଦ୍-d

ଦୟା (dɔia) ଦୟା kindness

ଦଉଲା (dɔuḷa) ଦଉଡ଼ି rope

ଦକିଣ (dɔkiṇɔ) ଦକ୍ଷିଣ south

ଦନ (dɔnɔ) ଧନ wealth

ଦବରେ (dɔbore) ଦୌଡ଼ିବା run

ଦବା (dɔba) ଧୋବା washerman

ଦମକାଏ (dɔmɔkae) ଧମକେଇବା threaten

ଦରମ୍ (dɔrɔm) ଧର୍ମ religion

ଦରମ୍ବୁଇ (dɔrɔmbui) ଧର୍ମ ମା god mother

ଦଲେର୍ (dɔler) ହଲିବା tremble

ଦାଅ (daɔ) ଦା sickle

ଦାଉଁଣି- (daũṇi-) ଧାଇଁବା run

ଦାଦି (dadi) କକା father's younger brother

ଦାନ୍ତୁ (dantu) ଦାନ୍ତୁରା toothy

ଦାର (darɔ) ଧାର sharp (edged)

ଦାରିଆ (daria) ଧାରୁଆ sharpness

ଦିଅଳ (diɔḷɔ) ଦେଉଳ temple

ଦୁଆରା (duara) ଦ୍ୱାରା by

ଦୁଇ (dui) ଦହି curd

ଦୁକ (dukɔ) ଦୁଃଖ sorrow

ଦୁଚାରି (ducari) ଲମ୍ପଟ adulterer

ଦୁଦ (dudɔ) କ୍ଷୀର milk

ଦୁଣି (duni) ଧୁନି fire inside the guest-house

ଦୁପ (dupɔ) ଧୂପ incense

ଦୁପକାନାଉନ୍ (dupɔkanaun) ଧୂପଦାନ incense stand

ଦୁରବଳ (durɔbɔḷɔ) ଦୁର୍ବଳ weak

ଦୁଳି (duḷi) ଧୂଳି dust

ଦୁଳିଆ (duḷia) ଧୂଳିଆ dusty

ଦୁସ (dusɔ) ଦୋଷ guilt

ଦୁସି (dusi) ଦୋଷୀ guilty

ନ୍-n

ନଆ (nɔa) ନୂଆ new

ନଇ (nɔi) ନଦୀ river

ନଉକା (nɔuka) ନୌକା boat

ନକ (nɔkɔ) ନଖ finger nail

ନଞ୍ଚା (nɔñca) ମଞ୍ଚା small hut in a field

ନଣଜିନ୍ତୁ (nɔṇɔjintu) ବଣଜନ୍ତୁ wild animal

ନା (na) ଆଈ grand mother

ନାଅ (naɔ) ନାଁ name

ନାଏଲେ naele) କିମ୍ବା or

ନାଗମ୍ (nagɔm) ପ୍ରଧାନ chief

ନାଟ (naṭɔ) ନାଚ dance

ନାଟୁଆ (naṭua) ଅଭିନେତା actor

ନି (ni) ଏହା this

ନିଚପ (nicɔpɔ) ନୀରବ silence

ନିଦୁସି (nidusi) ସରଳ innocent

ନିଞ୍ (niñ) ଆମ୍ଭେମାନେ we (pl.)

ନିଞ୍ବା (niñba) ଆମେ ଦୁହେଁ we two

ନିସାସ (nisasɔ) ନିଶ୍ୱାସ breath

ନୁକୁଟି (nukuti) ନଖ finger nail

ନୁଣୁଇଞ୍ (nuṇuiñ) ପରି like

ନୁନୁ (nunu) ସ୍ତନ breast

ପ୍-p

ପଅରା (pɔɔra) ଜଗିବା watch

ପଅଁରେ- (pɔɔ̃re) ପହଁରିବା swim

ପକିଆ (pɔkia) ବର୍ଷା ବେଳେ ବ୍ୟବହୃତ ପତ୍ର ଟୋପି rain hat (made of leaf)

ପଚିମ (pɔcimɔ) ପଶ୍ଚିମ west

ପମ୍ପଳ (pɔmpḷɔ) ଢିଲା loose

ପରକି- (pɔrɔki) ପରଖିବା examine

ପର୍ଚ୍ଚ (pɔrca) ଓସାର broad

ପରେ (pɔre) ପଛରେ after

ପରେ- (pɔre-) ପୂରେଇବା fill

ପଳ (pɔḷɔ) ଫଳ fruit

ପଳ୍ସା (pɔḷsa) ପଳାଶ palas tree

ପଳେ- (pɔḷe) ପଢ଼ିବା read

ପଳାଏ- (pɔḷae) ପଢ଼େଇବା to teach

ପାଆଡ଼ (paaṛɔ) ପାହାଡ଼ hill

ପାକେଆ- (pakea-) ପାରେଇବା cross

ପାଗ୍- (pag-) ଅଲଗାକରିବା separate

ପାଗ (pagɔ) ପଗଡ଼ି turban

ପାଗେ- (page-) ଭାଙ୍ଗିବା (ମାଟିହାଣ୍ଡି) to break (as a pot)

ପାଞ୍ଚଗଟା (pañcogɔṭa) ପାଞ୍ଚ five

ପାଞ୍ଚେ- (pañce-) ପାଞ୍ଚିବା conspire

ପାଞ୍ଜ୍ରା (pañjra) ପଞ୍ଜରା rib

ପାଟି (paṭi) ମୁହଁ, ଶବ୍ଦ mouth, sound

ପାଣିଆ (paṇia) ଅଣ୍ଡାର ଧଳା ଅଂଶ egg-white

ପାଣିଡୁଙ୍ଗ୍ (paṇiḍug) ପାଣିଧଣ୍ଡସାପ water snake

ପାର୍ଦି (pardi) ଶିକାର hunting

ପାଳେ (paḷe) ପାଳିବା bring up

ପାସ (pasɔ) ଫାନ୍ଦ trap

ପିଜ୍- (pij-) [illegible] abandon

ପିଣ୍ଡା (piṇḍa) ବାରଣ୍ଡା veranda

ପୁଚି- (puci-) ପୋଛିବା wipe off

ପୁଚୁକା (pucuka) ଫୋଟକାହେବା boil (on skin)

ପୁଟି (puṭi) ଫୁଟିବା (ପାଣି) boil

ପୁତୁଳ (putuḷa) ଖେଳନା toy

ପୁତ୍ଲା (putla) ମୂର୍ତ୍ତି idol

ପୁଣ୍ଟା (punṭa) ଅନ୍ତନାଳି intestines

ପୁନୁଇ (punui) ପୂର୍ଣ୍ଣିମା fullmoon

ପୁର୍ତି (purti) ପୃଥିବୀ world

ପୁଲ (pulɔ) ପୋଲ bridge

ପୁଲ୍ସି (pulsi) ପୋଲିସ୍ police

ପୁଲି- (puli-) ଫୁଲିବା swell

ପୁସିଆଁ କନନ୍ (pusiã-kɔnɔn) ପୋଷ୍ୟପୁତ୍ର adopted son

ପୁସୁ (pusu) ପଶୁ animal

ପେଟେ- (peṭe-) ପିଟିବା, ଫିଟେଇବା (ଗଣ୍ଠି) strike unite (a knot)

ପେର୍- (per-) ବଜେଇବା (ବଂଶୀ) to blow

ପେରେ- (pere-) ଫେରିବା return

ବ୍-b

ବ- (bɔ) ବହିବା to blow (as wind)

ବ (bɔ) କୁ, ଦ୍ୱାରା (କର୍ମ ଓ କରଣକାରକ ପ୍ରତ୍ୟୟ) to, by means of

ବଁର (bɔ̃rɔ) ଭଉଁରି whirl pool

ବଇ (bɔi) ବହି book

ବଇଗା (bɔiga) ଏକପ୍ରକାର ମୂଳ (ଖାଇବା) edible root

ବଉ (bɔu) ବୋହୂ son's wife

ବଏର (bɔerɔ) ବରକୋଳି plum

ବକ (bɔkɔ) ସାନଭାଇ younger brother

ବକବ୍ (bɔkɔb) ମୁଣ୍ଡ head

ବକରାଏ (bɔkɔrae) ସାନଭଉଣୀ younger sister

ବକଳାବ୍ (bɔkɔḷab) ନାତି grandson

ବକସେନ (bɔkɔsen) ନାତୁଣୀ grand daughter

ବକା (bɔka) ବୋକା fool

ବଗେ- (bɔge-) ଆଦେଶଦେବା command

ବଗ୍ଗା- (bɔgga-) ଭଙ୍ଗେଇବା (ଝଙ୍କା) change

ବଜ୍- (bɔj-) ସଫାକରିବା (ଲୁଗା) wash

ବଞ୍ଚେ- (bɔñce-) ବଞ୍ଚିବା to live

ବଢ଼େ- (bɔṛe-) ବଢ଼ିବା to grow

ବଣଜା (bɔṇɔja) ଭଣଜା nephew

ବଣ୍ଡାରି (bɔṇḍarı) ଭଣ୍ଡାରି barber

ବଣ୍ଡେ- (bɔṇḍe) ଠକିବା cheat

ବଦଳା- (bɔdɔḷa-) ବଦଳେଇବା (ପୋଷାକ) change

ବନା- (bɔna-) ତିଆରିକରିବା make

ବନ୍ଧୁକ (bɔnduko) ବନ୍ଧୁକ gun

ବପ୍- (bɔp-) ଭୁକିବା (କୁକୁର) bark

ବର୍- (bɔr-) ବୋଳିବା (ମାଟି) smear

ବର (bɔrɔ) ଜ୍ୱାଇଁ bride groom

ବରନ (bɔrɔn) କଞ୍ଚାଫଳ raw fruit
ଜୀଅନ୍ତା alive

ବରନଲକ (bɔrɔnlak) ସବୁଜ green

ବରସ (bɔrsɔ) ବର୍ଷ year

ବସ (bɔ́sɔ) ଚର୍ବି fat

ବା (ba) ବାପା father

ବାଇ (bai) ଭାଇ brother

ବାଇଆ (baia) ପାଗଳ mad

ବାଇଦ (baidɔ) ବାଜା drum

ବାଇଦବୁକେ (baidɔbuke) ବାଦ୍ୟକାର drumer

ବାଉ (bau) ଭିଣୋଇ brother-in-law

ବାଉଁଟି (baũṭi) ବାଜୁ armlet

ବାଏଆ (baea) ବାହାର outside

ବାକ୍ସ (baksɔ) ପେଡ଼ି box

ବାକାଳି (bakaḷi) ବଗିଚ୍ kitchen garden

ବାଗି (bagi) ଖରାପ, ଭୁଲ, bad, evil, wrong

ବାଗିନା (bagina) ପୋଡ଼ିବା (ମକା) to heat in the fire

ବାଗାଳିଆ (bagaḷia) ଲମ୍ବା necked person

ବାଗୁରିଆ (baguria) ବାଙ୍ଗରା short person

ବାଚେ- (bace-) ବାଛିବା choose (out of severals)

ବାଣା- (baṇa-) ଭୁଲିବା forget

ବାଣିଜି (baṇiji) ସୁନ୍ଦର nice

ବାଟା (bata) ବତା (ବାଉଁଶ) split bamboo

ବାଦି (badi) ବିବାଦ dispute

ବାନଗ (banɔg) ଦୁହେଁ both

ବାନା- (bana-) ତିଆରିକରିବା (ଘର) build

ବାନାଏ (banae) ଭାଲୁ bear

ବାବ୍ନି (babni) ଗେଡ଼ୀ (she) short statured

ବାବିତୁଗ୍ଗେ (babitugge) ଛେପପକେଇବା to spit

ବାବୁଙ୍ଗ୍ (babug) ସାପ snake

ବାବୁଙ୍ଗବାଲ (babugbala) ସାପୁଆକେଳା snake charmer

ବାବୁନ୍ (babun) ଗେଡ଼ା short statured (he)

ବାବେ- (babe-) ଭାବିବା think

ବାମଣ (bamɔṇɔ) ବ୍ରାହ୍ମଣ bramhin

ବାର୍- (bar-) ବାଡ଼େଇବା (କବାଟ) knock

ବାର୍ତ୍ତା (barta) ଖବର message

ବାଲଏ (baḷɔe) କଖାରୁ pumpkin

ବାଳି (baḷi) ମଳ feces

ବାଳିସିଙ୍ (baḷisiŋ) ବାଡ fence

ବାସା (basa) ସ୍ଥାନ (ରହିବା) place

ବାସାନ୍ (basan) ଏକପ୍ରକାର ମୂଳ edible root

ବିତୁଣ୍ଡାକ- (bituṇḍak) ଛେପ spit

ବିତେ (bite) କାହିଁକି why

ବିଦାଏ (bidae) ବିଧାତା god

ବିଦିଣି (bidiṇi) ନିହାଣ chisel

ବିର୍- (bir-) ବୁଣିବା (ବିହନ) to sow

ବିରି (biri) କଣ ? what

ବିଳି- (biḷi) ଭିଡ଼ିବା tighten

ବିଳିକି (biḷiki) ଭ୍ରୂଲତା eyebrow

ବିଳିମ୍ (biḷim) ଉଇହୁଙ୍କା anthill

ବିଲିମ୍ (bilim) ପାଚିଲାଫଳ, ଗୋରା ripe fruit white complexion

ବିଲିମ୍- (bilim-) ପଚେଇବା ripen

ବିଲିମ୍ଡ଼ାଏ (bilimṛae) ଗୋରା white complexed girl

ବିସାସି (bisasi) ବିଶ୍ୱାସୀ faithful

ବିସି (bisi) ବହୁତ many

ବିସୁଆସ (bisuasɔ ବିଶ୍ୱାସ faith

ବୁଆ (bua) ଧାନ paddy

ବୁଇ (bui) ମା' mother

ବୁଇଅଙ୍ଗୁଳି (buiaŋguḷi ବୁଢ଼ାଅଙ୍ଗୁଳି thumb

ବୁଇତା (buita) ମୁଖିଆ chief

ବୁଇତାଣି (buitaṇi) ମୁଖିଆଣୀ chief's wife

ବୁଇନ୍ତାର୍ (buintar) ଦଢ଼ୁ brother-in-law

ବୁଇସାକ (buisakɔ) ବୈଶାଖ month of baisakh

ବୁଉଟୁ (buutu) ଭୋଟ୍ vote

ବୁକା (buka) ବୋକା fool

ବୁକୁ (buku) ଛାତି chest

ବୁଗ୍ (bug-) ବଜେଇବା (ବାଜା) to play

ବୁଜା (buja) ମୁଢ଼ି baked rice

ବୁଜି (buji) ଭୋଜି, ବୁଝିବା feast, understand

ବୁଢ଼ା (buṛa) ବୁଢ଼ା oldman

ବୁଢ଼ି (buṛi) ବୁଢ଼ି oldwoman

ବୁଣି (buṇi) ଭଉଣୀ sister

ବୁତ (butɔ) ଭୂତ ghost

ବୁତାଏ (butae) ଘୁଷୁରି pig

ବୁବୁକାଡ଼୍ (bubukaṛ) ଫେଣ foam

ବୁବ୍ଳୁର୍- (bubḷur-) ଉଠେଇବା cause to get up

ବୁରେ (bure) ଉଛୁଳିବା (କ୍ଷୀର) to come up (as milk)

ବୁଳୁଆ (buḷua) ବଳୁଆ stout

ବୁଳୁର୍- (buḷur-) ଉଠିବା (ନିଦରୁ) get up

ବୁଲୁ (bulu) ଜଙ୍ଘ thigh

ବୁଲୁଙ୍ (buluŋ) ଲୁଣ salt

ବୁଲୁଙ୍ସାର (buluŋsarɔ) ଲୁଣିଆ salty

ବେଜେଡ଼ା (bejeṛa) ବିମାନ plane

ବେଜେରାଙ୍ (bejeraŋ) ଦୋକ୍ତା tobacco

ବେଟି- (beṭi-) ଭେଟିବା meet

ବେଟଙ୍- (betɔŋ-) ଡରିବା fear

ବେଟଙ୍ଗାନ୍ (betɔŋgan) ଡରକୁଳା fearful

ବେନ୍- (ben-) ବିଛେଇବା (ଜାଲ, ଫାଶ) to spread set (atrap)

ବେର୍ଗେଣେଇଟିବ୍ (bergeṇeitib) ପାକସ୍ଥଳୀ stomach

ବେଳ (beḷɔ) ସୂର୍ଯ୍ୟ sun

ବେଳଅନ୍ଦେ (beḷɔ-ɔnḍe) ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ sunset

ବେଳଡେନ୍ଦେ (beḷɔḍenḍe) ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ sunrise

ମ୍-m

ମଇଆଙ୍ଗ୍ (mɔiaŋ) ପରଦିନ (ଆସନ୍ତା) day after tomorrow

ମଜାଙ୍ଗ୍ (mɔjaŋ) ମଣ୍ଡାଘର dormitory

ମଞ୍ଚ (mɔñcɔ) ମର୍ତ୍ତ୍ୟ earth

ମଢ଼ିଆ (mɔṛia) ମଇଳା dirty

ମଣ୍ଡଗ୍ (mɔṇḍɔg) ଅତିଥିଗୃହ guest house

ମତେଜ (mɔtej) ନାକ nose

ମତେଜ୍‌କାଣ (mɔtejkaṇa) ନାକପୁଡ଼ା nosestrill

ମଦୁର (mɔdurɔ) ମଧୁର sweet

ମବ୍‌ଲେର୍ (mɔbler) ବିଜୁଳି lightning

ମରେଙ୍ଗ୍ (mɔreŋ) ଅତରଦିନ two days after tomorrow

ମଳେ- mɔḷe-) ମଳିବା twist

ମାଆଜନ (maajɔnɔ) ମହାଜନ merchant

ମାକୁର୍ (makur) ଢୁଲେଇବା to doze

ମାଗନ୍ତା (magɔnta) ଭିକାରି beggar

ମାଟା (maṭa) ମୋଟା fat

ମାଡ଼ା (maṛa) ଶବ corpse

ମାଦୁଳି (maduḷi) ବାଦୁଡ଼ି bat

ମାନେ- (mane-) ମାନିବା accept, obey

ମାନ୍ତା (manta) ଆସନ୍ତାବର୍ଷ next year

ମାମି (mami) ଶାଶୁ mother in law

ମାମୁନୁ (mamunu) ଦୟା kindness

ମାରାଗ (marag) ମୟୂର he peacock

ମାରାଗରାଏ (maragrae) ମୟୂରୀ peahen

ମାସ୍ଟର (masṭɔrɔ) ଶିକ୍ଷକ teacher

ମିଚ (micɔ) ମିଛ false, lie

ମିଟାଇ (miṭai) ମିଠେଇ sweets

ମିନଗ୍ (minɔg) କେବଳ ଏକୁଟିଆ only one/single

ମିରଗ (mirigɔ) ହରିଣ deer

ମିସିଙ୍ଗ୍ (misiŋ) ଆଜି today

ମିସିଙ୍ଗ୍‌ଆ (misiŋa) ଥରେ, ଦିନେ once

ମୁଇଁଟ (muĩṭɔ) ଗୋଟିଏ one

ମୁକିଆ (mukia) ମୁଖିଆ chief

ମୁକ (mukɔ) ମୁହଁ face

ମୁଜିଆ (mujia) ମଝିରେ amidst

ମୁଟା (muṭa) ମୁଠା fist

ମୁଣୁନ୍ (muṇun) ମହୁଲ mahua tree

ମୁନୁଜାଏ (munujae) ସ୍ୱପ୍ନ dream

ମୁଲୁକ (mulukɔ) ମୂଲକ, ପୃଥିବୀ world

ମେଣ୍ଡା (meṇḍa) ମେଣ୍ଢା sheep

ମେରମ୍ (merɔm) ଛେଳି goat

ମେଳାଇ (meḷai) ମିଳେଇବା dissolve

ମେସାର୍ (mesar) ଦିନ day

ମେସେ- (mese-) ମିଶିବା to mix

ର୍-r

ରଇ- (rɔi-) ରହିବା stay

ରଗେ- (rɔge-) ଢାଳିବା to pour

ରଙ୍କ (rɔŋkɔ) ପେଟୁ glutton

ରଜ- (rɔj-) ଦୁହିଁବା to milk (a cow)

ରଦଲେ (rɔdɔḷe) ଚୂର୍ଣ୍ଣବା grind

ରାଇତଗ୍ (raitɔg) ରାମ୍ପୁଡ଼ିବା scratch

ରାଉଳିଆ (rauḷia) ମାନ୍ତ୍ରିକ sorcerer

ରାକାଇସ (sakaisɔ) ରାକ୍ଷସ demon

ରାଜ୍- (raj-) ଭୁଶୁଡ଼ିବା (ଘର) collapse

ରାଜାକନନ୍ (rajakɔnɔn) ରାଜପୁତ୍ର prince

ରାଜାକଞ୍ଚେଲନ୍ (rajakɔñcelan) ରାଜକନ୍ୟା princess

ରାଜିଆଇରେ (rajiaire) ଅସ୍ୱୀକାର କରିବା deny

ରାଣ୍ଡିରାଏ (raṇḍirae) ବିଧବା widow

ରାନ୍ଦୁଣି (randuṇi) ରୋଷେଇଆ cook

ରାମ୍ତିଳା (ramtiḷa) ରାଶି til

ରାମ୍ପ୍ଣେ- (rampṇe-) ରାମ୍ପିବା to scratch

ରାମାଇକତେ (ramaikɔte) ଚିରାଲୁଗା tattered cloth

ରାମାଜ୍ (ramaj) ଚିରା torn

ରାସିଙ୍ଗ୍ (rasiŋ) ଫୁଲ flower

ରିଗ୍ଡ଼ି (rigṛi) ଗୋଡ଼ି pebble

ରିଣ (riṇɔ) ଋଣ debt

ରିମ୍- (rim-) ସମର୍ଥହେବା be able

ରିର୍- (rir-) ଚୂର୍ଣ୍ଣବା grind

ରିରିବ୍ (ririb) ଘଙ୍ଗାଳ grasshopper

ରୁଗ (rugɔ) ରୋଗ disease

ରୁଗବାସାଡ଼ାଏ (rugɔbasaṛae) ଆରୋଗ୍ୟ କରିବା cure

ରୁଗା (ruga) ରୋଗା sickly

ରୁଙ୍ଗ୍କୁବ୍ (ruŋkub) ରୁଣ୍ଡ ହେବା assemble

ରୁପାଡେଗାନ (rupaḍegan) ରୁପେଲି silvery

ରେସୁଣ (resuṇɔ) ରସୁଣ garlic

ଲ-l

ଲ (lɔ) ଲତା creeper

ଲଆ (lɔa) ଲୁହା iron

ଲଉଡ଼ି (lɔuṛi) ଲହଡ଼ି wave (water)

ଲକା (lɔka) ତଳ, ଭୂମି down, land

ଲଙ୍ଗ୍- (lɔŋ-) ଚାହିଁବା look at

ଲଦେ- (lɔde) ଲଦିବା load

ଲଟବ୍ (lɔṭɔb) ମାଟି soil

ଲଟବ୍ଡ଼ (lɔṭɔbṛɔ) ମାଟିଆ earth colour

ଲବେଙ୍ଗ୍ (lɔbeŋ) ନରମ soft

ଲମ୍ବା (lɔmba) ଲମ୍ବେଇବା stretch

ଲର୍- (lɔr-) ଲୁଚିବା to hide (one self)

ଲଲବ୍ (lɔlɔb) ଗରମ, ତାତଲା hot

ଲଲବ୍ଡାକ୍ (lɔlɔbḍak) ଗରମପାଣି hot water

ଲା- (la-) (ଗାତ) ଖୋଳିବା to dig

ଲାଇ (lai) ନାଭି naval

ଲାକ୍କେ (lakke) ଖୁଣ୍ଡିବା to spade

ଲାକୁ (laku) ଫଳିବା bear (fruit)

ଲାଗେ (lage) ଲାଗିବା (କାମ) continue (an action)

ଲାଙ୍ଗ୍ରୁଇ (laŋrui) ଗଞ୍ଜା rooster

ଲାଣ୍ଡା (laṇḍa) ପୁଅ son

ଲାଣ୍ଡାମ୍ (laṇḍam) ଶିଆଳିଫଳ siali fruit

ଲାଣ୍ଡି (laṇḍi) ଝିଅ daughter

ଲାବ (labɔ) ଲାଭ profit

ଲାରା (lara) ହସ laughter

ଲାଲାଜ (lalaj) ନିଆଁ fire

ଲାଲାଜ୍-କୁଆଳେସଙ୍ଗ୍ (lalaj-kuaḷesɔŋ) ନିଆଁ ଧୂଆଁ fire & smoke

ଲିବା (liba) ଲିଭେଇବା erase

ଲିମ୍ବୁ (limbu) ଲେମ୍ବୁ lemon

ଲୁକ (lukɔ) ଲୋକ people

ଲୁଜିର୍ (lujir) ଓଜନ heavy

ଲୁଟା (luṭa) ଚାଳ water pot

ଲୁଟି (luṭi) ବୁଦା shrub

ଲୁଟୁଣି (luṭuṇi) ଜୁଡ଼ା chignon

ଲୁଡ଼ିଆ (luṛia) ନଡ଼ିଆ cocoanut

ଲୁଥୁର୍ (lutur) କାନ ear

ଲୁତୁର୍‌ଗିରି (luturgiri) କାନଗିରି ear-drum

ଲୁବ (lubɔ) ଲୋଭ greed

ଲୁବକ୍ (lubɔk) ଓଢ଼ଣା veil

ଲୁଲୁର୍ (lulur) ଗୁଡ଼ା (ଲୁଗା) recoil, fold

ଲେଅଟେନା (leɔṭena) ଓଲଟିବା to tumble

ଲେକେ- (leke) ଲେଖିବା to write

ଲେଡ଼ାଗ୍‌ଡ଼େ (leṛagṛe) ଅଭିଶାପଦେବା curse

ଲେବେର୍- (leber-) ଶୋଇବା to sleep

ଲେରାଙ୍ଗ୍ (leraŋ) ଚନ୍ଦ୍ର moon

ଲେରାଙ୍ଗ୍‌ତର୍ (leraŋtɔr) ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ moonlight

ଲେଲେଜ୍ (lelej) ରାଗିବା to get angry

ଲେରାବ୍ (lerab) ଗଜୁରିବା sprout

ସ୍-s

ସଅଜ (sɔɔjɔ) ସହଜ easy

ସଅର (sɔɔrɔ) ସହର town

ସଏ (sɔe) ସହିବା tolerate

ସଙ୍ଗ୍- (sɔŋ-) କିଣିବା to buy

ସଙ୍କ (sɔŋkɔ) ଘଣ୍ଟିକା ouvula

ସଙ୍କ୍‌ଲେ (sɔŋkḷe) ସଙ୍କୁଳିବା welcome

ସଜ୍- (sɔj-) ଶିଖିବା to learn

ସଜା- (sɔja-) ସଜେଇବା decorate

ସତ୍ରୁ (sɔtru) ଶତ୍ରୁ enemy

ସପା (sɔpa) ସଫା clean

ସବ୍- (sɔb-) ଧରିବା to catch

ସରବେଲେଙ୍ଗ୍ (sɔrɔbeleŋ) ଝିଟିପିଟି lizard

ସର୍‌ଗ (sɔrgɔ) ସ୍ୱର୍ଗ heaven

ସରାଏ (sɔrae) ଚରେଇବା (ଛେଳି) cause to graze

ସରୁ (sɔru) ଛୋଟ small

ସରେ- (sɔre-) ଚରିବା (ଛେଳି) to graze

ସଳକ (sɔḷɔk) ସିଧା straight

ସାଆଜ (saajɔ) ସାହାଯ୍ୟ help

ସାଆସ (saasɔ) ସାହସ brave

ସାଇତ- (saitɔ) ସାଇତିବା to save

ସାଏବ (saebɔ) ସାହେବ foreigner

ସାକଏ (sakɔe) ଗୋଡ଼ମାଙ୍କଡ଼ ape

ସାଗିଇତି (sagiiti) ବାମବାହୁ left arm

ସାଙ୍କାଣା (saŋkaṇa) ତରକାରି curry

ସାଙ୍ଗେ (saŋge) ସହିତ with

ସାଡ଼େ (saṛe) ଛାଡ଼ିବା leave

ସାତବାଇଆ (satɔbaia) ଚିତିସାପ citi snake

ସାନବୁଇ (sanɔbui) ସାନମାଉସୀ mother's younger sister

ସାନାବକ୍ (sanabɔk) ସିନ୍ଥି parting line of the hair

ସାବ୍‌ନୁ (sabnu) ସାବୁନ୍ soap

ସାବ୍‌ରଣ୍ଡ୍ (sabrɔ̃ṇ) ସମସ୍ତ whole

ସାବ୍ରଇଁ (sabrɔĩ) ସବୁ all

ସାମୁର୍ (samur) ମୁହଁ face

ସାଙ୍ସାଙ୍ (saŋsaŋ) ହଳଦୀ termeric

ସାଲାଙ୍ସାଙ୍ (saḷaŋsaŋ) ହଳଦିଆ yellow

ସାଲିକଟେ (saḷikɔte) ଶାଢ଼ି sari

ସାଲିରାଏ (saḷirae) ଶାଳୀ wife's younger sister

ସାସୁ (sasu) ପିଉସୀ father's sister

ସିଅଁ (siɔ̃) ସିଂହ lion

ସିଆଲ (siaḷɔ) ବିଲୁଆ jackle

ସିକାରିଆ (sikaria) ଶିକାରୀ hunter

ସିକେ- (sike) ଚଷିବା to plough

ସିଙ୍କ୍ରି (siŋkṛi) ଜଞ୍ଜିର chain

ସିଙ୍କୁଲି (siŋkuḷi) ଜଞ୍ଜିର (ଝର୍କା) window. shutter

ସିଙ୍ଗ (siŋgɔ) ଶିଙ୍ଗ horn (of animal)

ସିତିନ୍ଡେ (sitinḍe) କଡ଼େଇବା sleeping on side

ସିନି (sini) ଲଙ୍ଗଳ plow

ସିମ (simɔ) ଶିମ୍ବ bean

ସିମ୍ବଗ୍ (simbɔg) ଗୁଳ୍ମ shrab

ସିମଣ୍ଟ (simɔṇṭɔ) ସିମେଣ୍ଟ cement

ସିର (sirɔ) ରକ୍ତନାଳୀ blood vessel

ସିଲିତମ୍ (silitɔm) ଓଠ lip

ସିଲଗ୍ (silɔg) ହଳକରିବା to plough

ସୁଆଁଲି (suãli) ଅସରପା cockroach

ସୁ- (su-) ଅଣ୍ଡାଦେବା to lay (an egg)

ସୁଇନ (suinɔ) ସ୍ୱର୍ଗ heaven

ସୁକ (sukɔ) ସୁଖ happiness

ସୁକୁଡ଼ାକ୍ (sukuṛak) ଲାଉ gourd

ସୁଗେଇ (sugei) ବହୁତ too much, very much

ସୁଡୁ (suṛu) ସଢ଼ୁ brother in law

ସୁତରମ୍ (sutɔrɔm) ସୂତା thread

ସୁତୁରୁ (suturu) ଶତ୍ରୁ enemy

ସୁନ୍ଦୁରୁ (sunduru) ଲାଲ୍ red

ସୁନ୍ଦୁରୁର (sundururɔ) ନାଲିଆ reddish

ସୁବୁଦିନ (subudinɔ) ସବୁଦିନ everyday

ସୁମୁସିଙ୍ (sumusiŋ) ଗଛ tree

ସୁମୁରେ (sumure) ଭେଦବା sink

ସୁରୁପି- (surupi) ଶୋଷିବା suck

ସୁରୁର୍- (surur) ଟାଣିବା (ପିକା) to smoke

ସୁର୍ସୁ (sursu) ସୋରିଷ mustard

ସୁଲିତା (suḷita) ସଳିତା wick

ସୁଲ (sula) ବୁଟ gram

ସୁଲୁର୍ (sulur) ବିରି black gram

ସୁସୁକ୍- (susuk-) ସିଇଁବା to sew

ସୁସୁଟେର୍ (susuter) ଅଣ୍ଡା egg

ସୁସୁର୍ (susur) ମସୁର lentil

ସେକାଲ (sekaḷɔ) ସକାଳ morning

ସେଜ୍- (sej-) କାଟିବା (ନାଲ) to cut

ସେଟଗ୍ (seṭɔg) ସଢ଼ାଫଳ rotten fruit

ସେଡ଼ାକ (seṛak) କବାଟ door

ସେଣାଏ (seṇae) ହରଡ଼ red gram

ସେକାମ୍ (sekam) ସାଙ୍ଗାତ friend

ସେଙ୍କଏ (segkɔe) କୁକୁଡ଼ା chicken

ସେଗ୍ଗନ୍ (seggɔn) କାଠ wood

ସେମର୍ (semɔr) ଛୁରୀ knife

ସେରାମ୍ (seram) ସମ୍ବର୍ antelope

ସେଲକ୍ (selɔk) କୁକୁର dog

ସେଲାନ୍ (selan) ଝିଅ girl

ସେଲାନ୍‌ଜିପ୍ (selanjip) ମାଈକୁକୁଡ଼ା hen

ସେଁ ସେଁର୍ (sẽ sẽr) ନାକ ସୁଁ ସୁଁ କରିବା blow (nose)

—o—

ଜୁଆଙ୍ଗ ଶବ୍ଦକୋଷ

ଓଡ଼ିଆ - ଜୁଆଙ୍ଗ - ଇଂରାଜୀ

ଅ-ɔ

ଅଁଳା-ଅଅଣା (ɔɔṇa) amla

ଅକାଣ୍ଡିଆ ଚାଉଳ-ଅକାନାନ୍ଡେରୁଙ୍କୁବ୍ (ɔkananḍeruŋ-kub) unpolished rice

ଅଗଣା-କିନାଟି (kinaṭi) courtyard

ଅର୍ଚ୍ଚନାକରିବା-ଉଜାକିବ୍କେ (ujakibke) to worship

ଅଜା-ଆଜା (aja) grand father

ଅଜାଡ଼ିବା-ରଗେ (rɔge) to pour

ଅଠାଳିଆ-ଆଠାଆଠା (aṭaaṭa) sticky

ଅଡାଇବା-ଡ଼ିନେ (ḍine) to take out

ଅଣ୍ଡା-ସୁସୁଟେର୍ (susuter) egg

ଅତିଥି-କୁଣିଆ (kuṇia) guest

ଅଦୃଶ୍ୟହେବା-ବାଲ୍ନା (balna) disappear

ଅଧର୍ମ-ଅଦ୍ରମ (ɔdrɔm) anti religious

ଅଧିକା ଅଦିଗା (ɔdiga) more

ଅନେକ-ସୁଗେଇ (sugei) too-much

ଅନ୍ଧ-କାଣାମର୍ (kaṇamɔr) blind person

ଅନାଥ-ଆଳାବଗ୍ (aḷabɔg) orphan

ଅନାଦରକରିବା-ଆଦରଜେନା (adɔrɔjena) disregard

ଅନିଦ୍ରାରହିବା-ଉନିଦାବାରଏନା (unidabarɔena) awake

ଅନୁତାପ-କରିବା ଅଚତୋବୁଜିଅ (ɔcɔtɔbujiɔ) repent

ଅନୁମାନ-ଅନ୍ମାନ୍ (ɔnman) guess

ଅନୁସରଣ-ଡ଼ଗରା ḍɔgɔra) to follow

ଅପରଦିନ-ମରେଙ୍ଗ୍ (mɔreŋ) two days after tomorrow

ଅପରିଚିତ-ଅଚିନା (ɔcina) unknown

ଅପା-ଅଜି (aji) elder sister

ଅଭିଶାପ-ଲେଡ଼ାଗ୍ରେ (leṛagṛe) curse

ଅମଳକରିବା-ଆମ୍ଦାନିକିବ୍କେ (amdanikibke) to harvest

ଅମାବାସ୍ୟା-ଅମେସା (ɔmesa) new moon

ଅମୃତଭଣ୍ଡା-ଜେଡ଼ା (jera) papeya

ଅରୁଆଚାଉଳ-ଅଆରୁଙ୍କୁବ୍ (ɔaruŋkub) unboiled rice

ଅଲଣ୍ଡୁ-ଅଲଣ୍ଡୁ (ɔḷɔndu) shoot

ଅଳସୁଆ-ଉଳସୁଆ (uḷsua) lazy

ଅସନା-ଗନ୍ଦଣ (gɔndɔṇɔ) dirty

ଅସମ୍ମତ-ଅସମତ୍ (ɔsɔmɔt) disagree

ଅସରପା-ସୁଆଁଲି (suãli) cockroach

ଅସ୍ୱୀକାର-ରାଜିଆଇରେ (rajiaire) deny

ଅସରବର୍ଷା-ଜୁରୁଗିମା (jurugima) heavy shower of rain

ଅସୁର-ଉସୁର (usurɔ) giant

ଅସୁରୁଣୀ-ଉସୁରରାଏ (usurɔrae) giantess

ଅଶିକ୍ଷିତ-ଅପାଟୁଆ (ɔpaṭua) illiterate

ଆ-a

ଆଈ-ନା (na) grand mother

ଆଉଟିବା-ଗାଣ୍ଟେ (gaṇṭe) to stir

ଆଉଜିବା-ଅଜି (aɔji) lean

ଆଖି ଅମର୍ (ɔmɔr) eye

ଆଖିଡୋଳା-ଅମର୍ପୁତ୍ଲା (ɔmɔrputḷa) eyeball

ଆଖିପତା-ଆସିମଡ଼୍ (asimɔṛ) eyelid

ଆଖିପୁଅ-କାଳିଆମଡ଼୍ (kaḷiamɔṛ) pupil of eye

ଆଖିର ଧଳା ଅଂଶ-ଆଣ୍ଡ୍ରାମଡ଼୍ (aṇḍramɔṛ) white of eye

ଆଖିରମଳି-ଅମର୍ଜବ୍ରା (ɔmɔrjɔbra) mucous of the eye

ଆଖିରୋଗ-କେଳେଞ୍ମଡ଼୍ (keḷeñmɔṛ) eye disease

ଆଖୁ-ଅକୁ (aku) sugar cane

ଆଗପଛ-ଅଗିଲ-ପୁଚିଲ (agila-pucila) front & back

ଆଗରେ-ଅଗ୍‌ଲେଟା (agleta) in front of

ଆଗେଇବା-ଅଗିଲରେ (agilare) advance

ଆଙ୍କିବା-ବନାଏ (bɔnae) to sketch

ଆଁଚୁଡ଼ିବା-ରାମ୍ପ୍‌ଣେ (rampṇe) to scratch

ଆଜି-ମିସିଙ୍ଗ୍ (misiŋ) today

ଆଜିକାଲି-ତେରାମିସିଙ୍ଗ୍ (teramisiŋ) now a days

ଆଞ୍ଜୁଳା-କୁଆ (kua) palmful

ଆଞ୍ଜୁଳାଏ-ମୁଇକୁଆ (muikua) one palmful

ଆଣିବା-ଅରେନ (ɔren) to bring

ଆଣ୍ଠୁ-ଅଣ୍ଟୁ (aṇṭu) knee

ଆଣ୍ଠେଇବା-ଅଣ୍ଟୁଏ (aṇṭue) to kneel down

ଆପଲ-ବାରାଳା (baraḷa) apple

ଆଦର କରିବା-ଆଦରବାକିମା (adɔrɔbakima) fondle

ଆଦେଶ-ବଗେ (bɔge) to command

ଆବୃତକରିବା-ବନାଏ (bɔnae) to cover

ଆମନ୍ତ୍ରଣ-ଗୁଆଗୁଣ୍ଡା (guaguṇḍa) invitation

ଆମଦାନି(ଫସଲ)- ଅମ୍‌ଦାନି (amdani) harvest

ଆମ୍ବ-ଅଲେ (ɔle) mango

ଆମ୍ବସଢ଼ା-କାନାନ୍ (kanan) ripe mango preserved

ଆମେଦୁହେଁ-ନିଁବା (niñba) we two

ଆମ୍ଭେମାନେ-ନିଁ (niñ) we all

ଆରମ୍ଭକରିବ -ଉନ୍‌କୁଳବାକିବେ (unkuḷɔbakibe) to start

ଆରୋଗ୍ୟକରିବା-ରୁଗବାସାଡ଼ାଏ (rugɔbasaṛae) to cure

ଆଳୁ-ଅଜାଙ୍ଗ୍ (ɔjaŋ) potato

ଆସିବା-ଡେନ୍- (ḍen-) to come

ଆଶାକରିବା-ଆସାବାକିମା (asabakima) hope

ଆଶୀର୍ବାଦକରିବା-ମୁମୁଡ଼େ (mumuṛe) to bless

ଇ-i

ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ-ଡେବଙ୍ଗ୍ (debɔŋ) rainbow

ଇଚ୍ଛା-ଜୁରି (juri) wish

ଈ-ī

ଈଶ୍ୱର-ଇସର (isɔrɔ) god

ଉ-u

ଉଆଁସ-ଅମେସା (ɔmesa) new moon

ଉଇ-ତୁବ୍‌ଡ଼ିର (tubṛir)white ant

ଉଚ୍ଚନୀଚ-ଜାଲିଙ୍ଗ୍-ଡଳେଜ (jaliŋ-ḍɔḷej) up and down

ଉପରେ-ଜାଲିଙ୍ଗା (jaliŋa) above

ଉଚ୍ଚାରଣ-ପୁଟାଏ (puṭae) pronunciation

ଉଜୁଡ଼ିବା-ଉଜଡ଼େ (ujɔṛe) spoil

ଉଠାଇବା (ଟେକା)-ଟେକେ (ṭeke) to lift

ଉଠିବା (ନିଦରୁ)-ବୁଳୁର୍ (buḷur) to get up

ଉଠିବା (ଠିଆ)-ତଙ୍ଗନ୍ (tɔŋɔn) to stand

ଉଠେଇବା-ବୁବ୍‌ଳୁର୍ (bubḷur) cause to get up

ଉଡ଼ିବା-ଉଡ଼ିରେ (uṛire) to fly

ଉଙ୍କିବା-କୁଞ୍ଜିମ୍ kuñjim) to peep

ଉତୁରିବା-ବୁରେ (bure) over flow during-boiling

ଉଧାର-ଉଦାର (udarɔ) borrow

ଉପଭୋଗ-ଜଅଜ (jɔɔjɔ) enjoy

ଉପରେ-ଆଲିଙ୍ଆ (aliga) above

ଉଷୁମକରିବା-ଉଷୁମାଏ (usumae) to warm

ଏ-e

ଏଇ-ନି (ni) this

ଏଇଟା-ଇନି (ini) this one

ଏବେଷଣି-ଅକଲଙ୍ଗ (ɔkoḷɔŋg) now

ଏକହଜାର-ଅଜାରମୁଇ (ɔjarɔmui) one thousand

ଏକାସାଙ୍ଗରେ-ଏକୁଡ଼ିଆ (ekuṛia) together

ଏକାଠିହେବା-ରୁଣ୍ଡ (ruṇḍɔ) assemble

ଏଡ଼ିବା-ଆଅଙ୍କେ (aɔgke) to avoid

ଏଣ୍ଡୁଅ-ଗରେଜ (gɔrej) chameleon

ଏବଂ-ଆଉ (au) and

ଏହିପରି-ଏତାକୁରି (etakuri) thus

ଏହିସମୟରେ-ଏରେବେଳା (erebeḷa) in this time

ଓ-o

ଓଗାଳିବା-ଚେକେକେ (cekeke) to prevent

ଓଜନ-ଉଜନ (ujɔnɔ) weight

ଓଟାରି (ଘୋଷାରି)-ଡିଗାର (digar) to pull

ଓଟାରିବା-ଟାଣେ (taṇe) to drag

ଓଦା-ଅଦା (ɔda) wet

ଓଢ଼ଣା-ଲୁବକ୍ (lubɔk) veil

ଓଲ-ଉଲୁ (ulu) fool

ଓସାର-ପରଚ (pɔrca) broad

ଓହ୍ଲାଇବା-ଅବଲେ (ɔbɔḷe) climb down

ଔ-ɔɔ

ଔଷଧ-ଅସ (ɔsɔ) medicine

କ-kɔ

କଅଣ, କ'ଣ-ବିରି (biri) what

କଅଁଳ-କଅଁଣ (kɔɔ̃ṇɔ) tender

କଅଁଳିଆ-କଅଁଣିଆ (kɔɔṇia) tenderness

କଉ, କେଉଁ-ମାଣ୍ଡି (maṇḍi) which

କଇଁଛ-କଞ୍ଚଅ (kɔñcio) tartoise

କକା-ଦାଦି (dadi) father's younger brother

କଖାରୁ-ବାଲଏ (baḷɔe) pumpkin

କଙ୍କଡ଼ା-କାଲାର (kaḷar) crab

କଙ୍କଡ଼ାବିଛା-କ୍ରିଲାର୍ତୁତୁକାର (krḷartutukar) scorpion

କଚଟି-କଞ୍ଜା (kɔñja) wrist

କଞ୍ଚା (ଫଳ)-ବରନ (bɔrɔn) unripe

କଟୁରୀ-କଟ୍ରି (kɔṭri) bill hook

କଠିନ-ଟକବ୍ (ṭɔkɔb) hard

କଡ଼ତେଇବା-ସିଟିନ୍ଦେ (sitinde) sleeping on side

କଣ୍ଟା-ଜୁଡ଼ାକ (juṛak) thorn

କଣ୍ଢେଇ-ପୁତୁଳା (putuḷa) doll

କଦଳୀ-କୁଡ଼ିଲ (kudiḷɔ) banana

କଦଳୀଗଛ-କୁଡ଼ିଲସୁମୁସିଙ୍ (kudiḷɔsumusiŋ) banana plant

କଥା-ଗାତା (gata) tale

କନା (ଛିଣ୍ଡା)-ଚେନ୍ଦ୍ରା (cendra) rags

କନ୍ୟା-କାନିଅଁରାଏ (kaniarae) bride

କନ୍ଦମୂଳ-କେଣ୍ଡାମଣ (keṇḍamɔṇɔ) sweet patato

କପାଳ-ଏମଙ୍ଗ୍ (emɔŋg) forehead

କପୋତ-କୁକୁଡ଼ାଏ (kukuṛae) dove

କବ୍‌ଜା-ଗଡ଼ାଇ (gɔṛai) hinge

କବାଟ-ସେଡ଼ାକ୍ (seṛak) door

କମାର-କଜଙ୍ଗ୍ (kɔjɔŋ) blacksmith

କମ୍ବଳ କମ୍ଳ (kɔmḷɔ blanket

କମଳା-କମ୍ଳା (kɔmḷa) orange

କମେଇବା (ପଇସା)-କମାଏରେ (kɔmaere) to earn

କରଜ-ଉଦାର (udarɔ) debt

କରମଙ୍ଗା-କୁମୁରୁଙ୍ଗି (kumuruŋgi) carambola

କରିବା କିପ୍- (kip-) to do

କଳିକଜିଆ-କଲେଜ୍ (kɔḷej) quarelling

କଲିଜା-ଗଲେର୍ (gɔḷer) liver

କହିବା-ଗାଟାଏ- (gatae-) to speak

କହୁଣୀ-କଉଣି (kɔuṇi) elbow

କାଉ-ଗୁଆଁଗ୍ (guãg) crow

କାକୁଡ଼ି-କେଙ୍ଗ୍ରା (keŋgra) cucumber

କାଖ-କାକ (kakɔ) armpit

କାଖେଇବା-ଓଗେ (ɔge) to carry a baby

କାଟିବା (ବାଳ)-ସେଜ୍ (sej) to give a haircut

କାଟିବା (ଘାସ)-ଗାର୍କେ (garke) to mow the grass

କାଠି କାଡ଼ି (kaṛi) twig

କାନ-ଲୁଟୁର୍ (lutur) ear

କାନଗିରି-ଲୁଟୁର୍‌ଗିରି (luturgiri) ear drum

କାନଫୁଲ-ଇରିରା (irira) earring

କାନଫୁଲ (ବଡ଼)-ବିଣ୍ଟୁଲା (biṇṭula) earring (big in size)

କାନମଇଳା-କଟ୍‌ଲୁର୍ (kɔṭlur) earwax

କାନେଇବା-ଉଣ୍ଡିର୍ (uṇḍir) to eares drop

କାନ୍ଦ-ଜେଗ୍ (jeg) weeping

କାନ୍ଧ-ତାରମ୍ (tarɔm) shoulder

କାନ୍ଥ-କାନ୍ତ (kantɔ) wall

କାନ୍ଦିବା-ଜେଜେଗ୍- (jejeg-) to weep

କାନ୍ଧେଇବା-ତେନ୍ତାର୍- (tentar-) to carry on the shoulder

କାମଦାମ-କାମପାଇଟି (kamɔpaiṭi) work etc.

କାମୁଡ଼ିବା (କୁକୁର)-କେଡ଼ାବ୍- (keṛab-) to bite

କାଳିଝିଅ-କାଳିଆରାଏ (kaḷiarae) black complexed girl

କାଶିବା-କଇଅମ୍- (kɔiɔm-) to cough

କାହାକୁ-ଆଡ଼ିତେ (aṛite) to whom

କାହାର-ଆଡ଼ିଆ (aṛia) whose

କିଏ ଆଡ଼ି (aṛi) who

କିଣିବା-ସଙ୍ଗାନ୍ (sɔŋgan) to buy

କିନ୍ତୁ-ଉ (u) but

କିମ୍ବା-ନାଏଲେ (naele) or

କୁଆପଥର ଅଳେନ୍ (ɔḷen) hail

କୁକୁଡ଼ା-ସେଙ୍କଏ (seŋkɔe) chicken

କୁକୁଡ଼ାରାବ-ସେଙ୍କଏସୁନ୍‌ସୁନ୍ (seŋkɔesunsun) cackle, cookcrow

କୁକୁର-ସେଲଗ୍ (selɔg) dog

କୁଞ୍ଚିବା ଲୁଗା -ଲୁଲୁର୍- (lulur-) recoil, fold

କୁଣ୍ଢେଇବା-କୁଣ୍ଡୁଗ୍-(kuṇḍug) to embrace

କୁତୁକୁତୁ-ଗେରେଗେଣ୍ଡା (geregeṇḍa) tickle

କୁଦିବା-ତିର୍- (tir-) to jump

କୁନ୍ଥେଇବା-ଗୁଟୁରୁଙ୍ଗ୍ (guturuŋ) groan

କୁମ୍ଭାର-ମାଟିଆବନାଏକେ (maṭiabɔnaeke) potter

କୁମ୍ଭୀର-କୁମ୍ବିର (kumbirɔ) crocodile

କୁଲା-ଉତାନ୍ (utan) winnower (bamboo)

କେଉଁ-ମାଣ୍ଡି (maṇḍi) which

କେଉଁମାନଙ୍କର-ଆଡ଼ିଆକା (aṛiaka) whose (plu)

କେଞ୍ଚିବା (ବର୍ଚ୍ଛା)-କେଞ୍ଚେ- (keñce) to spear

କେତେ-କିତି (kiti) how much

କେତେବେଳେ-କିତିବେଳା (kitibeḷa) when

କେତେକ-କିଚି (kici) some

କେତୋଟି-କିତିଗଟା (kitigɔṭa) how many

କେନ୍ଦୁ-ତେରେନ୍ (teren) kendu fruit

କେମିତି-ସୁଣିଙ୍ଗ୍ (suṇiŋ) how

କେଳା-ବାବୁଙ୍ଗ୍ବାଲା (babuŋbala) snake charmer

କୋଡ଼ି-କୁଦାଳି (kudaḷi) hand spede

କୋଡ଼ିଏ-କୁଡ଼ିମୁଇଁ (kuṛimui) twenty

କୋରିବା-କୁରି- (kuri-) to scrape

କୋଳଥ-କଲ୍ତ (kɔḷtɔ) horsegram

କୋଳି-ଚାର (carɔ) berry

କୌପୀନ-କାପୁନି (kapuni) loin cloth

ଖ

ଖଇ-କଇ (koi) baked paddy

ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବା-କରଚବାକିବେ (kɔrɔcɔbakibe) to spend

ଖଜା-କଜା (kɔja) sweets

ଖଜୁରି-କିଜିରି (kijiri) date palm

ଖଟା-ଅଜର୍ (ajɔr) sour

ଖଣତି-ବୁଳୁଗ୍ (buḷug) spade with a straight narrow blade

ଖଣ୍ଡା-ତୁରାଳି (turaḷi) sword

ଖଣ୍ଡିଆ-କେଳେଞ୍ (keḷeñ) wound

ଖତେଇବା-ବାପସାଇକେ (bapɔsaike) to make faces

ଖନନ-ଲାଲଏ- (lalae-) to dig

ଖନା-କନ୍ଦା (kɔnda) stammerer, dumb

ଖପର-ଗେଣ୍ଡାଗ୍ (geṇḍag) broken piece of earthen pot

ଖପୁରି-କୁପୁରି (kupuri) skull

ଖବର-କବର (kɔbɔrɔ) message

ଖରଡ଼ିବା-ସରେ- (sɔre-) to fry

ଖରା-କରା (kɔra sunlight

ଖରାପ-ବାଗି (bagi) bad, evil

ଖରାବେଳ-କାସାବେଳ (kasabeḷɔ) noon

ଖଳା-ଟାକାରା (ṭakara) threshing floar

ଖଲିପତ୍ର-ଅଲଙ୍ଗନ୍ (ɔlaŋgɔn) leaf plate

ଖସଡ଼ା-କସଡ଼ା (kɔsɔṛa) slipery

ଖସିବା-କସରେନା (kɔsɔ: ena) to slip

ଖସିବା (ଉପରୁ)-ଅଲଗ୍-(ɔḷɔg-) to fall down

ଖାଇବା (ଫଳ)-ଜିମ୍- (jim-) to eat (fruit)

ଖାଇବା (ଭାତ)-ଉର୍- (ur-) to eat (rice)

ଖାତ-କାଣ (kaṇa) a pit

ଖିଅରକରିବା-କଅ- (kɔɔ-) to shave

ଖିଡ଼କି-ଜରକା (jɔrɔka) window

ଖୁଆଇବା-ବାବୁରେ (babure to feed

ଖୁମ୍ପିବା-କବ୍- (kɔb-) to peck

ଖମ୍ବ-ଖମଣ୍ଡା (camoṇḍa) pillar

ଖୁର-ଖଣଏ (kɔnɔe) rajor

ଖୁସି-କୁସି (kusi) happy

ଖେଳ-କେଲ (keḷɔ) game

ଖେଳନା-କେଲନା (keḷɔna) toy

ଖେଳାଳି-କେଲାଳି (keḷaḷi) player

ଖେଳିବା-ଏବରମ୍- (ebɔṛɔm-) to play

ଖୋଜିବା-ଡଗରା- (ḍɔgɔra-) to seek

ଖୋଳିବା-(ଗାତ) ଲ- (la-) to dig a hole

ଖୋଲିବା-ବାଇଗେ (baige) open

ଖୋସିବା-ବାକସେ (bakɔse) to fix

ଗ-gɔ

ଗଉଡ଼-ଗାଉଲ (gauḷɔ) cowherd man

ଗଛ-ସୁମୁସିଙ୍ଗ୍ (sumusiŋ) tree

ଗଛକନ୍ଦା-କାଇ (kai) tree ant

ଗଛଲଗାଇବା-ଅରଜେ- (ɔraje-) to transplant

ଗଡ଼ାଇବା-ଉଲୁଣ୍ଡାଏ (uluṇḍae) cause to roll on the ground

ଗଡ଼ିବା-ଉଲୁଣ୍ଡି (uluṇḍi) to roll on the ground

ଗଢ଼ିବା-ବନାଏ (bɔnae) to make

ଗଣିବା-ଗଣେ- (gɔṇe-) to count

ଗଣ୍ଠି-(ଗୋଡ଼ର) ଅଣ୍ଟକଲବ୍ (aṇṭkɔḷɔb) ankle bone

ଗଣ୍ଠି-ଗୁଣ୍ଟି (guṇṭi) knot

ଗଣ୍ଠିପକାଇବା-ଗୁଣ୍ଟିଅଏ- (guṇṭiae) to tie a knot

ଗତକାଲି-ଅଣ୍ଡେକା (aṇḍeka) yesterday

ଗଦା-ଗାଦା (gada) heap

ଗଦେଇବା-ଗାଦିଅଏ (gadiae) to heap

ଗଧ-ଗଦ (gɔdɔ) donkey

ଗନ୍ଧ-ଗନ୍ଧ (gɔndɔ) smell

ଗନ୍ଧେଇବା-ଗନ୍ଧାଏ (gɔndae) to smell

ଗପ-ଆଗ (agɔ) story

ଗପମାରିବା-ଗପମାରେ (gɔpɔmare) gossip

ଗର୍ବକରିବା-ଗରବ୍କବ୍ରେ (gɔrɔbkibṛe) to boast

ଗର୍ଭ-କାଣ୍ଡାଇଁଚେକେ (kaṇḍaiceke) conception

ଗର୍ଭାଶୟ-କାଣ୍ଡାଇଁଇଟବ୍ (kaṇḍaiitib) uterus

ଗଭୀର-ଜିଲୁଙ୍ଗ୍ (jiluŋ) deep

ଗରମ-ଲଲବ୍ (lɔlɔb) warm

ଗରିବ-ଟିମିଲଜ୍ (timilaj) poor

ଗହଣା-ସାଜତାର (sajɔtarɔ) ornament

ଗାଁ-ଗାଆଁ (gaɔ̃) village

ଗାଇବା-ଗିତଏ- (gitɔe-) to sing

ଗାଈ-ଅଳେଜ୍ (ɔḷej) cow

ଗାଁଗଣ୍ଡା-ଗାଆଁଗଣ୍ଡାଗ୍ (gaɔgɔṇḍag) village etc

ଗାତ-ଗାତର୍ (gatɔr) hole

ଗାଧୋଇବା-ଉଆଗ୍- (uag-) bathe

ଗାଧୁଆଘାଟ-ଡାଆଲୁଙ୍ଗ୍ (ḍaaluŋ) bathing place

ଗାଳେଇବା-ଗାଲିଅଏ (galiae) to keep silent

ଗାୟକ-ଗାଆଣ (gaaṇɔ) singer

ଗିଳିବା-ବାଜଙ୍ଗେ (bajɔŋge) to swallow

ଗିଲାସ-ଟାଟିଆ (ṭaṭia) tumbler

ଗ୍ରୀଷ୍ମ-କାରା (kara) summer

ଗୁଡ଼େଇବା-ଗୁଡ଼ାଏ (guṛae) to roll on

ଗୁଣିବା-(କହିବା) ଏଲକଲଗାତା (elɔkɔlgata) to repeat

ଗୁଣ୍ଡୁଚିମୂଷା-ଗଣ୍ଡେଜ୍ (gɔṇḍej) squirrel

ଗୁନ୍ଥିବା (ଫୁଲ)-ଗୁନ୍ତେ- (gunte-) to string

ଗୁରୁଣ୍ଡିବା-ଗସରେ (gɔsɔre) to crawl as a baby

ଗେଡ଼ା-ବାଙ୍ଗ୍ରା (baŋra) (he) short statured

ଗେଡ଼ୀ-ବାଙ୍ଗ୍ରି (baŋri) (she) short statured

ଗୋଇଠି-ଡୁଣ୍ଡୁଳି ଇଜିଙ୍ଗ୍ (ḍuṇḍuḷi ijiŋ) heel

ଗୋଟିଏ-ମୁଇଁଟ (muĩṭɔ) one

ଗୋଠ (ଗାଈ)-ଗଟଆଣି (gɔṭɔaṇi) herd

ଗୋଡ଼-ଇଜିଙ୍ଗ୍ (ijiŋ) leg)

ଗୋଡ଼ି-ରିଗ୍ଡ଼ି (rigṛi) gravel

ଗୋବର-ଇତାଙ୍ଗ୍ (itaŋg) cowdung

ଗୋଳମାଳକରିବା-ଗୁଳମାଳକିବ୍କେ (guḷɔmaḷɔkibke) put out of order

ଗୋଳେଇବା-ଜୁଆଏ (juae) to mix

ଗୋଲ-ଟକଲଙ୍ଗ୍ (ṭɔkɔlɔŋ) round

ଘ-gh

ଘଉଡ଼ିବା ଡିନ୍-(ḍin-) to drive out

ଘଟିବା-ଗଟେ- gɔṭe-) happen

ଘଡ଼ଘଡ଼ି-ଗୁଟୁକିରେ (guṭukire) thunder

ଘଣ୍ଟା-ଗଣ୍ଟା (gɔṇṭa) watch

ଘଣ୍ଟି-ଡେଳେଙ୍ଗ୍ (ḍeḷeŋg) bell

ଘଣ୍ଟିକା-ସଙ୍କ (sɔŋkɔ) uvula

ଘର-ଇଞ୍ଜା (iña) house

ଘାଣ୍ଟିବା-ଗାଣ୍ଟେ- (gaṇṭe) stir

ଘାସ-ଗାସ (gasɔ) grass

ଘାସକାଟିବା-ଗାସଗାର୍କେ (gasɔgarke) mowing

ଘୁଙ୍ଗା-କନ୍ଦା (kɔnda) dumb

ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି-ଉପ୍ଡ଼ିର୍ (upṛir) snore

ଘୁମେଇବା-ମାକୁର୍ (makur) to doze

ଘୁରାଇବା-ବୁଲାଏ (bulae) to revelve

ଘୁଷୁରି-ବୁଟାଏ (butae) pig

ଘୁଷୁରିବା-ଗସରେନା (gɔsɔrena) to crawl

ଘୋଡ଼ା-ଗଳା (gɔḷa) horse

ଘୋଡ଼ାଇବା-ଡାନେ- (ḍane-) to cover

ଘୋଡ଼ୀ-ଗୋଳାରାଏ (gɔḷarae) mare

ଘୋରିବା-ଗୁରି- (guri-) to grate

ଘୋଷିବା-ଗୁସିକେ (gusike) mack

ଚ-c

ଚଉକାଠ-ସାଙ୍ଗା (saŋga) door frame

ଚଉତିବା-(ଲୁଗା) କୁଙ୍ଗ୍- (kuŋ-) to fold

ଚାଖିବା-ଚାକେ (cake) to taste (eat a sample)

ଚଟୁ-ଆଡ଼ାଲେଙ୍ଗ୍ (aṛaleŋ) ladle

ଚଟେଇବା-ଅଜାନ୍ (ɔjan) cause to lick

ଚନ୍ଦ୍ର-ଲେରାଙ୍ଗ୍ (leraŋ) moon

ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକ-ଲେରାଙ୍ଗ୍ତର୍ (leraŋtɔr) moonlight

ଚନ୍ଦା-ଟାଲଙ୍ଗ୍ (ṭalaŋ) bald person

ଚମ-ଚାଲ (calɔ) skin

ଚମକିବା-ଚମକେରେ (cɔmɔkere) startle

ଚମଡ଼ା-ଚାଲିଆ (calia) leather

ଚରିବା (ଗାଈ)-ସରାଏ (sɔrae) to graze

ଚଷିବା-ସିକେ- (sike-) to plough

ଚାଉଳ-ରୁଙ୍କୁବ୍ (ruŋkub) uncooked rice

ଚାଟିବା-ଜାଞ୍ଜାନ୍- (jañjan; to lick

ଚାବି-କଞ୍ଚି (kɔñci) key

ଚାରି-ଗାଣ୍ଡାମିଇଁ (gaṇḍamiĩ) four

ଚାରିପାଖ-ଚାରିପାକ (caripakɔ) around

ଚାଲିବା-ଡାଇଙ୍‌- (ḍaiŋ-) to walk

ଚିଠି-ଚିଟି (ciṭi) letter

ଚିଠିବାଲା-ଡାକୁଆ (ḍakua) postman

ଚିତା-ପୁଆଲ (puala) tattoo

ଚିହ୍ନିବା-ଚିନି (cini-) to know (a person)

ଚିପିବା ଚିପିଳି· (cipiḷi) to squeeze

ଚିବୁକ-କୁଟମ୍ (kutɔm) chin

ଚିମୁଟିବା-ଡିମ୍- (dim-) to pinch

ଚିରା-ରମାଜ୍ (ramaj) torn

ଚିରିବା-ରାଇକେ (raike) to tear

ଚୁଚୁନ୍ଦ୍ରା-ଡୁସେନ୍ (ḍusen) mole rat

ଚୁଟିଆମୂଷା-ସଟେଜ୍‌କଳେଙ୍ (sɔṭejkɔḷeŋ) mouse

ଚୁପ୍‌ଚାପ୍-ନିଚପ (nicɔpɔ) silence

ଚୂରିବା-ରଡଳେ (rɔdɔḷe) grind

ଚୁଲି-ଉକୁ (uku) fire place

ଚୋର-ଚୁର (curɔ) thief

ଚୋରିକରିବା-ସୁର୍‌ମା- (surma-) to steal

ଚୋବାଇବା-ଅଜାଇ- (ajai-) to chew

ଚୌକିଦାର-ଚୁକିଆ (cukia) watchman

ଛ-ch

ଛଙ୍କ-ଟଙ୍କ (ṭɔŋkɔ) white patch (one body)

ଛଣ-ଓଲଙ୍ (ɔlɔŋ) (thatch) straw

ଛତା-ଚାତା (cata) umbrella

ଛାଇ-ଚାଇ (cai) shadow

ଛାଣିବା-ଚାଣି (caṇi) to strain

ଛାଞ୍ଚୁଣୀ-ଜେନକ୍ (jenɔk) broom

ଛାତି-ବୁକୁ (buku) chest

ଛାଲି (ଗଛ)-ସାକାଲ (sakalɔ) bark of tree

ଛିଞ୍ଚିବା-ଜିଣ୍ଟି- (jiṇṭi) sprinkle

ଛିଟିକିବା-ଚିରାଜ୍- (ciraj-) to splash

ଛିଡ଼ାହେବା-ଟଙ୍ଗ୍‌ନା (tɔŋna) to stand

ଛିଣ୍ଡାକନା-ଚେନ୍ଦ୍ରା (cendra) rags

ଛିଣ୍ଡାଲୁଗା-ରମାଇଁକଟେ (ramaik̄ɔte) torn cloth

ଛୁଇଁବା-ଜିପ୍ (jip) to touch

ଛୁଞ୍ଚି-ଚୁଞ୍ଚି (cuñci) needle

ଛୁରୀ-ସେମର୍ (semɔr) knife

ଛେଚିବା-ଟମ୍‌ଟମ (tɔmtɔm) to pound

ଛେଦିବା (ଗଛ)-ଡାଇକେ (ḍaike) to cut

ଛେପ-ବିତୁଣ୍ଡାକ୍ (bituṇḍak) spit

ଛେଳି-ମେରମ୍ (merɔm) goat

ଛୋଟ-ଏଣ୍ଟେଜ୍ (eṇṭej· small

ଛୁଆ-ଉଆଳି uaḷi) child

ଛୋଟା-ଚୁଟା (cuṭa) lame person

ଛୋଟେଇବା-ଚୁଟିଆଏ (cuṭiae) to lame

ଜ-jɔ

ଜଗିବା-ଜଗେ (jɔge) to watch

ଜଙ୍ଘ-ବୁଲୁ (bulu) thigh

ଜଙ୍ଗଲ-ଜଲ (jɔlɔ) forest

ଜଣେ-ମିନଗ୍ minɔg) one person

ଜନ୍ତୁ-ଜିନ୍ତୁ (jintu) animal

ଜପିବା-ଜପେ (jɔpe) contemplate

ଜମି-ଲକା (lɔka) land

ଜଳ-ଡାକ୍ (ḍak) water

ଜଳିବା-(ନିଆଁ)-ଲଗେ- (lage-) to burn

ଜଳେଇବା-ଲବ୍‌ଗା (labga) cause to burn

ଜହ୍ନ-ଲେରାଙ୍ଗ୍ (leraŋ) moon

ଜହ୍ନପକ୍ଷ-ଉଜଳପକ (ujɔḷɔpɔkɔ) moonlit fortnight

ଜହ୍ଣି-ଜୁନି (juni) sponge gourd

ଜାଆଁଳା-ଜାଅଣା (jaɔṇa) twin

ଜ୍ୱାଇଁ-ଆରାମ (aram) son in law

ଜାମା-ଅଙ୍ଗି (ɔŋgi) shirt

ଜାଳେଣିକାଠ-ସେଙ୍ଗନ୍ (seŋgɔn fire wood

ଜିଆପୋକ-ଜଣ୍ଡାଗ (jɔṇḍag) earth worm

ଜିତିବା-ଜେଟେ (jete) win

ଜିଭ-ଅଲିଆଙ୍ଗ୍ (aliaŋ) tongue

ଜୀର୍ଣ୍ଣଶୀର୍ଣ୍ଣ-ଡୁଳୁଡୁବ୍ (ḍuḷudub) lean & thin

ଜୁଳୁଜୁଳିଆପୋକ-ଗଚମରାକ (gɔcɔmɔrak) glow worm

ଜୁହାର-ଜୁଆର (juarɔ) salute

ଜୋରିମାନା-ବାଟଣ୍ଡେ (batɔṇḍe) to fine

ଝ-jh

ଝକମକ-(ଆଲୁଅ) ଜୁକମୁକି (jukmuki) sparking

ଝଡ଼ିବା-ଗୁର୍- (gur-) fall off

ଝରକା-ଜରକା (jɔrɔka) window

ଝରଣା-ଜରଣା (jɔrɔṇa) spring

ଝରିବା-ଜରେ- (jɔre-) leak

ଝାଡ଼ିବା-(ଦେହରୁ) ଜାଳେ (jaḷe) to brush

ଝାଡୁ-ଜେନକ୍ (jenɔk) broom

ଝାଡୁକରିବା-ଜଜଗ୍ (jɔjɔg) to sweep

ଝାଳ-ଗିଣିଡାକ୍ (giṇiḍak) sweat

ଝିଅ-କଞ୍ଚେଲାନ୍ (koñcelan) daughter

ଝିଅ (ଡେଙ୍ଗାହେଲେ)-ଲଣ୍ଡି (laṇḍi) daughter

ଝିଅପିଲା-ଉଆଳି କଞ୍ଚେଲାନ୍ (uaḷikoñcelan) female child

ଝିଙ୍କ-ଜିଙ୍ଗ୍‌ଲାଏ (jiŋlae) hedge-hag

ଝିଟିପିଟି-ସରବେଲେଙ୍ଗ୍ (sɔrɔbeleŋ) lizard

ଝିଣ୍ଟିକା-ଉଣ୍ଟିକିଲାର୍ (uṇṭikilar) cricket

ଝୁଡ଼ି-ଗାଣ୍ଡୁଆ (gaṇḍua) scuttle

ଝୁଣ୍ଟିବା-ଟିଟିର୍ (titir) to stumble

ଝୁଲିବା-ଜୁଲି (juli) hang up

ଟ-ṭ

ଟଙ୍କା-ପଏସା (pɔesa) money

ଟଙ୍କାରଖିବାଥଳି-ଗାଞ୍ଜିଆ (gañjia) purse

ଟପିବା-ଟପାଏ (ṭɔpae) surpass

ଟାଙ୍ଗିଆ-ଗୁଟିଆ (guṭia) axe

ଟାଣିବ -(ପିକା) ସୁରେ- (surre-) to smoke

ଟାଣିବା-ଟାଣେ (ṭaṇe) pull

ଟାଙ୍କୁରିବା (କେଶ)-ତୁରୁଙ୍ଗ୍‌ବତର (ṭuruŋkbɔtɔr) bristle

ଟାଣୁଆ-ଟାଣୋଇସେରେ (ʈaṇɔisere) hardy

ଟିପ-ଏଗା (ega) fingertip

ଟେକିବା (ଉଠାଇବା)-ଟେକେ (ʈeke) to lift

ଟୋକା-ଟକା (ʈɔka) boy

ଠ-thɔ

ଠଉରାଇବା-ଟରାଏ (ʈɔrae) to guess

ଠକିବା-ବଣ୍ଡେ (bɔṇḍe) to cheat

ଠାକୁର-କଇଲଙ୍ (kɔilɔŋ) god

ଠାକୁରାଣୀ-କଇଲଙ୍ଗ୍ରାଏ (kɔilɔŋʈae) goddess

ଠାରିବା-ଟାରିଆଏ (ʈariae) to signal the eye

ଠିଆହେବା-ଲଙ୍ଗନ- (lɔŋɔn-) to stand

ଠିକ୍-ଟିକି (ʈiki) right, correct

ଠେକୁଆ-ଅଲଙ୍ (ɔɭɔŋ) rabbit

ଠେଲିବା-ଟେଲେ (ʈele) to push

ଠେସଦେବା-ଡେରା (ḍera) to give support

ଡ-ḍɔ

ଡକାଇବା-ବାବ୍ରାକେ (babʈake) cause to call

ଡଙ୍କି-ଅରାଲେଙ୍ (aʈaleŋ) curry spoon

ଡଙ୍ଗା-ନଉକା (nɔuka) boat

ଡରୁଆ-ବେଟଙ୍ଗାନ୍ (betɔŋgan) fearfull

ଡରିବା-ବେଟଙ୍- (betɔŋ-) to fear

ଡରେଇବା-ଅବ୍ଟଙ୍ (abtɔŋ) threaten

ଡାକିବା-ଡାକେ (ḍake) to call

ଡାଳପତ୍ର-ଡାଲ-ଅଲାଗ୍ (ḍaɭɔ-ɔlag) branch & leaf

ଡାହାଣହାତ-ଡିଅଇଟି (ḍiɔiti) right hand

ଡାହାଣୀ-ଡାଆଣି (ḍaaṇi) witch

ଡିଆଁ-ଡେଗା (ḍega) jump

ଡିମ୍ବିରି-ଡୁମ୍ବୁରି (ḍumburi) fig tree

ଡୁଙ୍କିବା-ଇଣ୍ଡିଗେ (iṇḍige) to peep

ଢ-dhɔ

ଢାଙ୍କିବା-ଡାନେ (ḍane-) to cover

ଢାଳ-ଲୁଟା (luʈa) water pot

ଢାଳିବା-ରଗେ-(rɔge-) to pour

ଢିଙ୍କି-ଡିଙ୍କି (ḍiŋki) rise husker (wooden)

ଢିଲା-ପମ୍ପଣ (pɔmpɔṇɔ) loose

ଢୁଳେଇବା-ମାକୁର- (makur-) to doze

ତ-tɔ

ତଉଲିବା-ତୁଉଲିକେ (tuuɭike) to weight.

ତଡ଼ିବା-ଡ଼ିନେ (ḍiṇe-) to drive out

ତତେଇବା-ତାତାଏ-(tatae-) to heat

ତଦନ୍ତକରିବା-ବାଲଙ୍ଲଙ୍ଗେ (balɔŋlɔŋge) to investigate

ତନ୍ତୀ-ତୁନ୍ତି (tunti) weaver

ତରକାରୀ-ଅରିଗା (ariga) curry

ତର୍କିବା-ତରକାଏ (tɔrɔkae) cautious

ତରଳିବା-ତଳାଏ (tɔɭae) to melt

ତରାଜୁ-କିଲ (kilɔ) weighing balance

ତାଟିକା (ଆଖି)-ବାସିଲମନା (basilmɔna) stare

ତାଳିବୁଣିବା-ତାଲାବାଅରାଜେ (taɭabaɔraje) to transplant

ତଳେ-ଲକାତେ (lɔkate) down
ତାଙ୍କର-ଆରକା (araka) their
ତାଙ୍କୁ-ଅରକିତେ (arɔkite) to them
ତାନ୍ତ୍ରିକ-ରଉଲିଆ (rauḷia) sorcerer
ତାର-ଆର (ara) his, her
ତାରା-କୁଞ୍ଜିମ୍ଡାକ୍ (kuñjimḍak) star
ତାଳୁ-ତାରୁ (taṛu) palate
ତିନ୍ତାଇବା-ବାଟିଣ୍ଡାକ୍ (batiṇḍak) to drench
ତିନି-ଏଗଟା (egɔṭa) three
ତୁନିହେବା-କଳେରଏ (kɔḷerae) keep quiet
ତୁମକୁ-ଆମ୍ତେ (amte) to you
ତୁମର-ଆମା (ama) your
ତୁମେ-ଆମ୍ (am) you (sg)
ତୁମେମାନେ-ଅପେ (ape) you (pl.)
ତୁମ୍ବା-କାଞ୍ଚୁ (kañcu) gourd container
ତେଣିକି-ଟିଣିକି (tiṇiki) after that
ତେଣୁ-ଏତେ (ete) so
ତେନ୍ତୁଳି-ଟିନ୍ତ୍ଣି (tintṇi) tamarind
ତେଲ-ଅଜନ୍ (ɔjɔn) oil
ତେଲି-ଅଜନ୍ଗାଡ଼କେ (ɔjongaṛke) oilman
ତୋଟା-ଟୋବାଡ଼ି (ṭobaṛi) orchard
ତୋର-ଅପା (apa) your
ତୋରାଣି-ଡାକ୍ଟଅଣ (ḍaktɔɔṇɔ) rice water
ତୋଳିବା (ଫଳ)-କାମ୍- (kam-) to pluck

ଥ

ଥକାମାରିବା-ବାଜିରଏନା (bajiraena) to relax
ଥକିବା-ତକେ- (tɔke) get tired
ଥଟ୍ଟା-ଗେଲ (gelɔ) joke
ଥଟ୍ଟାତାମସା-ଗେଲବଗୁଲି (gelɔbɔguli) joke & etc
ଥଣ୍ଡା (ଶୀତ)-ରଙ୍ଗା (raŋga) cold (winter)
ଥଣ୍ଡା-ଅଳେବ୍ (ɔḷeb) cold
ଥଣ୍ଡାକରିବା-ବାବ୍ବଳେବେ (babbɔḷebe) to cool
ଥରିବା-ତରେ (tɔre) shame
ଥରେ-ମିସିଙ୍ଗ୍ଆ (misiŋa) once
ଥାପଡ଼େଇବା-ବାବାର୍ବାରେ (babarbare) to pat
ଥିବ-ମାସିନା (masina) to be
ଥିରିଥିରି-କୁଇକୁଇ (kuikui)slowly
ଥୋଇବା-ଉନ୍- (un-) to keep

ଦ

ଦଉଡ଼ି-ଦଉଳା (dɔuḷa) rope
ଦଉଡ଼ିବା-ଗଟକେ- (gɔṭoke) to run
ଦରାଣ୍ଡିବା-ବାଲଣ୍ଡେ (balaṇḍe) to grope
ଦରିଦ୍ର-ଟିମିଲଜ୍ (timilaj) poor
ଦୟା-ମାମୁନୁଉଁ (mamunuũ) kindness
ଦହି-ଡୁଇ (dui) curd
ଦକ୍ଷିଣ-ଦକିଣ (dɔkiṇɔ) south
ଦାନ୍ତଘଷିବା-ବାକାଡ଼ିନା (bakaṛina) brush the teeth
ଦାନ୍ତୁରା-ଦାନ୍ତୁ (dantu) toothy
ଦାଡ଼-ଦାର (darɔ) sharp
ଦାଢ଼ିଆ-ନିସାଳୁ (nisaḷu) bearded
ଦାଢ଼ୁଆ-ଦାରିଆ (daria) sharpness
ଦ୍ୱାରା-ଦୁଆରା (duara) by
ଦ୍ୱିପହର-କାରବେଲ (karabeḷɔ) after noon

ଦିଶିବା-ଜରେ (jɔre) be seen

ଦୁଇ-ଅମ୍ବାଟ (ɔmbaʈɔ) two

ଦୁଃଖ-ଦୁକ (dukɔ) sorrow

ଦୁର୍ବଳ-ଦୁରବଳ (durɔbɔḷɔ) weak

ଥୁମୁକିବା-ଗୁଟୁଗାଟ୍ (guʈugaʈ) treamble

ଦୁହିଁବା-ରଜ୍- (rɔj-) to milk

ଦୁହେଁ-ବାନକ୍ (banɔk) both

ଦେଖାଇବା-ବାବ୍ଜଏ (babjɔe) to show

ଦେଖିବା-ଜଅଜ (jɔɔjɔ) to see

ଦେବତା-କଇଲଙ୍ଗ୍ (kɔilɔŋ) god

ଦେବୀ-କଇଲଙ୍ଗ୍ରାଏ (kɔilɔŋrae) goddess

ଦୋକ୍ତା-ବେଜେରାଙ୍ଗ୍ (bejeraŋ) tobacco

ଦେବା-ଡିନ୍- (ḍiñ) to give

ଦୋଷ-ଦୁସ (dusɔ) guilt

ଦୋଷୀ-ଦୁସି (dusi) guilty

ଧ

ଧଇଁସଇଁହେବା-ସେଁ ସାଁ ପେ ପାଁ ବାଇନା (sẽsãpẽpãbaina) to pant

ଧନସମ୍ପତ୍ତି-ଦନସୁମ୍ପୁତି (dɔnɔsumputi) wealth etc

ଧନୁ-କାକାଙ୍ଗ (kakag) bow

ଧନୀ-ତାସି (tasi) rich

ଧନୀଗରିବ-ଦୁନିତିମିଲଜ୍ (dunitimilaj) rich & poor

ଧମକେଇବା-ଦମକାଏ (dɔmɔkae) to threaten

ଧର୍ମ-ଦରମ୍ (dɔrɔm) religion

ଧର୍ମ ମା-ଦରମ୍ବୁଇଣ୍ (dɔrɔmbuiñ) god mother

ଧର୍ମ ବାପା-ଦରମ୍ବାଙ୍ଗ୍ (dɔrɔbañ) god father

ଧରିବା-ସବ୍- (sɔb-) to hold

ଧରେଇବା-ଅପ୍ସବ୍ (apsɔb) cause to hold

ଧଳା-ଅଣ୍ଡାର (aṇḍara) white

ଧଳାଡୋଳା- ଅଣ୍ଡାରମଡ୍ (aṇḍramɔṛ) white of eye

ଧାଇଁବା-ଦାଉଁଣି (daũṇi) run

ଧାନ-ବୁଆ (bua) paddy

ଧାନକ୍ଷେତ-ଏକାନ୍ (ekan) paddy field

ଧୂଆଁ-କୁଆଲେସଙ୍ଗ୍ (kuaḷesɔŋ) smoke

ଧୂନି-ଦୁନି (duni) fire inside the guest house

ଧୂପ-ଦୁପ (dupɔ) incense

ଧୂପଦାନି-ଦୁପକାନାଉନ୍ (dupɔkanaun) incense stand

ଧୂଳି-ଦୁଳି (duḷi) dust

ଧୂଳିଆ-ଦୁଳିଆ (duḷia) dusty

ଧୋଇବା (ହାତ)-ଗୁଇତି (guiti) wash

ଧୋବା ଦବା (dɔba) washerman

ନ

ନଦୀ-ନୁଦି (nudi) river

ନଦୀକୂଳ-ନୁଦିତୁଳିଆ (nudituḷia) river bank

ନଖ-ନୁକୁତି (nukuti) nail

ନଡ଼ିଆ-ଲୁଡ଼ିଆ (luṛia) coconut

ନମସ୍କାରକରିବା-ଜୁଆରବାକିମା (juarɔbakima) to make obeisance

ନରମ-ଲବେଙ୍ଗ୍ (lɔbeŋ) soft

ନଷ୍ଟକରିବା-ବାଗିର୍ବାକିବେ (bagirbakibe) to waste

ନାଆ-ନଉକା (nɔuka) boat

ନାକ-ମତେଜ (mɔtej) nose

ନାକପୁଡ଼ା-ମତେଜକାଣା (mɔtejkaṇa) nosestrill

ନାଚିବା-କିକିଜ୍- (kikij-) to dance

ନାହୁନା-ବାଦାଗେ (badage) to brand

ନାତୁଣୀ-ବକ୍‌ସେନ୍ (bɔkɔsen) grand daughter

ନାତି-ବକଲାବ୍ (bɔkɔḷab) grandson

ନାତୁଣୀବୋହୂ-କମିଣ୍ଡାଏ (kimiṇḍae) grandson's wife

ନାପସନ୍ଦ-ମିମୁନ୍ (mimun) to reject

ନାଭି-ଉସୁଣିଜ୍ (usuṇij) naval

ନାଲିଆ-ସୁନ୍ଦୁରୁର (sundururɔ) reddish

ନାହିଁ-ଜେନା (jena) no

ନାହିଁ (ପାଖରେ)-ଜତେ (jɔte) don't have

ନିଆଁ-ଲଲଜ୍ (lalaj) fire

ନିଆଁ ଧୂଆଁ-ଲଲଜ-କୁଆଳେସଙ୍ଗ (lalaj-kuaḷesɔŋ) smoke & fire

ନିଆଁପାଣି-ଲଲଜ୍-ଡାକ (lalaj-ḍak) fire & water

ନିକାଳିବା-ଡିନେ- (ḍine-) to take out

ନିଗାଡ଼ିବା-ବାଗାଳେ (bagaḷe) drain out

ନିଠେଇବା-ବାମଣନା (bamɔṇɔna) to work lazily

ନିବର୍ତ୍ତିବା-ବାପିଜେ (bapije) stop

ନିଭେଇବା-ବାବ୍‌ଗଜେ (babgɔje) to extinguish

ନିରେଖିବା-ଜଏ (jɔe) examine closely

ନିଶ-ଜୁଣ୍ଟା (juṇṭa) moustach

ନିଶ୍ୱାସ-ନିସାସ (nisasɔ) breathing

ନିହାଣ-ବିଦିଣି (bidiṇi) chisel

ନୁଣିଆ-ବୁଲୁଙ୍ଗସାରୁ (buluŋsarɔ) salty

ନୂଆ-ନଆ (nɔa) new

ନୋଥ-ଦୁଣ୍ଡି (duṇḍi) nose ring

ପ-pɔ

ପଅରଦିନ-ମଇଆଙ୍ଗ୍ (mɔiyaŋ) day after tomorrow

ପକାଇବା (ଉପରୁ)-ଉଗୁର୍ (ugur) cause to fall down

ପଖାଳ-ଡାକ୍‌ତଅଣ (ḍaktɔɔṇɔ) watered rice

ପଗଡ଼ି-ପାଗ (pagɔ) turban

ପଘା-ଆକା (aka) rope chain

ପଚିବା-ବାସ୍‌ସେଟଗେ (basseṭɔge) rot

ପଚା (ଫଳ)-ସେଟଗ୍ (seṭɔg) rotten

ପଚାରିବା-ଜିଙ୍ଗ୍- (jiŋ-) to ask

ପଛ-ଅଚ (ɔcɔ) back

ପଛରେ-କିନ୍‌ମିଙ୍ଗ୍‌ଟା (kinmiŋta) behind

ପଜାପତି-କୁଙ୍କୁଲାଙ୍ଗ୍ (kuŋkulaŋ) butter fly

ପଞ୍ଜରା-ପାଞ୍ଜ୍ରା (pañjra) rib

ପଞ୍ଝା-ବାସବ୍ (basɔb) claw

ପଠାଇବା-କିନ୍- (kin-) to send

ପଡ଼ିବା (ଉପରୁ)-ଗୁର୍- (gur-) to fall

ପଢ଼ିବା-ପଳେ- (pɔḷe-) to read

ପଢ଼େଇବା-ପଳାଏ- (pɔḷae-) to teach

ପଣସ-ଅଣସମ୍ (ɔṇɔsɔm) jack fruit

ପରିବା-ରଗେ- (rɔge-) to pour

ପଣ୍ଡିତ-ପୁଣ୍ଡିତ (puṇḍitɔ) pandit

ପତ୍ର-ଅଲଗ (ɔlag) leaf

ପତ୍ରଦନା-ପଲଙ୍ଗା (pɔlɔŋga) leaf carton (for rice)

ପ୍ରତିଦିନ-କାଆସେ (kaase) daily

ପ୍ରତିମା-ଚିତର୍ (citɔr) image

ପଥର-ଏଗେର୍ (ɘger) stone

ପ୍ରଧାନ (ଗାଁର)-ମୁକିଆ (mukia) village chief

ପରଖିବା-ପରୋକି poroki) examine

ପରିବାର-କୁଟୁମାଳି (kuṭumaḷi) family

ପରେ-ଅଚୋଲା (ɔcɔla) after

ପଳେଇବା-ଡୁଗ୍‌- (ḍugg-) to go away

ପଳାଶ-ପଲ୍‌ସା (pɔḷsa) palas tree

ପଳାଇବା-ଜୁରୁଡାଇଙ୍‌ (juruḍaiŋ) to walk fastly

ପଶିବା-ଡୁଇର୍ (ḍuir) to enter

ପଶେଇବା-ଉଡୁଇର୍ (uḍuir) cause to enter

ପଶ୍ଚିମ-ପଚ୍ଛିମ (pɔcimɔ) west

ପଶୁ-ପଶୁ (pusu) animal

ପହରା-ପହରା (pɔɔra) watch

ପହଁରିବା-ପଅଁରେ (pɔɔ̃re) to swim

ପକ୍ଷୀ-କଣ୍ଟେର୍ (kɔnter) bird

ପକ୍ଷୀଦଳ-କଣ୍ଟେର୍‌ଡେକି (kɔnterḍeki) flock of birds

ପକ୍ଷୀବସା-ଓଇଆକ୍ (ɔiak) nest

ପାଇବା-କୁଇ- (kui) to get

ପାଉଁଶ-ଅକୋବ୍ (akɔb) ash

ପାକସ୍ଥଳୀ-ବେର୍‌ଗେଣେଇତୁବ୍ (bergeṇeitub) stomach

ପାଖରେ-ଏକ୍‌ଚ (ekca) near

ପାଖେଇବା-ଏକେଚରେ (ekecare) to be aside

ପାଗଳ-ବାଇଆ (baia) mad

ପାଚିବା (ଫଳ)-ବିଲିମ୍- (bilim) to ripe

ପାଛୁଡ଼ିବା-ଗୁଗ୍‌ଗେ (gugge) winnowing

ପାଞ୍ଚଟା-ପାଞ୍ଚଗୋଟା (pañcɔgɔṭa) five

ପାଞ୍ଚିବା-ପାଞ୍ଚେ- (pəñce-) conspire

ପାଟି-ଟମର୍ (tɔmɔr) mouth

ପାଣି-ଡାକ୍ (ḍak) water

ପାଣିଆ-ଡାକ୍‌ସାର (ḍaksarɔ) watery

ପାଣେଇବା-ଡାକ୍‌କିପ୍‌କେ (ḍakkipke) soak in water

ପାତ୍ରମାଙ୍କଡ଼-ସାକଏ (sakɔe) ape

ପାନିଆ-କାଟ (kaṭɔ) comb

ପାରିବା (ଫଳ)-କାମ୍- (kam-) to pluck

ପାଳିବା-ପାଲେ (paḷe) bring up

ପାଲଟିବା (ବସ୍ତୁ)-ଲେଅଟେନା (leɔṭena) change

ପାହାଡ଼-ପାହାଡ଼ (paaṛɔ) hill

ପାହୁଡ଼ା (ଘର)-ମେସାର୍କେ (mesarke) down

ପାସୋରିବା-ଇରିପ୍ (iṛip) to forget

ପିଇବା-ଉରୁର୍- (urur-) to drink

ପିଆଇବା ଆବ୍ରୁ (abru) cause to drink

ପିଉସୀ ସାସୁ (sasu) father's sister

ପିକା-କାଡ଼ିଆ (kaṛia) cigar

ପିଚା-ଇଚ୍ଚ (ica) hip

ପିଜୁଳି-ଗୋଡାମ (gɔdamɔ) guava

ପିଟିବା-ପେଟେ- (peṭe-) to strike

ପିଟେଇବା-ଅପ୍‌ପେଟେ (appeṭe) cause to strike

ପିଠା-ଅଳାକ୍ (ɔḷak) cake

ପିଠି-କିନବ୍ (kinɔb) back

ପିତା-ଆସଙ୍‌ (asɔŋ) bitter

ପିନ୍ଧିବା (ଲୁଗା)-ଅଣ୍ଡିଜ୍- (aṇḍij-) put on

ପିମ୍ପୁଡ଼ି-କାମାଇଜ (kamaij) ant

ପିଲା-ଉଆଳି (uaḷi) child

ପୁଅ-କନନ୍ (kɔnɔn) son

ପୁଅପିଲା-ଉଆଳିକନନ୍ (uaḷikɔnɔn) male child

ପୁଟୁଳା-ଉଟୁଳି (uṭuḷi) bondle

ପୁଣ୍ୟ-ଡିଅର (ḍiɔrɔ) virtue

ପୁତୁରା-ଆଡିକନ୍ (atikɔn) brother's son

ପୃଥିବୀ-ପୁର୍ତି (purti) world

ପୁନର୍ବାର-ମେକର୍ତା (mekɔrta) again

ପୁରୁଷ-କାମୁଲଗ୍ (kamulɔg) man

ପୁରୁଣା-ଉରୁଣା (uruṇa) old

ପୁରୁଣାଲୁଗା-ଉରୁଣାକଟେ (uruṇakɔte) old cloth

ପୂରେଇବା-ଉରାଏ (urae) to fill

ପୁରୋହିତ-ବାମଣ (bamɔṇɔ) bramhin

ପୂର୍ଣ୍ଣିମା-ପୁନୁଇଁ (punuĩ) full moon

ପୂର୍ବଦିଗ-ପ୍ରୁବ (pṛubɔ) east

ପୂର୍ବେ-ଅଗିଲ୍ (agila before

ପେଟ-ଇଟିବ୍ (itib) belly

ପେଟୁ-ରଙ୍କ (rɔŋkɔ) glutton

ପେଟେଇବା-ବାଲ୍ଜ୍ବାଣାଙ୍ଗା (balajbaṇaŋga) to sleep on belly (child)

ପେଲିବା-ଟେଲେ (ṭele) to push

ପୋକ-ତେଅ (teɔ) worm

ପୋଖରୀ-ପୁକ୍ରି (pukri) pond

ପୋଛିବା-ଉଚି- (uci-) to wipe

ପୋଡ଼ିବା (ଘର)-ବାବାନେ (babane) set fire to

ପୋଡ଼ିବା (ଦେହ)-ଲବ୍ତର (lɔbtɔr) burn

ପୋଡ଼ିବା (ମନ)-ବାଗିନା (bagina) heart in fire

ପୋଡ଼ିବା (କନ୍ଦମୂଳ) ଗିର୍- (gir-) to roast

ପୋତିବା-ତିନ୍- (tin-) to bury

ପୋଷ୍ୟପୁତ୍ର-ପୁସିଆଁକନନ୍ (pusiãkɔnɔn) adopted son

ପୋଲ-ପୁଲ (pulɔ) bridge

ପୋଲିସ୍-ପୁଲ୍ସି (pulsi) police

ଫ-ph

ଫଳ-ପଳ (pɔḷɔ) fruit

ଫଳମୂଳ-ପଳପୁଲୁରି (pɔḷɔpuluri) fruit & root

ଫଡ଼ାଇବା-ବାକାବ୍ଟି (bakabṭi) to split

ଫାଙ୍କିବା-ରଣାକେ (raṇake) bluff

ଫାଟକ-ସେଡ଼ାକ୍ (seṛak) door, gate

ଫାଟିବା-ପାଗେ- (page-) crack (as a pot)

ଫାଡ଼ିବା-ରେଜେ (reje) tear

ଫାଶ-ପାଶ (pasɔ) trap

ଫିଙ୍ଗିବା-ତମ୍- (tɔm) to throw

ଫୁଟିକାକୁଡ଼ି-ଉଟି (uṭi) musk melon

ଫୁଟିବା (ଫୁଲ)-ଏରାଗ୍ (erag-) to bloom

ଫୁଲ-ରାସିଙ୍ (rasiŋ) flower

ଫୁଲା-ପୁଲି (puli) swelling

ଫେଣ-ବୁବୁକାଡ଼୍ (bubukaṛ) foam

ଫେଣ୍ଟିବା-ଏଟେ (eṭe) to stir

ବ-bɔ

ବକଳ (ଗଛ)-ସାକାଲ (sakalɔ) bark of tree

ବକିବା-ଲେଜ୍- (lej-) to scold

ବଗିଚା-ବାକାଳି (bakaḷi) kitchen garden

ବଘାରିବା-ଅଜ୍ରା (ɔjra) add oil & spices to curry

ବଙ୍କା-ଅଣଗ (ɔṇɔg) bent

ବଜ୍ରକାପ୍ଟା-କାବୁର୍ (kabur) pangolin

ବଜାର-ଆଟ (atɔ) market

ବଞ୍ଚିବା-ବଞ୍ଚେ (bɔñce) live

ବଜେଇବା (ବାଜା)-ବୁଗ୍- (bug-) to play (musical instrument)

ବଜେଇବା (ବଂଶୀ)-ପେର୍- (per-) to blow

ବଡ-କୁବା (kuba) big

ବଡପୁଅ-କୁବାକୋନନ୍ (kubakɔnɔn) elder son

ବଡବାପା-କୁଡ଼ୁ (kuṛu) father's elder brother

ବଡଭଉଣୀ-ଆଜି (aji) elder sister

ବଡଭାଇ-କା (ka) elder brother

ବଢ଼ିବା-ବଢ଼େ- (bɔṛe-) to grow

ବଣବିଲେଇ କଟାସ୍ (kɔṭas) wild cat

ବତା-ବାଟା (bata) split bamboo

ବର୍ତ୍ତମାନ-ଏକଲଙ୍ (ekɔḷɔŋ) now

ବତି-ଆରିକିନି (arikini) candle

ବ୍ୟତୀତ-ଚଡ଼ା (cɔṛa) except

ବତୁରିବା-ତିଣ୍ଡାକ୍ (tiṇḍak) soak

ବରାଦିବା-ବଗେ- (bɔge-) command

ବନେଇବା-ବୋନାଏ- (bɔnae-) to make

ବନ୍ଧ-ପୁଲ (pulɔ) bridge

ବନ୍ଧୁକ-ବନ୍ଦୁକ (bɔndukɔ) gun

ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ-ବନ୍ଦୁବାନ୍ଦବ (bɔndubandɔbɔ) relatives

ବରକୋଳି-ବଏରୋ (bɔerɔ) plum

ବରଯାତ୍ରୀ-ବରକୁଳିଆ (bɔrɔkuḷia) groom's party

ବଳବାନ୍-ବୁଳୁଆ (buḷua) stout

ବଳିତା-ସୁଳିଟା suḷita) wick

ବଳକା-ଜାଲିଙ୍ଗ୍ ଡ଼ବାଇନା (jaliŋṛɔbaina) surplus

ବସା (ସ୍ଥାନ)-ବାସା (basa) home place

ବସା (ପକ୍ଷୀ)-ଅଇଆକ୍ (ɔiak) nest

ବସିବା-ଡକୋ- (ḍɔkɔ-) to sit

ବର୍ଷ-ବର୍ସ (bɔrsɔ) year

ବର୍ଷା-ଗିମା (gima) rain

ବର୍ଷାଋତୁ-ଗିମାଦିନ (gimadinɔ) rainy season

ବର୍ଷାତି-ପକିଆ (pɔkia) rain hat (made of leaf)

ବର୍ଷିବା-ଗୁଗୁର୍- (gugur-) to rain

ବହଳ-ବଅଳ (bɔɔḷɔ) thick

ବହି-ବୁଇ (bui) book

ବହିବା (ପବନ)-ବଇ- (bɔi) blow (as wind)

ବାଉଁଶ-ଆଳ (aḷɔ) bamboo

ବାଘ-କିଳଗ (kiḷɔg) tiger

ବାଘୁଣୀ-କିଳଗ୍ରାଏ (kiḷɔgrae) tigress

ବାଟର-ବାଟୁରିଆ (baŋuria) short stature (he)

ବାଟରୀ-ବାଙ୍ଗ୍ରି (baŋri) short stature (she)

ବାଛିବା-ବାଚେ- (bace-) choose (out of several)

ବାଛୁରୀ-କାନ୍ତାଙ୍ଗ୍ (kantaŋg) calf

ବାଜିବା-ବାଜେ (baje) to dash

ବାଜୁ-ବାଉଁଟି (baũṭi) armlet

ବାଟ-ଗୋଟାଙ୍ (gɔṭaŋ) path

ବାଡ-ବାଳିସିଙ୍ (baḷisiŋ) fence

ବାଡ଼େଇବା-ବାର୍- (bar-) to beat

ବାଦ୍ୟ-ବାଇଦ (baidɔ) drum

ବାଦ୍ୟକାର-ବାଇଦବୁକେ (baidɔbuke) drummer

ବାଧା-ଉସୁବିଦା (usubida) obstacle

ବାଦୁଡ଼-ମାଦୁଳି (maduḷi) bat

ବାନ୍ଧିବା-ତର୍- (tɔr-) to bind

ବାମପାଖ-ଡ଼ିବିରି (ḍibiri) left side

ବାମହାତ-ସାଗିଇତି (sagiiti) left arm

ବାରିକ-ବଣ୍ଡାରି (bɔṇḍari) barber

ବାରୁଦ-ବାର୍ଦ (bardɔ) gun power

ବାରବୁଲା-ବୁଲରିଆ (bularia) tramp

ବାଳ-ଜୁଣ୍ଟା (juṇṭa) hair

ବାଳକ-ବାଲେକ (baḷekɔ) boy

ବାଳକାଟିବା-ସେସେଜ୍ (sesej-) hair cutting

ବାହାର-ବାଏଆ (baea) outside

ବ୍ରାହ୍ମଣ-ବାମଣ (bamɔṇɔ) bramhin

ବିକିବା-ଅବସଙ୍ଗ (absɔŋ-) to sell

ବିଛା (କଙ୍କଡ଼ା)-କାଲାତୁତୁକାର୍ (kaḷatutukar) scorpion

ବିଛାଇବା (ସେଜ)-ବାବେନେ (babene) to spread as bed

ବିଜୁଳି-ମବ୍ଲେର୍ (mɔbler) lightening

ବିତିବା-ବିତାଏ (bitae)pass time

ବିଧବା-ରଣ୍ଡିରାଏ (randirae) widow

ବିଧାତା-ବିଦାଏ (bidae) creator

ବିନ୍ଧିବା (ଗୋଡ଼)-କାସ୍- (kas-) ache, pain

ବିବାହିତ ପୁରୁଷ-ବାଉନ୍ତାଏ (bauntae) married man

ବିବାହିତା ନାରୀ-ଜିଆସୁଣି (jiasuṇi) married woman

ବିରି-ସୁଲୁର୍ (sulur) blackgram

ବିରୁଡ଼ି-ଟିମିଙ୍ଗ୍ (ṭimiŋ) wasp

ବିଳାପ-ଜେଜେଗ୍ (jejeg) weeping

ବିଲୁଆ-ସିଆଳ (siaḷɔ) jackle

ବିସ୍ତାରିବା-ମେଲାଏ- (melae-) to spread

ବିଶ୍ୱାସ-ବିସାସ (bisasɔ) faith

ବିଶ୍ୱାସୀ-ବିସାସି (bisasi) faithful

ବିହନ-ଏଜାଙ୍ଗ୍ (ejaŋ) seed

ବୁଲିବା-ବାକିଜେ (bakije) roam

ବୁଝିବା-ବୁଜି (buji) understand

ବୁଟ-ସୁଲା (sula) gram

ବୁଡ଼ିବା-ବୁଡ଼େ (buṛe) sink

ବୁଢ଼ା-ବୁଡ଼ା (buṛa)old man

ବୁଢ଼ୀ-କାଣ୍ଡାଏ (kaṇḍae) old woman

ବୁଢ଼ିଆଣି-ଟେନ୍ଟେରାକ (tenterak) spider

ବୁଣିବା (ମଞ୍ଜି)-ବିର୍- (bir-) to sow

ବୁଣିବା (ଲୁଗା) ଗନ୍- (gɔn-) to weave

ବୁଦ୍ଧି-ବୁଦି (budi) intelligence

ବୁଦ୍ଧିଆ-ବୁଦିଅଣ୍ଟ (budiaṇṭɔ) intelligent

ବୁନ୍ଦା-ଟୁପା (ṭupa) drop

ବେକ-କଙ୍କ (kɔŋkɔ) neck

ବେଙ୍ଗ-ଡୁକୁର୍ (ḍukur) frog

ବେଣୀ-ଟେନବଗ୍ (tenbɔg) chignon

ଟୋକେଇ-ଟଙ୍କାଏ (ṭɔŋkae) basket

ବେଲ-କୁଲାବ୍ (kulab) bael fruit

ବେଶୀ-ସୁଗେଇ (sugei) too much

ବୈଶାଖ-ବୁଇଶାକ (buisakɔ) month of baisakh

ବୋଉ ବୁଇ (bui) mother

ବୋକା-ବୁକା (buka) fool

ବୋତାମ-ଚାପ (capɔ) button

ବୋବାଇବା (ପଶୁ, ପକ୍ଷୀ)-କେରାବ୍- (kerab-) cry of animal, sing of bird

ବୋଳିବା (ମାଟି)-ବର୍- (bɔr-) to smear

ବୋହିବା (କାନ୍ଧରେ)-ଟେଣ୍ଟାର୍ (tentar-) to carry on the shoulder

ବୋହିବା (ମୁଣ୍ଡରେ)-ଟିଚେ- (tice-) to carry on head

ବୋହିବା (ପିଠିରେ)-ଗୁଣ୍ଡ୍ରା- (guṇḍra-) to carry on back

ବୋହୂ-ବୋଉରାଏ (bourae) daughter in law

ଭ-bhɔ

ଭଉଁରୀ (ପାଣି)-ବଉଁର (bɔɔ̃rɔ) whirlpool

ଭଉଣୀ (ସାନ)-ବକୋରାଏ (bɔkɔrae) younger sister

ଭଉଣୀ (ବଡ଼) ଆଜି (aji) elder sister

ଭଙ୍ଗା-ବଙ୍ଗା (bɔŋga) broken

ଭଣଜା-ବଣୋଜା (bɔṇɔja) nephew

ଭରିବା-ଉରାଏ (urae) to fill

ଭଳି ଡେଗାନ (ḍegan) identical

ଭଲପାଇବା ଡିଅରୋବାବୁଜି (ḍiɔrɔbabuji) to like

ଭଲଲୋକ-ଡିଅଲୁକ (ḍiɔlukɔ) good person

ଭାଇ (ବଡ଼)-କା (ka) elder brother

ଭାଇ (ସାନ)-ବକୋ (bɔkɔ younger brother

ଭାଉଜ-କୁଲି (kuli) elder brother's wife

ଭାଙ୍ଗିବା-ଟୁଙ୍ଗ୍ (ṭuŋ-) to break (as a stick)

ଭାଜିବା-ଗାଜ୍ (gaj-) to fry

ଭାତ-ତଅଣ (tɔɔṇɔ) cooked rice

ଭାଦ୍ରବ (ମାସ)-ବୁଦ (budɔ) month of bhadrab

ଭାର-ବାର (barɔ) load

ଭାରୁଆ-ବାରଗକେ (barɔgɔke) person who carry the load

ଭାରି-ଲୁଜିର୍ (lujir) heavy

ଭାବିବା-ବାବେ- (babe-) to think

ଭାଲୁ ବାନାଏ (banae) bear

ଭାସିବା-ଉଇଆଙ୍ଗ୍ଡ଼େ (uiaŋṛe) float

ଭାଷା-ଗାଟା (gata) language

ଭିକମାଗିବା-ବାଗାର୍ଗାନା (bagargana) beg

ଭିଡ଼ିବା (ପାଣିରୁ) ଡିଗାର୍ (ḍigar) to pull from the water

ଭିଣେଇ-ବାଉ (bau) brother in law

ଭିତର-ଅଲୁଙ୍ଗ- (aluŋ) inside

ଭିତରେ-ଅଲୁଙ୍ଗ୍ଟେ (aluŋte) within

ଭୀରୁ-ଡରୁଆ (ḍɔrua) coward

ଭୁକିବା (କୁକୁର) ବପ୍- (bɔp-) bark

ଭୁଲ-ବାଣା (baṇa) wrong

ଭୁଲିବା-ଇଡ଼ିପ୍ (iṛip) to forget

ଭୂତ-ବୁତ (butɔ) ghost

ଭୁଷିଦେବା-ବାଡୁଳୁଙ୍ଗେ (baḍuḷuŋge) stab

ଭେଟିବା-ବେଟେ- (beṭe) to meet

ଭୋକ-ତିଲାଜ୍ (tilaj) hunger

ଭୋଜି-ବୁଜି (buji) feast

ଭୋଟ-ବୁଉତୁ (buutu) vote

ମ-mɔ

ମଇଳାପାଣି-ଗନ୍ଦଣଡାକ୍ (gɔndɔṇɔḍak) dirty water

ମକଚିବା-ମୁଚୁଟିଆ (mucutia) rub

ମକା-ଜୁଆଣି (juaṇi) maize

ମଙ୍ଗିବା-ରାଜି (raji) agreement

ମଜେଇବା-ଆମ୍ମାଜେ (ammaje) cause to rinse

ମଝି-ମଜି (mɔji) middle

ମଝିଆ ମୁଜିଆ (mujia) amidst

ମଞ୍ଜି-ଏଜାଙ୍ଗ୍ (ejaŋg) seed

ମଦ (ଗୁଡ଼ଲଦ୍ୱାରା) ଆଣ୍ଡିଆ (aṇḍia) beer

ମନ୍ଦିର-ଦିଅଳ (diɔḷɔ) temple

ମରିବା-ଗଜ୍- (gɔj-) to die

ମଳ-ବାଳି (baḷi) feces

ମଳିଆ-ମଡ଼ିଆ (mɔṛia) dirty

ମଳିଚା (ଫଳ)-ଏନେ (ene)

ମୟୂର-ମାରାଗ୍ (marag) peacock

ମୟୂରୀ-ମାରାଗରାଏ (maragrae) peahen

ମସୁର-ସୁସୁର୍ (susur) lentil

ମଶା-କାତିର୍ (katir) mosquito

ମହକିବା-ଗମନ୍ଦଏ (gɔmɔndɔe) to smell

ମହମ-ମଅଁଣ (mɔɔ̄ṇɔ) bee-wax

ମହାଜନ-ମାଅଜନ (maajɔnɔ) merchant

ମହୁ-କମଡ଼୍ର (kɔmɔṛrɔ) honey

ମହୁମାଛି-କମଡ଼୍ରବୁଇ (kɔmɔṛrɔbui) bee

ମହୁଫେଣା-କମଡ଼୍ରାଟା (kɔmɔṛraṭa) beehive

ମହୁଲ-ମୁଣୁନ୍ (muṇun) mahua

ମାଉସୀ-ଅତିରାଏ (atirae) mother's sister

ମାଗିବା-ଗାର୍- (gar-) to beg

ମାଘ-ମାଗ (magɔ) month of magha

ମାଙ୍କଡ଼-ଆଣୁ (aṇu) monkey

ମାଙ୍କଡ଼ (ଘାଡ଼)-ସାକଏ (sakɔe) ape

ମାଛ-କାରଙ୍ଗ୍ (karɔŋ) fish

ମାଛି-ଗୁଣିର୍ (guṇir) fly

ମାଜିବା-ମାଜେ- (maje-) to rinse

ମାଟି-ଲଟବ୍ (lɔṭɔb) soil

ମାଟିଢେଲା-ଗୁଳୁଟାକ୍ (guḷuṭak) clod

ମାଟିହାଣ୍ଡି-ଅଟିକା (aṭika) earthen pot

ମାଠିଆ-କାଳ୍ସା (kaḷsa) pitcher

ମାଣ୍ଡିଆ-କୁଦୁ (kudu) ragi

ମାନିବା-ମାନେ- (mane-) obey, accept

ମାପିବା-ତାଙ୍ଗ୍- (taŋ-) to measure

ମାରିବା (ମାଡ଼)-ପେଟେ- (peṭe-) to beat

ମାଳି-କୁଣ୍ଟି, ଚୁକିମ୍ (kuṇṭi, cukim) necklace

ମାଂସ-ଅଏଳା (aeḷa) flesh, meat

ମିଛ-ମିଚ (micɔ lie, false

ମିଛୁଆ-ଜାଲୁଆ (jalua) lier

ମିଠା-ମୁଦୁର (mudurɔ) sweet (in taste)

ମିଠାଇ-ମିଟାଇ (miṭai) sweets

ମିରିଗ-ମେରେଗ (meregɔ) deer

ମିଶିବା-ମେସେ- (mese-) include

ମୁଁ-ଆଞ୍ (añ) I

ମୁଖିଆ-ବୁଇତା (buita) chief

ମୁଖିଆଣୀ- ବୁଇତାଣି (buitaṇi) chief's wife

ମୁଠା-ମୁଟା (muṭa) grip

ମୁଠାଏ-ମୁଟାମିଙ୍ (muṭamiŋ) a handful

ମୁଢି-ବୁଜା (buja) puffed rice

ମୁଣ୍ଡ-ବକବ୍ (bɔkɔb) head

ମୁଣ୍ଡେଇବା-ଟିଚେ- (tice-) to carry on the head

ମୃତ-ଗମଜ୍ତା (gɔmɔjta) dead

ମୂକ-କନ୍ଦା (kɔnda) dumb person

ମୂତ୍ର-କାଳୁଙ୍ତର୍ (kaḷuŋtɔr urine

ମୂତିବା-କାଳୁଙ୍- (kaḷuŋ-) urinate

ମୂର୍ତ୍ତି-ପୁତ୍ଳ (putla} idol

ମୁର୍ଦ୍ଦାର (ମଡ଼)-ମଡ଼ା (maṛa) corpse

ମୂଷା-କଳେଙ୍ (kɔḷeg) mouse

ମୂଷା (ଢୁଣ୍ଟିଆ)-ସଟେଜ୍କଳେଙ୍ (sɔṭejkɔḷeŋ) rat

ମେଘ-ଗିମା (gima) cloud

ମେଣ୍ଢା-ମେଣ୍ଡା (meṇḍa) sheep

ମୋଟା-ମାଟା (maṭa) fat, thick

ମୋଟାଲୁଗା-ମାଟାକତେ (maṭakɔte) coarse cloth

ମୋତେ-ଆଞ୍ଟେ (añte) to me

ମୋର-ଆଞ୍ଜା (aña) mine

ଯ-jɔ

ଯିବା-ଅନ- (ɔn-) to go

ଯୁବକ-କଗ୍ଗେର୍ (kɔŋger) young boy

ଯୁବତୀ-ସେଲାନ୍ (selan) young girl

ଯୋଗୁଁ-ଏଟେ (ete) due to

ଯଦି-ଜୁଡ଼ି (juḍi) if

ଯୁକ୍ତି-ଜଗଳା (jɔgɔḷa) argument

ଯୁଦ୍ଧ-ଜୁଦ (judɔ) fighting

ଯୋଡ଼ିବା-ଜୁଳି- (juḷi) to join

ଯୋର-ଜୁରୁ (juru) heavy

ର-rɔ

ରକ୍ତ-ଈଞ୍ଜାମ୍ (iñam) blood

ରଖିବା-ଉନ୍- (un-) to keep

ରସୁଣ-ରେସୁଣ (resuṇɔ) garlic

ରହିବା-ରଏ (rɔe-) to stay

ରାଗିବା-ଚଳେ- (cɔḷe) be angry

ରାଜକନ୍ୟା-ରାଜାକଞ୍ଚେଲାନ୍ (rajakɔñcelan) princess

ରାଜପୁତ୍ର-ରାଜାକନନ୍ (rajakɔnɔn) prince

ରାଣ୍ଡ-ରାଣ୍ଡିରାଏ (raṇḍirae) widow

ରାତି-ଅନ୍ଧର (andɔrɔ)night

ରାନ୍ଧିବା (ଭାତ)-ଗଳା (gɔḷa) to cook

ରାବିବା (ପକ୍ଷୀ, ପଶୁ)-କେରାବ୍- (kerab-) to cry, to chirp

ରାମ୍ପୁଡ଼ିବା-ଅଇଟଗ୍-(aiṭɔg) to scratch

ରାସ୍ତା-ଗଟାଙ୍ (gɔṭaŋ) way

ରାଶି-ରାମ୍ଟିଆ (ramṭia) til

ରାକ୍ଷସ-ରାକାଇସ (rakaisɔ) demon

ରୁ (ଅପାଦାନ କାରକ ପ୍ରତ୍ୟୟ)-ତା (ta) from

ରୁଚିବା-ଅରୁଚିରେ (arucire) be tasteful

ରୁପେଲି-ରୁପାଡେଗାନ୍ (rupaḍegan) silvery

ରେଡ଼ିଓ-କଲ (kɔḷɔ) radio

ରୋଗ-ରୁଗ (rugɔ) disease

ରୋଗା-ରୁଗା (ruga) sickly

ରୋଜ୍-କାଆସେ (kaase) daily

ରୋଷେଇଆ-ରାନ୍ଦୁଣି (randuṇi) cook

ରୋଷେଇଘର-ଉକୁସଙ୍ (ukusɔŋ) kitchen

ଲ-ḷɔ

ଲଙ୍କା-ଡୁଙ୍କାରି (ḍuŋkari) chilly

ଲଙ୍ଗଳ-ସିନି (sini) plough

ଲଙ୍ଗଳା-ବାଙ୍ଲିଜ୍ (baŋḷij) naked person

ଲଟକିବା-ଅଜ୍ଗୁଳିଆଙ୍ (ajguḷiaŋ) cling to

ଲଢ଼ିବା-ଲଡ଼େ- (lɔṛe-) to fight

ଲତା-ଲୁଟି (luṭi) creeper

ଲମ୍ପଟ-ଡୁଚାରି (ducari) adulterer

ଲମ୍ବା-ଜାଲିଙ୍ (jaliŋ) high. tall

ଲମ୍ବାଗଛ-ଜାଲିଙ୍-ସୁମୁସିଙ୍ (jaliŋ sumusiŋ) tall tree

ଲମ୍ବାନାକ-ଜିଲର୍ ମତେଜ୍ (jilɔr mɔtej) long nose

ଲହଡ଼ି-ଲଉଡ଼ି (lɔuṛi) wave (water)

ଲହୁ-ଇଞାମ (iñam) blood

ଲାଉ-ସୁକୁଡ଼ାକ୍ (sukuṛak) gourd

ଲାଜ-ଗିଆନ୍ (gian) shame

ଲାଜକୁଳା-ଗିଆନ୍ଡେ (gianḍe) shame faced

ଲାଞ୍ଜ-ଆଟାର୍ (aṭar) tail

ଲାଭ-ଲାବ (labɔ) profit

ଲାଳ-ଅଲାରାଏତମ୍ (alaraetɔm) saliva

ଲାଲ୍-ସୁନ୍ଦୁରୁ (sunduru) red

ଲିପିବା-ବର୍- (bɔr-) smear

ଲୁଗା-କତେ (kɔte) cloth

ଲୁଚିବା-ଲର୍- (lɔr-) to hide

ଲୁଚେଇବା-ବବ୍ଲର୍ (bɔblɔr) cause to hide

ଲୁଣ-ବୁଲୁଙ୍ (buluŋ) salt

ଲୁଣିଆ-ବୁଲୁଙ୍ସାର (buluŋsarɔ) salty

ଲୁହ-ଅମଡ଼ାକ୍ (ɔmɔṛak) tear

ଲୁହା-ଲଆ (lɔa) iron

ଲେଖିବା-ଲେକେ (leke) to write

ଲେଙ୍ଗୁଟି-କାପୁନି (kapuni) loin cloth

ଲେଞ୍ଜରା-ଅମର୍-ଜବ୍ରା (ɔmɔr-jɔbra) mucus of the eye

ଲୋକ-ଲୁକ (lukɔ) people

ଲୋଟା-ଲୁଟା (luṭa) water pot

ଲୋଟିବା (ତଳେ)-ଉଲୁଣ୍ଡିରେ (uluṇḍire) roll on the ground

ଲୋଭ-ଲୁବ (lubɔ) greed

ଲୋଭୀ-ଲୁବି (lubi) greedy

ସ-sɔ

ସକାଳ-ମେଧାର୍ (mesar) morning

ସଙ୍କୁଳିବା-ସଙ୍କ୍ଲେ (sɔŋkḷe) invite

ସାଇତିବା-ସାଇତ (saitɔ, to save

ସଜାଡ଼ିବା-କଞ୍ଜେ (kɔñje) to arrange

ସଢ଼ୁ-ବୁଇନ୍ତାର୍ (buintar) brother in law

ସଦୃଶ-ଡେଗାନ୍ (ḍegan) identical

ସ୍ତନ-ନୁନୁ (nunu) breast

ସଫା-ସପା (sɔpa) clean

ସବାଳୁଆ-ଉଡ଼ୁବକ୍ (uṛubɔk) caterpillar

ସବୁଜ-ବରନଲକ୍ (bɔrɔnlak) green

ସବୁଦିନ-ସୁବୁଦିନ (subudinɔ) everyday

ସମସ୍ତେ-ସମଗରେଁନ୍ (sɔmɔgɔrẽn) all

ସବୁ-ଟାଙ୍କୁଣିଙ୍ (ṭaŋkuṇiŋ) whole

ସମୁଦ୍ର-ସମୁଦର (sɔmudɔr) sea

ସରଳ-ନିଦୁଷି (nidusi) innocent

ସରିବା-ଜେଳାଏ- (jeḷae-) to finish

ସରୁ-ଜୁରୁନ୍ (jurun) thin

ସହଜ-ସଅଜ (sɔɔjɔ) easy

ସହିବା-ସଏ- (sɔe) to lerate

ସାଇତିବା-ସାଏତଏ (saetɔe) to save

ସାଉଁଟିବା-ଚାଅଁଟେ (caɔ̃ṭe) to gather

ସ୍ୱାର୍ଥପର-ଡାଙ୍କରା (ḍaŋkɔra) selfish

ସାନଭାଇ-ବକ (bɔkɔ) younger brother

ସାନମାଉସୀ-ସାନବୁଇ (sanɔbui) mother's younger sister

ସାପ-ବାବୁଙ୍ (babuŋ) snake

ସାପୁଆକେଳା-ବାବୁଙ୍ବାଲା (babuŋbala) snake charmer

ସ୍ୱାମୀ-ସାଉ (sau) husband

ସାହସ-ସାଆସ (saasɔ) dare

ସାହାଯ୍ୟ-ସାଅଜ (saajɔ) help

ସାହେବ-ସାଏବ (saebɔ) sahib

ସାକ୍ଷାତ-ବେଟେ-(beṭe) meet

ସିଆଳଫଳ-ଲଣ୍ଡାମ୍ (laṇḍam) sial fruit

ସିଇଁବା-ସୁସୁକ (susuk) to sew

ଶିଙ୍ଗ-ସିଙ୍ଗ (siŋgɔ) horn

ସିଞ୍ଚ-ଜିଣ୍ଟି (j.ṇṭi) sprinkle

ସିଧା-ସଳକ (sɔḷɔkɔ) straight

ସିଂହ-ସିଅଁ (siɔ̃) lion

ସ୍ତ୍ରୀ-କୁଟୁମ (kuṭumɔ) wife

ସ୍ତ୍ରୀର ବଡ଼ଭଉଣୀ-ଅଜିକାଡ଼୍ (ajikaṛ) wife's elder sister

ସୁଖ-ସୁକ (sukɔ) happiness

ସୁନ୍ଥା-ସାନାବକ୍ (sanabɔk) parting line of the hair

ସୁବିଧା-ସୁବିଦା (subida) advantage

ସ୍ୱପ୍ନ-ମୁନୁଜାଏ (munujae)dream

ସୂର୍ଯ୍ୟ-ବେଳ (beḷɔ) sun

ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ-ବେଳଅଣ୍ଡେ (beḷɔ-ɔṇḍe) sunset

ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ-ବେଳଦେଣ୍ଡେ beḷɔdeṇḍe) sunrise

ସେ-ଅର (arɔ) he, she

ସେଇଦିନଠାରୁ-ଏତାସୁନ୍ (etasun) from that day

ସେମାନେ-ଅରକି (arɔki) they (pl)

ସୋରିଷ-ସୁରସୁ (sursu) mustard

ଶ-sɔ

ଶତ୍ରୁ-ସୁତୁରୁ (suturu) enemy

ଶବ-ମାଡ଼ା (maṛa) corpse

ଶରଫଳକ-କକମ୍ (kɔkɔm) arrow point

ଶରୀର-ଇଣି (iṇi) body

ଶାଳୀ-ଇଣିବ (iṇibɔ) wife's younger sister

ଶାଢ଼ୀ-ସାଳିକଟେ (saḷikɔte) saree

ଶାଳ-ସାରଗା (sariga) sal tree

ଶାଳୀ-ସାଳିରାଏ (saḷirae) wife's younger sister

ଶାଶୁ-ମାମି (mami) mother in law

ଶିକା-ଉଲିର୍ (ulir) rope hanger

ଶିକାର-ପାର୍‌ଦି (parḍi) hunting

ଶିକାରି-ସିକାରିଆ (sikaria) hunter

ଶିକୁଳି-ସିଙ୍କ୍‌ଳି (siŋkḷi) chain

ଶୀତ-ରାଙ୍ଗା (raŋga) cold

ଶିଖିବା-ସଜ୍- (sɔj-) to learn

ଶିଖେଇବା-ଅବ୍‌ସଜ୍ (absɔj) to teach

ଶିଳ-ଆଟାସର୍ (aṭasɔr) grinder

ଶିଳପୁଆ-କନେଚାଙ୍ଗ୍ (kɔnecaŋg) grinding stone

ଶେଷ-ଜେଲାଅ (jeḷaɔ) end

ଶୋଷ-ଏଜେଲାଙ୍ଗ୍ (ejelaŋ) thirst

ଷ-sɔ

ଷଣ୍ଢ-ଉଣ୍ଡିଆ (uṇḍia) bull

ହ-hɔ

ହଁ-ଅଇଜ୍ (ɔij) yes

ହଇରାଣ-ଅଏରାଣ (ɔeraṇɔ) suffering

ହଜମ-ଅଜମ (ɔjɔmɔ) digestion

ହଜିବା-ଅଜି- (ɔji-) lose

ହଜେଇବା-ଅଜାଏ-(ɔjae) cause to lost

ହରଡ଼-ସେଣାଏଁ (seṇaẽ) red gram

ହଳଦି-ସାଙ୍ଗ୍‌ସାଙ୍ଗ୍ (saŋsaŋ) termeric

ହଳଦିଆ-ସାଳାଙ୍ଗ୍‌ସାଙ୍ଗ୍ (saḷaŋsaŋ) yellow

ହଳେ-ଅଳମିଇଁ (ɔḷɔmiĩ) a pair

ହଲେଇବା-ଦଲାଏ (dɔlae) to shake

ହସିବା-ଲାରା- (lara-) to lough

ହାଡ଼-ଆଡ଼ସର୍ (aṛsɔr) bone

ହାଣିବା-ଡେଜ୍ (ḍej) to cut down

ହାତ-ଇତି (iti) hand

ହାତପାପୁଲି-ଅଲଗ୍‌ତି (ɔlɔgti) palm

ହାତୀ-ଆତି (ati) elephant

ହାତୀଶୁଣ୍ଢ-ତୋଁରୋ (tɔ̃rɔ) trunk (elephant)

ହାରିବା-ଆରେ (are) be defeated

ହାଲୁକା-ଉସାସ (usasɔ) light (weight)

ହିଂସା-ଇଙ୍ଗ୍‌ସା (iŋsa) jealous

ହିସାବ-ଇସାବ (isabɔ) calculation

ହୁଗୁଳା-ଉଗୁଳା (ugula) loose

ହୃଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ-ତାଗାଳା (tagaḷa) luxuriant

ହେମଦସ୍ତା-ଏସର୍ (esɔr) mortar

ହେଁସ-ଅଟିଆ (aṭia) mat

—o—

ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ

Bhattacharya, S. 1966 Some Munda Etymologies, in 'studies in comparative Austroasiatic Linguistics', Ed. Norman H. Zide, The Hague : Mouton

1975 Studies in comparative Munda linguistics

Dalton, E. T. 1872 Descriptive Ethnology of Bengal, (A Juang Vocabulary by R. D. Haldar)

Das Gupta, D. 1978 Linguistic studies in Juang, Kharia Thar, Lodha, Mal-paharia, Ghatoali pahariya, Anthropological Survey of India.

Elwin, V. 1948 Notes on Juang, Man in India Vol. XXVIII.

Konow, Sten 1906 Linguistic Survey of India, Ed. G. A. Grierson, Vol. - IV

Mahapatra, B.P. 1962 A Note on Juang phonology (unpublished)
A Note on Juang Morphology (unpublished)

Matson, Dan. M 1962 A Brief Description of Juang (unpublished)

Matson, Dan. M 1964 A Grammatical sketch of Juang, A Munda Language (unpublished) university of Wisconsin

Patnaik, N. 1989 The Juang, T. H. R. T. I, BBSR

Padhi, J. 1986 Juanga Jibana Sangita

Sebeok, Thomas 1942 An examination of the Austroasiatic language family, Language, 18.206-17.